

4. klasei

5. klasei

6. klasei

Metodiskais materiāls

„Skolēna literāro interesešu attīstīšana”

Valsts izglītības satura centrs, 2014

Autores: Aija Kalve, Sandra Kivleniece,
Inese Lāčauniece, Lita Silova, Ilze Stikāne

Recenzente: Aina Sprinģe

Maketētāja: Vanda Voiciša

Atbildīgā par izdevumu: Aiva Šenne

ISBN 978-9984-573-98-4

METODISKĀ MATERIĀLA SATURA RĀDĪTĀJS

	IEVADS	7
	METODISKIE IETEIKUMI LASĪTPRIEKU VEICINOŠAS VIDES VEIDOŠANAI KLASĒ UN SKOLĀ	8
	METODISKIE PAŅĒMIENI LASĪŠANAS VEICINĀŠANAI	9
	METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI 4. KLASEI	14
	MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM – LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE 4. KLASEI	37
	LASĪTĀJA PASE	39
	1. VARIANTS	39
	2. VARIANTS	40
	MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU	42
	MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA	43
	MANU DARBU KRĀTUVE	45
	1. DARBA LAPA <i>Ceļojums grāmatā</i>	45
	2. DARBA LAPA. <i>Krustvārdu mīkla</i>	47
	3. DARBA LAPA. <i>Lasītāja piezīmes</i>	48
	4. DARBA LAPA. <i>Komikss</i>	51
	5. DARBA LAPA. <i>Grāmatas varoņa vēstule</i>	52
	6. DARBA LAPA. <i>Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram</i>	53
	7. DARBA LAPA. <i>Grāmatnieku karaļvalsts</i>	54
	8. DARBA LAPA. <i>Grāmatas vizītkarte</i>	57
	9. DARBA LAPA. <i>Es esmu ..</i>	58
	10. DARBA LAPA. <i>Literārā varoņa rakstura īpašības</i>	59
	11. DARBA LAPA. <i>Grāmatzīme</i>	61
	12. DARBA LAPA. <i>Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas</i>	62
	13. DARBA LAPA. <i>Triju grāmatu varoņu satikšanās</i>	64
	14. DARBA LAPA. <i>Dzīvnieku pasaku spēle</i>	65

15. DARBA LAPA. <i>Atmini latviešu tautas mīklas!</i>	66
16. DARBA LAPA. <i>Viena burta dzejolis vai stāsts</i>	67
17. DARBA LAPA. <i>Rotaļas ar vārdiem</i>	68
18. DARBA LAPA. <i>Skaitāmpanti</i>	69
19. DARBA LAPA. <i>Lupatiņu piedzīvojumi</i>	71
<i>Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai</i>	73

METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI 5. KLASEI 167

MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM – LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE 5. KLASEI 190

LASĪTĀJA PASE 192

1. VARIANTS	192
2. VARIANTS	193

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU 195

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA 196

MANU DARBU KRĀTUVE 198

1. DARBA LAPA <i>Ceļojums grāmatā</i>	198
2. DARBA LAPA. <i>Krustvārdu mīkla</i>	200
3. DARBA LAPA. <i>Lasītāja piezīmes</i>	201
4. DARBA LAPA. <i>Komikss</i>	204
5. DARBA LAPA. <i>Grāmatas varoņa vēstule</i>	205
6. DARBA LAPA. <i>Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram</i>	206
7. DARBA LAPA. <i>Grāmatnieku karaļvalsts</i>	207
8. DARBA LAPA. <i>Grāmatas vizītkarte</i>	210
9. DARBA LAPA. <i>Es esmu ..</i>	211
10. DARBA LAPA. <i>Literārā varoņa rakstura īpašības</i>	212
11. DARBA LAPA. <i>Grāmatzīme</i>	214
12. DARBA LAPA. <i>Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas</i>	215
13. DARBA LAPA. <i>Triju grāmatu varoņu satikšanās</i>	217
14. DARBA LAPA. <i>Brīnumpasaku spēle</i>	218
15. DARBA LAPA. <i>Atmini latviešu tautas mīklas un atrisini krustvārdu mīklu!</i>	219
16. DARBA LAPA. <i>Mini un saceri mīklas!</i>	220
17. DARBA LAPA. <i>Princešu piedzīvojumi</i>	222

18. DARBA LAPA. <i>Jautājumi un atbildes</i>	224
<i>Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai</i>	225

METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI 6. KLASEI 333

MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM – LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE 6. KLASEI 364

	LASĪTĀJA PASE	366
	1. VARIANTS	366
	2. VARIANTS	367
	MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU	369
	MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA	370
	MANU DARBU KRĀTUVE	372
	1. DARBA LAPA <i>Ceļojums grāmatā</i>	372
	2. DARBA LAPA. <i>Krustvārdu mīkla</i>	374
	3. DARBA LAPA. <i>Lasītāja piezīmes</i>	375
	4. DARBA LAPA. <i>Komikss</i>	378
	5. DARBA LAPA. <i>Grāmatas varoņa vēstule</i>	379
	6. DARBA LAPA. <i>Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram</i>	380
	7. DARBA LAPA. <i>Grāmatnieku karaļvalsts</i>	381
	8. DARBA LAPA. <i>Grāmatas vizītkarte</i>	384
	9. DARBA LAPA. <i>Es esmu ..</i>	385
	10. DARBA LAPA. <i>Literārā varoņa rakstura īpašības</i>	386
	11. DARBA LAPA. <i>Grāmatzīme</i>	388
	12. DARBA LAPA. <i>Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas</i>	389
	13. DARBA LAPA. <i>Triju grāmatu varoņu satikšanās</i>	391
	14. DARBA LAPA. <i>Teiku spēle</i>	392
	15. DARBA LAPA. <i>Krustvārdu mīkla</i>	393
	16. DARBA LAPA. <i>Sakāmvārdi un parunas</i>	394
	17. DARBA LAPA. <i>Tautas pasaku elementi daiļdarbā</i>	396
	18. DARBA LAPA. <i>Mākoņu piedzīvojumi</i>	397
	19. DARBA LAPA. <i>Viena burta stāsts</i>	399
	<i>Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai</i>	400

GRĀMATAS LIETOŠANAS INSTRUKCIJA

Lai atvieglotu navigāciju (orientēšanos) apjomīgajā dokumentā, datnē ir iestrādātas šādas funkcijas:

- 1) grāmatzīmes;
- 2) iekšējās saites dokumentā starp saturu un nodaļām.

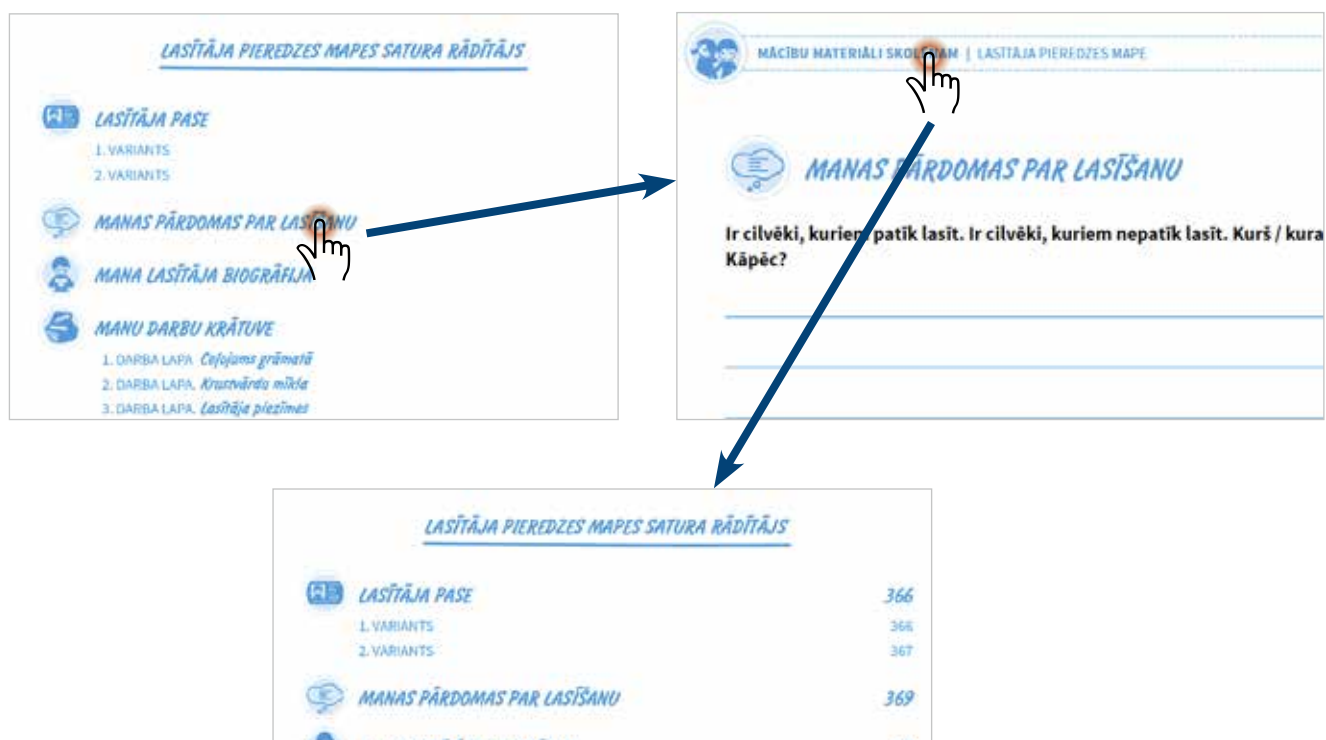
GRĀMATZĪMES

Grāmatzīmes (angliskajā saskarnē – *Bookmarks*) ir pieejamas Adobe® Acrobat® Viewer vai Pro versijas programmas loga kreisajā augšējā loga stūrī . Ar grāmatzīmju palīdzību ir ērti atrast vajadzīgo nodaļu un ar peles klikšķi ātri tajā nokļūt.

IEKŠĒJĀS SAITES DOKUMENTĀ

Iekšējās saites dokumentā saista saturu ar nodaļu pirmajām lapām. Tas nozīmē, ka, izdarot peles klikšķi uz nodaļas nosaukuma vai lappuses numura saturā, tiek atvērta šīs nodaļas pirmā lappuse. Savukārt, atrodoties jebkurā lappusē dokumentā, peles klikšķis uz lappuses galvenes aizvedīs uz saturu.

IEVADS

Metodiskā materiāla “Skolēna literāro interešu attīstīšana” mērķis ir palīdzēt skolotājiem veicināt skolēna literāro interešu attīstīšanu, nodrošinot skolotāja un skolēna mērķtiecīgu sadarbību radošā atmosfērā.

Lasīšana ir viena no nozīmīgākajām kompetencēm, kas nodrošina iespēju iegūt izglītību. Lasītprasmei un ieinteresētībai par rakstīto vārdu ir liela nozīme arī cilvēka vērtību sistēmas veidošanā. Grāmatu lasīšana pilnveido personību, sekmējot lasītāja pasaules izpratni, veicinot kritisko un radošo domāšanu, papildinot zināšanas, sekmējot atbildīgas personības veidošanos. Būtiski ir veidot motivētu un ieinteresētu lasītāju ar stabilu ieradumu un nepieciešamību lasīt, jo lasīšana bagātina lasītāja emocionālo pasauli un personisko pieredzi, attīsta radošumu un iztēli. Ir svarīgi, lai cilvēks lasītu ar interesi un prieku, tādēļ literatūras stundās nepieciešams skolēniem piedāvāt skolēnu vecumposmam atbilstīgu literatūru, kā arī ieinteresēt skolēnus, piedāvājot viņiem daudzveidīgu, interaktīvu darbošanos un iespēju mācību procesā izmantot modernās tehnoloģijas.

Lasītprasme, ieinteresētība, aizrautība un vēlme darboties ir pamats sasniegumiem arī citās dzīves jomās.

Metodiskais materiāls domāts latviešu valodas un literatūras skolotājiem un 4.–6. klases skolēniem, tas izmantojams gan literatūras stundu bagātināšanai, gan aktivitātēm ārpus mācību stundām. Metodiskajā materiālā iekļautie piemēri ir rosinājums skolotājam dažādot metodiskos paņēmienus, tā veicinot skolēnu interesi par lasīšanu.

Metodisko materiālu „Skolēna literāro interešu attīstīšana” veido vairākas daļas:

- Ievads.
- Metodiskie ieteikumi lasītprīeku veicinošas vides veidošanai klasē un skolā.
- Metodiskie paņēmieni lasīšanas veicināšanai.
- Metodiskie ieteikumi skolotājam darbā ar *Lasītāja pieredzes mapi*.
- Mācību materiāli skolēnam – *Lasītāja pieredzes mape*.

Mācību materiālos skolēnam iekļauta *Lasītāja pase*, darba lapas *Manas pārdomas par lasīšanu*, *Mana lasītāja biogrāfija*, *Manu darbu krātuve*, kurā ir *Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai*.

Mācību materiāli skolēnam un metodiskie ieteikumi skolotājam sakārtoti atbilstoši skolēnu vecumposmam – piedāvātie materiāli domāti 4.–6. klases skolēniem.

METODISKIE IETEIKUMI LASĪTPRIEKU VEICINOŠAS VIDES VEIDOŠANAI KLASĒ UN SKOLĀ

Izcilais itāļu rakstnieks un pedagogs Džanni Rodari uzsver: „Izšķirošā saskarsme ar grāmatām veidojas skolas solā. Ja tas notiek radošā situācijā, kurā galvenais ir dzīve, nevis skolas darbs, tad var rasties lasīšanas prieks, kas nav iedzimts instinkts. Turpretim birokrātiskā situācijā, kad grāmatai piešķirta vingrinājuma priekšmeta loma (pārrakstīšana, kopsavilkumi, gramatiskā analīze utt.) un to visu aplāpē ierastais mehānisms: „izsaukšana – novērtējums”, rodas lasīšanas *tehnika*, bet ne lasīšanas *prieks – tieksme*. Bērni mācēs lasīt, bet lasīs vienīgi piespiedu kārtā. Citos gadījumos viņi patversies komiksos – kaut arī būs spējīgi lasīt sarežģītāka un bagātāka satura tekstus.” [Rodari, 2009: 134]

Lasīšanas kompetences attīstīšanai ieradāma sevišķi nozīmīga vieta, jo prasme lasīt un saprast dažāda veida tekstus (t.sk. daiļdarbus, tabulas, shēmas u. c.), atrast tajos būtisko informāciju, atbildot uz to vai citu jautājumu, vērtēt dažādus teksta aspektus ir viens no balstiem, uz kā pamatojas jaunieša turpmākā izglītība un dzīve sabiedrībā. [Geske, 2007: 97]

Lasīšanas kompetences uzlabošanas galvenais ceļš ir regulāra daudzveidīgu tekstu lasīšana. Vairāki pētījumi pasaulē [Linnakylä P., Malin A., Taube K., 2004: 231 – 250; Geske 2010] pierāda, ka viens no sliktas lasīšanas iemesliem ir tas, ka skolēni neiesaistās lasīšanā. Risks palielinās, ja skolēnu izvēlētie teksti lasīšanai ir vienveidīgi.

Galvenā loma iesaistīšanā ir motivācijai – motīvu kopumam, kas rosina un pamato skolēna darbību, rīcību, uzvedību, attieksmes, vajadzības, intereses u.c. [Beļickis, Blūma, 2000: 105]. Motivācija aktivizē lasīšanu.

Lasīšanas motivācijas veicināšanā nozīmīga loma ir skolēnu vecumposmam atbilstīgas un daudzveidīgas lasāmvielas nodrošināšanai. Pētījumos noskaidrots, ka lasītāji, kuriem ir grūtības, parāda ievērojamas kognitīvās spējas, neatlaidību un darbu, ja teksts saskan ar viņu spējām un personīgo interesi. Un otrādi – apdāvināts skolēns var parādīt vājas kognitīvās spējas un zemu motivāciju, strādājot ar tekstu, kas ir pārāk sarežģīts vai lasītājam personiski vienaldzīgs. [Ivey, 1999: 172 – 192]

Īpaša loma daudzveidīgas lasīšanas pieredzes izveidē ir folklorai un daiļliteratūrai, un to nosaka daiļdarbu žanriskā, tematiskā un stilistiskā dažādība.

Viens no priekšnoteikumiem skolēnu lasīšanas motivācijas veicināšanai ir skolēnu literāro interešu apzināšana un to mērķtiecīga virzīšana, popularizējot lasīšanu.

Lasīšanas intereses ir specifiska attieksme pret daiļliteratūru, viens no garīgo interešu veidiem, kas cieši saistīti ar personības domāšanu, iztēli, atmiņu. [Gudakovska, 1997: 61]

Lasītāja intereses nosaka:

- bērna vecums,
- vide, kurā bērns aug,
- audzināšana ģimenē,
- klase, kurā bērns mācās,
- bērna dzimums,
- lasītprasme,
- tehnoloģiju attīstības līmenis,
- mode.

ASV literatūras pētniece Bernise E. Kulinana atzīst: „Tas, ko skolēni lasa, veido viņu dzīvi. Tas uzliek pedagogiem pienākumu – zināt viņu grāmatas. [...] Lasītāji veidojas bērnībā; modeļi un grāmatas, ko mēs iesakām, ietekmē ilgstoši.” [Cullinan, 1981: 3]

Pašlaik pasaulē bērnu un jauniešu patstāvīgas lasīšanas veicināšana ir aktuāls jautājums, jo tai ir pozitīva ietekme gan uz mācībām un skolēnu sasniegumiem, gan uz skolēna emocionālās pieredzes un vērtību izpratnes veidošanos.

METODISKIE PAŅĒMIENI LASĪŠANAS VEICINĀŠANAI

1. LASĪTĀJA PIEREDZES PAPLAŠINĀŠANA, IZLASOT VISU GRĀMATU (SOMIJAS PIEREDZE)

Grāmatas izvēle: pēc bibliotēkas apmeklējuma vai pēc bērnu atnesto grāmatu izstādes, vai „Bērnu žūrijas” kolekcijas apskatīšanas (vai tml.) vienojas, kuru grāmatu visi izlasīs un apspriedīs.

Piemēram, 5. klasē tā varētu būt Māras Zālītes literārā pasaka „Tango un Tūtiņa ciemos”.

1. solis. Pirms lasīšanas klasē apskata grāmatas vāku, ilustrācijas un pārrunā, par ko varētu būt šī grāmata.

2. solis. Grāmatas lasīšana mājās – norunā, cik ilgā laikā visi izlasīs grāmatas pirmās trīs nodaļas „Trīs saldējumi”, „Tango vilcienā” un „Tūtiņa pie krustmātes”. Katrs formulē trīs jautājumus par izlasīto un tos

- 1) uzraksta uz klasē novietotas lielas lapas,
- 2) ieraksta jautājumus un iespējamās atbildes uz tiem savā „Lasīšanas piedzīvojumu burtnīcā”.

3. solis. Pārrunas grupās par izlasīto:

- katrs nolasa savus izdomātos jautājumus,
- grupas dalībnieki vienojas, kuri trīs jautājumi ir visinteresantākie,
- grupā kopīgi pārrunā atbildes uz jautājumiem,
- katra grupa iepazīstina klasesbiedrus ar saviem izvēlētajiem jautājumiem un atbildēm,
- klasē pārrunā, kuras grāmatā tēlotās epizodes rosinājušas visvairāk jautājumu, kāpēc,
- norunā, cik ilgā laikā visi izlasīs grāmatas nākamās trīs nodaļas „Tango Kauguros”, „Kūrorts” un „Bigauņciema runcis”.

4. solis. Mājās lasa nākamās trīs nodaļas un savā „Lasīšanas piedzīvojumu burtnīcā” sāk veidot tabulu „Tango piedzīvojumi”.

Tango piedzīvojumi

Nodaļas nosaukums	Vieta	Piedzīvojumi

5. solis. Pārrunas grupās par izlasīto:

- katrs iepazīstina ar ierakstīto savā tabulā,
- pārrunājot veido domu tīklu „Tango rakstura īpašības”,
- pārrunā, kura ir interesantākā epizode izlasītajās nodaļās,
- iepazīstina klasesbiedrus ar savu veikumu,
- klasē norunā, cik ilgā laikā visi izlasīs grāmatu līdz beigām.

6. solis. Mājās lasa grāmatu līdz beigām, „Lasīšanas piedzīvojumu burtnīcā” turpina veidot tabulu „Tango piedzīvojumi” un ieraksta, kura epizode šajā grāmatā šķiet visaiizraujošākā.

7. solis. Darbs grupās:

- grupā pārskata un pārrunā informāciju tabulās,
- grupā pārrunā un formulē divas atziņas, kas gūtas, lasot šo grāmatu,
- veido plakātu „Tango ceļojums”, uz tā uzraksta arī atziņas,
- klasē izveido plakātu izstādi, un katra grupa iepazīstina ar savu plakātu.

8. solis. Kopīgi ar skolotāju klasē pārrunā, kurās grāmatās vēl tēloti varoņa piedzīvojumi ceļojumā. (Piemēram, Margarita Stāraste „Zīļuks”, Jānis Ankravs „Desas piedzīvojumi”, Māris Rungulis „Taksis Maksis”, Dzidra Rinkule-Zemzare „Kā Nauva meklēja draugu” u. c.).

Šo metodisko paņēmieni var izmantot arī lasīšanas pulciņu darbā klasē un bibliotēkā.

Izmantojot Somijas pieredzi, pārrunas par izlasīto – 2., 3., 5. soli – var organizēt virtuālajā vidē (diskusiju forumā Moodle vidē).

2. „UZDĀVINI GRĀMATAI VĒL VIENU DZĪVI!” (KRIEVIJAS PIEREDZE)

Lasīšanas veicināšanas pasākumu „Uzdāvini grāmatai vēl vienu dzīvi!” var organizēt gan kā stundu klasē, gan kā plašāku projektu visā skolā. Tā mērķis — iesaistīt skolēnus grāmatas un lasīšanas popularizēšanā.

Projekts „Uzdāvini grāmatai vēl vienu dzīvi!” klasē.

- Skolotājs rosina katru skolēnu atrast vienu grāmatu, kuru viņš pats ir izlasījis un vēlas ieteikt klasesbiedriem. (Tās var būt arī bibliotēkas grāmatas.) Skolēni mājās uzraksta grāmatas anotāciju un / vai komentāru par to, kas viņam šajā grāmatā šķiet visinteresantākais.
- Skolēni atnes grāmatas uz skolu un stundā ar tām iepazīstina klasesbiedrus (anotācija, komentārs).
- Klasē tiek izveidota atnesto grāmatu izstāde.

Šo stundu organizējot, var izmantot arī metodisko paņēmieni „Galerija” – skolēni stundā gatavo uzskates materiālu par izvēlēto grāmatu un ar to iepazīstina citus.

Projekts „Uzdāvini grāmatai vēl vienu dzīvi!” skolā.

- Skolotāji visās klasēs aicina skolēnus atnest uz skolu kādu savu grāmatu, kuru viņi ir izlasījuši un varētu atdot citam. (Skolēniem iepriekš jāvienojas ar vecākiem.)
- Grāmatās skolēni ieliek lapiņu ar grāmatas anotāciju vai komentāru.
- Atnestās grāmatas tiek noliktas skolā uz šim pasākumam domāta galda vai plaukta, pie kura katrs var pieiet un paņemt kādu grāmatu lasīšanai.
- Projektā ieteicams iesaistīt skolotājus, citus skolas darbiniekus, kā arī vecākus.

3. LITERĀRĀ BALLE (KRIEVIJAS PIEREDZE)

Reizi gadā skolā atbilstoši skolēnu literārajām interesēm tiek organizēta literārā balle katrai klašu grupai atsevišķi. Katrs skolēns izvēlas kādas gada laikā izlasītas grāmatas literāro varoni, kura lomā iejūtas, – gatavo masku, tērpu, iestudē kustības, mācās tekstu. Var veidot nelielus uzvedumus, kuros darbojas vairāki varoņi gan no dažādām, gan no vienas un tās pašas grāmatas, grupās.

Paralēli tiek organizēta grāmatu izstāde, literārās viktorīnas, konkursi.

4. LITERĀRIE PULCIŅI (SKANDINĀVIJAS VALSTU PIEREDZE)

Pulciņus var organizēt klasē vai skolas bibliotēkā, kur tajos iesaistās dažādu klašu skolēni, arī skolotāji. Skolēni vienojas par grāmatu, kuru lasīs, un laiku, kad tiksies, lai pārrunātu izlasīto. Var lasīt arī grupās (katra grupa lasa citu grāmatu), un tiekoties grupas iepazīstina ar izlasīto grāmatu.

Pulciņa darbības jomas var būt daudzveidīgas, piemēram:

- iepazīstināšana ar kādu grāmatu,
- diskusijas par izlasīto,
- dzejas, prozas, dramaturģijas lasījumi,
- izlasīto grāmatu vai to fragmentu dramatizēšana,
- tematiski pārgājieni,
- dažādu sarīkojumu apmeklēšana un pārrunas pēc tam,
- savu radošo darbu lasījumi,
- mākslas izstāžu apmeklēšana,
- pārrunas par redzētajām teātra izrādēm u.c.

5. STĀSTA PABEIGŠANA (SKANDINĀVIJAS VALSTU PIEREDZE)

Skolēni darbojas trīs grupās, katrā grupā ir pieci dalībnieki.

- Katra grupa – pieci bērni vai jaunieši – pulcējas savā klasē. Katrai grupai tiek iedota aploksne ar stāsta sākumu.
- Grupām tiek dots noteikts laiks (20 – 40 minūtes), lai rakstītu stāsta pirmo turpinājumu.
- Uzrakstīto nodod (to var nosūtīt arī e-pastā) nākamajai grupai, kura raksta stāsta otro turpinājumu.
- Uzrakstīto nodod trešajai grupai, kura raksta stāsta trešo turpinājumu – atrisinājumu un nobeigumu.
- Beigās grupas satiekas, lai kopīgi izlasītu stāstus un pārrunātu tos.

6. „MAZĀ LASĪŠANAS AKADĒMIJA” (KRIEVIJAS PIEREDZE)

„Mazā lasīšanas akadēmija” veicina skolēnu daudzveidīgu darbību izlasītā darba kontekstā. Vispirms skolēni, kuri iesaistījušies akadēmijā, vienojas par kādas grāmatas lasīšanu un laiku, kurā tā jāizlasa.

Pēc tam vienojas, kādā veidā pavadīs „Desmit stundas kopā ar .. (trollīti Muminu vai Winniju Pūku, vai princesi Skellu utt.)”. Iespējamie darbības veidi:

- veidot galda spēles pēc grāmatas motīviem,
- veidot plastilīna vai māla figūriņas – grāmatā tēlotās personas, vidi utt.,
- dramatizēt grāmatas fragmentus,
- veidot nelielus maketus, kas atspoguļo grāmatā tēloto vidi vai objektus,
- meklēt kartē vai zīmēt varoņu ceļojumu maršrutus utt.

Ja iespējams, vēlams saistīt „Mazās lasīšanas akadēmijas” darbību ar citu mācību priekšmetu – Latvijas vēstures, pasaules vēstures, dabaszinību, sociālo zinību u.c. – saturu.

7. NACIONĀLAIS RAKSTĪŠANAS MĒNESIS – NOVEMBRIS (STARPTAUTISKS PROJEKTS)

Labāko rakstītāju rosināšana iesaistīties projektā „Nacionālais rakstīšanas mēnesis” (*National Novel Writing Month*) un laikā no 1. līdz 30. novembrim uzrakstīt kādu literāru darbu. Informācija pieejama www.nanowrimo.org [skatīts 16.09.2014.].

8. CEĻOJOŠĀ GRĀMATU MUGURSOMA (NĪDERLANDES PIEREDZE).

Uz klasi tiek atnesta mugursoma, kurā ir daudz dažādu žanru un daudzveidīgas tematikas grāmatu. Skolēni izvēlas grāmatas lasīšanai. Skolotājs reizi mēnesī (vai biežāk) aicina pastāstīt par izlasīto klasesbiedriem. Kad somā atrodamās grāmatas vienā klasē jau izlasītas, mugursoma ceļo uz nākamo klasi. Pēc tam vēlams organizēt klašu tikšanos un pārrunas par grāmatām, kas patikušas vislabāk.

9. DARBS AR BILŽU GRĀMATĀM (EIROPAS SAVIENĪBAS PROJEKTS)

Metodiskie ieteikumi atrodami vietnē www.epbcii.org (*European Picture Book Collection II*) [skatīts 16.09.2014.] Projekts dod iespēju

- elektroniski apskatīt visu Eiropas Savienības valstu bilžu grāmatu kolekciju, arī tās pāršķirstīt,
- lejupielādēt darba lapas,
- lejupielādēt interaktīvus uzdevumus,
- aplūkot animācijas filmu epizodes,
- izlasīt metodiskos ieteikumus un piemērus darbam ar bilžu grāmatām literatūras, valodas, kultūras kontekstā.

Literatūra

1. Beļickis I., Blūma D., Koķe T. u.c. *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.
2. Cullinan, B. E. *Literature and the child*. New York, Harcourt Brace Jovanovich, Publishers, 1981.
3. Geske A., Grīnfelds A., Kangro A., Kiseļova R. *Kompetence dabaszinībās, matemātikā un lasīšanā – ieguldījums nākotnei*: Latvija OECD valstu SSNP. Rīga: LU, 2007.
4. Geske A., Grīnfelds A., Kangro A., Kiseļova R. *Ko skolēni zina un prot – kompetence lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs*: Latvija OECD valstu Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā 2009. Rīga: LU PPMF, 2010.
5. Gudakovska I. *Mūsdienu pusaudžu lasīšanas intereses kā personības attīstību rosinošs faktors*: Promocijas darbs. Rīga: LU, 1997.
6. Ivey G. A multi – case study in the middle school: complexities among young adolescent readers. *Reading Research Quarterly*, 34, 1999. Nr. 2.
7. Linnakylä P., Malin A., Taube K. Factors behind low literacy achievement. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48, 2004. Nr. 3.
8. Rodari Dž. *Fantāzijas gramatika*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.
9. Vaittinen P. Literature circles and reading environments at school. 2nd Baltic Sea Conference/ 15th Nordic Reading Conference hosted in Turku/Abo Finland 11 – 13 August 2010.

METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

IETEICAMS

Lasītāja pieredzes mapi ieteicams veidot visu mācību gadu gan mācību stundās, gan arī mājās, skolēnam patstāvīgi lasot un aizpildot darba lapas.

Pirms mapes veidošanas ieteicama ekskursija uz bibliotēku, grāmatu izstāde klasē, prezentācija, kurā skolēni tiek iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām. Ieteicams aktualizēt klasisko latviešu literatūru, kā arī ārzemju literatūru.

MĒRĶIS

Lasītāja pieredzes mapes veidošanas mērķis: attīstīt skolēnu literārās intereses, veidot pozitīvu attieksmi pret folkloras sacerējumu un literāru darbu lasīšanu, bagātināt skolēnu lasītāja pieredzi un veicināt radošumu.

MAPES SATURS

Lasītāja pase

Lasītāja pasi var veidot dažādi – gan kā A4 formāta lapu, gan cita formāta (piemēram, A6 formāta lapu) grāmatiņu vai blociņu, kur katrā lapā uzrakstīts viens jautājums. Skolēns sākumā ieraksta visas atbildes un laiku pa laikam ierakstus papildina (it īpaši sadaļas „Manas mīļākās grāmatas” un „Mani iecienītākie rakstnieki”). Ieteicams rosināt skolēnus pašiem veidot *Lasītāja pases* vāka un iekšējo lapu noformējumu.

Manas pārdomas par lasīšanu

Manu darbu krātuvē atrodami uzdevumi, ko skolotājs piedāvā skolēniem. Ieteicams vismaz reizi mēnesī pārrunāt padarīto – izvēlēties dažādas darba formas, lai skolēni varētu iepazīstināt klasesbiedrus ar paveikto un vērtēt savu darbu. Pēc tam skolēni izpildītos darbus krāj katrs savā mapē. Reizi semestrī skolēni veido darbu izstādi, kurā parāda, viņuprāt, labākos darbus un iepazīstina ar grāmatām, kuras patikušas vislabāk.

Mana lasītāja biogrāfija

Darba lapas (no 1. līdz 13.) ir piedāvājamas dažāda vecuma skolēniem, to aizpildīšana veicina regulāru lasītāja pieredzes apkopošanu un radošās darbības attīstību. Tālāk darba lapas grupētas atbilstīgi skolēnu vecumposmam.

Manu darbu krātuve

Ieteicams veicināt lasīšanu, godinot čaklākos lasītājus. Piemēram, skolēni, kas izlasījuši desmit un vairāk grāmatu, tiek uzņemti „Grāmatu draugu klubā” (vai kādā citā – pēc skolas vai skolotāja izvēles) un tiek dažādi apbalvoti. „Grāmatu draugu klubā” ieteicams organizēt dažādus konkursus, viktorīnas, lasījumu, pārrunas, pēcpusdienas u.c. pasākumus, saistītus ar lasīšanu. (Tos varētu organizēt sadarbībā ar skolas bibliotēku.)

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

39

1. VARIANTS

39

2. VARIANTS

40

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

42

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

43

MANU DARBU KRĀTUVE

45

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā* 45
2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 47
3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes* 48
4. DARBA LAPA. *Komikss* 51
5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule* 52
6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram* 53
7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts* 54
8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte* 57
9. DARBA LAPA. *Es esmu ..* 58
10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības* 59
11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme* 61
12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas* 62
13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās* 64
14. DARBA LAPA. *Dzīvnieku pasaku spēle* 65
15. DARBA LAPA. *Atmini latviešu tautas mīklas!* 66
16. DARBA LAPA. *Viena burta dzejolis vai stāsts* 67
17. DARBA LAPA. *Rotaļas ar vārdiem* 68
18. DARBA LAPA. *Skaitāmpanti* 69
19. DARBA LAPA. *Lupatiņu piedzīvojumi* 71
- Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai* 73

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

1. Auseklis, Uldis. <i>Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā pupa, 2003.	74
2. Auseklis, Uldis. <i>Zimulis//Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā pupa, 2003.	76
3. Baltauss, Jānis. <i>Burtu būšana</i> . Rīga: LaBa, 1994.	78
4. Baltvilks, Jānis. <i>Cielava uz jumta//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	80
5. Baltvilks, Jānis. <i>Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	81
6. Baltvilks, Jānis. <i>Koki maijā//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	83
7. Baltvilks, Jānis. <i>Koki rudenī//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	84
8. Baltvilks, Jānis. <i>Kūpētāji//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	85
9. Baltvilks, Jānis. <i>Lielā egle//Vējlukturis mežā</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	86
10. Baltvilks, Jānis. <i>Siena kaudze//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	88
11. Baltvilks, Jānis. <i>Tāda diena//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	89
12. Baltvilks, Jānis. <i>Traks triks//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	90
13. Baltvilks, Jānis. <i>Vējlukturis mežā</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	92
14. Baltvilks, Jānis. <i>Vilcieni//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	94
15. Baltvilks, Jānis. <i>Ziemas novakarā//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	95
16. Belševica, Vizma. <i>Patiesi stāsts par Čingo Babu, Lielo Gliemezi un Jūras Karaļa bēdām</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	96
17. Berijs, Džeims, Metjū. <i>Pīters un Vendija</i> . Rīga: Liesma, 1981.	100
18. Briedis, Leons. <i>Atjāj zaķis sarkanbārdis</i> . Rīga: Liesma, 1978.	102
19. Brūveris, Pēters. <i>Raibajā pasaulē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	106
20. Ermansons, Egils. <i>Jāpasakas, nēpasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	107
21. Kivirehks, Andruss. <i>Lote no Izgudrotāju ciema</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	111
22. Kūlis, Ēriks. <i>Bišu brīnišķīgais bērnodārzs</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	115
23. Marijanovičs, Staņislavs. <i>Mazie mājas briesmoniņi</i> . Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2000.	116
24. Nestlingere, Kristīne. <i>Vaukšķis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	119
25. Nestlingere, Kristīne. <i>Vaukšķis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	121
26. Plūdonis, Vilis. <i>Vītola stabulīte</i> . Rīga: Zvaigzne, 1981.	122
27. Rainis. <i>Divpadsmit mēneši//Ko pauda cīrulītis</i> . Rīga: Liesma, 1977.	124
28. Rainis, Jānis. <i>Bērnu prieki zvēru dārzā//Prieki visās gadskārtās</i> . Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.	128
29. Rainis, Jānis. <i>Cietsirdīgais Fricis//Prieki visās gadskārtās</i> . Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.	130
30. Rūmnieks, Valdis. <i>Vakariņa pasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.	132
31. Samauska, Ieva. <i>Pilsēta no A līdz Z</i> . Rīga: Annele, 2009.	137
32. Sampē, Žans, Žaks. <i>Mazajam Nikolā ir nepatikšanas</i> . Rīga: Omnia Mea, 2001.	140
33. Stiltons, Džeronīmo. <i>Monas Pelīzas smaidis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	143
34. Širmanis, Jānis. <i>Pīkstīte</i> . Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.	152
35. Širmanis, Jānis. <i>Pīkstīte</i> . Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.	154
36. Širmanis, Jānis. <i>Tincis</i> . Rīga: Garā Pupa, 1992.	155
37. Zandere, Inese. <i>Iekšīņa un ārīņa</i> . Rīga: Liels un mazs, 2004.	158
38. Zandere, Inese. <i>Māsa un brālis</i> . Rīga: Liels un mazs, 2006.	161
39. Zvirgzdiņš, Juris. <i>KNORKE! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	164

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Auseklis, Uldis. *Ķipari ūsās piparus ber*. Rīga: Garā Pupa, 2003.

MĒRĶIS

- Rosināt domāt par skaņu nozīmi mākslas darbā, attīstīt prasmi izteikt un pamatot viedokli, veicināt skolēna pašizpaušmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoļus, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoļiem.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, zīmējot dzejoļu ilustrācijas.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, sacerot dzejoļus un rakstot brīvo rakstu.
- Uztver dzejas grāmatas veidojumu kā vairāku mākslu apvienojumu (piemēram, noformējums, dzejoļu un ilustrāciju izvietojums).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A3 formāta lapa, zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, problēmu risināšana, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

2. Auseklis, Uldis. *Zīmulis//Ķipari ūsās piparus ber*. Rīga: Garā Pupa, 2003.

MĒRĶIS

- Rosināt domāt par vērtībām, attīstīt spēju iejusties kāda cita tēla lomā, veicināt skolēnu vēlmi izpausties.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver dzejolī aktualizētās vērtības.
- Raksturo dzejoļa liriskos varoņus.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, zīmējot dzejoļu ilustrācijas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, pārrunas, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Baltauss, Jānis. *Burtu būšana*. Rīga: LaBa, 1994.

MĒRĶIS

- Veidot patriotiskas jūtas pret Latviju, rosināt domāt par dzejoļa saturu un formas vienotību.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka dzejoļa tematu un galveno domu.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoli.
- Uztver dzejolī aktualizētās vērtības.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, ilustrējot dzejoli.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

4. Baltvilks, Jānis. *Cielava uz jumta//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēna emocionālo attīstību, pilnveidojot literatūras kā vārda mākslas uztveres spējas.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoli, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Atšķir dzeju no citiem literatūras veidiem.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, zīmējot ilustrācijas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

5. Baltvilks, Jānis. *Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Attīstīt spēju tradicionālajā saskatīt brīnumaino.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoli.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunā par dzejoli.
- Saprot dzejoļa emocionālo noskaņu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Uztver dzejolī aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai kritiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, darbs ar vārdnīcu, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

6. Baltvilks, Jānis. *Koki maijā//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Pilnveidot skolēnu spējas būt radošiem.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi un ar interesi lasa dzejoli.
- Ir interese par aktivitātēm, kas saistītas ar literatūru kā vārda mākslu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A3 formāta vai A0 formāta lapa grupu darba apkopojumam, flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

7. Baltvilks, Jānis. *Koki rudenī//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Veicināt skolēnu prasmes izpausties radoši.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savas domas.
- Novērtē citu izteiktās domas.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Izsaka savu viedokli vēstules formā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, aplikāciju papīrs, šķēres.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, radošā rakstīšana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

8. Baltvilks, Jānis. *Kūpētāji//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Izmantojot literāru darbu, pilnveidot prasmes veidot nelielu scenāriju un uzstāties.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ir interese izteikt savas domas.
- Inscenē dzejoli.
- Novērtē paša un citu uzstāšanos.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās, individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

9. Baltvilks, Jānis. *Lielā egle//Vējlukturis mežā*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par literāru darbu kā dažādu emociju atklājēju, veidojot prasmi būt atbildīgiem par izdarīto.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli, uzklausa citus, iesaistās sarunā.
- Runā dzejoli, atklājot savu attieksmi.
- Attīsta savas lasītāja iemaņas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta vai A3 formāta lapas, flomāsteri, krāsu zīmuļi vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, darbs ar tekstu, lomu spēle, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs pāros vai grupās, individuāls darbs.

10. Baltvilks, Jānis. *Siena kaudze//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Pilnveidot skolēnu radošo pašizpaušmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoli.
- Novērtē klasesbiedru dzejoļa lasījumu.
- Uztver dzejoli kā mākslas darbu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta zīmēšanas lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

11. Baltvilks, Jānis. *Tāda diena//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Saskatīt kopsakarības cilvēku un dabas dzīvē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina, kas ir salīdzināšana.
- Atrod dzejas un citu mākslu kopsakarības.
- Izsaka savu viedokli un ieklausās citu domās.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, veidojot telpisku priekšmetu un zīmējumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta zīmēšanas lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, plastilīns, pamatne, uz kuras darboties ar plastilīnu.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Vizualizēšana, darbs ar tekstu, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

12. Baltvilks, Jānis. *Traks triks//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Pilnveidot lasītāja pieredzi, izmantojot gan tekstu, gan attēlus.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunā.
- Stāsta par attēlu.
- Ir interese radoši izpausties, veidojot zīmējumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapas, attēli ar dzīvniekiem, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, prognozēšana, stāstījums pēc attēla, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

13. Baltvilks, Jānis. *Vējlukturis mežā*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

MĒRĶIS

- Sekmēt patriotisma jūtu veidošanos, aktualizējot gan dzīves vietas, gan ģimenes nozīmi cilvēka dzīvē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ar izpratni lasa stāstu.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunā par izlasīto.
- Saprot stāsta emocionālo noskaņu.
- Ir interese par radošo pašizpausmi, strādājot ar papīru.
- Uztver stāstā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Latvijas karte, „Latviešu valodas vārdnīca”, darba lapa ar Ventpils un Daugavpils pilsētas ģerboni, aplikāciju papīrs, šķēres, līme.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, darbs ar karti un vārdnīcu, diskusija, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

14. Baltvilks, Jānis. *Vilcieni//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Pilnveidot izpratni par dzejoli, saistot to ar dažādu radošo izpausmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli, atklājot arī savu attieksmi.
- Ir interese izpausties radoši.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, aplikāciju papīrs, žurnāli, šķēres, līme.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, lomu spēle, saruna, stāstījums.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

15. Baltvilks, Jānis. *Ziemas novakarā//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Lasot literāru tekstu, pievērst uzmanību norisēm dabā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Lasot dzejoli, atklāj savu sapratni un attieksmi.
- Iesaistās sarunā par izlasīto dzejoli.
- Ir ieinteresēts vērot norises dabā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, jautājumi – atbildes, spēles veidošana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

16. Belševica, Vizma. *Patiess stāsts par Čingo Babu, Lielo Gliemezi un Jūras Karaļa bēdām*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

MĒRĶIS

- Veicināt galvenā varoņa rīcības izvērtējumu, aktualizējot pašvērtējuma aspektu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot tekstā ietvertu galvenā varoņa rīcības raksturojumu.
- Izvērtē situāciju, papildinot nepabeigtos teikumus.
- Izsaka viedokli, prognozējot turpmākos notikumus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, prognozēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

17. 17. Berijs, Džeims, Metjū. *Pīters un Vendija*. Rīga: Liesma, 1981.

MĒRĶIS

- Attīstīt vizuālo uztveri, akcentējot skolēna priekšstatus par savu emocionāli un psiholoģiski drošu, vēlamo pasauli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Saprot literārajā pasakā ietvertu informāciju.
- Veido zīmējumu vai shēmu atbilstoši pasakas tekstam.
- Izsaka viedokli par sev būtisko pasaulē, salīdzinot literārā teksta informāciju ar paša domām, priekšstatiem.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuli vai flomāsteri, vai citi zīmējuma izpildes palīg līdzekļi, piemēram, aplikāciju papīrs, līme u.tml.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana, frontāla saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Konkrētais uzdevums saistīts ar skolēna emocionālās pasaules izzināšanu, te robežojas literāra teksta uztvere un psiholoģiska rakstura saruna. Svarīgi šādā gadījumā, lai visi skolēni, veidojot zīmējumu, īsi formulētu priekšstatu par savu īpašo pasauli, no otras puses, skolēni, kuri nevēlas runāt par sevi, drīkst stāstīt tikai par veidojamo attēlu – it kā distancējoties no tieša pašvērtējuma.
- Uzdevuma veikšanā būtisks ir savstarpējas ieklausīšanās aspekts.

18. Briedis, Leons. *Atāj zaķis sarkanbārdis*. Rīga: Liesma, 1978.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par mākslas tēla saistību ar realitāti.
- Bagātināt skolēna vārdu krājumu.
- Rosināt skolēna pašizpaušmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Zina, kas ir salīdzinājumi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoļiem.
- Inscenē dažādu autoru dzejoļus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, telpa rotaļām.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, spēles.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

19. Brūveris, Pēters. *Raibajā pasaulē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

MĒRĶIS

- Pilnveidot priekšstatu par baltu tautu (latviešu un lietuviešu) radniecību, aktualizējot tautasdziesmu (šūpuļdziesmu) tematisko līdzību.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot dzejnieka un atdzejotāja atšķirīgos uzdevumus.
- Saskata līdzīgos tēlus.
- Izsaka savu viedokli, nosaucot atšķirīgo tautasdziesmās.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, www.pasakas.net [skatīts 26.08.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs grupās.

IETEIKUMI

- Darba lapā izmantotās latviešu šūpuļdziesmas teksts atrodams portālā www.pasakas.net, kur iespējams arī dziesmu noklausīties.

20. Ermansons, Egils. *Jāpasakas, nēpasakas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par rakstura iezīmju atveidojumu darbībā, attīstot arī pašvērtējuma prasmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Veic radošus uzdevumus, atdarinot skaņas un zīmējot.
- Atrod tekstā atbildes uz jautājumiem.
- Izvērtē situāciju, papildinot nepabeigtos teikumus.
- Ir interese par paša literārajiem eksperimentiem, rakstot pasakas turpinājumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, dabas skaņu audio ieraksti.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai grupās.

IETEIKUMI

- Kā papildu iespēja skolēnu iesaistei, viņu uztveres dažādošanai iespējama atsevišķo pasakas fragmentu izteiksmīga lasīšana, paredzot, ka arī pēc balss var noteikt, kurš ir Jā, kurš – Nē vai Var Jau. Patstāvīgas izvēles un arī motivācijas jautājums tādējādi saistīts ar skolēna radītā teksta lasījumu lomās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

21. Kivirehks, Andruss. *Lote no Izgudrotāju ciema*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus uz sarunu par brīvā laika saturīgu pavadīšanas iespēju.
- Veidot prasmi izteikt viedokli, pamatot to.
- Rosināt vēlmi pašizpausties.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot literārajām pasakām un kino mākslai kopīgu un atšķirīgo.
- Nosaka literārās pasakas tematu un galveno domu.
- Raksturo literārā pasakas varoņus.
- Atstāsta literārās pasakas saturu, atklājot tajā ietverto informāciju par darbības vietu, laiku, personām un notikumiem.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Ir interese, lasot literāro pasaku, fantazēt, veidot asociācijas un radīt jaunas idejas.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmūļi, A4 formāta vai A3 formāta lapa, animācijas filma „Lote no Izgudrotāju ciema” (https://www.youtube.com/watch?v=CIY_aZs7OxA) [skatīts 26.08.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnu savstarpējo attiecību ievērošanu arī rotaļājoties.

22. Kūlis, Ēriks. *Bišu brīnišķīgais bērnodārzs*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

MĒRĶIS

- Pilnveidot lasītāja pieredzi, bagātinot viņa valodu un garīgo pasauli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Lasa stāsta fragmentu, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Izsaka savu viedokli.
- Ir interese par radošo pašizpausmi, izmantojot literārā darba fragmentā ietverto informāciju.
- Ir radoša interese par tekstu, veidojot lomu spēli.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta zīmēšanas lapa, krāsu zīmūļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Vizualizēšana, darbs ar tekstu, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

23. Marijanovičs, Staņislavs. *Mazie mājas briesmoniņi*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2000.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus uz sarunu par netikumiem dzīvē un iespējām tos novērst.
- Attīstīt prasmi izteikties, sadarboties grupā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀS REZULTĀTS

- Nosaka literārās pasakas tematu un galveno domu.
- Raksturo literārās pasakas varoņus.
- Atstāsta literārās pasakas saturu, atklājot tajā ietvertu informāciju par darbības vietu, laiku, personām un notikumiem.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Inscenē literāro pasaku.
- Ir interese, lasot literāro pasaku, fantazēt, veidot asociācijas un radīt jaunas idejas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, problēmu risināšana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu, par sarunvalodas leksiku un tās lietojumu, par vārda iedarbību gan iepriecinot, gan sāpinot.
- Mudināt skolēnus runāt literārajā valodā.

24. Nestlingere, Kristīne. *Vaukšķis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus uz sarunu par negatīvām rakstura īpašībām un to ietekmi uz cilvēku savstarpējām attiecībām.

SKOLĒNIEM SASNIEDZAMĀS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli un pamato to.
- Iesaistās sarunā par izlasītajā fragmentā uzzināto informāciju.
- Uztver fragmenta pamatdomu un tās aktualitāti.
- Ir interese par pašizpaušmi, izmantojot teksta informāciju.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapas.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, prognozēšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par iesauku lietošanu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

25. Nestlingere, Kristīne. *Vaukšķis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnu radošumu, darbojoties nelielās grupās, veikt vienas idejas detalizētu izstrādi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ir interese par radošo pašizpaušmi zīmējot.
- Stāsta par redzēto.
- Novērtē citu paveikto.
- Izsaka savu viedokli.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta zīmēšanas lapas, krāsu zīmuļi, A3 formāta lapas ideju apkopošanai, flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Vizualizēšana, prātavētra, diskusija.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

26. Plūdonis, Vilis. *Vitola stabulīte*. Rīga: Zvaigzne, 1981.

MĒRĶIS

- Veicināt dzejas tēlu uztveri, strādājot individuāli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver dzejoļu pamatdomu.
- Saskata un izvēlas spilgtākos dabas tēlus.
- Pamato savas domas.
- Ir interese par sava viedokļa izteikšanu, veidojot stāstījumu par mīļāko gadalaiku.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, tekstveide.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Interesants papildiespāids stundā veidosies, ja tiks izmantoti dabas skaņu (vējš, lietus u.tml.) ieraksti, saistošas iespējas piedāvā arī tīmekļa resurss <http://naturesoundsfor.me/lv> [skatīts 26.08.2014.], skolotājam pašam modelējot dabas skaņu kompozīciju.
- Dabas skaņu izmantojums, iespaidu fiksācija var veicināt arī nākamo soli dzejas uztverē, proti, skaņu atdarinājumu pamanīšanu dzejas tekstos, to iedarbīgumu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

28.

Rainis, Jānis. *Bērnu prieki zvēru dārzā*//*Prieki visās gadskārtās*.
Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.

MĒRĶIS

- Radīt interesi par mazpazīstamiem Raiņa dzejoļiem bērniem, runājot par skolēniem zināmām lietām.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver dzejolī ietvertu emocionālo noskaņu.
- Izteiksmīgi lasa dzejoli.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, veicot dažādus uzdevumus un strādājot ar dzejoļa tekstu.
- Izsaka savas domas un uzklausa klasesbiedrus.
- Izprot dzejoļa saistību ar vizuālo mākslu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Stāstījums, darbs ar tekstu, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

ATBILDES

- Izlaistie vārdi ir *zilonis, vilks, ūpis, ezis, papagailis, dromedārs (kamielis), gandrīs (stārķis)*.

29.

Rainis, Jānis. *Cietsirdīgais Fricis*//*Prieki visās gadskārtās*.
Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnos pozitīvu attieksmi pret ikvienu dzīvu būtni.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izmanto savu lasītāja pieredzi.
- Izsaka savu viedokli, formulējot to īsi un uzrakstot.
- Novērtē, kas ir labs un kas ir ļauns.
- Dzejolī atklāto situāciju saista ar latviešu folklorā izteiktajām atziņām.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Divu krāsu līmlapiņas (75x75 mm), darba lapas, divas A3 formāta lapas.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, dubultā dienasgrāmata, situācijas analīze, diskusija, pārrunas.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par līdzjūtību, iejūtību pret cilvēkiem un dzīvo dabu, izpalīdzību.
- Aktualizēt drošības noteikumu ievērošanu dažādās dzīves situācijās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

30. Rūmnieks, Valdis. *Vakariņa pasakas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.

MĒRĶIS

- Nostiprināt skolēnu sadarbības prasmes, kopīgi veidojot iestudējumu.
- Papildināt izpratni par lugas teksta uzbūvi (remarks un pamattekstis).

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver lugas teksta saturu.
- Veiksmīgi sadarbojas, sadalot pienākumus iestudējumam.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi teātra mākslā, vizuālajā mākslā u.tml.
- Veido vizuālu noformējumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, marķieris, kostīmi, aksesuāri, materiāli un priekšmeti dekorāciju izveidei, A3 formāta lapa, A5 formāta lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās.

IETEIKUMI

- Vislabāk uzdevumu veiks bērni, kas darbojas kādā interešu pulciņā, konkrēti, literatūras pulciņā, taču iespējams uzdevumu realizēt kā projekta darbu mācību stundās.
- Stundā rosināt skolēnus uz sarunu par veselīgu dzīvesveidu un pilnvērtīga uztura nozīmi cilvēka dzīvē.

31. Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par mākslas tēla saistību ar realitāti.
- Attīstīt prasmi izteikt un pamatot viedokli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoli.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, zīmējot dzejoļa ilustrāciju.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, darbs ar tekstu, problēmu risināšana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

32. Sampē, Žans, Žaks. *Mazajam Nikolā ir nepatikšanas*. Rīga: Omnia Mea, 2001.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus atbildīgi rīkoties ar naudu, saprātīgi izvērtējot savas vēlmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver stāsta saturu, saprot galvenā varoņa rīcības grūtības.
- Izprot atšķirīgos situācijas risinājuma variantus.
- Pauž savu viedokli par notikumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, flomāsteri vai krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs un darbs pāros vai grupās.

IETEIKUMI

- Būtu lietderīgi izlasīt visu stāstu, lai tādējādi vairāk akcentētu skolēnu iesaisti situācijas vērtēšanā – rosinoši un būtiski ir noskaidrot, vai kāda no skolēna paša piedāvātajām idejām iespējama kā atrisinājums reālā dzīvē.
- Ja nav paredzēts lasīt visu stāstu, skolotājs var pieteikt problēmuzdevumu – kā vērtēt Nikolā vecāku piedāvāto problēmas atrisinājumu, proti, nauda tomēr nonāk atkal pie Tēta, protams, tikai pagaidām.
- Rosināt skolēnus runāt literārajā valodā.

33. Stiltons, Džeronīmo. *Monas Pelīzas smaidis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par mākslas darbu savstarpējo ietekmi.
- Attīstīt sadarbības prasmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Ir interese, lasot literāro pasaku, fantazēt, veidot asociācijas un radīt jaunas idejas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi, flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, diskusija, daudzveidīgā jautāšana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

ATTĒLS

- http://illicit-cultural-property.blogspot.com/2011_08_01_archive.html [skatīts 26.08.2014.]

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus runāt literārajā valodā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

34. Širmanis, Jānis. *Pīkstīte*. Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par tautas tradīcijām svētkos.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ar interesi lasa tekstu.
- Ir izpratne par savas un citu tautu kultūras tradīcijām.
- Izmanto stāsta saturu, atklājot tajā ietvertu informāciju un salīdzinot ar savu pieredzi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

IETEIKUMI

- Mudināt skolēnus ievērot drošības noteikumus, strādājot ar adatām.

35. Širmanis, Jānis. *Pīkstīte*. Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par tautas tradīcijām svētkos.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa tekstu.
- Izlasīto saista ar savu pieredzi.
- Stāsta par tradīcijām ģimenē.
- Saskata tekstā latviešu folkloras motīvus.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

36. Širmanis, Jānis. *Tincis*. Rīga: Garā Pupa, 1992.

MĒRĶIS

- Pilnveidot lasītprasmi un teksta emocionālo uztveri.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Lasa tekstu izteiksmīgi un ar izpratni.
- Raksturo literāros varoņus.
- Vizualizē iegūto informāciju.
- Izsaka savas domas un uzklauša citu viedokļus.
- Novērtē savu un citu attieksmi pret tekstā pausto informāciju.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

37. Zandere, Inese. Iekšīņa un ārīņa. Rīga: Liels un mazs, 2004.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par dzejoļa ritmu, vārdu spēļu nozīmi ritma veidošanā.
- Attīstīt prasmi izteikt viedokli.
- Bagātināt vārdu krājumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoļus, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Saprot dzejai, mūzikai un animācijai kopīgo un atšķirīgo.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, sacerot dzejoļus un rakstot brīvo rakstu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, CD „Iekšīņa un ārīņa” (izdevniecība *Upe tuviem un tāliem*, 2005.).

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, spēle, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

38. Zandere, Inese. *Māsa un brālis*. Rīga: Liels un mazs, 2006.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par vērtībām pasakā.
- Attīstīt skolēnu vēlmi pašizpaušties.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Stāsta par literāro pasaku grāmatas ilustrācijām.
- Nosaka literārās pasakas tematu un galveno domu.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literārajām pasakām.
- Uztver literārajās pasakās aktualizētās vērtības.
- Uztver literāro pasaku grāmatas veidojumu kā vairāku mākslu apvienojumu (noformējums, pasaku un ilustrāciju izvietojums u.c.).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta lapa, krāsu zīmuļi, flomāsteri,
- animācijas filma – http://www.pasakas.net/pasaku_kino/masa-un-bralis/masa-un-bralis/ [skatīts 26.08.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

39. Zvirgzdiņš, Juris. *KNORKE! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

MĒRĶIS

- Radīt priekšstatu par dažādiem informācijas ieguves veidiem, pētot tekstu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver teksta saturu.
- Saskata tekstā salīdzinājumus, skaidro tos.
- Salīdzina dažādus informācijas avotus, nosaucot to priekšrocības.
- Ir interese par mūzikas erudīcijas jautājumu atšifrēšanu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, flomāsters vai marķieris, „Frazeoloģijas vārdnīca”, enciklopēdija, V.A.Mocarta „Mazās nakts mūzikas” audio ieraksts – https://www.youtube.com/watch?v=CEdwkm1fqnc&list=P_Ldv7FBDsPpsXGb9jZaK3DvaoUSZGZ6Q8-&index=6 [skatīts 04.09.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, darbs ar vārdnīcu vai citiem uzziņas avotiem, intervija.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs pāros.

IETEIKUMI

- Mācību stundu vai skolēna patstāvīgo darbu iespējams organizēt skolas bibliotēkā, lai radītu viņam pārlicinošu priekšstatu par daudzveidīgiem informācijas ieguves veidiem.
- Izmantojot V.A.Mocarta skaņdarbu, iespējams motivēt skolēnus patstāvīgam jaunrades uzdevumam, t.i., klausoties mūziku, rakstīt un ilustrēt savu radošo darbu, kas atbilst dzirdētā iespaidiem.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par ētikas normu ievērošanu, par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu.

MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

39

1. VARIANTS

39

2. VARIANTS

40

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

42

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

43

MANU DARBU KRĀTUVE

45

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā* 45
2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 47
3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes* 48
4. DARBA LAPA. *Komikss* 51
5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule* 52
6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram* 53
7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts* 54
8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte* 57
9. DARBA LAPA. *Es esmu ..* 58
10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības* 59
11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme* 61
12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas* 62
13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās* 64
14. DARBA LAPA. *Dzīvnieku pasaku spēle* 65
15. DARBA LAPA. *Atmini latviešu tautas mīklas!* 66
16. DARBA LAPA. *Viena burta dzejolis vai stāsts* 67
17. DARBA LAPA. *Rotaļas ar vārdiem* 68
18. DARBA LAPA. *Skaitāmpanti* 69
19. DARBA LAPA. *Lupatiņu piedzīvojumi* 71
- Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai* 73

LASĪTĀJA PASE

1. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____.

Es mācos _____

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____

Es labprāt lasu _____.

Es lasu tāpēc, ka _____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____.

Par grāmatām es runāju ar _____.

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____.

Es parasti lasu (kad?) _____.

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____.

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____.

/Tava fotogrāfija

vai pašportrets/

LASĪTĀJA PASE

2. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____

_____.

Es mācos _____

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____

_____.

Es labprāt lasu _____

_____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____

_____.

Es lasu tāpēc, ka _____

_____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____

_____.

TURPINĀJUMS

Par grāmatām es runāju ar _____

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____

Es parasti lasu (kad?) _____

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

Ir cilvēki, kuriem patīk lasīt. Ir cilvēki, kuriem nepatīk lasīt. Kurš / kura no lasītājiem / lasītājām esi tu? Kāpēc?

Es piekrītu, ka

lasīt ir moderni,

lasīt ir interesanti,

lasīt ir vajadzīgi,

lasīt ir garlaicīgi.

Pasvītro atzinumu, kas atbilst tavam viedoklim, un komentē to!

Skolēni, kas piedalījušies lasīšanas programmās „Bērnu žūrija” (www.bernuzurija.lv), ko organizē Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs, sacerējuši daudz aforismu par lasīšanu, grāmatām un lasītājiem:

„Ne mirkli bez grāmatas!” (Liene)

„Es + grāmata = draugi.” (Laura)

„Kas lasa, tas dzīvo.” (Rušonas skolēni)

„Grāmatas – tie ir eņģeļi, kas paceļ mūs no zemes.” (Oksana)

„Nesūdzies par garlaicību, lasi!” (Arvis)

„Lasīt māku, dzīvot sāku.” (Agnija)

„Grāmata – tas ir piedzīvojums. Izbaudi to!” (Māra)

Saceri savu aforismu par lasīšanu, grāmatām vai lasītājiem!

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

Ieraksti tabulā informāciju par izlasītajām grāmatām!

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Kad būs izlasījis/-usi desmit un vairāk grāmatu, tu tiks uzņemts/-ta „Grāmatu draugu klubā” un varēsi piedalīties dažādos konkursos.

MANU DARBU KRĀTUVE

1. DARBA LAPA

Ceļojums grāmatā

Grāmatas autors — _____.

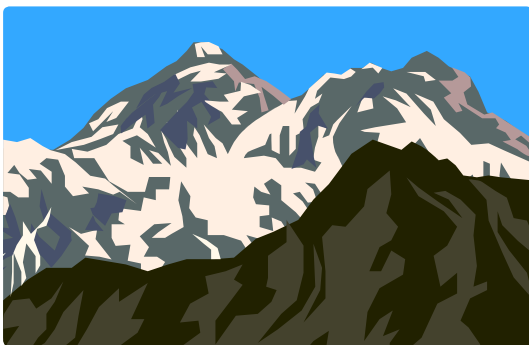
Grāmatas nosaukums — _____.

Izpēti ceļojuma plānu! Uzraksti savas domas par ceļa posmiem!

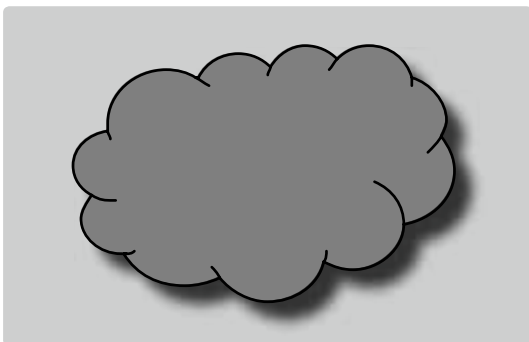
1. Ceļotājs – ceļojuma sākums.
2. Kalna virsotne – visinteresantākā epizode grāmatā.
3. Negaisa mākonis – visnesaprotamākā epizode vai visgrūtāk lasāmais fragments.
4. Upe – galvenie notikumi.
5. Koki – galvenie varoņi, to īpašības.
6. Saule – vissmieklīgākā epizode.
7. Mājiņa – atrisinājums.

1. _____

2. _____

3. _____

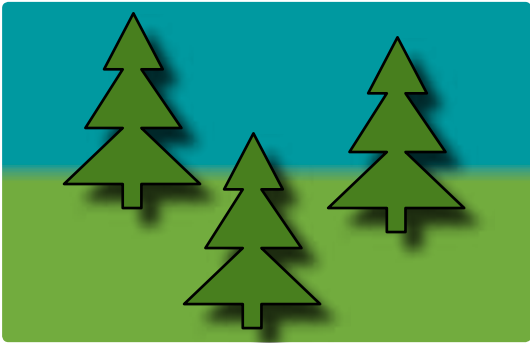

TURPINĀJUMS

4. _____

_____.

5. _____

_____.

6. _____

_____.

7. _____

_____.

3. DARBA LAPA.

Lasītāja piezīmes

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

1. Literārā darba žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga) —

2. Tēlotā darbība notiek

(kur?) _____

(kad?) _____

3. Tēlotāspersonas: _____

Viena varoņa raksturojums

Uzraksti savas domas un pamato ar citātiem, kas par to liecina!

Kā viņš izskatās? _____

Kādas rakstura īpašības viņam piemīt? _____

6. Tavs vērtējums.

Kuri vārdi, tavuprāt, visprecīzāk raksturo šo grāmatu? Atzīmē ar x!

Interesanta. Biedējoša. Komiska. Smaga. Garlaicīga.

Lasītā grāmata, tavuprāt, ir

viegli lasāma; grūti lasāma.

7. Izgatavo šai grāmatai atbilstošu grāmatzīmi un ieliec to mapē!**8. Vai tu ieteiktu šo grāmatu savam draugam vai draudzenei?**

Jā. Nē.

9. Vai tu gribētu izlasīt vēl kādu šī rakstnieka / šīs rakstnieces grāmatu?

Jā. Nē.

4. DARBA LAPA.

Komikss

1. Attēlo izlasītās grāmatas notikumus komiksā!

2. Parādi savu komiksu draugam, kurš šo grāmatu nav lasījis, un palūdz, lai viņš izstāsta, kas, viņaprāt, tēlots šajā grāmatā!

3. Iepazīstini draugu ar šo grāmatu!

5. DARBA LAPA.

Grāmatas varoņa vēstule

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

Izvēlies vienu no grāmatas varoņiem un uzraksti vēstuli, ko viņš vai viņa varētu rakstīt kādam citam šīs grāmatas varoņim par saviem piedzīvojumiem un izjūtām!

A large scroll-shaped writing area with horizontal lines for text. The scroll has a decorative top-left corner and a decorative bottom-left corner. The writing area is bounded by a black outline and contains 15 horizontal blue lines for writing.

6. DARBA LAPA.

Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

Iedomājies, ka par šo grāmatu tiek uzņemta filma un tev jā sagatavo ieteikumi režisoram!

1. Uzraksti, kāds, tavuprāt, varētu būt filmas nosaukums!

2. Atzīmē ar x, kura no filmām, tavuprāt, tā varētu būt!

Animācijas filma. Aktierfilma.

3. Uzraksti, kurus grāmatā tēlotos notikumus noteikti vajadzētu parādīt filmā!

4. Uzraksti, kāda mūzika, tavuprāt, varētu skanēt šajā filmā! Nosauc konkrētu dziesmu vai skaņdarbu!

5. Izvēlies divus grāmatas varoņus un uzzīmē viņu tērpu skices uz A4 formāta lapas!

TURPINĀJUMS

3. Uzzīmē Grāmatnieku karaļvalsts karali, karalieni, prinčus, princeses, citus iedzīvotājus un nosauc tos vārdos!

4. Uzzīmē *Grāmatnieku karaļvalsts* karti, objektu nosaukumos izmantojot lasīto grāmatu tēlus un motīvus, piemēram, Pepijas Garzeķes sala, Vinnija Pūka ezers un tamlīdzīgi!

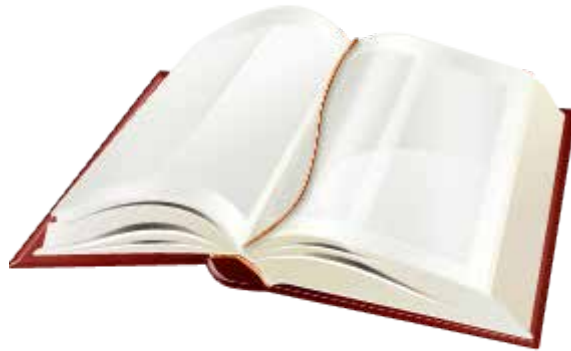
8. DARBA LAPA.

Grāmatas vizītkarte

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

_____.

Izveido plakātu, lai iepazīstinātu klasesbiedrus ar savu mīļāko grāmatu! Plakātu veido, kā vēlies, – zīmē, raksti citātus, veido shēmas vai aplikācijas, līmē fotogrāfijas!

9. DARBA LAPA.

Es esmu ..

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

Pabeidz teikumus, iejūtoties grāmatā tēlotajā notikumā un divu varoņu izjūtās!

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

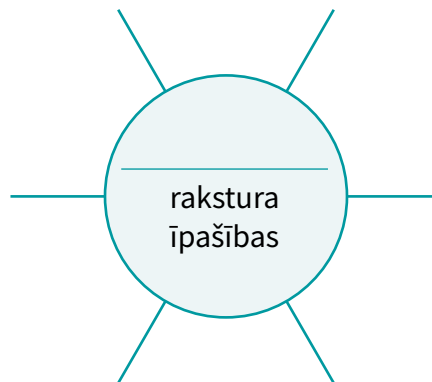

10. DARBA LAPA.

Literārā varoņa rakstura īpašības

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

1. Izvēlies vienu literāro varoni un veido domu tīklu!**2. Uzraksti divus jautājumus, kurus tu uzdotu izvēlētajam varonim!**

3. Veido tabulu!

Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju - tas ir tāpēc, ka ..

TURPINĀJUMS

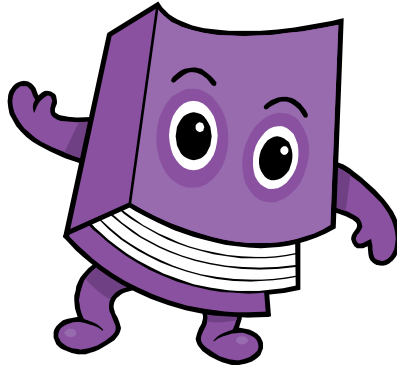
Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju – tas ir tāpēc, ka ..

12. DARBA LAPA.

Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas

Uzraksti, kas, tavuprāt, varētu iepriecināt un kas varētu apbēdināt grāmatu un lasītāju!

Grāmatu iepriecina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

Grāmatu apbēdina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

TURPINĀJUMS

Lasītāju iepriecina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

Lasītāju apbēdina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

13. DARBA LAPA.

Triju grāmatu varoņu satikšanās

Šo uzdevumu izpildi tad, kad būs izlasījis/-usi vismaz trīs grāmatas!

Grāmatas autors	Grāmatas nosaukums	Varonis

1. Izdomā situāciju (vieta, laiks, notikums), kurā satikušies visu trīs grāmatu varoņi, un saceri viņu polilogu*!

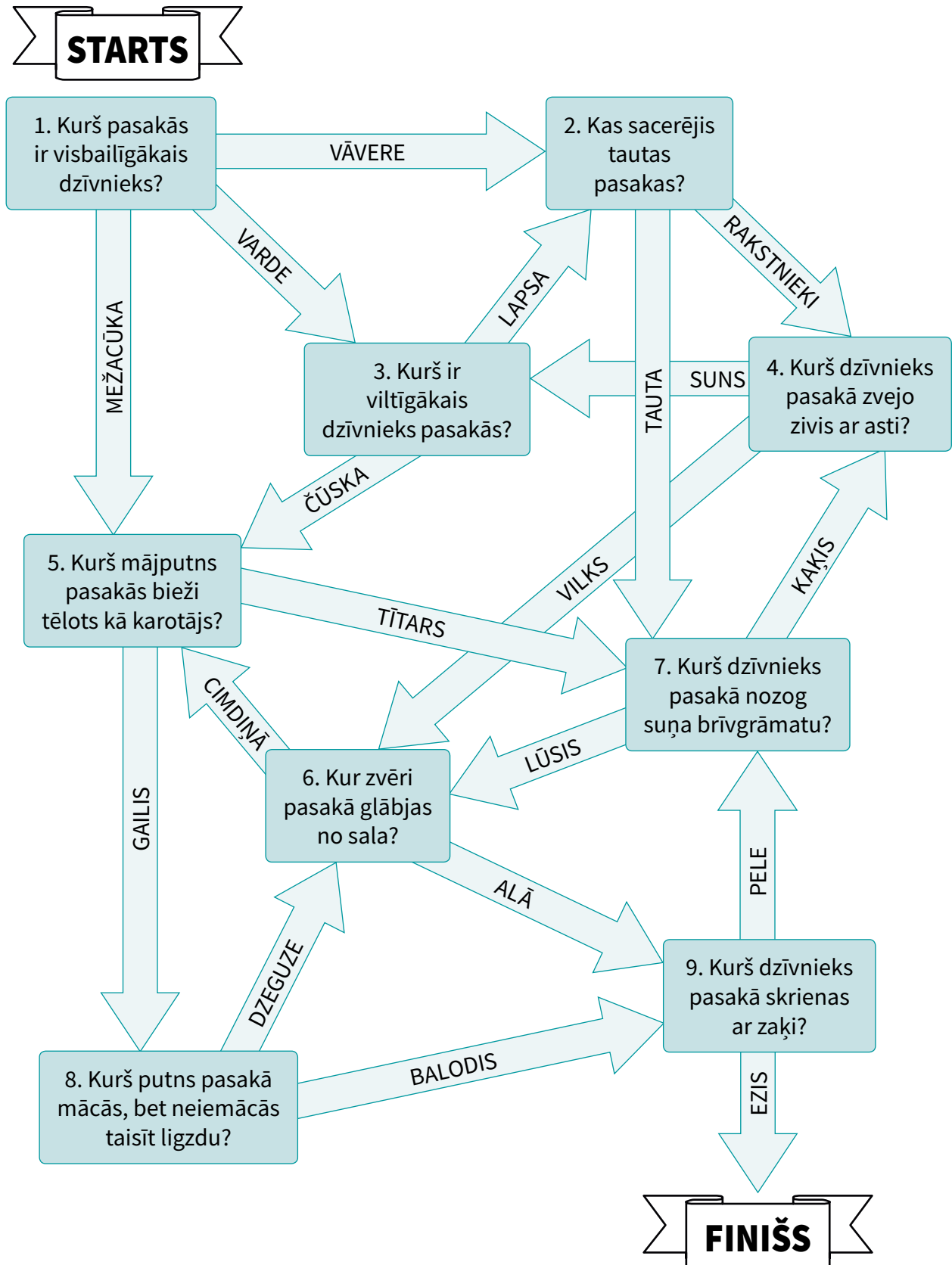
2. Uzzīmē šo situāciju un varoņus uz A4 formāta lapas!

* Polilogs – vairāku personu saruna.

14. DARBA LAPA.

Dzīvnieku pasaku spēle

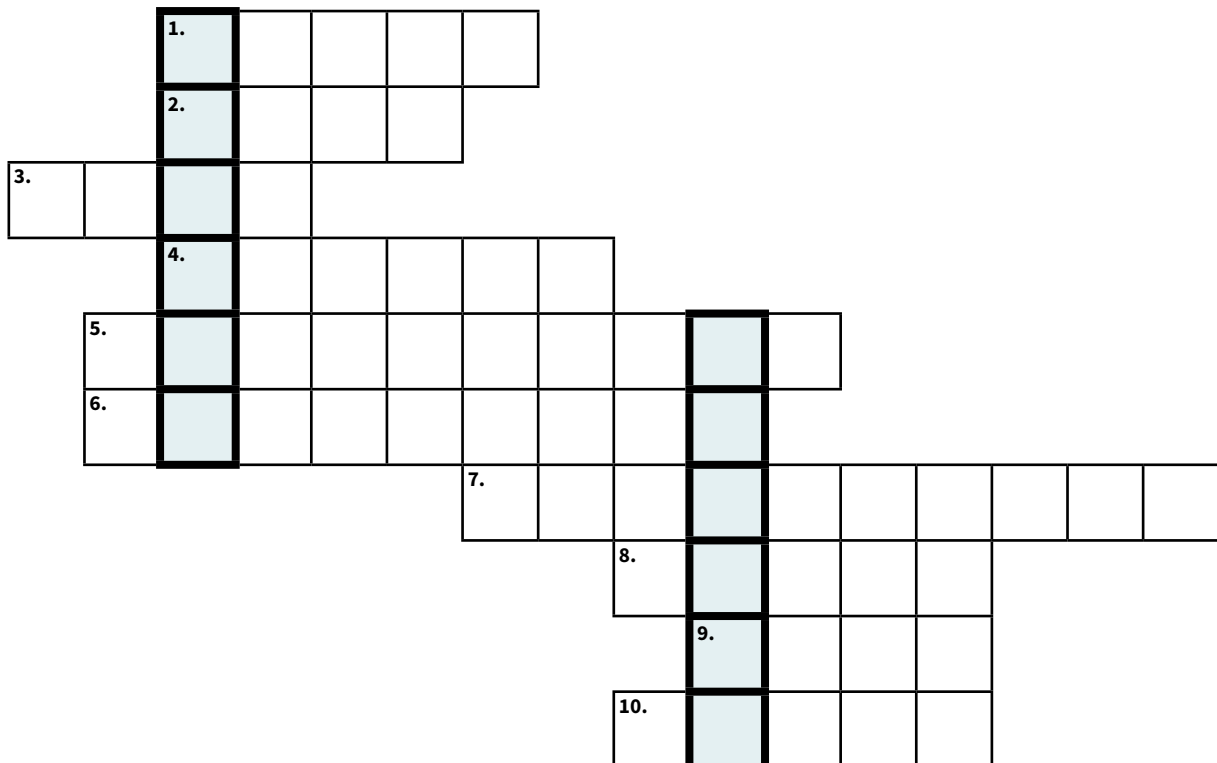
15. DARBA LAPA.

Atmini latviešu tautas mīklas!

Latviešu tautas mīklas. Rīga: Latvijas PSR ZA izdevniecība, 1954.

Ja visas mīklas atminēsi pareizi, tad izceltajās vertikālajās kolonnās izlasīsi, kā sauc sacerējumu, kurā tēloti fantastiski notikumi, neparasti varoņi un brīnumaina darbības vieta un kā sauc dzīvojamo telpu mājā vai dzīvoklī.

1. Balts kā sniegs, nav sniegs; šķidrš kā ūdens, nav ūdens.
2. Divi mazi lodziņi pasauli valda.
3. Mūsu māsiņai ik vasaras svārki trīc.
4. Pelēks lācis tīrumā guļ.
5. Vīrs sēd uz jumta un pīpē.
6. Tikai gadu vecs, bet tā novecojis, ka nekam vairs neder.
7. Zaļa vista tup uz dzeltenām olām.
8. Kam nav, tas grib, kam ir, tas dod projām.
9. Otram kož, pati mirst.
10. Kas skrien bez kājām?

18. DARBA LAPA.

Skaitāmpanti

Baltvilks, Jānis. *Kā zīlīte pie loga. Rīga: Liesma, 1987.*
Baltvilks, Jānis. *Krūmu krāmu jēru jūra. Rīga: Zīlīte, 1993.*
Baltvilks, Jānis. *Siksolīte un Lamzaks. Rīga: Zīlīte, 1994.*
Baltvilks, Jānis. *Viļki velk malku. Rīga: Daugava, 2004.*

Izlasi Jāņa Baltvilka skaitāmpantus un saceri savus!**Gurķītis ar ķirbīti**

Gurķītis ar ķirbīti
ceļā satiek irbīti.

Žubīte ar zīlīti
dīķī tēlo pīlīti.

Onkulīts ar tantiņu
sacer šito pantiņu.

Viens, divi, trīs,
un tu esi brīvs!

Siļķes un ķilķeni

Siļķes, muļķes,
gaida kuģi,
domā, –
vedīs ķilķenus.

Atbrauc kuģis,
izmet tīklu,
saķer visus
siļķenus.

Viens, divi, trīs.
Tu vēl brīvs.

Minka Pinka

Minka Pinka
koku loka,
līku koku –
blauks.

Zem tā koka
lapas lasa
Minkas Pinkas
draugs.

Kad būs lapas
salasītas,
abi projām
brauks.

Viens, divi, trīs –
un tu būsi
brīvs.

Kurkampants

Kur? Kam? Ko?
Tur! Tam! To!
Jo tas prot
uzkūkot!

Viens, div, trīs,
un tu esi brīvs!

19. DARBA LAPA.

*Lupatiņu piedzīvojumi*Zandere, Inese. *Kā Lupatiņi mainījās*. Rīga: Liels un mazs, 2011.

„Lupatiņi” ir Ineses Zanderes sacerētas pasakas par četriem auduma bērniem – Zeķīti, Cimdiņu, Lakatiņu un Spilventiņu –, kuri dzīvo skaistā audumu mājiņā un iepazīst pasauli. Radošā grupa aktīvi strādāja, lai „Lupatiņu” varoņi parādītos dažādos mūsdienīgos formātos – filmās, grāmatās, e-grāmatās, spēlēs iPhone un iPad formātam. Epizodē „Kā Lupatiņi šūpojās” un citās īsajās epizodēs tīmeklī ir skatāmi atgadījumi no Lupatiņu ikdienas.

- Kā Lupatiņi mazgājās. Animācijas filma. Režisors Edmunds Jansons, scenārija autore Inese Zandere, mākslinieks Reinis Pētersons, komponists Jēkabs Nīmanis. DVD. Studija Atom art, 2011.
- Kā Lupatiņi mazgājās (reklāmas fragments)
http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&NR=1&v=_zuYSEp5EFc [skatīts 26.08.2014.]
- Kā Lupatiņi šūpojās (tīmekļa epizode)
<http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&NR=1&v=Wv4he7fDagQ> [skatīts 26.08.2014.]
- How Shammies teeter-tottered
<http://www.youtube.com/watch?v=duqYKd8ow5g&feature=related> [skatīts 26.08.2014.]

1. Saceri kādu no Lupatiņu piedzīvojumiem!

TURPINĀJUMS

2. Iedomājies, ka tu veido savu animācijas filmu par Lupatiņiem! Uzzīmē topošās filmas kadrus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

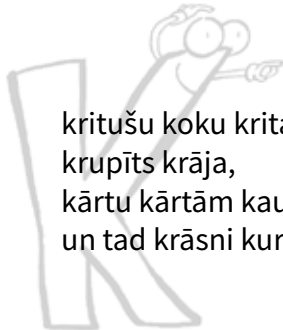
1. Auseklis, Uldis. <i>Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā pupa, 2003.	74
2. Auseklis, Uldis. <i>Zimulis//Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā pupa, 2003.	76
3. Baltauss, Jānis. <i>Burtu būšana</i> . Rīga: LaBa, 1994.	78
4. Baltvilks, Jānis. <i>Cielava uz jumta//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	80
5. Baltvilks, Jānis. <i>Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	81
6. Baltvilks, Jānis. <i>Koki maijā//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	83
7. Baltvilks, Jānis. <i>Koki rudenī//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	84
8. Baltvilks, Jānis. <i>Kūpētāji//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	85
9. Baltvilks, Jānis. <i>Lielā egle//Vējlukturis mežā</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	86
10. Baltvilks, Jānis. <i>Siena kaudze//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	88
11. Baltvilks, Jānis. <i>Tāda diena//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	89
12. Baltvilks, Jānis. <i>Traks triks//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	90
13. Baltvilks, Jānis. <i>Vējlukturis mežā</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	92
14. Baltvilks, Jānis. <i>Vilcieni//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	94
15. Baltvilks, Jānis. <i>Ziemas novakarā//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	95
16. Belševica, Vizma. <i>Patiesi stāsts par Čingo Babu, Lielo Gliemezi un Jūras Karaļa bēdām</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	96
17. Berijs, Džeims, Metjū. <i>Pīters un Vendija</i> . Rīga: Liesma, 1981.	100
18. Briedis, Leons. <i>Atjāj zaķis sarkanbārdis</i> . Rīga: Liesma, 1978.	102
19. Brūveris, Pēters. <i>Raibajā pasaulē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	106
20. Ermansons, Egils. <i>Jāpasakas, nēpasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	107
21. Kivirehks, Andruss. <i>Lote no Izgudrotāju ciema</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	111
22. Kūlis, Ēriks. <i>Bišu brīnišķīgais bērnodārzs</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	115
23. Marijanovičs, Staņislavs. <i>Mazie mājas briesmoniņi</i> . Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2000.	116
24. Nestlingere, Kristīne. <i>Vaukšķis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	119
25. Nestlingere, Kristīne. <i>Vaukšķis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	121
26. Plūdonis, Vilis. <i>Vītola stabulīte</i> . Rīga: Zvaigzne, 1981.	122
27. Rainis. <i>Divpadsmit mēneši//Ko pauda cīrulītis</i> . Rīga: Liesma, 1977.	124
28. Rainis, Jānis. <i>Bērnu prieki zvēru dārzā//Prieki visās gadskārtās</i> . Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.	128
29. Rainis, Jānis. <i>Cietsirdīgais Fricis//Prieki visās gadskārtās</i> . Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.	130
30. Rūmnieks, Valdis. <i>Vakariņa pasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.	132
31. Samauska, Ieva. <i>Pilsēta no A līdz Z</i> . Rīga: Annele, 2009.	137
32. Sampē, Žans, Žaks. <i>Mazajam Nikolā ir nepatikšanas</i> . Rīga: Omnia Mea, 2001.	140
33. Stiltons, Džeronīmo. <i>Monas Pelīzas smaidis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	143
34. Širmanis, Jānis. <i>Pīkstīte</i> . Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.	152
35. Širmanis, Jānis. <i>Pīkstīte</i> . Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.	154
36. Širmanis, Jānis. <i>Tincis</i> . Rīga: Garā Pupa, 1992.	155
37. Zandere, Inese. <i>Iekšīņa un ārīņa</i> . Rīga: Liels un mazs, 2004.	158
38. Zandere, Inese. <i>Māsa un brālis</i> . Rīga: Liels un mazs, 2006.	161
39. Zvirgzdiņš, Juris. <i>KNORKE! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	164

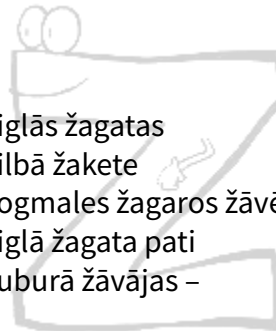
Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Auseklis, Uldis. *Ķipari ūsās piparus ber.* Rīga: Garā pupa, 2003.

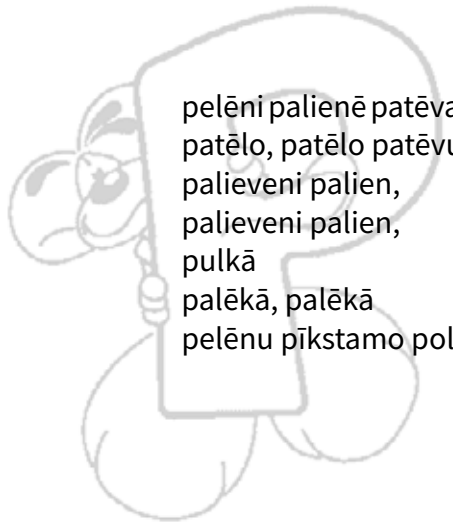
1. Izlasi Ulda Ausekļa dzejoļus!

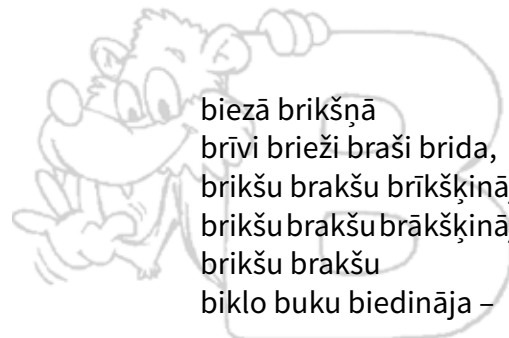
kritušu koku kritaliņas
krupīts krāja,
kārtu kārtām kaudzē krāva
un tad krāsni kurināja.

žiglās žagatas
žilbā žakete
žogmales žagaros žāvējas,
žiglā žagata pati
žuburā žāvājas –

pelēni palienē patēva pastalas,
patēlo, patēlo patēvu,
palieveni palien,
palieveni palien,
pulkā
palēkā, palēkā
pelēnu pīkstamo polku –

biezā brikšņā
brīvi brieži braši brida,
brikšu brakšu brīkšķināja,
brikšu brakšu brākšķināja,
brikšu brakšu
biklo buku biedināja –

2. Uzraksti visu dzejoļu kopīgo pazīmi!

3. Kurš dzejolis tev patika vislabāk? Pamato savas domas!

TURPINĀJUMS

4. Dzejnieks Uldis Auseklis savus darbus sauc par skaneņiem, skandeniem, ačgārneņiem, mēles spēlēm. Pie kura dzejoļu veida pieder iepriekš lasītie dzejoļi? Pamato savas domas!

„kritušu koku kritaliņas” ir _____

„žiglās žagatas” ir _____

„pelēni palienē” ir _____

„biezā brikšņā” ir _____

5. Uz baltas A3 formāta lapas uzraksti dzejoli, kurā visi vārdi sākas ar vienu burtu! Uzzīmē dzejoļa ilustrāciju!

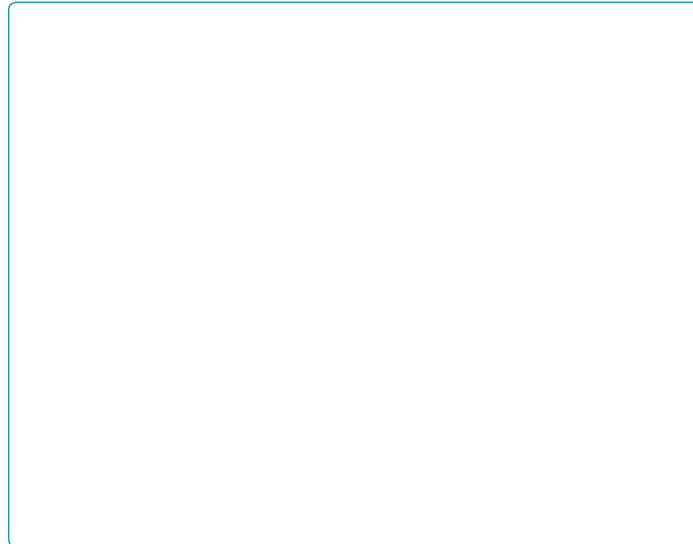
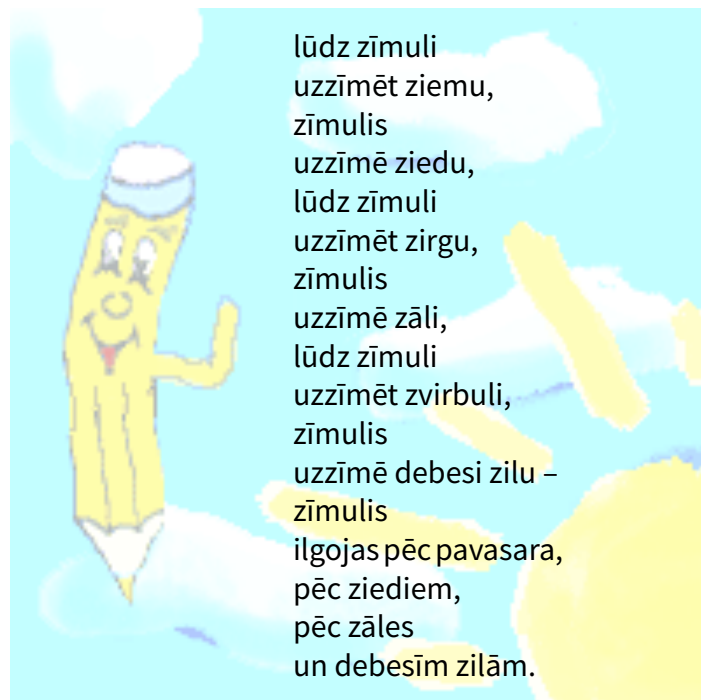
Melnrakstam

6. Apkopojiet uzrakstītos dzejoļus grāmatā! Izdomājiet kopīgi šīs grāmatas nosaukumu!

7. Sarīkojiet grāmatas atvēršanas svētkus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

2. Auseklis, Uldis. *Zīmulis//Ķipari ūsās piparus ber*. Rīga: Garā pupa, 2003.

1. Uzzīmē, pēc kā tu ilgojies!**2. Izlasi Ulda Ausekļa dzejoli!**

Jāņa Rozenštama, Engures vidusskolas 2.a klases skolnieka, zīmējums

3. Uzraksti, kas dzejolī lūdz zīmulī!

TURPINĀJUMS **4. Ieraksti tabulā zīmuļa veikto darbību!**

Dzejas varonis	Zīmulis
vēlas uzzīmēt ziemu	
vēlas uzzīmēt zirgu	
vēlas uzzīmēt zvirbuli	

5. Kā tev šķiet, kāpēc zīmulis dara citādi?

6. Ja dzejolis būtu par pildspalvu vai flomāsteru, vai vaska krītiņu, kā rīkotos šie rakstāmrīki?

Pildspalva	Flomāsters	Vaska krītiņš

7. Izvēlies vienu rakstāmrīku un uzzīmē, ko tas zīmētu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Baltauss, Jānis. *Burtu būšana*. Rīga: LaBa, 1994.

1. Izlasi Jāņa Baltausa dzejoli „Lēnītēm”!

Lēni kā lūgšanas Latvijas lauki,
Lietus liec labību lēnītēm.
Lapotnēs lāses lāso un laistās,
Liepavots laimes lej lēnītēm.

Līčloču līnijās Latvijas lauki.
Lielupe lejup līst lēnītēm.
Liedagos lāmas kā lākturi laistās.
Liepavots laimes lej lēnītēm.

Lēni kā lūgšanas Latvijas lauki,
Liepavots laimes lej lēnītēm
Lauriņām, Līgām, liedagiem, laukiem,
Ligitām, Laimām un Lienītēm.

2. Kurš burts godāts šajā dzejolī?

3. Kurā mūsu valstij nozīmīgā vārdā ir šis burts?

4. Kā tu raksturosi šī dzejoļa ritmu? Izvēlies vienu raksturojumu un pamato savu izvēli!

Ātrs, jo _____.

Mierīgs, jo _____.

Sērīgs, jo _____.

Kluss, jo _____.

Jautrs, jo _____.

Lēns, jo _____.

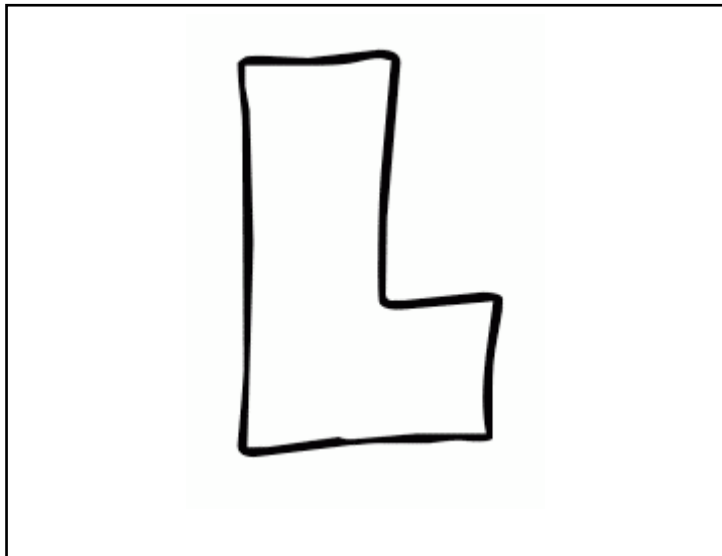
Svinīgs, jo _____.

TURPINĀJUMS

5. Kā šis ritms raksturo burtu L?

6. Papildini burta L zīmējumu, lai tajā būtu nojaušams izvēlētais ritms un redzami dzejoļa tēli!

7. Izveidojiet klasē burta L zīmējumu izstādi!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

4. Baltvilks, Jānis. *Cielava uz jumta*//*Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

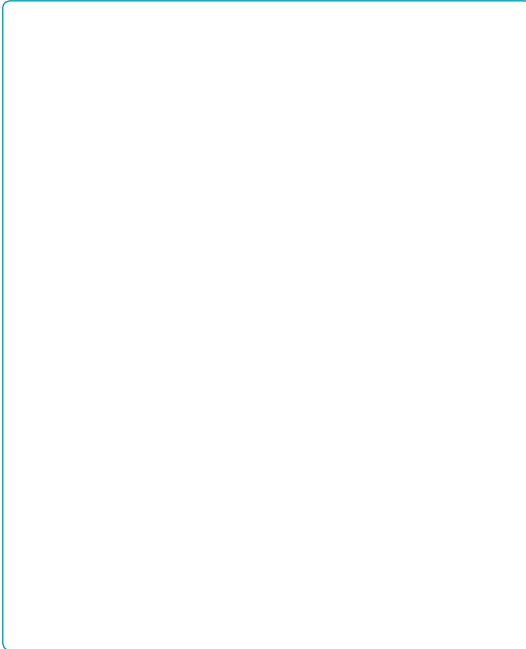
1. Dotajiem teikumiem uzzīmē ilustrācijas!

Zeme tur pauguru.	Paugurs tur māju.	Māja tur jumtu.
Jumts tur cielavu.	Cielava debesis mugurā notur.	Kas cielavai Darīs pāri, tam debesis virsū var uzgrūt.

2. Izlasi izteiksmīgi visus teikumus! Vai tas varētu būt dzejolis? Kāpēc?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

5. Baltvilks, Jānis. *Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Uzzīmē, kāds, tavuprāt, izskatās puteklis! Kādā krāsā tu to krāsosi?

Putekli krāsoju _____

_____ ,

jo _____

2. Kādas asociācijas izraisa vārds *velēt*? Uzraksti interesantus skaidrojumus!

Velēt: _____

3. Noskaidro, kā vārds *velēt* ir skaidrots Latviešu valodas vārdnīcā! Vai tavs viedoklis atbilst skaidrojumam vārdnīcā? Kāpēc atbilst / neatbilst?**4. Dotajā vārdu rindā apvelc to priekšmetu vai parādību, kuras, tavuprāt, var izmazgāt, nosaukumus! Savu veikumu salīdzini ar solabiedra darbu!**

Krekls, čības, burtnīca, ābols, akmens, debesis, ziedi, medus,

sniegpārsla, papīra lapa, dvēsele, acis, saldējums, ceļš.

TURPINĀJUMS

5. Izlasi dzejnieka Jāņa Baltvilka dzejoli!

Milzīgi putekļu bari
cēlās no ceļa gaisā,
tieši debesīs vēlās,
griezās, jaucās un maisījās.

Atnāca lietus un sāka
debesis velēt un skalot.
Tagad atkal tās tīras,
izzautas koku galotnēs.

6. Uzraksti dzejoļa virsrakstu! Pamato savas domas!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

6. Baltvilks, Jānis. *Koki maijā//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Izdomā un uzraksti mīklu par to gadalaiku, kad tev ir dzimšanas diena!

2. Sarīkojiet klasē mīklu minēšanas pauzi! Uzraksti, ko uzzināji no mīklām par gadalaikiem!

3. Izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli „Koki maijā”!

„Kāpēc koki izrotājas
Tieši pavasarī?
Kāpēc tieši pavasarī
Ziedu pilni zari?”
„Maijā visi koki
Svin
Savu dzimšanas dienu.”

4. Uzraksti nelielu stāstījumu par, tavuprāt, skaistākā koka dzimšanas dienu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

7. Baltvilks, Jānis. *Koki rudenī*//Izmazgātās debesis. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Tu jau esi lasījis Jāņa Baltvilka dzejoli par kokiem. Pārrunā ar solabiedru, kāpēc tiek rakstīti dzejoļi par kokiem! Uzrakstiet kopīgu secinājumu!

2. Izgriez no krāsaina papīra kāda koka lapas kopiju! Pastāsti klasesbiedriem, kāpēc tev ir svarīgs tas koks, kura lapu veidoji!

3. Izteiksmīgi izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli „Koki rudenī”!

Kad rudens vēji sāk pūst,
Kad priekšā stāv ziema grūta,
Koki cits citam
Lapu vēstules sūta:
„Turies, brāl, ozol!”
„Saturies, liepa, mās!”
„Ieritīnīs, bērziņ mazais,
Ciešāk baltajā tāsī!”

4. Rudenī krāsainās koku lapas veido skaistu paklāju zemei, bet koki kļūst kaili. Uz krāsainās izgrieztās koka lapas uzraksti nelielu vēstuli kokam, pastāstot, kāpēc tas tev ir svarīgs, un iesaki tam, kā pavadīt aukstāko gadalaiku – zimu! Nākamajā stundā nolasiet klasē uzrakstītos darbus!

Ieteikumi

4. uzdevumu iespējams veikt arī mājās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

8. Baltvilks, Jānis. *Kūpētāji//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Uzmanīgi izlasiet Jāņa Baltvilka dzejoli „Kūpētāji”!

„Tu kūpēsi?”
„Es kūpēšu.”
„Tu kūpēsi?”
„Es kūpēšu.”
„Drīz kūpēsim?”
„Rīt kūpēsim.”
Es gribu zināt,
Kas tie ir, kas taisās
Rītu kūpēt.
Es klusi zāles
Ceru šķiru
Un ieraugu
Trīs pūpēžus.

2. Izmantojot Jāņa Baltvilka dzejoļa tekstu, izveidojiet nelielu teātra izrādi!

Lai to izdarītu, organizējiet 5 – 7 cilvēku radošo komandu! Izdomājiet, kā sadalīsiet pienākumus grupā!

Ievērojiet, ka darbība notiek mežā, tāpēc izdomājiet personas, kas vēl varētu darboties izrādē! Lai veicas!

Ieteikumi

Uzdevums tiek veikts klasē divu mācību stundu laikā. Darba lapas uzdevumus turpina visi kopā nākamajā stundā.

3. Parādiet savas grupas izrādi un noskatieties citu grupu izrādes!**4. Uzraksti vienas klasesbiedru izrādes vērtējumu! Kas tev patika un nepatika šajā izrādē? Viedokli pamato!**

Ieteikumi

Ja ir iespēja, tad kopā ar klasi noskaties kādu profesionālu aktieru izrādi!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

9. Baltvilks, Jānis. *Lielā egle*//*Vējlukturis mežā*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

1. Ikviena no mums kaut reizi dzīvē ir izjutis sāpes. Pārrunā ar klasesbiedriem, kas šīs sāpes radīja! Uzrakstiet kopīgu secinājumu!

2. Ir fiziskās sāpes (sasista roka, kāja, netīšām iegriezts pirkstā), un ir arī dvēseles sāpes, ko izraisa kāda cilvēka skarbi pateikts vārds, nepatiess apvainojums. Kuras sāpes, tavuprāt, ilgāk paliek atmiņā? Kāpēc?

3. Kā tu vari palīdzēt cilvēkam, kuram sāp?

4. Izlasi J. Baltvilka stāstu „Lielā egle”!

Raudas ezera krastā tik kluss, ka dzirdams, kā krītoša kļavlapa nočab, atsitoties pret zemi.

Par vasaras atpūtniekiem vairs liecina tikai ugunskuru vietas izmīdītajā pļaviņā un papīri piekrastes niedrēs.

Eju uz laipu pusi.

Taču kaut kas pavisam negaidīts mani aptur tepat pie lielās egles. Kāds ar nazi vai cirvi to nejēdzīgi ir sakropļojis. Stumbrā iecirsti robi. Vietām noplēsta miza. Brūcēs kā asaras sarītējušas sveķu lāses.

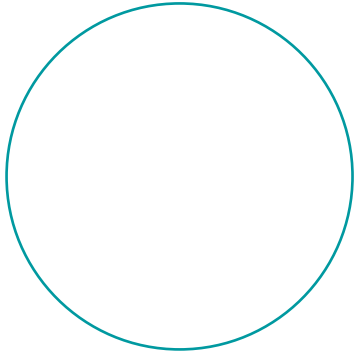
Piespiežu plaukstu pie savainotā stumbra.

Man liekas, koks dreb. Taisni tā, kā dreb klusi raudošā cilvēka augums...

TURPINĀJUMS

5. Iekrāso aplī savas sajūtas, kas radās pēc stāsta izlasīšanas! Izsaki savas emocijas vārdos un uzraksti tos!

6. Izdomā un norunā lielās egles monologu!

7. Strādājot grupās, uzrakstiet aicinājumu cilvēkiem saudzēt kokus! Iekārtojiet savu darbu izstādi skolas gaitenī!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

10. Baltvilks, Jānis. *Siena kaudze//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Uzzīmē siena kaudzi!

2. Izlasi dzejnieka Jāņa Baltvilka dzejoli „Siena kaudze”!

Siens
Siens siens
Siens siens siens
Glīti samests kaudzītē
Siens siens siens siens
Stāv kopš pērnā gada taču
Smaržo vēl arvien siens siens
Siens siens siens siens siens

3. Salīdzini savu zīmējumu ar dzejoli! Kas tiem kopīgs? Uzraksti secinājumu vienā teikumā!

4. Mājās vai bibliotēkā atrodi kādā dzejoļu grāmatā interesantu dzejoli un pārraksti to, veidojot dzejolim neparastu formu – zīmējumu! Iedvesmai izmanto dzejoli „Siena kaudze”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

11. Baltvilks, Jānis. Tāda diena//Izmazgātās debesis. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Kāpēc cilvēki ķemmē matus? Atbildi uzraksti! Kā domā tavi klasesbiedri?

2. Uzzīmē portretu cilvēkam ar saķemmētiem un nesaķemmētiem matiem!

3. Dzejolis „Tāda diena” varētu stāstīt par _____

4. Izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli!

No rīta, kad koki modās,
Jau pūta vējš.
Dienas vidū nebija pierimis vējš.
Vēl vakarā pūta vējš.

Koki to dienu nostaigāja
Tā arī nesaķemmējušies.

5. Kā izskatās nesaķemmējušies koki? Izveido tādu koku no plastilīna! Iekārtojiet savu darbu izstādī!

6. Kā tu skaidrotu dzejoļa vārdus „koki to dienu nostaigāja”? Uzraksti savas domas!

7. Mājās uz A4 formāta zīmēšanas lapas uzzīmē karti koku pastaigām!

Ieteikumi

Kartes un izveidotos plastilīna kokus var izmantot kādā citā radošā uzdevumā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

12. Baltvilks, Jānis. *Traks triks*//*Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Pārrunā ar solabiedru, ko jūs zināt par dresētiem dzīvniekiem!

2. Izvēlies no skolotāja piedāvājumiem attēliem vienu attēlu ar kādu dzīvnieku un pastāsti, kāpēc viņu varētu vai nevarētu dresēt!

3. Uzraksti, ko, tavuprāt, nozīmē *traks triks*!

4. Uzzīmē dzīvnieku, kuram ļoti garšo burkāni! Noskaidro, vai visi klasesbiedri ir uzzīmējuši vienu un to pašu dzīvnieku! Kāpēc? Vai, tavuprāt, burkāni garšo arī citiem dzīvniekiem?

5. Izlasi dzejnieka Jāņa Baltvilka dzejoli „Traks triks”!

Dresēts trusis
Rāda traku triku:
Dresēts trusis
Iemācījies
Visu gramatiku!

TURPINĀJUMS

6. Prognozē, ko trusis darīs, zinot visu gramatiku!

7. Uzraksti nelielu zīmīti trusim, novērtējot viņa triku!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

13. Baltvilks, Jānis. *Vējlukturis mežā*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

1. Pārrunā ar solabiedru, kādas asociācijas jums izraisa vārdi *vējlukturis* un *mežs*!

2. Uz A3 formāta lapas izveidojiet kopīgu zīmējumu, kura nosaukums būtu „Vējlukturis mežā”! Atcerieties savas asociācijas! Iekārtojiet zīmējumu izstādī!

3. Prognozē, par ko varētu stāstīt literārais darbs ar šādu nosaukumu!

4. Lasi J. Baltvilka stāstu!

Kad kokiem nobirst lapas, var tālāk redzēt. Kailajos zaros viegli pamanāmas kļūst putnu ligzdas. Reizēm gadās ieraudzīt arī ko neparastāku.

Pa ceļam no Slampes uz Džūksti mēs ar Ati ieejam nelielā mežiņā. Viens ozols lapas jau nometis, citam vēl turas, bet apses, lazdas un ievas, tāpat oši – visi stāv kaili.

5. Kāpēc ozolam lapas vēl ir, bet citiem kokiem tās jau nobirušas? Pārrunā savu atbildi ar solabiedru! Uzrakstiet kopīgu secinājumu!

6. Turpini lasīt stāstu!

Atsēžamies uz vēja nolauztas apses un ieelpojam kritušo lapu smaržu. Tad pamanām kaut ko nesaprotamu kokā pudura viņējā malā. Jāiet skatīties.

– Te būs kāds nakti riekstojs, – nosmejas Atis, kad tuvojamies lazdā iekārtam vējlukturim.

– Un savācis tik daudz riekstu, – es turpinu, – ka vējlukturi nav jaudājis tālāk vairs pastiept...

Bet tas nav viss. Pārsteigums slēpjas luktura iekšienē.

7. Kas, tavuprāt, slēpjas vējluktura iekšienē? Uzraksti atbildi, pamatojot to!

8. Lasi tekstu tālāk!

TURPINĀJUMS

Kaut arī dzelzs daļas sen sarūsējušas un stiklam vienā pusē izplīsis robs, pats stikla kupols vēl turas kopā. Un tur iekšā – šajā stikla un metāla namiņā – pavisam sausa un neskarta ligzda. Pēc ligzdas uzbūves spriežot, vecajā vējlukturī vasarā mitinājušies pelēkie mušķērāji.

9. Kopā ar klasesbiedriem klasē vai mājās individuāli ieskaties norādītajā tīmekļa lapā!

http://www.ornitofaunistika.com/lvp/lvp_musstr.htm [skat. 04.09.2014.]

Pelēkais mušķērājs.

10. Ko tu uzzināji, izlasījis Jāņa Baltvilka stāstu? Kādu informāciju ieguvī tīmeklī?

11. Kurās mācību stundās tu vari izmantot iegūto informāciju? Pastāsti par to klasesbiedriem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

14. Baltvilks, Jānis. *Vilcieni//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Izmantojot dažādu žurnālu attēlus un aplikāciju papīru, izveido kolāžu, kurā būtu attēlots vilciens!

2. Uzraksti maršrutu, kurā dosies tavs vilciens! Kāpēc? Kas ir tā pasažieri?

3. Izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli „Vilcieni”!

Čaklais vilciens velk un traucas.
Slinkais vilciens velkas un traucē.
Bet klabēt abi klab labi.
Čaklais klab: „Labi! Jā, labi! Jā, labi!”
Slinkais: „Kālab gan? Kālab gan? Kālab?”

4. Apskati savu izveidoto vilciena attēlu! Vai tas ir slinkais vai čaklais vilciens? Kāpēc?

5. Atdarini viena vai otra vilciena klabēšanu ar balsi! Izvēliet vienu vilciena vadītāju, kas noteiks, kad sākt un kad beigt skaņu izrādi, un organizējiet kopīgu klases vilciena klabēšanu!

6. Vai tev patika darboties šajā stundā? Kāpēc?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

15. Baltvilks, Jānis. *Ziemas novakarā//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Pastāsti, kā tu pavadi brīvo laiku ziemas vakaros!

2. Izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli „Ziemas novakarā”! Izdomā un uzraksti atbildes uz jautājumiem!

Silti, jauki istabā
ziemas novakarā.

Bet kā klājas zīlītei
apsnigušā zarā?

Silti, jauki istabā
ziemas novakarā.

Bet kā klājas zaķītim
ziemas naktī garā?

Silti, jauki istabā
ziemas novakarā.

Visi, kam nav mīļu māju, –
ko tie tagad dara?

3. Organizējiet trīs grupas! Kopīgi strādājot, izdomājiet spēli zīlītēm, zaķēniem un bērniem! Izlozējiet, kuru spēli veidosiet! Izdomājiet interesantus spēles noteikumus! Vienojieties par laiku, kad spēlēsiet šīs spēles!

16. Belševica, Vizma. *Patiess stāsts par Čingo Babu, Lielo Gliemezi un Jūras Karaļa bēdām*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

1. Lasi Vizmas Belševicas neparastā darba „Patiess stāsts par Čingo Babu, Lielo Gliemezi un Jūras Karaļa bēdām” pirmo fragmentu un pasvītro tekstā vārdus, kuri spilgti raksturo galveno varoni Čingo Babu!

Teicējs: Kāpēc Klusais Okeāns
Tik daudz sāļa ūdens krājis?
Ļaudis runā: Čingo Baba
Esot jūru pieraudājis.

Cik tur taisnības, cik nē,
Stāstīs pasaciņa mana,
Jo ar jūru Čingo Babam
Bija citas darišanas.

Tiesa gan, viņš asaras
Lēja kā no spaiņa caura.
Klusā Okeāna krastos
Nebij otra tāda bļaura.

Teicēja balsi pārtauc bērnu rotaļas troksnis un pēkšņas vaimanas: „Vai-vai-vai vāāāā...”

- Bērni: Čingo Baba, kas tev kaiš?
Čingo Baba, ko tu kliedz?
- Čingo Baba: Virsū skrien... un sit pa pieri...
Nekaunīgais... sētas miets...
- Bērni: Čingo Baba, esi prātīgs!
Mietam uzskrēji tu pats.
- Čingo Baba: Vienmēr es pie visa vainīgs...
Tikai citi... tie nekad...
- Bērni: Čingo Baba, nāc pie mums
Krasta smiltīs būvēt mājas!
- Čingo Baba: Lai man atkal... tā kā vakar...
Nejauks krabis... grābj aiz kājas...
- Bērni: Varbūt skriesim sunīšus?
- Čingo Baba: Protams... lai es sasistos...
- Bērni: Paslēpes!

7. Lasi tālāk un uzzini, kā Čingo Babam klāsies zemūdens pili!

Lielais Gliemezis: Tev saka, nelej zemē! Atjēdzies! Jūras Karalis maksās tev gabalu zelta par katru asaru!

Čingo Baba (gražīgi): Varbūt es negribu gabalu zelta! Varbūt es gribu konfekti!

Lielais Gliemezis: Visu, visu dabūsi! Tikai nelej zemē! Braucam uz zemūdens pili!

Čingo Baba: Bet es tur noslikšu!

Lielais Gliemezis: Nekādā gadījumā! Zem mana jumta tev nedraud nekas, To vajag saprast! Jūras Karalis nebūtu sūtījis gliemezi, Kura jumtā ir kaut mazākais caurums.

Čingo Baba: Es labāk palikšu tepat.

Lielais Gliemezis: Tepat! Kur neviens neciena tavu reto, nenovērtējamo talantu! Kur visi tikai smejas par tavām asarām!

..

Jūras Karalis: (..)lai doktors diagnozi lasa, Un viesi klausās, ko mēs prasām.

Doktors Medūza: Būdami izsaukti pie Viņa Augstības Koraļsalu grāfa, Jūraskāpostu barona, Trilobītu hercoga, Zemūdens valstības prinča Zivziva, Sakarā ar viņa pēkšņo saslīmšanu, kas dziļi sarūgtina ikvienu no Karalistes uzticamajiem pavalstniekiem, galma mediķi konstatēja, ka, uzņemdamas barību, Viņa Augstība Koraļsalu grāfs, Jūraskāpostu barons, Trilobītu hercogs un Zemūdens valstības princis Zivzivs, Aprijot kārtējo zvejas laivu, nav pamanījis masta izmērus un Augšminētais masts iestrēdzis Viņa Augstības Koraļsalu grāfa, Jūraskāpostu barona, Trilobītu hercoga, Zemūdens valstības prinča Zivziva rīkles dobumā. Pēc nekavējoši izdarītas operācijas, kuras Rezultātā masts izņemts, Viņa Augstības Koraļsalu grāfa, Jūraskāpostu barona, Trilobītu hercoga, Zemūdens valstības prinča Zivziva augsti cienītajā un viņa pavalstnieku dievinātajā rīkles Dobumā palikušas dziļas brūces. Galma mediķu padome pēc ilgas Apspriedes un jūras čūsku ādas ruļļos iegrāmatoto recepšu Pārbaudes nākusi pie slēdziena, ka šīs brūces sadziedējas Vienīgi ar vairākkārtīgu skalošanu svaigā cilvēka asaru dziedzeru Šķidrumā. Pēc Sauszemes Ministrijas aģentu krabju ziņām, Pasaules labākais raudātājs ir šeit klātesošais, visu mūsu godātais Čingo Baba, kas spēj raudāt ne tikai par katru vismazāko iemeslu, Bet arī pavisam bez iemesla. Lūdzam mūsu dārgo viesi noliekties Pār zelta bļodu un iztukšot tajā savus asaru dziedzerus Viņa Augstības Koraļsalu grāfa, Jūraskāpostu barona, Trilobītu hercoga, Zemūdensvalstības prinča Zivziva izārstēšanai.

TURPINĀJUMS

8. Novērtē, kā rīkosies Čingo Baba, – raudās vai atteiksies raudāt! Savu atbildi pamato!

9. Salīdzini savu viedokli ar pamatojumu, kuru izteica Čingo Baba pats!

Čingo Baba: Ja es neraudāšu, Zivzivs nevienu vairs neaprīs.
Ēdīs tikai piena zupas un mannas biezputru.

10. Pēc atgriešanās (bēgšanas) no zemūdens pils pārējie bērni vairs nepazīst Čingo Babu. Lasi, ko viņš izstāstīja bērniem!

Čingo Baba: Tas esmu es, goda vārds!
Bērni: Kāpēc tad tu neraudi, ja tu esi tu?
Čingo Baba: Ar raudāšanu var nonākt lielās nepatikšanās.

11. Novērtē, kā Čingo Baba ir mainījies! Savas atziņas pieraksti!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

17. Berijs, Džeims, Metjū. *Pīters un Vendija*. Rīga: Liesma, 1981.

1. Arī tev droši vien kādreiz ir ienākusi prātā doma, kā būtu, ja varētu dzīvot, kā pašam gribas.

Pīters Pens, piemēram, nekad nevēlējās kļūt pieaudzis, tāpēc viņš dzīvoja īpašā pasaulē.

Lasi tekstu un strādā zīmējuma lapā aiz teksta!

**6. nodaļa
NEKURNEKADZEME**

Nekurnekadzemes iemītnieki jūta, ka Pīteram vajag drīz atgriezties. Tāpēc viņi cēlās augšā un gatavojās viņa sagaidīšanai, lai Pīters pārnākot redzētu viņus rosāmies.

Jo, kamēr Pīters bija projām, visi parasti dzīvoja ļoti mierīgi. Viņiem bija slinkums pat izkauties. Bet Pīters savukārt mierīgu dzīvi necieta, nu vajadzēja steigšus gādāt par nemieru.

Salā dzīvoja sešas dažādas tautas.

1. Laumiņas – galvenokārt savās ligzdiņās augstu koku galos.
2. Nāras lagūnā – galvenokārt dziļi zem ūdens.
3. Plēsīgie zvēri – kuru alas bija mežos un kalnos.
4. Indiāņi – kas slēja savus vigvamus, kur kuroreiz pagadījās.
5. Pirāti – kas atgriezās katru vakaru uz sava kuģa „Jautrais Rodžers”.
6. Pazaudētie puikas – kuru māja, ļoti mājīga māja, kā paši redzēsiet, atradās pazemē.

Visas tautas dzīvoja naidā, vienīgi nāras un laumiņas turējās pēc iespējas tālāk no visiem naidiem. Tovakar, kad ieradās Pīters un mazie Dārlingi, visi ļoti nikni un naidīgi riņķoja apkārt pa salu, dzīdami cits citam pēdas.

Tā bija liela pārmaiņa pēc miera un klusuma laikiem. Kamēr Pīters bija projām, indiāņi sešas dienas un naktis ēda, dzēra un līksmojās, plēsīgie zvēri gādāja par saviem mazuļiem, bet pirāti un pazaudētie puikas, ja viņiem netiši gadījās satikties, tikai iekoda īkšķos un gāja katrs savu ceļu.

Taču salinieki varēja saniknoties jebkurā mirklī un uzreiz. Un tagad viņi lēni un nedzirdami zagās cits citam pa pēdām. Pazaudētie puikas lūkojās pēc Pītera – sava kapteiņa, kam kuru katru brīdi vajadzēja atgriezties. Pirāti meklēja pazaudētos puikas. Indiāņi dzina rokā pirātus. Plēsīgie zvēri uzglūnēja indiāņiem.

TURPINĀJUMS

2. Rūpīgi strādā ar informāciju, ko uzzināji par visām sešām salas tautām, uzzīmē Nekurnekadzemes iemītnieku dzīves vietu – atrodi katrai tautai savu vietu zīmējumā! Darba izpildes veidu drīkst izvēlēties pats: veidot ilustrāciju vai zīmēt salas objektu izvietojuma sistēmu (shēmu)!

NEKURNEKADZEME

3. Izstāsti solabiedram, kā tev pašam patiktu dzīvot uz šīs salas!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

18. Briedis, Leons. *Atjāj zaķis sarkanbārdis*. Rīga: Liesma, 1978.

1. Kas varētu būt Cibrics Cabrics?

2. Uzraksti sinonīmus vārdam *Cibrics*!

3. Uzraksti trīs darbības, ko zaķi mēdz darīt!

4. Izdomā trīs salīdzinājumus par zaķa darbošanos un iesaisti tos teikumos! Izveidotos teikumus uzraksti!

5. Papildini Leona Brieža dzejoli „Cibrica Cabraca nedēļa” ar, tavuprāt, iederīgiem vārdiem!

Pirmdien Cibrics Cabrics – ko?

lasa _____.

Otrdien Cibrics Cabrics – ko?

nes _____.

Trešdien Cibrics Cabrics – ko?

pavardā kur _____.

Ceturtdien Cibrics Cabrics – ko?

vāra _____.

Piektdien Cibrics Cabrics – ko?

ņem un stūķē _____.

Sestdien Cibrics Cabrics – ko?

visu dienu _____.

Tikai svētdien Cibrics Cabrics

kā parasts zaķis _____.

6. Izlasi dzejnieka Leona Brieža dzejoli „Cibrica Cabrica nedēļa” vēlreiz!

Pirmdien Cibrics Cabrics – ko?
lasa **mežā žagariņus**.

Otrdien Cibrics Cabrics – ko?
nes **no strauta ūdentiņu**.

Trešdien Cibrics Cabrics – ko?
pavardā kur **uguntiņu**.

Ceturtdien Cibrics Cabrics – ko?
vāra **gardus ķilķēniņus**.

Piektdien Cibrics Cabrics – ko?
ņem un stūķē **puncī viņus**.

Sestdien Cibrics Cabrics – ko?
visu dienu **sēž un svilpo**.

Tikai svētdien Cibrics Cabrics
kā parasts zaķis **pa lauku cilpo**.

7. Salīdzini dzejolī atainotās zaķa darbības ar tevis nosauktajām!**8. Strādājiet pāri! Izlasiet Leona Brieža dzejoli „Pārvēršanās”!**

Pirmdien,
kad bij ūdens jāsanes no akas,
pārvērtos par gliemezi
uz takas.

Otrdien,
kad malka bija jāsaskalda šķilās,
pārvērtos par mākonī
pie debess zilās.

Trešdien,
kad bij grīda jāizslauka, –
pārvērtos par mušiņu
uz cukurtrauka.

Ceturtdien,
kad kreklam nācās piešūt pogu,
pārvērtos par mežvīnu,
kas apvij logu.

TURPINĀJUMS

Piektdien,
kad bij jāiet ravēt kartupeļi, –
pārvērtos par aploku,
kur ganās teļi.

Sestdien,
kad bij jāmazgājas pirtī, –
pārvērtos par puķpodu
ar mirti.

Tikai svētdien –
drošs paliek drošs –
nospriedu, ka labāk
nepārvērtīšos.

9. Kas kopīgs abiem dzejoļiem?

10. Kas varētu būt dzejoļa „Pārvēršanās” darbību veicējs? Pamato savas domas!

TURPINĀJUMS **11. Ieraksti tabulā zaķēna un cilvēkbērna darbības, ko viņi veic katrā nedēļas dienā!**

Nedēļas diena	Zaķēna rīcība	Cilvēkbērna rīcība
Pirmdiena		
Otrdiena		
Trešdiena		
Ceturtdiena		
Piektdiena		
Sestdiena		
Svētdiena		

12. Ko šīs darbības pastāsta par zaķēnu un cilvēkbērnu?

13. Izdomājiet grupā (3–5 cilvēki) rotaļu, kurā jūs attēlojat vienu no lasītajiem dzejoļiem ar kustībām! Iemāciet rotaļu klasesbiedriem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

19.

Brūveris, Pēters. *Raibajā pasaulē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

1. Pēters Brūveris grāmatā „Raibajā pasaulē” ir gan dzejnieks, gan atdzejotājs. Pieraksti atšifrējumu, ko nozīmē abas radošās izpausmes!

Dzejnieks – _____.

Atdzejotājs – _____.

2. Lasi Pētera Brūvera atdzejojumu „Leišu šūpuļdziesma”!

3. Salīdzini lietuviešu un latviešu šūpuļdziesmas!

Leišu šūpuļdziesma

Pelīt, pelīt, nes miedziņu,
Nes uz bērna šūpulīti.

Pasolēmi, pagultēmi,
Lai kaķītis neredzētu.

Lai kaķītis neredzētu,
Lai miedziņa neaiztiktu.

Ja kaķītis ieraudzīs,
Visus miegus izbārstīs.

Visus miegus izbārstīs,
Pašu peli saplosīs.

**Latviešu tautasdziesma
(šūpuļdziesma)**

Velc, pelīte, saldu miegu
Mazajami runcītim,

Savilkusi, sanesusi,
Guli pati pagalvī.

Kad runcītis pamodīsies,
Gardi, gardi laizīsies.

Ej, pelīte, paklausiesi,
Sauc runcīti azaidā.

Velc, pelīte, saldu miegu
Mazajami runcītim.

- Savieno ar līnijām tos tēlus, kas līdzīgi abās šūpuļdziesmās!
- Ko atšķirīgu šūpuļdziesmās dara kaķi?

- Ko atšķirīgu šūpuļdziesmās dara pelīte?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

20.

Ermansons, Egils. *Jāpasakas, nēpasakas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.**1. Izlasi Egila Ermansona pasakas fragmentu!**

Kādreiz visu Latviju klāja silta, klusa un smaržīga vasaras nakts. Saule atradās zemes otrā pusē un lēnām slīdēja no rietumiem uz to vietu, kur gaidāms saullēkts. Valdīja miegains miers. Rosījās tikai naktstauriņi, naktspuķi, sikspārņi, eži un citi nakts radījumi.

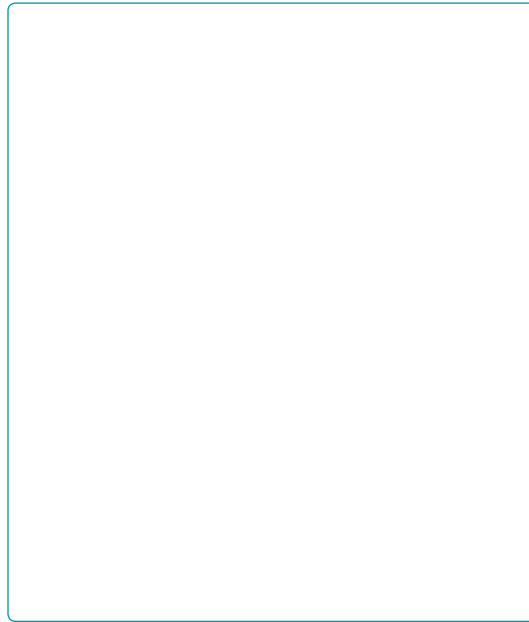
2. Kopā ar klasesbiedriem pamēģini atdarināt skaņas, kas varētu raksturot mierīgu vasaras nakti!**3. Pēc skaņu eksperimenta uzzīmē vienu tev zināmu vai vienu paša izdomātu nakts radījumu!****4. Uzraksti spilgtāko īpašību, kas piemīt tevis uzzīmētajam nakts radījumam!**

5. Lasi nākamos E.Ermansona pasakas fragmentus!

Mazais, ņiprais Jā gulēja savā gultiņā. Bet viņa miegs bija trausls un nemierīgs. Jā bija nolēmis agri no rīta doties ceļojumā – meklēt Gudro dārznieku, lai sacerētu pasaku par naudas koku. Sapņos viņš redzēja visādus šķēršļus un tālumā – pašu naudas koku.

Pēc dabas Jā bija laipns un par visu priecīgs. Viņam ļoti gribējās, lai arī citi ir priecīgi. Ieraudzījis vai uzzinājis kaut ko jaunu, Jā parasti izpleta rokas, iedūra degunu debesīs un līksmi iesaucās:

– Jā!

6. Uzzīmē, kā izskatās nīprais Jā!

Nopietnais Nē gulēja ciešā, veselīgā miegā. Arī viņš taisījās doties ceļojumā. Taču bez noteikta mērķa. Vienkārši paskatīties, vai pasaulē ir kārtība. Saprātīgi viņš redzēja, ka kārtība ir – nekur nenotika nekas slikts vai nevajadzīgs.

Nē gandrīz vienmēr bija nopietns.

– Pasaulē visa kā ir tik daudz, ka jāprot pateikt „nē”, citādi nebūs nekādas kārtības un viss aizies la-ta-tā! – viņš mēdza sacīt.

7. Uzzīmē, kā izskatās nopietnais Nē!

TURPINĀJUMS

Arī Var Jau gulēja gultā un sapņoja. Bet viņa sapņi bija ļoti raibi – tajos viss rādījās juku jukām. Var Jau bija brīnišķīgs ceļabiedrs. Ja kāds sacītu – ejam purvā! –, viņš atbildētu:

– Var jau.

Bet, ja kāds aicinātu Var Jau darīt blēņas, arī tad viņš atbildētu:

– Var jau.

8. Uzzīmē Var Jau portretu!

9. Kad pasakas galveno varoņu portreti gatavi, vēlreiz pārlūko fragmentus un uzraksti, kura rakstura iezīme katram tēlam ir vispamanāmākā! (Pasvītro tekstā teikumu vai teikumus, kuros visspilgtāk atklājas tēla galvenā iezīme!)

10. Pieraksti savu atbildi!

Jā ir _____, jo _____.

Nē ir _____, jo _____.

Var Jau ir _____, jo _____.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

21. Kivirehks, Andruss. *Lote no Izgudrotāju ciema*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

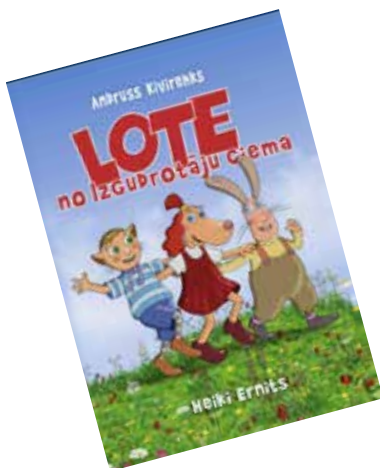
1. Izlasi teikumu!

Visvairāk te, pasaulē, _____ baidījās tieši no tā, lai kaut kas aizraujošs nepaiekt secen. Viņa kļuva briesmīgi nervoza, ja iedomājās vien, cik liela ir pasaule un cik daudz tajā piedzīvojumu, par kuriem viņa neko nezina.

2. Ieraksti iederīgu vārdu svītriņas vietā!**3. Strādāriet grupās! Vienojieties, kas šajā pasaulē ir aizraujošs, un uzrakstiet to!**

4. Aplūko drosmīgo un aizrautīgo suņu meiteni Loti!**5. Izlasi fragmentu no Andrusa Kivirehka pasakas „Lote no Izgudrotāju ciema”!**

Tajā pašā brīdī Lotei trāpīja sejā spilvens. Tas varētu šķist jocīgi, jo spilveni parasti pa gaisu nelido; lido tikai putni un kukaiņi. Tomēr Lote labi zināja, no kurienes spilvens nācis. Viņa atradās pie cūku mājām. Šajās mājās dzīvoja Helmi tante un Uno onkulis, kā arī viņu trīs mazie sivēntiņi. Vispār jau Lotei patika spēlēt ar citiem bērniem. Nu kam gan tas nepatīktu? Rotaļāties ir lieliski! Lotei patika jārēties, ālēties un sacelt ellīgus kariņus. Viņa varētu plosīties stundām ilgi. Bet pie cūkām pat viņa pagura. Sivēntiņi ne mirkli nespēja nostāvēt uz vietas, bez apstājas urkšķēja un rukšķēja.

Viņi gribēja spēlēt tikai un vienīgi spilvenu kauju. Lotei nekas nebija pret šo rotaļu, taču no rīta līdz vakaram mētāties ar spilveniem viņa nejaudāja. Lote centās sivēniem iemācīt citas spēles, bet tas patiešām bija bezcerīgi. Varēja no skapja izņemt, piemēram, spēli „Ceļojums apkārt pasaulei”, bet sivēni neizrādīja ne mazāko vēlēšanos ar to ņemties, tikai spiedza smalkās balstiņās un ar spilveniem meta cits citam pa galvu.

6. Kas Lotei šķiet aizraujošs šajā pasaulē? Veido domu karti, izmantojot tekstu!

7. Lasi vēl vienu fragmentu!

Lote ienira, nopeldēja zem ūdens piecus vēzienus, tad sprauslādama parādījās virs ūdens. Bruno tuvojās kraulā.

„Burvīgi!” viņš priecājās.

„Ko tu dari!” rājās Lote. „Pēc manas saprašanas – tu peldi! Tas taču ir sports! Tūlīt pārtrauc un slīkst!”

„Ceri vien!” smējās Bruno. „Būtībā tev ir taisnība – kāpēc gan tā jāpiepūlas? Lai viņi paši man nes!”

Viņš apgriezās uz muguras un ļāvās viņiem kā makšķeres pludiņš.

„Nu, vai esi apmierināta?” viņš pajautāja. „Sporta nav, tomēr plunčāšanās ir!”

„Jā, tu esi viltīgs!” piekrita Lote. „Es arī gribu pavaļoties.” Arī viņa apgriezās uz muguras, un abi kuļājās ūdenī šurpu turpu, vērodami mākoņus.

„Vasara ir forša,” teica Bruno. „Tikai tā akordeona spēlēšana nedaudz apnīk. Vasarā tomēr varētu atpūsties. Tev gan ir labi, jo nekas nav jādara.”

„Tā nu gan nesaki!” iebilda Lote. „Māte ieņēmusi galvā man mācīt tamborēšanu un adīšanu. Viņa uzskata, ka katrai meitenei jāprot noadīt cepuri, šalli un dūraiņus. Bet man šķiet, ka tas ir tik garlaicīgi, visu laiku pavediens sametas, un nekas nesanāk. Nesaprotu, kāpēc man jāizšķiež laiks ar tādām muļķībām? Galu galā es taču esmu izgudrotāja bērns!”

„Vai tu gribētu izgudrot adīšanas mašīnu?” jautāja Bruno.

„Ek, tas ir pārāk parasti! Es izgudrošu tādas pušķu cepurītes, kas dēj olas!” paziņoja Lote. „Katru gadu tās dēs mazas, spalvainas oliņas, no kurām iznāks nelielas pušķu cepurītes.”

„Un ko ar tām iesākt?” jautāja Bruno. „Ja jau tās ir tik maziņas? Vai bizbizmārītēm kurpītes?”

„Nē, paga! Es tās barošu ar ceptiem dzijas kamoliem, lai ik dienu paaugas lielākas. Beigās būs tik lielas, ka ikviens spēs tās nēsāt. Tu un es, un pat lācis Eduards.”

8. Papildini domu karti!

9. Izlasi vēl vienu fragmentu!

Lote nekad nespēja beigt brīnīties, cik noslēpumaini prot pielavīties vakars. Vai nav briesmīgi, ka tas izlec laukā tad, kad to gaida vismazāk? Tu spēlēties un rosies, un tev ir tik jautri un interesanti, bet pēkšņi māte sauc, ka ir jau vakars, jāiet tīrīt zobus. Un, ja jātīra zobi, gulētiešana vairs nav aiz kalniem, svarīgākie darbi atkal paliek pusdarīti.

Lote no Klausas bija dzirdējusi, ka tālu ziemeļos polārā diena turpinās pusgadu no vietas. Kad māte atkal lika tīrīt zobus, Lote vēlējās, kaut dzīvotu ziemeļzemē. Tur pusgadu varētu spēlēt bez apstājas un nebaidīties no nakts iestāšanās. Tas nu gan būtu jauki! Galu galā kādu laiciņu būtu miers.

Šoreiz vakars pārsteidza Loti tieši tad, kad viņa bija sākusi būvēt jaunu šķūni. Pirms tam viņa veco šķūni, protams, bija nojaukusi. Lote to darīja bieži, jo patīkamākā bija tieši būvēšana. Kad šķūnis bija gatavs, ar to neko lielu nevarēja pasākt. Nūjā, pirmoreiz patiešām bija jauki pasēdēt iekšā, iedzert sulu un nokraukšķināt kādu cepumu. Tie bija kā tādi šķūņa atklāšanas svētki, uz tiem Lote parasti aicināja Bruno, un viņiem bija ļoti jautri. Tomēr vēlāk kļuva garlaicīgi. Ko tu šķūnī satupēsi? Lotei patika darboties, nevis tāpat vien grozīties. Viņai parasti šķita, ka kādā citā vietā šķūnis iznāktu vēl daudz labāks. Viņa katru nedēļu būvēja sev jaunu šķūni, bet veco – nojauca.

„Mammu, es nevaru tagad tīrīt zobus, ar to šķūni vēl esmu pusratā!” viņa teica žēlabainā balsī.

Pēc mātes domām, tas nu gan nebija iemesls.

„Ej vien, ej!” komandēja māte. „Ir jau diezgan vēls. Rīt varēsi būvēt tālāk.”

Lote nopūtās. Rīt! Rītdienai bija citi plāni! Viņa gribēja celt šķūni tieši šodien, bet ar māti nebija jēgas strīdēties. Viņasprāt, zobu tīrīšana un gulēšana bija pasaulē svarīgākais. Lote arī darīja, kas prasīts, pēc tam paklausīgi ielīda gultā. Miegs, protams, nenāca, galvā riņķoja visdažādākās domas. Vajadzētu iemācīties staigāt pa virvi, domāja Lote. Interesanti, vai tas ir grūti? Vai vajadzīga tikai apņemšanās? Iespējams, ka viņa to tāpat māc! Lotei gribētos tūlīt izjoņot pagalmā, iesiet virvi starp diviem kokiem un pamēģināt, kā ir pa to staigāt. Bet viņa zināja, ka pašlaik nedrīkst. Ko nu par to! Pašlaik ir jāgurķojas gultā. To pieaugušie lieliski izgudrojuši, neko teikt!

Nabaga mazā suņu meitene, kurai ir jākārto tik daudz svarīgu darīšanu, bet kura ik vakaru tiek iedzīta starp diviem palagiem! Un pavēlēts pusi dzīves nogulēt! Cik šausmīga netaisnība! Lai pieaugušie paši gul, ja grib, kāpēc spiež citus? Lote pat nosvīda, kad iedomājās, cik daudz interesanta pašlaik varētu darīt. Varētu iemācīties svilpt ar kāju pirkstiem un rakstīt ar kreiso roku, un staigāt atpakaļgaitā, un spēlēt bungas. Kad viņa to visu pagūs? Rīt? Rītvakar lielie atkal dzīs gulēt. Diena pavisam noteikti ir par īsu! Piemēram, tu sāc mācīties spēlēt bungas, bet staigāšanai atpakaļgaitā laika nepietiek.

10. Turpini domu karti!

11. Salīdzini savu interesanto lietu vai nodarbju sarakstu ar izveidoto domu karti par Loti!

12. Pasvītro Loti raksturojošus vārdus un vārdu savienojumus!

Slinkums

Darbība

Šķūnīša celšana

Zobu tīrīšana

Spilvenu kauja

Ceļojums apkārt pasaulei

Sports

Tamborēšana

Adīšanas mašīna

Pušķu cepurītes

Šodien

Rītdien

Vēlēšanās

Bailes

Rīkoties

Gulēt

13. Pastāsti, kuri no šiem vārdiem raksturo arī tevi!

14. Lai uzzinātu, kā zinātkārajai un drosmīgajai izgudrotājai Lotei veicās, izlasi visu grāmatu vai noskaties animācijas filmu! (https://www.youtube.com/watch?v=CIY_aZs7OxA) [skatīts 26.08.2014.]

15. Uzraksti, ko tu gribētu šajā pasaulē izgudrot vai interesantu paveikt! Uzzīmē to!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

22. Kūlis, Ēriks. *Bišu brīnišķīgais bērnodārzs*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

1. Uz A4 formāta lapas uzzīmē savas vecmāmiņas vai vecvecmāmiņas portretu! Izveidojiet klasē portretu izstādi!

2. Mēģini izskaidrot šos vārdus! Ja kādu nezini, tad meklē 3. uzdevuma tekstā!

Akal – _____ . Vie' – _____ .

Jēmās – _____ . Skunste – _____ .

Nopervēja – _____ . Lodzīns – _____ .

Bēr's – _____ . Jādabo – _____ .

Ķocis – _____ . Kortelis – _____ .

Zolīds – _____ . Eku' – _____ .

3. Izlasi fragmentu no Ērika Kūļa grāmatas „Bišu brīnišķīgais bērnodārzs”!

Vecvecmāmiņa Kate iznāca uz lieveņa baltajās buru audekla biksēs, kuras senāk, pie bitēm ejot, mēdza uzvilkt viņas vīrs, bet plecus sedza lopu daktera kādreiz dāvinātais lietotais halāts. Rokā Kate turēja senlaicīgu dūmu kanniņu ar ādas plēšām, lai atbaidītu sevišķi dūsmīgas bites. Viņas možās acis vēriģi uzlūkoja abas māšeles, kuras tikko nez no kurienes parādījās.

– Jums tāds jokains izskats, va' akal esat kau' ko sašeptējušas? – viņa noprasīja. – Rau, klētei lodzīns izbiris, va' tik nēsāt pie vainas?

– Jā, bet bitīte bija iespundējusies, – Guna, raugoties vecvecmāmiņā, teica, – viņa gribēja laukā.

– Viņa tik žēli džinkstēja, – piebilda Gunta. – Mēs viņu atbrīvojām.

– Tā ka stikls vie' nodžinkstēja, – Kate šūpoja galvu, – brīnišķīgi.

– Toties mēs taisījām savus stropus, – taisnojās Gunta, – mums būs pašām savas bitītes.

– Ko nu runā, bēr's, – vecvecmāmiņa pasmaidīja, – riktīgu bišu māju uztaisīt ir liela skunste. Atminos, mans Mikus trīs dienas jēmās. Savā laikā visus stropus uztaisīja un smuki nopervēja. No tiem vēl viens klētē stāv.

– Ome, vai tev nevajag palīdzēt? – jautāja Guna, negribēdama slidenot tematū turpināt. – Varu paturēt dūmu kanniņu.

– Vai tu ņemsi arī medu? – gribēja zināt Gunta.

Kate paskatījās gaisā un domīgi sacīja: – Dikti jauks laiks. Jāpaskatās, kāds sanesums.

Mājai garām pa ceļu ar makšķeri rokā soļoja Einārs. Pamanījis vecvecmāmiņu, viņš skaļi sveicināja:

– Labdien, cienītā kundze!

– Eku' zolīds puika, – Kate nopriecājās. Vecvecmāmuļa grasījās vēl kaut ko sacīt, taču tajā brīdī no dārza zumēdams pagalma ozolā ielidoja bišu spiets. – –

– Vai die'! – Kate iesaucās. – Nu mudīgi jādabo kāds ķocis, kur šo ieķeksēt! Jaunā bišu mamma ar savu saimi meklē citu korteli! Kā izvilksim no klētes arī to tukšo stropu?

– Kāpēc jaunu korteli? – Gunta gribēja zināt. – Un kas tas ir – kortelis?

4. Sadalieties grupās pa četri un, radoši papildinot šo tekstu ar saviem dialogiem vai monologiem, iestudējiet to! IZRĀDI PARĀDIET NĀKAMAJĀ STUNDĀ!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

23. Marijanovičs, Staņislavs. *Mazie mājas briesmoniņi*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2000.

1. Kur, tavuprāt, dzīvo briesmoniņi?

2. Vai mājās dzīvo briesmoniņi? Pamato savas domas!

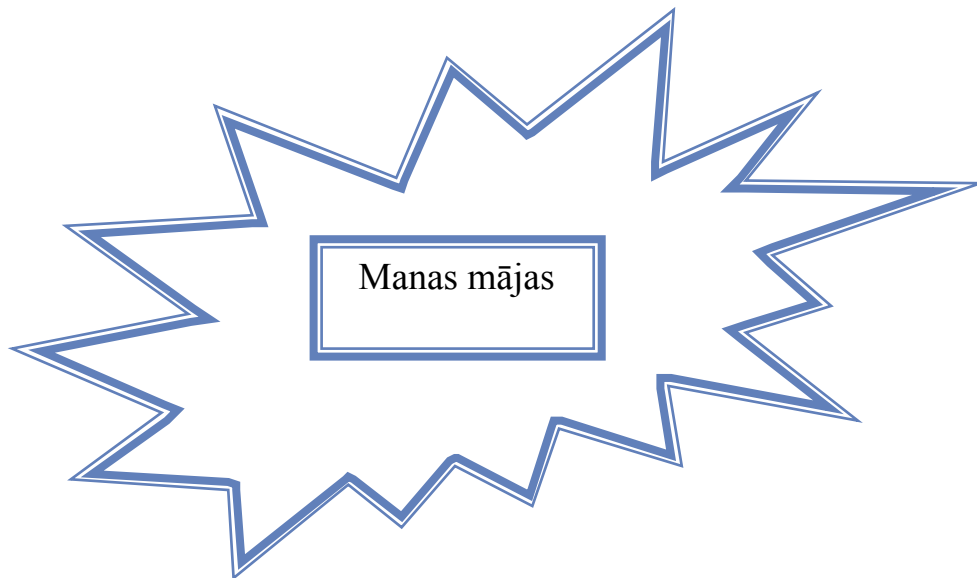
3. Uzraksti, kā, tavuprāt, varētu izskatīties mājas briesmoniņi!

4. Ar ko varētu nodarboties minētie mājas briesmoniņi? Savieno ar līniju briesmoniņa vārdu un viņa nodarbi!

Šķavsnis	mudina mūs klaigāt un brēkāt.
Akcikjauks	uzglūn sabiedriskās vietās, liek šķaudīt un šņaukāties.
Tūlītīga	katru dienu grib vilkt kaut ko citu.
Nezukurē	sastindzina spoguļu un vitrīnu priekšā.
Baisais patumsis	grib panaškoties.
Skandanella	mudina neko nedarīt.
Eszinkurš	paslēpj dažādus priekšmetus.
Māsas Cukurmutes	parādās tikai tumsā un visus biedē.
Modene	vēlas kādu nosūdzēt.
Slinkumsons	liek zaudēt pacietību.

5. Kuri briesmoniši dzīvo tavās mājās?

6. Varbūt mājas dzīvo vēl kādi neminēti briesmoniši? Pieraksti klāt arī tos!

7. Iepazīsties ar dažiem Staņislava Marijanoviča grāmatā minētajiem mājas briesmonišiem tuvāk!

TRUBĀLŪRE Televizora mošķe

Spēcīgs radījums, neraugoties uz pastulbo izskatu! Trubālūres slēptuve ir dīvānspilveni, klubkrēsli un arī tā vietīņa uz grīdas pie mazā ķebliša. Tiklīdz tu apsēdies, Trubālūre ieliek tev rokā tālvadības pulti (protams, ja to jau nav pievācis Prof. Nezkurē) un gluži vai ar varu piespiež tev ieslēgt televizoru. Sēdi un skaties! Cauri ir ar tevi! Trubālūre liek blenzt ekrānā stundām ilgi – tu noskaties vienu programmu, tad otru, trešo... Viltīgā mošķe noskauž tev gan darbu, gan rotaļas; kamēr vien esi viņas varā, tu nedrīksti darīt neko citu. Lai gan Trubālūres darbību zinātnieki pēta jau vairākus gadus, pagaidām nav izgudrota nekāda metode cīņai ar to. Visvienkāršākais līdzeklis joprojām ir arī vislabākais: izslēgt televizoru, tiklīdz beidzies raidījums, ko gribēji noskatīties.

ČIPIŅŠ EKRĀNACS Datorspēļu mošķis

Čipiņš Ekrānacs ir Trubālūres jaunākais brālēns, mošķis ar noslieci uz modernām spēlītēm. Tos, kurus Čipiņš sagūstījis, var pazīt pēc drudžainā spīduma apsarkušajās acīs. Ja rodas aizdomas, ka tavš draugs vai draudzene nokļuvuši Čipiņa varā, pēc pusnakts garāmejojot ielūkojies viņu logā! Visdrīzāk tu viņus ieraudzīsi sastingušus pie datora ekrāna ar peli vai spiedni rokā. Augu nakti viņi karo ar kosmosa iebrucēju kuģiem, ceļ pilsētas, iznīcina teroristus vai vienkārši bīda turp atpakaļ krāsainus kvadrātiņus...

Ja Čipiņš Ekrānacs sagūstījis tavu ģimenes locekli un tu redzi, ka stāvoklis kļūst nekontrolējams, vari palīdzēt šādi: peli paslēp savā kabatā, bet spiedni – pagrabā, slotu un spaiņu kambarī vai veļas kastē. Atdod šos priekšmetus tikai tad, kad esat noslēguši saprātīgu vienošanos par datorspēļu ilgumu.

HAOSĪDIS TELPĀLĪDIS Nekārtīgu istabu mošķis

Kad ierodas Haosīdis Telpālīdis, dzīve pārvēršas par murgu. Šis mošķis gaida brīdi, kad tu esi līdz ausīm ieģimis darbā vai arī tev ir daudz steidzamu darīšanu. Tad tik viņš sāk ārdīties! Piepeši tu aptver, ka pats savā istabā nezin kāpēc klūpi un krīti, pīdamies nomestos apģērba gabalos, kurpe aizšļūkusi dziļi pagultē, bet svarīgie dokumenti vispār nav atrodami. Tu pat nevari apsēties un kārtīgi padomāt, kur būtu varējis tos nobāzt, jo krēsls vairs nav redzams – tas nozudis zem savandītu mantu kaudzes.

8. Strādājiet grupās! Izlozējiet vienu no iepriekš iepazītajiem briesmonīšiem! Izveidojiet mājas briesmonīša apkarošanas plānu!

9. Iepazīstiniet ar to pārējās grupas!

10. Inscenējiet savas grupas ideju!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

24. Nestlingere, Kristīne. *Vaukšķis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

1. Kam tu dotu vārdu Vaukšķis?

Es tā sauktu _____, jo _____.

2. Lasi fragmentu no Kristīnes Nestlingeres grāmatas „Vaukšķis”!

Māmiņa viņu sauca par Zvirbulēnu, jo pavisam agrā bērnībā viņš bija ļoti trausls un viņam bija sīka, čiepstosa balstiņa.

Tētis viņu bija iesaucis par Zelli, jo viņš tam labprāt palīdzēja veikt smagus un nogurdinošus darbus.

Vecmāmiņa viņu dēvēja par Puiku, jo tā bija saukusi arī viņa tēti. Savukārt vectēvs viņu sauca vienkārši par Pēteri, tāds bija viņa kristītais vārds.

Lielā māsa viņu saukāja par Sīko, jo varen lepojās ar to, ka bija vecāka un gudrāka. Toties mazais brālis viņu godāja par Šefu, jo pats bija brāļuku iedīdījis.

– Te es esmu šefs! – viņš bieži vien uzkliedza.

Draugiem viņš bija Vaukšķis, jo mūždien iesaucās: „VA-AU!”, kad bija pārsteigts vai viņam kaut kas ļoti patika.

3. Uzraksti, kā tevi sauc tavi tuvinieki!

4. Turpini lasīt stāsta fragmentu!

Skolā Vaukšķim veicās labi. Arī mājās viņam klājās lieliski. Īstenībā Vaukšķim vispār klājās labi. Viņš bija ļoti apmierināts ar dzīvi. Turpretim pārējie šad un tad nebija īsti apmierināti ar Vaukšķi.

Māmiņa bieži vien teica: – Nu tu, Zvirbulēn, atkal stāsti niekus!

Tētis šad tad sacīja: – Nu tu, Zelli, pūt pīlītes!

Vecmāmiņa reizēm piktojās: – Puika, runā taču reiz taisnību!

Arī vectēvs dažreiz noteica: – Pēter, tu atkal nekaunīgi melo!

Lielā māsa bieži vien izmeta: – To nu tu man, Sīkais, neiestāstīsi!

Pat mazais brālis reizēm apšaubīja Vaukšķa teikto: – Tu nerunā taisnību, Šef!

5. Pabeidz iesāktos teikumus!

Vaukšķis ir _____. Par to liecina _____.

TURPINĀJUMS **6. Par kuriem tev zināmajiem literārajiem varoņiem vēl var teikt, ka viņi reizēm melo?**

7. Vai viegli būt melim? Savas domas pamato!

8. Turpini iepazīties ar Vaukšķi! Pasvītro tos vārdus, kuri, tavuprāt, ir meli!

Kad vecmāmiņa Vaukšķim vaicāja, kas jauns priekšpusdienā noticis skolā, arī tad viņam bija daudz stāstāmā. Reiz viņš vecmāmiņai pavēstīja:

– Šodien skolotājas kundze ieradās uz stundām baltā līgavas tērpā. Tāpēc ka tūlīt pēc skolas gribēja doties uz dzimtsarakstu nodaļu, lai apprecētos ar 4.a klases audzinātāju.

Skolotāja bija pasakaini skaista. Taču sporta stundā viņa gribēja mums nodemonstrēt, kā pareizi jāmet kūlenis, un skaistais līgavas plīvurs iekērās zviedru sienā. Plīvurā izplīsa briesmīgs caurums. Skolotāja sāka raudāt. Taču matemātikas stundas laikā direktores kundze plīvuru salāpīja. Goda vārds, vecmāmiņ...

Kad tētis un Vaukšķis kopīgi remontēja tēta auto vai Vaukšķa velosipēdu, arī tad Vaukšķis klāstīja savus piedzīvojumus, kuri vienmēr beidzās ar „goda vārds!”.

Vaukšķis stāstīja, kā viņam uzbrukuši divi puikas un kā viņš tiem pretojies.

9. Vai tu gribētu, lai Vaukšķis būtu tavs draugs? Pastāsti, kāpēc!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

25. Nestlingere, Kristīne. *Vaukšķis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

Tu jau esi iepazinies ar Kristīnes Nestlingeres stāsta „Vaukšķis” galveno varoni Pēteri, kuru draugi sauca par Vaukšķi. Pēteris mēdza izdomāt dažādus stāstus, bet saviem draugiem viņš bija izgudrojis Vondrušku.

1. Kā izskatās Vondruška? Uzzīmē viņa portretu uz A4 formāta lapas, un izveidojiet klasē Vondruškas portretu izstādi!

2. Lasi stāsta fragmentu!

– Katru svētdienu pie manis nāk Vondruška, – Vaukšķis stāstīja draugiem. – Agrāk viņš nāca pie tēta. Viņiem abiem bija kopēji darījumi. Bet tagad viņš ir mans draugs!

Vondruškam vienmēr bija visfantastiskākās idejas, kā interesanti pavadīt svētdienas. Viņš bija pasaules čempions labu ideju ģenerēšanā.

3. Pierakstiet labas idejas, ko varētu darīt svētdien!

4. Sadalieties grupās pa 3 – 4 skolēniem, izvēlieties un pilnveidojiet vienu no izteiktajām idejām! Esiet radoši!

5. Prezentējiet savu izstrādāto ideju!

6. Uzraksti, kādas dzīves gudrības tu ieguvi, izlasījis par neparasto zēnu Pēteri, sauktu par Vaukšķi!

7. Pārrunā ar solabiedru lasīšanas ieguvumus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

26. Plūdonis, Vilis. *Vītola stabulīte*. Rīga: Zvaigzne, 1981.

1. Izlasi Viļa Plūdoņa dzejoļus un izkrāso katra gadalaika laukumu krāsā, kas, tavuprāt, vislabāk atbilst! Uzraksti īsu skaidrojumu krāsas izvēlei!

Ziemas pasaciņa

Te viņš bija, te viņš zuda –
Sidrabbaltais mēnestiņš;
Un te atkal spožs no jauna
Parādās pie debess viņš.

Miglas tēli mēnestiņam
Viegli, balti garām slīd;
Brīžam aizsedz seju viņam,
Brīžam ļauj tam pasmaidīt.

Ietīts sidrabsarmas tvaikā,
Daiļi, daiļi viz viss ārs
Tā kā daždien ziedu laikā
Baltos ziedos ābeļdārzs.

Eju, eju lūkodamies
Āra ainā brīnišķā,
Un kā ziemas pasaciņa
Manām acīm liekas tā.

Ziema

Ziema – _____

_____.

Pavasara dziesmiņa

Čirī! Čirī!
Spalviņu knābītī
Ielaižas zvirbulīts
Strazda būrītī:
Čirī! Čirī!
Viņš sajūt pavasari.
Urru-ū!
Balodīts arī
Jumtā jūt to,
Un, ilgu pārņemts, tas tūto:
Urru-ū!
Kri-krī! Čak-čarr! Ci-ā! Ci-ā!
Skan dārzā, mežā, tīrumā...
Un Andulis, to dzirdēdams,
Nav istabā vairs novaldāms:
Viņš čakli tek uz mežmalu
Un uzsvelpj līdz ar putniņu:

Gidleo-gitatīdlio-gidīlio-
gibliagīblio-gidleā!

Pavasaris

Pavasaris – _____

_____.

TURPINĀJUMS

Lielie spēlmaņi

Visa zeme sanēt san
 Apkārt man.
 Jūlijsaules baltā kvēlē
 Zaļā zālē spalgi spēlē
 Siltā, klusā

Dienas dusā

Mušas, kniši, sienāzīši –
 Tie tie lielie spēlmaņiši:
 Pūš un stabulē, un džīgā
 Taktī straujā, dažādīgā,
 Tā ka zeme apkārt man
 Sanēt san
 Siltā, klusā
 Dienas dusā.

Vasara

Vasara – _____

 _____.

Rudens

Vasara jaukā
 Ir projām jau:
 Ne ziedu vairs laukā,
 Ne gaviļu nav.
 Lapas zem kājām
 Sērīgi čaukst;
 Viļņi pret krastu
 Dusmīgi šļaukst.
 Lauki guļ bāli;
 Putniņi – tāli.
 Mākoņi sedz
 Debesu vaigu,
 Saulīti maigu
 Reti kad redz.

Rudens

Rudens – _____

 _____.

2. Apvelc vai pasvītro katrā dzejolī divus spilgtākos dabas tēlus, kas izsaka gadalaika būtību visprecīzāk!

3. Izveido stāstījumu par savu mīļāko gadalaiku, uzraksti to, uzsverot gadalaikam raksturīgo krāsu (vai krāsas), kā arī ietver savā tekstā spilgtākos dabas tēlus, kurus atradi Viļa Plūdoņa dzejolī!

4. Ja vēlies, tad papildini savu stāstījumu ar zīmējumu uz A4 formāta lapas!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

27.

Rainis. *Divpadsmit mēneši//Ko pauda cīrulītis*. Rīga: Liesma, 1977.**1. Izlasi Raiņa dzejoli „Divpadsmit mēneši”!**

Nu nākat, bērniņi, izstāstāt,
ko divpadsmit mēnešus darīsat!

Jaungada mēnesī –
saņemt skriesim.

Metēņu mēnesī –
ķekatās iesim.

Sērsnu mēnesī –
pavasari gaidīsim.

Sulu mēnesī –
sulas laidīsim,

Lapu mēnesī –
lēļojot ganos dzīsim.

Ziedu mēnesī –
Jāņiem vaiņagus pīsim.

Siena mēnesī –
sieniņu grābsim.

Labības mēnesī –
pļaujas vezumos kāpsim.

Rudens mēnesī –
pēc riekstiem lodāsim.

Veļu mēnesī –
veļus godāsim.

Salnas mēnesī –
mežā pēc malkas steigsim.

Ziemas mēnesī –
ziemas saulgriežus sveiksīm,

Tad atkal jaungadu saņemt skriesim
un cauru gadu darbiņos iesim.

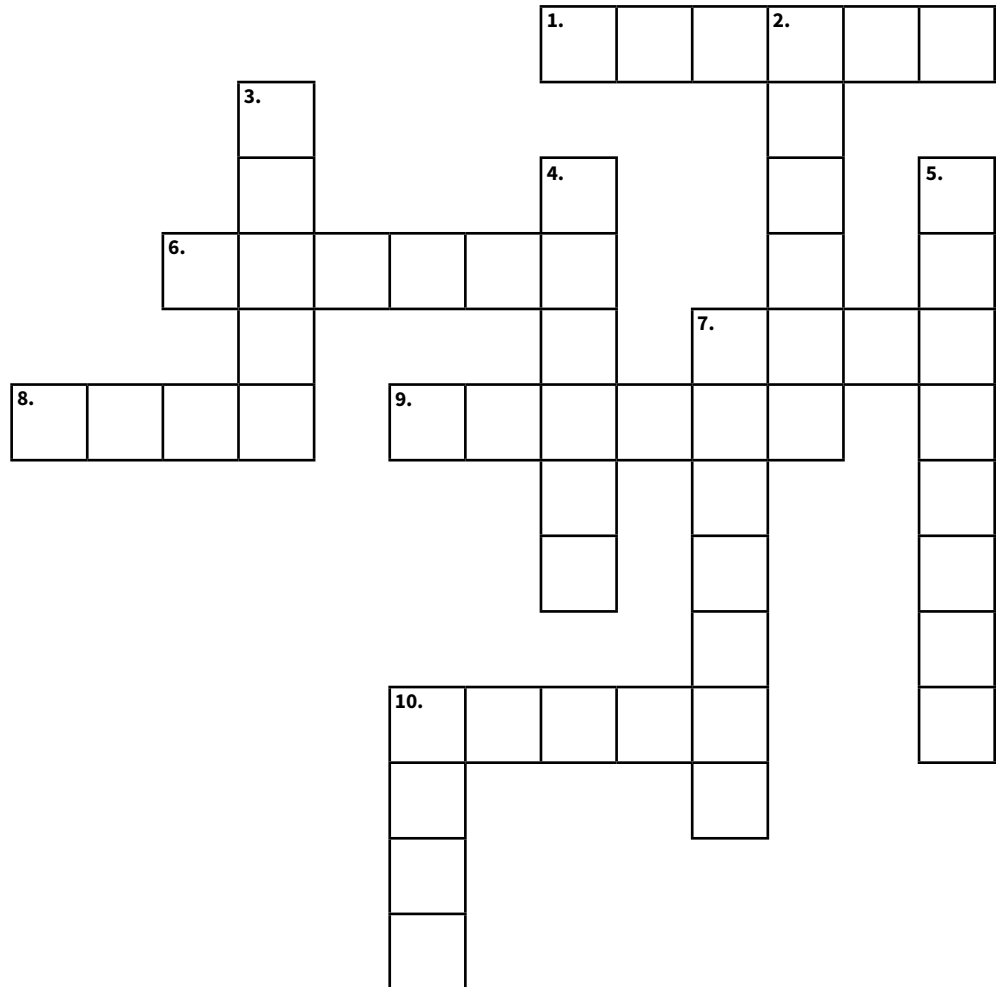
2. Atrisini krustvārdu mīklu, izmantojot Raiņa dzejolī minētos mēnešu nosaukumus!

Horizontāli:

1. Marts
6. Februāris
7. Maijs
8. Oktobris
9. Decembris
10. Jūlijs

Vertikāli:

2. Novembris
3. Jūnijs
4. Septembris
5. Janvāris
7. Augusts
10. Aprīlis

3. Strādājiet grupās! Salīdziniet seno latviešu mēnešu nosaukumus ar mēnešu nosaukumiem lietuviešu valodā! Ko līdzīgu un ko atšķirīgu abas tautas saskatījušas dabas norisēs?

Mēnesis kalendārā	Seno latviešu mēnešu nosaukumi	Mēnešu nosaukumi lietuviešu valodā (nozīmes skaidrojums)
janvāris	ziemas jeb Jaungada	sausis (sauss)
februāris	sveču jeb Meteņu	vasaris (vasara)
marts	sērsnu jeb baložu	kovas (kauja)
aprīlis	sulu	balandis (balodis)
maijs	lapu jeb sējas	gegužē (dzeguze)
jūnijs	ziedu jeb vasaras	birželis (bērzs)
jūlijs	siena jeb liepu	liepa (liepa)
augusts	rudzu jeb labības, jeb pļaujas	rugpjūtis (rudzu pļauja)
septembris	viršu jeb silu	rugsējis (rudzu sēja)
oktobris	veļu jeb zemliku, jeb lietus	spalis (linu spaļi)
novembris	sala jeb salnu	lapkritis (lapkritis)
decembris	vilku jeb svētku	gruodis (sasalušas grambas)

TURPINĀJUMS

6. Ja tev būtu jānosauc mēneši pēc tajos nozīmīgākajiem darbiem, kādi būtu tavi mēnešu nosaukumi?

Janvāris – _____ . Jūlijs – _____ .

Februāris – _____ . Augusts – _____ .

Marts – _____ . Septembris – _____ .

Aprīlis – _____ . Oktobris – _____ .

Maijs – _____ . Novembris – _____ .

Jūnijs – _____ . Decembris – _____ .

7. Izveido sava kalendāra viena gadalaika ilustrāciju skices!

--	--	--

TURPINĀJUMS

Tik tad, kad pilna tumsība,
Tad _____ ārā lien,
Tam gaisma acis žilbina,
Tādēļ viņš naktī skrien.

Še _____ ceļā nogūlies,
Lai sargās bērniņi!
Viņš kamolā ir sarāvies,
Dur katru sāpīgi.

Raibs _____ dižojas
Še spalvu košumā;
Viņš teikumus, ko noklausās,
Pēc pakaļ izrunā.

Še _____ ar bērniņiem,
Viņš lēni ļaujas vest;
Viņš ātri skrej pa tuksnešiem,
Spēj lielas nastas nest.

Še _____ skatās bērniņi
Pie pļavas dīķīša;
Tam sarkani ir zābaki
Un balta krūteža.

4. Kuru dzīvnieku vārdi tev šķita sveši? Kā tos saucam mūsdienās?

5. Apvelc un izkrāso to dzejoli, kurā minētais dzīvnieks tev patīk visvairāk! Uzraksti, kāpēc šis dzīvnieks ir interesants!

6. Uzraksti uz līmlapiņas tā dzīvnieka nosaukumu, kurš tev šķiet vispopulārākais! Noskaidrojiet, kurš dzīvnieks klasē ir ieguvis vispopulārākā dzīvnieka titulu!

7. Spēlējiet „Mēmo šovu”, kurā atveidojiet dažādus zvērus un putnus! Atcerieties, ka skaņu šajā spēlē nav, ir tikai žesti un ķermeņa darbības. Lai jautra spēle!

29. Rainis, Jānis. *Cietsirdīgais Fricis*//*Prieki visās gadskārtās*. Jāņa Raiņa mazpazīstamā bērnu dzeja. Rīga: Zinātne, 2005.

1. Paņem divas dažādu krāsu līmlapiņas! Uz vienas uzraksti, kas tevi spēj sadusmot! Uz otras uzraksti, kā tu jūties, kad tevi kāds ir apvainojis vai sadusmojis!

2. Izmantojot uz lapiņām rakstīto informāciju, pārrunāji, kas jūs spēj sadusmot un kā tad jūtaties! Izdomāji ieteikumus, kā atbrīvoties no dusmām!

3. Lasi Raiņa dzejoli „Cietsirdīgais Fricis”! Blakus katram pantam pieraksti, kā rīkotos tu!

Fricim cietsirdīga daba; Slimiem, vārgiem, nabagiem Nedara nekad viņš laba, Nepalīdz pret trūkumiem.	
Vecīts stāv, tam viena kāja, Izsalcis lūdz dāvanas. „Gaidi!” Fricis nodomāja, Nedeva ne kapeikas.	
Slīdot zēns bij dīķī ticis, Žēli sauc pēc palīga; Stalti garām aiziet Fricis: „Kas lai drēbes slapina?”	
Putniņš bij no jumta kritis, Skriet vēl nebij mācējis; Pērklītī bij silti mitis, Čiepst nu kropls, nonīcis.	
Fricim tā ir maza bēda. „Čiepstī vien, tu, čiepstuli! Muļķa putniņš!” viņš to mēda, „Paskrej pats, tev spārnelī!”	
Smiedams Fricis tālāk staigā, Krīt un kāju pušu lauž. „Glābjat aši!” nu viņš klaigā. „Palīdzat man!” žēli gauž.	
Nāk viens vīrs un teic: „Nu skati! Lai tev tā ir mācība! Vai tu citus žēlot prati? Pats nu brēc pēc palīga!”	

TURPINĀJUMS

4. Salīdzini Friča un savu rīcību! Kas ir kopīgs un kas ir atšķirīgs?

Kopīgais: _____

Atšķirīgais: _____

5. Mainot vārdu formu un sakārtojot tos pareizā secībā, izveido no tiem latviešu tautas sakāmvārdu! Kā to var saistīt ar dzejolī attēloto situāciju?

Vai tu zini vēl kādu sakāmvārdu, kas izteiktu to pašu domu? Uzraksti to!

Pats, bedre, kas, tā, iekrist, cits, rakt.

6. Pārrunā ar klasesbiedriem, kāpēc Fricim neviens negribēja palīdzēt! Ko zēnam varētu ieteikt? Vienu padomu uzraksti!

7. Uzrakstītos padomus apkopojiet uz vienas lapas un pielieciet klasē pie tāfeles!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

30. Rūmnieks, Valdis. *Vakariņa pasakas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.

1. Izlasi Valda Rūmnieka „Vakariņa pasaku” vienu fragmentu! Pasaki, ar kuriem draugiem tu vēlētos izlasīt pasaku lomās!

2. Iestudējiet lugu! Atcerieties, ka veiksmīgā izrādē vienlīdz nozīmīgi ir gan lomu tēlotāji, gan dekorāciju meistari, gan afišu un ielūgumu zīmētāji, gan vietu ierādītāji zālē, tāpēc sāciet ar pienākumu sadali!

Pienākumu sadalījums

Lomu tēlotāji: _____

Dekorāciju meistari: _____

Afišas veidotāji: _____

Ielūgumu autori: _____

Palīgi izrādes dienā: _____

Murkšķa saldumu veikals

Murkšķis iekārto saldumu veikalu – uzceļ krāsaini izrotātas kastītes uz letes, izvieta spoguļus, rotājumus no čiekuriem un priežu zariem.

Murkšķis. Tā... man būs brīnišķīgākais saldumu veikals pasaulē!... Te es likšu karameles... nē, priekšpusē labāk zefīru, lai siekalas vairāk saskrien mutē... (*Paņem vienu zefīru, nogaršo.*) Pasakains tāds zefīriņš. Noteikti jāliek priekšpusē.

Ienāk Čamma, rokās viņam liela kaudze kastīšu.

Murkšķis. Uzmanīgāk! Ko tu tur atnesi? (*Aposta kastītes, aizdomīgi.*) Kas tas ir?

Čamma. Mm... kastītes... kastītes!

Murkšķis. Kastītes? Es tev neprasu par kastītēm, bet kas tur iekšā! (*Atkal apostu.*) Tik dīvaini smaržo... Kas tur iekšā, es tev prasu?!

Čamma. Siļķes garšvielu sālījumā.

Murkšķis. Vienreizēji! Es taču tev teicu: „Aizej uz Rūķu noliktavu un atnes rozīnes šokolādē!” Otrajā plauktā pa kreisi!

Čamma. Pa kreisi... pa labi...

Murkšķis. Gatavais Čamma! Tūlīt nes atpakaļ un apmaini! Uzmanīgāk! Siļķes man vēl noderēs, kad vēršu vaļā zivju veikalu.

Čamma garāmejojot ņem zefīru.

Murkšķis (*dusmīgi*). Neaiztiec! To nedrīkst ēst! Pietiek, ka es ēdu...

Murkšķis. Nē, tāds putrotājs man neder! Čamma – un pārdevējs! Tikai palīgdarbiem, un tad arī jāskatās uz pirkstiem... Bet kur es ņemšu pārdevēju?... Es taču nevarēšu visu laiku stāvēt aiz letes! Nekas, gan kaut ko izdomāšu... Jānogaršo vēl karameles. (*Paņem.*) O, tās gan ir garšīgas! Varbūt tās likt priekšpusē?... Nē, labāk aizmugurē... Tur man būs pa ķērienam... kad vien man sagribēsies...

Nāk Čamma ar jaunām kastītēm.

Murkšķis. Tā, es ceru, ka šoreiz tu atnesi pareizās? (*Noceļ vāku vienai kastītei, paskatās.*) Tad nu beidzot! (*Nogaršo.*) Mhm! Tā taču ir pasaka! Dod šurp!

Čamma krauj visas kastītes Murkšķim rokās.

Murkšķis. Nē, vienu! Pārējās es... es ēdišu vēlāk... Nē, augšējo man! Uzmanīgāk!

Viena kastīte tomēr izgāžas, to abi vāc kopā. Arī Čamma pa kluso ēd.

Murkšķis (*pabeidz novietot saldumu kastītes*). Tā... Bet kur lai novieto šīs kastītes... (*Atkal ēd, sapņaini.*) Rozīnes šokolādē... Nē, nav nekā garšīgāka... Jāliek aizmugurē, tur man būs pa rokai... (*Skaļi.*) Čamma, netūlājies! Izslauki veikalu, drīz būs atklāšana! (*Atkal ēd, tad uz brīdi sastingst.*) Hm? Aizmugurē? Bet tad neviens neredzēs, kādas brīnišķīgas lodītes slēpjas šajās kastītēs! Bet kā tad es ēdīšu, ja tās būs noliktas priekšā un visi skatīsies? (*Atkal pastiepj roku pēc saldumiem, piepeši pusceļā sastingst.*) Vai! Tā taču es apēdīšu visus kārumus! Un ko es pārdošu? Bet es nevaru neēt riekstus un rozīnes, mandeles un zefirus un ... (*Sāk raudāt.*) Ko lai es iesāku?

Ienāk Ansis ar groziņu.

Ansis. Labdien! Es atnesu čiekurus jaunā veikala izrotāšanai ... (*Ieraudzījis raudošo Murkšķi.*) Vai! Kāpēc tu raudi, Murkšķi?

Murkšķis. Kā man neraudāt? Es tā ilgojos, lai man būtu savs saldumu veikals un – še tev!

Ansis. Kas tad noticis, Murkšķi?

Murkšķis. Tu vēl prasi? Es nevarēju iedomāties, ka man tik ļoti garšos saldumi! Es taču viņus ņemšu un apēdīšu ātrāk nekā pārdošu!

Ansis. Ko nu lai iesāk? Pag! (*Izņem no groziņa kārbīņu ar Saules Kripatiņu.*) Uzprasīsim Saules Kripatiņai! Saules Kripatiņ, palīdzi Murkšķim!

Saules Kripatiņa (*parādās*). Labdien! Par ko tad Murkšķis šodien raud?

Ansis. Izdari tā, lai viņam negaršo saldumi!

Saules Kripatiņa (*smejas*). Kā tad to var izdarīt?! Ja nu Murkšķim zobi būtu beigti, tad gan viņš varbūt apstātos!

Murkšķis (*ieinteresēti*). Ē! Pareizi! Kā man pašam neienāca prātā? Bet kur lai dabū beigtus zobus?

Čamma. Puņķutapai ir trīs.

Murkšķis. Pareizi! Raganai Puņķutapai ir beigti zobi! Čamma, žigli aizskrej pie Puņķutapas un palūdz vienu beigtu zobu! Nē, viens tu aiziesi šķērsām... Ansīt, aizskrien nu līdz... Man pavisam nav laika... līdz veikala atklāšanai.

Ansis un Čamma aiziet.

Murkšķis. Kaut nu izdotos... (*Atkal sniedzas pēc zefīra.*) Nedrīkst jau, nedrīkst... Bet kā gribas! Vēl kādas pāris kastītes izēdīšu un tad gan nemūžam... veselu stundu tad neēdīšu!

Saules Kripatiņa. Murkšķi, Murkšķi, kāds tu esi negausis!

Atsteidzas Čamma ar Ansi. Čamma dod Murkšķim lielu, melnu, līku zobu.

Murkšķis (*uzmanīgi ar diviem pirkstiem paņem*). Kas tas?

Čamma. Mazs, melns zobņš.

Murkšķis. Tas esot mazs zobņš?!

Ansis. Puņķutapas labākais zobs! Trīsdesmit trīs reizes raganu Puņķutapu kratījām, kamēr izkrita.

Murkšķis. Un tāds man būs jāliek mutē? Nu nē! Un kāpēc tad Puņķutapai tāds ir?

Ansis. Viņa ēd čūskas cukura sīrupā. Rītā, pusdienā, vakarā.

Murkšķis. Vai! Un man tāds arī būs? (*Pēta savus zobus.*)

Saules Kripatiņa. Tāds tev arī būs. Vai tad tu, Murkšķi, nezini seno rūķu gudrību: visam savs mērs. Saldumiem savs, sālim savs, maizītei savs.

Murkšķis. Zinu gan! Bet es... bet es zināšu mēru! Un, ja es neturēšu vārdu, tad, Ansīt, vari nākt un likt lielo, melno zobu manā mutē iekšā!

Skan pulksteņa zvani.

Murkšķis. Vai! Tūlīt jāatklāj mans saldumu veikals! Ātrāk!

*Visi steidz piekopt veikala priekštelpu.
Iekšā nāk Tarkšķu ģimene ar bērniem, Emmastante un Gudriķis.*

Murkšķis. Laipni lūdzu uz veikala atklāšanu!

Ansis, paņēmis fotoaparātu statīvā, rīkojas uz fotografēšanu.

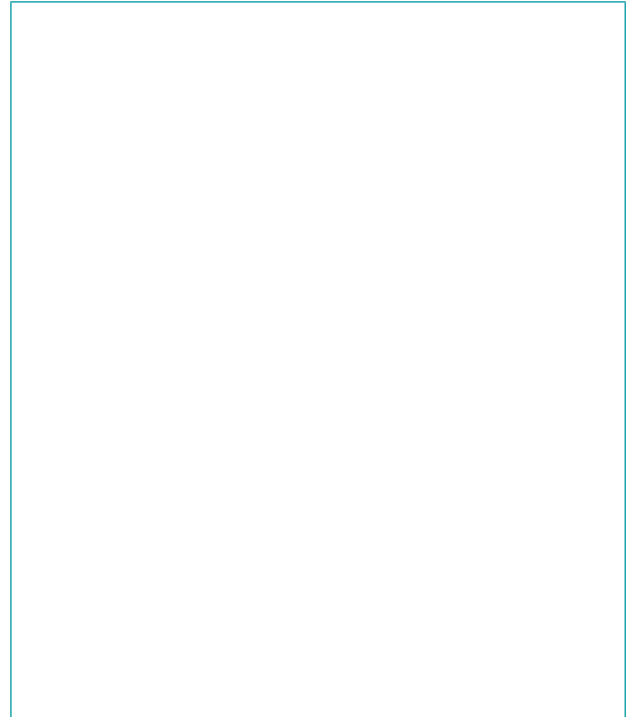
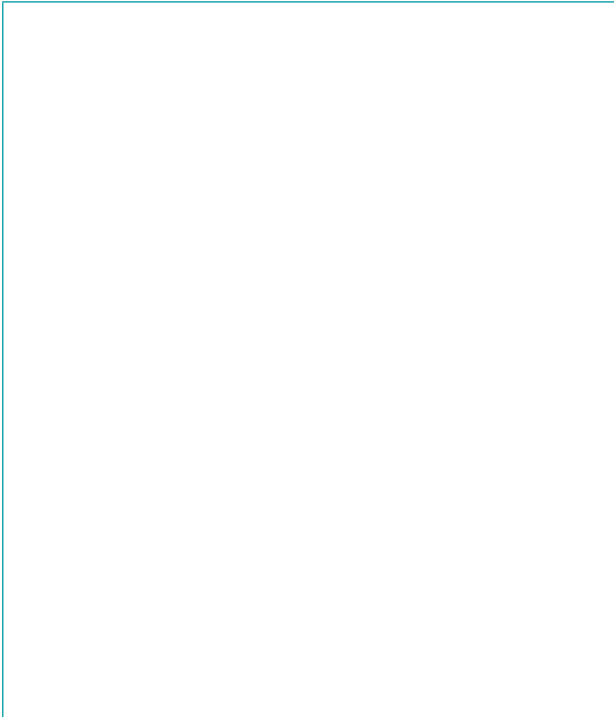
Ansis. Vienu fotogrāfiju piemiņai!

Nostāda visus grupā, sakārto fotoaparātu, iesaucas: „Uzmanību!” – aizsteidzas pie pārējiem. Uzliesmojums, visi atdzīvojas, līksmo.

TURPINĀJUMS

3. Uzdevums izrādes skatītājiem. Uzzīmē, kā varētu izskatīties jaunu un vēl nezināmu, bet ļoti gardu konfekšu papīrīši – „Gudrinieka marmelāde”, „Veiksminieka kārums”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

31. Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

1. Uzzīmē, kā varētu izskatīties meitene, kas dzīvo Puķu ielā!**2. Izlasi levas Samauskas dzejoli!**

Puķu ielas meitenes
visas puķu vārdus nes:
Ieva, Roze, Rozīte,
Mirta, Mētra, Ziedīte.
Lilija un Liāna,
Vizbulīte, Magone,
Vijolīte, Madara,
Margrieta un Īrisa.
Puķu ielas meitenes
visas vainadziņus pin,
kurus ne pārdos, ne tirgos.
Puķu ielas meitenes
atjājām gaida
prinčus baltos zirgos.
Viņiem puķu vainagi tiks,
Viņiem tos meitenes galvā liks.

3. Kura, tavuprāt, ir skaistākā Puķu ielas meitene? Pamato savu viedokli!

4. Kuras puķu meitenes vārdā nav ietverts kāds konkrēts augs? Kāpēc viņa tomēr dzīvo Puķu ielā?

TURPINĀJUMS

5. Kāpēc Puķu ielas meitenes gaida prinčus baltos zirgos? Vai prinči vienmēr atjāj baltos zirgos?**6. Strādājiet pāri! Aplūkojiet attēlus un izvēlies puķu meitenēm prinčus! Savienojiet puķu meiteņu un prinču vārdus ar līniju!**

leva	Amarants		
Roze	Amarillis		
Mirta	Erimūrs		
Mētra	Ingvers		
Ziedīte	Donis		
Lilija	Laksis		
Liāna	Puķuzirnis		
Vizbulīte	Virsis		
Magone	Deviņvīruspēks		
Vijolīte	Floksis		
Madara	Dekoratīvais kāposts		
Margrieta	Ezerrieksts		
Īrisa	Oleandrs		

TURPINĀJUMS

7. Uzzīmē, kā, tavuprāt, skaistākā Puķu ielas meitene liks galvā princim vainagu!

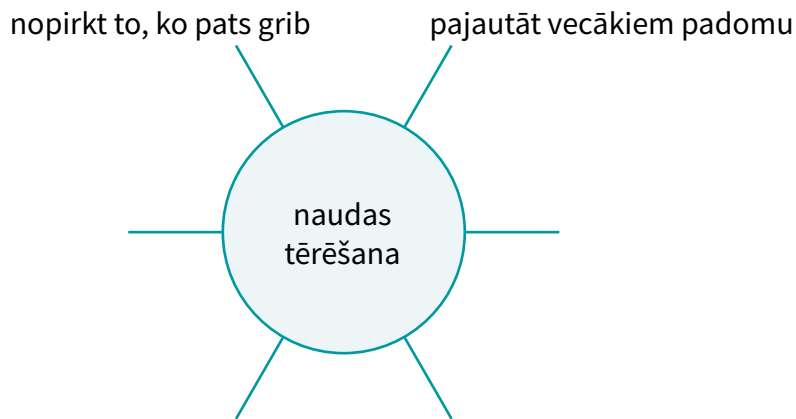

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

32. Sampē, Žans, Žaks. *Mazajam Nikolā ir nepatikšanas*. Rīga: Omnia Mea, 2001.

1. Papildini domu karti, atbildot uz jautājumu, kas jādara, lai ikviens bērns iemācītos rīkoties ar naudu!

2. Salīdzini atbildes ar klasesbiedriem un izvēlies tās, kuras, tavuprāt, palīdzēs apgūt prasmi saprātīgi tērēt naudu! Šīs atbildes iekrāso!

3. Lasi franču rakstnieka Žana Žaka Sampē stāsta fragmentu un noskaidro, kuri padomi mazajam Nikolā būtu ļoti noderējuši!

Es biju ceturtais labākais vēstures kontroldarbā; mums bija Kārlis Lielais, un es viņu zināju, it īpaši to par to Rolandu un viņa nelūstošo zobenu.

Māmiņa un Tētis bija ļoti priecīgi, kad viņi uzzināja, ka es esmu ceturtais, Tētis izvilka savu maku, un uzminiet, ko viņš man iedeva? Desmit franku naudaszīmi!

– Ņem, brašo zēn, – man teica Tētis, – rīt tu varēsi nopirkt to, ko pats gribēsi!

– Bet... Bet, dārgais, vai tev neliekas, ka tā ir pārāk liela nauda bērnam?

– It nemaz, – atbildēja Tētis, – Nikolā ir laiks mācīties saprast, kāda ir naudas vērtība. Es esmu pārliecināts, ka viņš šos desmit jaunus frankus iztērēs pavisam saprātīgi. Vai ne, brašo zēn?

Es teicu, ka jā, un apskāvu Tēti un Māmiņu; viņi ir forši, un es ieliku naudaszīmi kabatā, tādēļ man bija jāēd ar vienu roku, jo ar otru roku es pārbaudīju, vai naudaszīme joprojām ir tur. Tik liela man vienam pašam vēl tiešām nekad nebija bijusi. Nu, jā, reizēm man Māmiņa iedod daudz naudas, lai es iepērkos Kompani kunga pārtikas preču veikalnā uz ielas stūra, bet tas nav man, un Māmiņa man pasaka, cik naudas Kompani kungs man izdos. Tādēļ tas ir pavisam citādāk. Kad es gāju gulēt, es paliku naudaszīmi zem spilvena, un man bija grūti aizmigt. Un tad es sapņoju jocīgas lietas par to kungu, kas ir uz naudaszīmes un kurš skatās no sāniem: viņš sāka mēdīties, un lielā mājā, kas ir aiz viņa, kļuva par Kompani kunga veikalu.

Kad no rīta es atnācu uz skolu, pirms iešanas klasē es parādīju naudaszīmi draugiem.

– O-ho, paklau, – teica Klotērs, un ko tu ar to taisies darīt?

– Es nezinu, – es atbildēju. – Tētis man to iedeva, lai es mācos saprast naudas vērtību, un man tā ir jāiztērē saprātīgi. Tas, ko man gribētos visvairāk, ir nopirkt lidmašīnu, īstu.

TURPINĀJUMS

4. Uzraksti, kāda tev šķiet Nikolā ideja!

5. Stāsta turpinājumā draugi ieteica, lai Nikolā pērk

- atlantu,
- kartes,
- mācību fotogrāfijas,
- grāmatu,
- futbolbumbu,
- kaudzi šokolādes tāfelīšu.

Kā domā tu? Novērtē pirkumu!

Visgaršīgākais pirkums ir _____.

Vissportiskākais pirkums ir _____.

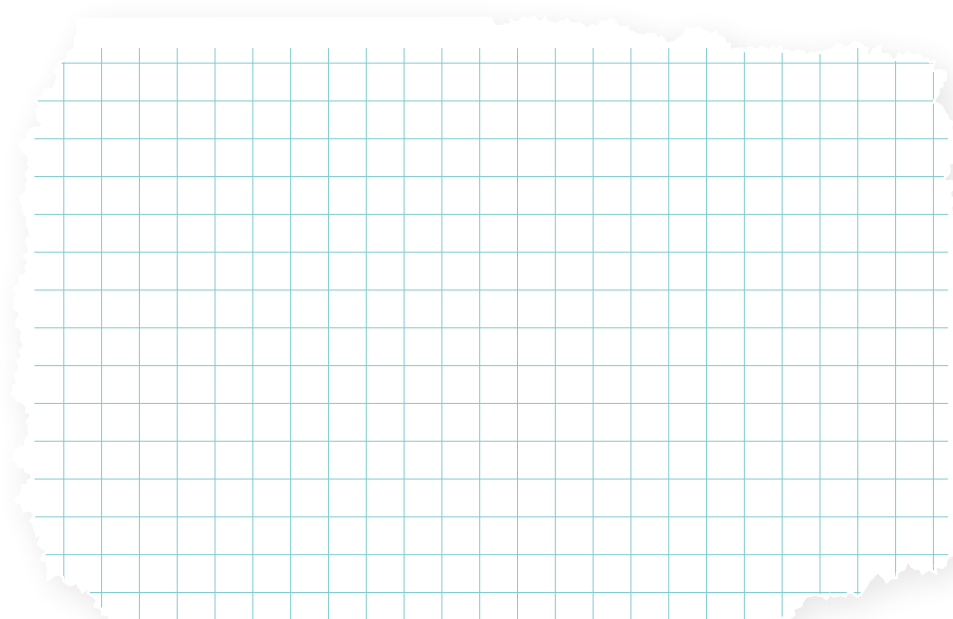
Visgudrākais pirkums ir _____.

6. Uzzīmē, kurš pirkums būtu saprātīgs!

TURPINĀJUMS

7. Uzraksti zīmīti un izstāsti Nikolā, kā tu tērētu naudu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

33. Stiltons, Džeronīmo. *Monas Pelīzas smaids*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

1. Ko tu zini par šo attēlu?

2. Kāpēc, tavuprāt, šis attēls ir iedvesmojis daudzus māksliniekus radīt savus darbus?

3. Lasi Džeronīmo Stiltona darba „Monas Pelīzas smaids” fragmentus un pēc katra fragmenta izlasīšanas uzraksti zīmītē savas pārdomas vai jautājumus solabiedram! Apmainieties ar zīmītēm! Raksti atbildes!

– Man padomā viens fenomenāls gabals priekš tās tavas padarīšanas, nu priekš tās tipogrāfijas.

– Tu droši vien domāji manu izdevniecību „STILTONA IZDEVĒJSABIEDRĪBU”!

Slazdis atbildēja pusčukstus: – Nu, jā, jā, to pašu! Tā tad, vai tevi interesē sensacionālas ziņas, ko publicēt tavā avīzē „Grazēja Balss”? Tā būs tāda sensācija, ka taviem lasītājiem notirps aste! Pagaidām varu vien pateikt, ka tā saistīta ar Pelenijas slavenāko gleznu „Mona Pelīza”...

TURPINĀJUMS

Zīmīte

Es tūdaļ nopratu, ka šis stāsts par Monu Pelīzu būs īpašs – *stāsts, gards kā siers*.

Lai nu ko, bet stāstus es protu novērtēt, es taču izdodu laikrakstu „Graudēja Balss”!

Ak jā, es vēl neesmu stādījies priekšā: mani sauc Stiltons, Džeronīmo Stiltons.

Tovakar mēs ar brālēnu norunājām satīties nākamajā rītā tieši astoņos pie manis redakcijā.

Slazdis ienāca manā kabinetā nepieklauvējis (kā parasti), atbalstīja ķepas pret manu rakstāmgaldu (kā parasti) un ierunājās ar pilnu muti (kā parasti):

– Es tev piedāvāju noslēgt izdevīgu darījumu!

Nepatikā vēroju, kā viņš (kā parasti) kaut ko grauž.

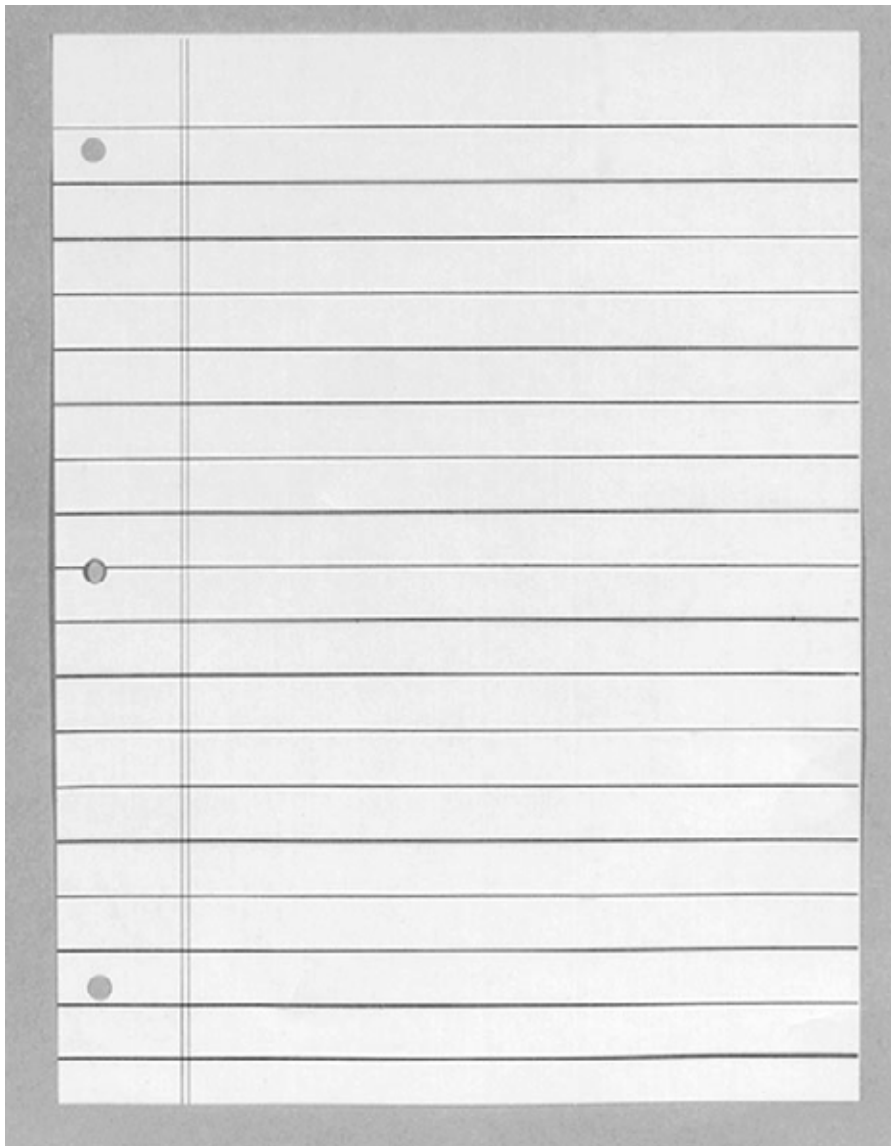
Šoreiz tā bija piekārtīga siermaize: *ķimeņu siers / pūdētais siers / kausētais siers / piparotais siers / kūpinātais siers* un pa virsu vēl pārkaisīta krietna kārtā rīveta cietā siera. Viņš nošmakstināja:

– Tātad atklāsim, ko slēpj „Mona Pelīza”, un brālīgi sadalīsim peļņu, proti, **70** procentus saņemšu es un **30** procentus – tu!

– Un to tu sauc par brālīgu sadalīšanu? – es sašutis pārvaicāju.

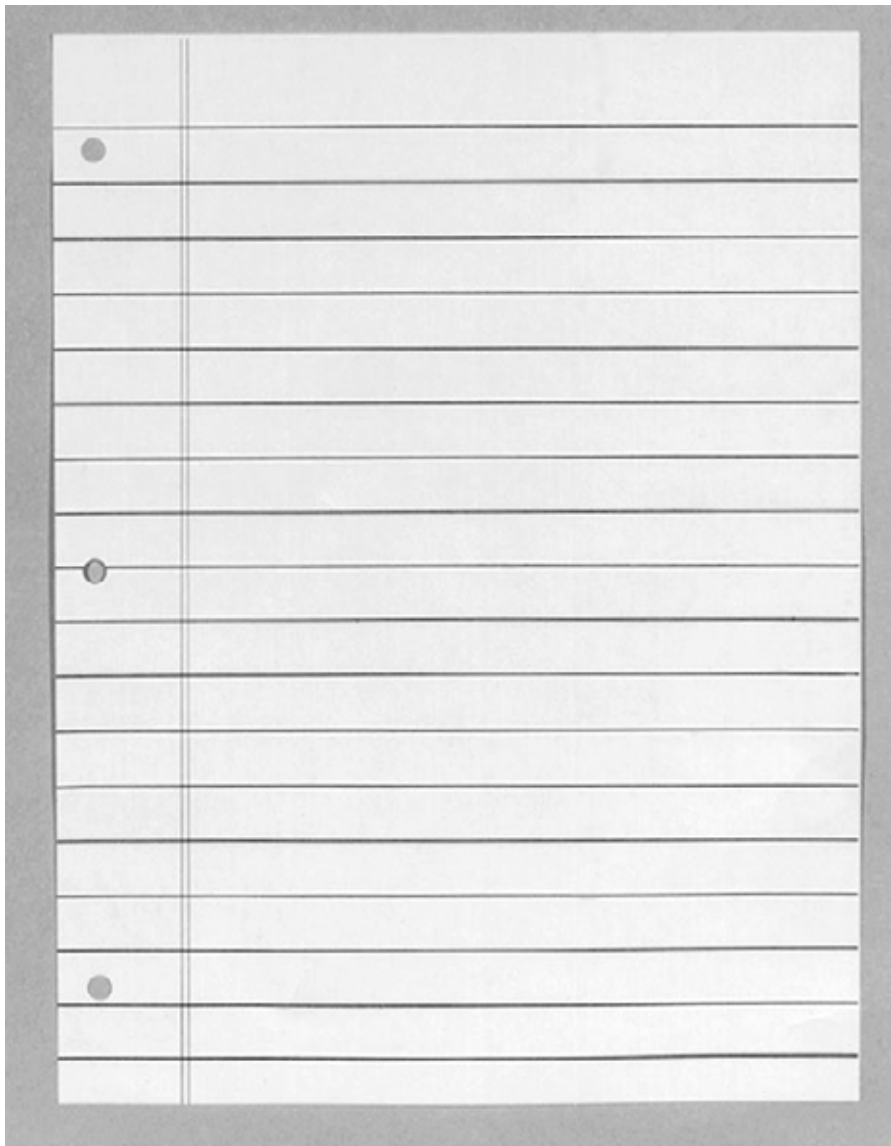
TURPINĀJUMS

Zīmīte

– Vai tu nevarētu izsacīties īsāk? – Tea zaudēja pacietību.
– Nu redzi, krodziņā es satiku Visgrauzi. Zināt, ko viņš man izstāstīja? Pilnīgi slepenas ziņas.... – viņš čukstēja. – Tātad Visgrauža mājas sētnieka sievasbrāļa kaimiņa māšas māšīca, Mākslas muzeja biļešu pārdevēja, ir izoņņājusī, ka laboratorijā ar rentgena stariem tiek pētīta „Mona Pelīza”. Un vai zināt, kāpēc? Tāpēc, ka tur apakšā kaut kas esot... kaut kas nopietns...

TURPINĀJUMS

Zīmīte

Tagad bija pienākusi Teas kārta! Viņa noglaudīja savu kažociņu un sāka stāstīt:

– Vai atceraties manu pēdējo pielūdzēju? To peli ar gaišzilām acīm un blondu kažoku, viņš tā dīvaini izrunā burtu *err*.

Manu *pēdējo* pielūdzēju sauc Friks Tapioka, un viņš strādā par ekspertu Mākslas muzejā. Viņš man uzticēja kādu noslēpumu. Restaurējot Monu Pelīzu, Friks atklāja, ka zem portreta apslēpts vēl viens gleznojums. Tagad viņš to pēta ar rentgena stariem!

TURPINĀJUMS

Zīmīte

Friks tomēr sāka runāt pusčukstus. – Tātad pagājušajā nedēļā es sāku restaurēt „Monu Pelīzu”. Noņēmu no audekla gabaliņu krāsas un ieraudzīju, ka zem gleznas apslēpts cits zīmējums. Es to izpētīju ar rentgena stariem un tad ar datoru precīzi atveidoju vienpadsmit detaļas, ko gleznotājs Peleonardo da Minči bija paslēpis zem Monas Pelīzas portreta.

Zīmīte

– Tūlīt es to palielināšu, – teica Bendžamins.

Ieraudzījām vienpadsmit noslēpumainas zīmes: skulptūru, strūklaku, kroni un vēl citas tikpat neizprotamas lietas, ko pagaidām nespējam atšifrēt.

Apakšā labajā stūrī paraksta vietā bija ar neapbruņotu aci nesalasāms uzraksts. Mēs to palielinājām:

KAD VIENPADSMIT VIETAS ATRADĪSI

UN VIENPADSMIT BURTUS IZLASĪSI,

TOS VIENĀ VĀRDĀ SASAISTI

UN NOSLĒPUMU ATRAISI!

Tea mēģināja iebilst: – Tu varētu pielikt pie darba arī savu ķepu! Vai tad mēs nesadalījām vienādās daļās gan peļņu, gan darbu?

Slazdis tik pasmējās: – Strādājiet, strādājiet, intelektuāļi... Es savu darba daļu padarīšu rīt!

Mēs strādājām stundām ilgi, pētījām senas topogrāfiskās kartes un šķirstījām biezus Pelēnijas vēstures sējumus un muzeju katalogus.

TURPINĀJUMS

Zīmīte

Ir pagājis tikai viens mēnesis, kopš mēs atklājām *Labyrinthus*, taču man tas šķiet kā vesels gadsimts, jo pa šo laiku tik daudz kas ir noticis!

Milzīgā labirinta bibliotēka tagad ir kļuvusi par muzeju, un ik dienas to apmeklē tūkstošiem grauzēju.

Taču ir vēl kāds cits jaunums, brīnišķīgs jaunums!

Vai varat uzminēt, kur es šobrīd esmu?

Filmēšanas laukumā, kur režisora fon Žurkofena vadībā tiek uzņemta filma „MONAS PELĪZAS SMAIDS”.

Šo filmu uzņem pēc slavenas grāmatas.

Grāmatas, ko esmu sarakstījis es! Tā uzreiz pēc publicēšanas kļuva par bestselleru.

Es taču nojautu, ka šis stāsts ir gards kā siers.

TURPINĀJUMS

Zīmīte**4. Iepazīsties ar vienpadsmit slepeno attēlu nosaukumiem un to atrašanās vietām!**

Pelikānu kapitelis zivju tirgū.
Sudraba žurkas kauss Mākslas muzejā.
Astu mērāmkoks Tiesu ēkā.
Taisnprāša zīmogs Siera kvalitātes pārvaldē.
Runča iezis Izpriecu parkā.
Kausētā Siera strūklaka Siera kvalitātes pārvaldē.
Velvju griesti pagrabā zem bodītes „Pie smīnīgās žurkas”.
Princeses Apolonijas Sproggalves VII kronis PĪKS bankā.
Medardo Skolotāja statuja kādā sākumskolā.
Senās pirts baseins sporta kompleksā „Spēkspēle”.
Saules pulkstenis krodziņā „Pie nošķiebtās astes”.

TURPINĀJUMS

5. Uzzīmē kopīgi ar klasesbiedru slepeno karti, lai šo mīklu ātrāk varētu atšifrēt!

6. Izlasi visu grāmatu „Monas Pelīzas smaids”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

34. Širmanis, Jānis. *Pīkstīte*. Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.

1. Izlasi fragmentu no Jāņa Širmaņa grāmatas „Pīkstīte”!

Kaut gan pelīte atnāk pavisam agri, tomēr zaķi tā atrod pagalmā pie lielā krāsu poda.

„Tu jau strādā?” Pīkstīte brīnās.

„Jā, strādāju! Vai gan kārtīgs zaķis var gulēt garo miegu, ja lieli darbi gaida? Nē, nē! Tūkstošiem olu jānokrāso, jāizvadā pa mājām. Olas, olas, olas! Visur gaida olas!”

Pīkstītei iemirdzas acis.

„Vai tev daudz olu?”

„Vezumiem!”

„Man arī kādu vezumu atvedīsi?”

„Ja nopelnīsi, tad vedīšu...”

„Pelnīšu! Varam sākt,” Pīkstīte paziņo.

Pūkainis iaved Pīkstīti darbnīcā. Nu pelītes brīnumiem nav gala. Kas tur otiņu un krāsu trauku! Un olas! Veseli olu kalni...Raibas olas, svītrainas olas, krāsotas un puskrāsotas.

„Kas to būtu domājis, ka tu esi tāds bagātnieks! Kur tu dabūji tik daudz olu?” Pīkstīte izbrīnījusies skatās apkārt.

Pūkainis smaida:

„Kur dabūju? Es esmu Lieldienu zaķis! Saproti! Un kur gan būtu dzirdēts, ka īsts Lieldienu zaķis ir bez raibu raibajām olām? Vistas man sagādā olas, cik vien spēju izkrāsot un izvadāt. Nu – sāksim darbu! Ja nokrāsosim visas šīs olas, dabūsim vēl citas.”

Pūkainis iedod Pīkstītei lielu priekšautu, lai tā nenotraipa savu balto tērpu, pasniedz otiņas un norāda uz krāsu podiem:

„Mērc otu pēc kārtas visos podos! Lieldienu olām jābūt raibām!”

2. Tev ir jāpalīdz Pīkstītei un Lieldienu zaķim! Dari tā:

- 1) paņem olu, nomazgā to siltā ūdenī,
- 2) uzmanīgi ar adatu abos olas galos izdur nelielus caurumus,
- 3) paņem kādu bļodiņu un olas saturu uzmanīgi izpūt tajā,
- 4) iever lāpāmajā adatā krāsainu dzijas dzīparu un izvelc to cauri olai, apakšā dziju nostiprinot ar vairākiem mezgliem,
- 5) ņem krāsas un izdaiļo olas čaumalu.

Kad olas čaumala ir apžuvusi, ieliec vāzē lielu zaru un iekarini izkrāsotās olas!

TURPINĀJUMS

3. Bet... ko darīt ar izpūsto olas saturu? Uzraksti neparasta ēdiena recepti, kur viena no sastāvdaļām būtu ola! Kam tu šo ēdienu pasniegtu?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

35. Širmanis, Jānis. *Pīkstīte*. Amerikas Latviešu Apvienība, 1984.

1. Izlasi fragmentu no Jāņa Širmaņa grāmatas „Pīkstīte”!**2. Lasot tekstu, pasvīturo, kādi darbi tiek veikti pirms Lieldienām!**

Par Lieldienu olām Pīkstītei vairs nav jābēdā. Zaķis atvedis raibu raibās. Pelīte tās novieto traukos, bet traukus sarindo uz galda. Pēc tam viņa uzsāk dzīvokļa tīrīšanu un spodrināšanu. Slota kludz, putekļu lupata švīkst no rīta līdz pusdienai. Pusdienā dzīvoklis tīrs un glīts. Vēl jāsameklē pūpoli, pēc tam varēs sākt svētku svinēšanu.

Aplokā pūpolu nav. Protams, Pīkstīte par to daudz nebēdā. Aiziet uz Gaujas krastu un salauž veselu klēpi visskaistāko pūpolu.

Piekrastes bērzos pelīte pamana Birzmaļu vīrus.

„Ko tie tur dara?” Pīkstīte sāk pētīt.

Birzmaļu vīri blakus bērzam uzslīen trīs stabus. Stabu galus sakrusto, pēc tam vienu krustvietu sasien ar pamatīgu saiti. No sakrustotā žubura uz bērza līko zaru pārliiek resnu koku. Bet pie šī koka – stiprās virvēs pakarina dēli.

Ja nebūtu vēsa pēcpusdiena, Pīkstīte ātrāk neietu prom, kamēr nenoskaidrotu Birzmaļu vīru savādo rīcību. Bet Pīkstītei salst. Pūpolus padusē turēdama, tā skriešus aizskrien uz savu silto istabiņu. Tūliņ stāsta Čiepstei, ko redzējusi krastmalas birzītē.

Čiepste cep svētku pīrāgus. Nevaļīga, nerunīga.

„Pāliec mierīgi mājā! Tur nekā nav ko pētīt...” viņa īsi nosaka un veikli iešauj pīrāgu pannu karstajā krāsnī.

„Vai tu zini, ko puīši dara?” Pīkstīte neatlaižas.

„Zinu...”

3. Ko Birzmaļu vīri būvē upes krastā? Izdomā par to mīklu!

4. Kopā ar diviem draugiem izdomā, kādu rotaļu varētu spēlēt Lieldienu pēcpusdienā! Organizējiet rotaļu pēcpusdienu klasē!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

36. Širmanis, Jānis. *Tincis*. Rīga: Garā Pupa, 1992.

1. Izlasi fragmentu no Jāņa Širmaņa grāmatas „Tincis”!**2. Lasot tekstu, pasvītrotos vārdus vai vārdu savienojumus, kuros raksturots kaķēna izskats!**

Liepājas Jūrskolas bēniņos dzīvo kaķene Minna ar dēlu Ņau Au Vavu. Ja kaķu puikas vārdu tulkotu latviešu valodā, varētu teikt – Melnais Zīda Kažoks, jo kaķēna spalva mīkstāka par zīdu un tumšāka par vistumšāko nakti. Vienīgi pakaklē kaķītim mazs, balts laukumiņš. Liekas – tam pie krūts pieķēries balts taurenītis.

Ņau Au Vavs vēl neprot lepoties ne ar balto taurenīti, ne spīdīgo kažociņu. Dēla vietā to dara kaķene Minna.

„Mans puika vis nebūs vienkāršs peļu trenkātājs,” tā stāsta kaimiņienei. „Tam jāiet kaķu skolā par skolotāju. Esmu novērojusi, ka skolotājiem ir melni uzvalki un baltas pakakles. Manam puikam tāpat! Viņš izskatās tieši tāds, kādam jābūt kaķu skolas skolotājam. Vai tu domā, ka es lielos?”

3. Ko tu atbildētu kaķenei Minnai?

4. Turpini lasīt fragmentu!

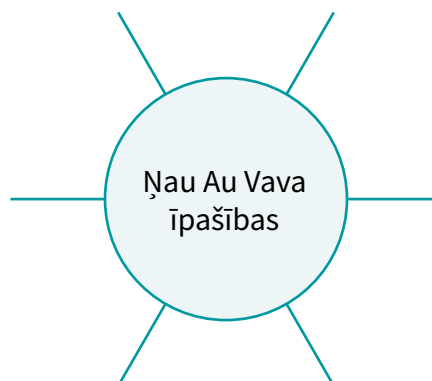
„Nē, nē,” kaimiņiene atbild. „Tu esi skolas kaķene, tu par skolām un skolotājiem visu zini labāk nekā parastie sētas kaķi. Jā, tavš puika tiešām izskatās ļoti brašs kaķēns. Labāka skolotāja par to es nevaru iedomāties.”

Ņau Au Vavs izrādījās arī ļoti veikls mednieks. Peļu ķeršanā tas drīz vien kļūst nepārspējams. Kaimiņu kaķi izbrīnā mirkšķina acis un noskaņojas uz uzslavām:

„Kas tam par ķepām!”

„Mazais tumsā šaudās klusi kā sikspārnis!”

„Ja visi kaķi būtu tādi, mums peļu pietrūktu!”

5. Izmantojot tekstā doto informāciju, izveido domu karti par Ņau Au Vava īpašībām!

6. Izveido kaķu skolas stundu sarakstu!

Nr. p.k.	Pirmdiena	Otrdiena	Trešdiena	Ceturtdiena	Piektiena
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					

TURPINĀJUMS

7. Kuru stundu tu gribētu vadīt? Pastāsti, kāpēc!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

37. Zandere, Inese. *Iekšīņa un āriņa*. Rīga: Liels un mazs, 2004.

1. Pastāsti, kādas vārdu spēles tu zini un esi spēlējis!

2. Kura ir tava iemīļotākā spēle?

3. Izspēlējiet kādu no spēlēm klasē!

4. Izlasi Ineses Zanderes dzejoli „vārdu rati”!

augstu slienā ararats
strauji griežas spararats
gudrs esmu varu pats
vārdu ratus izgudrot

smagi ripo svararats
sva-ra-rats
spogulī spīd stararats
sta-ra-rats
bungas bungo trararats
tra-ra-rats
katrs rats ir ratam rads
ra-tam-rads

ripo ripo kamēr bac
saskrienas ar ratu rats
ripo ripo ka-mēr-bac

kā lai aptur ratus šos
vārdu ratus ritošos
kā lai aptur ratus šos
nesaprotu pats

5. Par kādiem vārdu ratiem runā dzejniece?

6. Uzraksti vārdu, kuru esi izgudrojis pats!

7. Pastāsti solabiedram, kādās situācijās tu to lieto!

8. Izlasi vēl vienu dzejnieces Ineses Zanderes dzejoli „pasaciņa asaciņa par sēņošanu blēņošanu”!

reiz dzīvoja puisītis tuisītis
kādu dienu viņš nolēma iet sēņot blēņot
puisītis tuisītis paņēma līdz groziņu doziņu un nazīti kazīti
sūnās dūnās bija iemīta taciņa blaciņa
puisītis tuisītis gāja pa taciņu blaciņu kamēr atrada beciņu peciņu
ar nazīti kazīti to nogrieza šņiks šņāks
un ielika savā groziņā doziņā bliks blaks
turpat sūnās dūnās auga gailenīte bailenīte
puisītis tuisītis ar nazīti kazīti to nogrieza šņiks šņāks
un ielika savā groziņā doziņā bliks blaks
puisītis tuisītis gāja pa taciņu blaciņu līdz kalniņam valniņam
kur zem bērziņiem pērziņiem
auga kundziņš sprundziņš
puisītis tuisītis ar nazīti kazīti to nogrieza šņiks šņāks
un ielika savā groziņā doziņā bliks blaks
tad puisītis tuisītis zem eglēm seglēm atrada baraviku karaviku
ar nazīti kazīti to nogrieza šņiks šņāks
un ielika savā groziņā doziņā bliks blaks
nu groziņš doziņš bija pilns
bet puisītis tuisītis gāja uz mājām kājām
pie mīļās mammas čammas
un vakariņās ēda sēņu blēņu mērci ērci

9. Pārrunājiet ar solabiedru, kāpēc dzejoli bija jautri lasīt!**10. Kāds paņēmieni dzejolī izmantots?****11. Atšifrē Ineses Zanderes dzejoli „kaparapa noposlepēpupums”!**

sapagaipaidīpīt saupaulaipainupu diepienupu
līpīdzipi nepeņepemt nepeviepienupu
upun skapatīpītiepies vipirziepienāpā kāpādupu
liepiepapas ēpēnapa pupusdiepienāpā rāpādapa
iepieraupaudzīpīt siepienapa gupubupu
upun skriepiet apar mipilzīpīgupu skupubupu
jopo tapajāpā slēpēpjapas mapans brāpālipis –
Pupulapandepes Ģepenepērāpālipis.

12. Kas bija jādara, lai atšifrētu un izlasītu dzejoli?

TURPINĀJUMS

13. Izdomā savu valodas šifru un uzraksti ziņu solabiedram!

14. Noklausies Ineses Zanderes dzejoļus mūzikas diskā „Iekšīņa un ārīņa”!

15. Pastāsti, kā mūzika palīdz uztvert Ineses Zanderes dzejoļus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

38. Zandere, Inese. *Māsa un brālis*. Rīga: Liels un mazs, 2006.

1. Aplūko mākslinieka Jura Petraškeviča ilustrācijas I.Zanderes pasakai „Māsa un brālis”!

1.

2.

2. Kādas atšķirības tu saskati?

3. Nosaki, kura ilustrācija varētu atbilst brāļa stāstījumam un kura – māsas stāstījumam! Pamato savas domas!

1. _____, jo _____.

2. _____, jo _____.

4. Lasi to pasakas daļu, kas domāta tev (meitenei / zēnam)!

Meitenēm:

„Labrīt,” teica māsa, izbāžot degunu no segas apakšas, „es tevi redzēju sapnī.” „Ko es darīju?” prasīja brālis. „Tu riji baltas bumbiņas un pēc tam ņēmi tās ārā no savas skolas somas,” māsa žāvādamās paskaidroja. „Es staigāju pa virvi, pēc tam mēs abi jājam ar lielu lāci, visi mums aplaudēja, mēs dabūjām miljonu un gribējām braukt uz Ameriku.”

„Tad mēs uzkāpām uz kuģa, kuram visās malās bija krāsaini karodziņi,” māsa stāstīja. „Kuģis brauca trīs dienas un naktis, iebrauca jūras vidū, bet tur bija tik liela migla, ka kuģis apmaldījās, un mēs nekad netikām uz Ameriku.”

Tad tu piepūti divus balonus, mēs abi pacēlāmies gaisā un lidojām trīs dienas un naktis, lejā bija liels mežs, mūsu baloni aizķērās koku zaros un pārplīsa, mēs nokritām zemē meža vidū un nekad netikām uz Ameriku.

Tad tu paņēmi lāpstu un sāki rakt dziļu alu, lai izraktos cauri zemei, bet es lasīju zālē jāņtārpiņus, lai tie spīdētu un rādītu mums gaismu tumšajā alā. Mēs abi līdām un līdām trīs dienas un naktis, bet visi jāņtārpiņi nodzisa, mēs nezinājām, kurp līst, izlīdām krasta kraujā, iekritām ūdenī, un mēs nekad netikām uz Ameriku.

Tad tu izmakšķerēji upē lielu zivi, mēs uzsēdāmies tai mugurā un peldējām trīs dienas un naktis, bet upe ietecēja ezerā, un mēs nekad netikām uz Ameriku.

Ezera krastā ganījās zirgi, mēs uzkāpām tiem mugurā, mēs jājam trīs dienas un naktis, iejājām tirgū, čigāni zirgus pārdeva, un mēs nekad netikām uz Ameriku.

Tad tu nopirki desmit porcijas desiņu ar kāpostiem, bet es simt piparkūkas un lielo pudeli limonādes, mēs abi apsēdāmies zem koka, paēdām, aizmigām un nekad netikām uz Ameriku,” pastāstīja māsa.

Zēniem:

„Nu un labi ir,” brālis teica. „Citādi es tevi arī redzēju sapnī.” „Ko es darīju?” prasīja māsa. „Tu staigāji pa virvi, bet es riju baltas bumbiņas un pēc tam ņēmu tās ārā no savas skolas somas,” brālis žāvādamies paskaidroja. „Pēc tam mēs abi jājam ar lielu lāci, visi mums aplaudēja, mēs dabūjām miljonu un gribējām braukt mājās no Amerikas.”

„Tad mēs uzkāpām uz kuģa, kuram visas malās bija krāsaini karodziņi,” brālis stāstīja. „Kuģis brauca trīs dienas un naktis, iebrauca jūras vidū, bet tur bija tik liela migla, ka kuģis apmaldījās, un mēs nekad netikām mājās no Amerikas.”

Tad es piepūtu divus balonus, mēs abi pacēlāmies gaisā un lidojām trīs dienas un naktis, lejā bija liels mežs, mūsu baloni aizķērās koku zaros un pārplīsa, mēs nokritām zemē meža vidū un nekad netikām mājās no Amerikas.

Tad es paņēmu lāpstu un sāku rakt dziļu alu, lai izraktos cauri zemei, bet tu lasīji zālē jāņtārpiņus, lai tie spīdētu un rādītu mums gaismu tumšajā alā. Mēs abi līdām un līdām trīs dienas un naktis, bet visi jāņtārpiņi nodzisa, mēs nezinājām, kurp līst, izlīdām krasta kraujā, iekritām ūdenī un nekad netikām mājās no Amerikas.

Tad es izmakšķerēju upē lielu zivi, mēs uzsēdāmies tai mugurā un peldējām trīs dienas un naktis, bet upe ietecēja ezerā, un mēs nekad netikām mājās no Amerikas.

Ezera krasta ganījās zirgi, mēs uzkāpām tiem mugurā un jājam trīs dienas un naktis, iejājām tirgu, čigāni zirgus pārdeva, un mēs nekad netikām mājās no Amerikas.

Tad es nopirku desmit porcijas desiņu ar kāpostiem, bet tu simt piparkūkas un lielo pudeli limonādes, mēs abi apsēdāmies zem koka, paēdām, aizmigām un nekad netikām mājās no Amerikas,” pastāstīja brālis.

TURPINĀJUMS **Visiem kopā:**

„Bet kur tad mēs īsti esam,” māsa jautāja, grozīdama no segas apakšas izbāzto degunu. „Gultā,” brālis atbildēja. „Celies augšā, citādi paliksim bez brokastīm.”

5. Strādājiat grupās! Uzzīmējiet uz A4 formāta zīmēšanas lapas septiņas pasakas epizodes – katrai rindkopai zīmējiet vienu zīmējumu!

6. Aplūkojiet zīmējumus un uzrakstiet, ar ko atšķiras brāļa un māsas stāstījums!

7. Kas tiem abiem kopīgs?

8. Noskatieties animācijas filmu “Māsa un brālis” klasē! Pārrunājiat, kā animācijas filma palīdzēja uztvert tekstu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

39. Zvirgzdiņš, Juris. *KNORKE! jeb Tobiass un Fufū meklē Mocartu*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

Dodies palīgā rotaļu lācēnam Tobiasam – jautājumus, kurus viņš vēlējās noskaidrot, atradīsi Tobiasa tēta – rakstnieka Jura Zvirgzdiņa – stāsta fragmenta beigās!

1. Lasi tekstu! Izraksti salīdzinājumus un izskaidro tos!

Nē, tas vairs nebija izturams! Visās malās rībēja un dārdēja, televizors, ieslēgts UZVISTOSKAĻĀKO, lēkāja pa galdiņu, magnetofons, sacenšoties ar to, rēca kā lauvu bars, stūrī rīstījās putekļsūcējs, no virtuves piebalsoja mikseris un elektriskās kafijas dzirnaviņas, lāči auroja, spiedza un pat nedomāja apklust. Kaķis (ar LIELO BURTU) kopā ar suņiem Franci un Ferdinandu ņaudēja un rēja kā vesels ZVĒRU DĀRZS. Velti Tobiass viņus lūdās, kaunināja, pat draudēja, viss velti! Gāja kā pa mazo ellīti. „Interesanti, kā tad iet pa LIELO?” – pieri saraucis, domāja Tobiass, – „nu, varbūt tur vēl ieslēdz UGUNSDZĒSĒJU SIRĒNAS!”

Kad viss bija sācies? Klusi un godīgi, kā ik gadus 22.maijā, kad rotaļu lāči svin savu vārda dienu, tajā pašā datumā, kad arī cilvēkiem ir KALENDĀRĀ NEIERAKSTĪTO VĀRDU DIENA.

Bija klāts galds, dāvanas, milzu torte, ciemiņi, viss kā pie cilvēkiem un rotaļu lāčiem. Viesos bija atnākuši lāči Mūzils no Jūrmalas, Kilkenens, kurš dzīvoja tālos laukos, Jaša un Mikus no Zolitūdes. Ciemiņi palika pa nakti, jo mājupceļš bija pārāk tāls. Otrā rītā vecais gudrais lācis Eliots un mazliet jaunākais, bet arī ļoti gudrais lācis Kristofers atvadījās un devās uz bibliotēku, kur Eliots strādāja pie savas grāmatas „Īsa rotaļu lāču vēsture” (viņš bija jau uzrakstījis apmēram pusi, veselas 326 lappuses), bet Kristofers manuskriptam meklēja ilustrācijas. Un tad, nez kāda muša mājās palikušajiem lāčiem iekoda – lai kā Tobiass pētīja visus stūrus, nekādas mušas tur NEBIJA!, – sākās JANDĀLIŅŠ!

Ciemiņu klātbūtnē Tobiass neiedrošinājās ķerties pie DRAKONISKIEM LĪDZEKĻIEM. Ka tādi ir un iedarbojas, viņš bija lasījis, bet kādi tie ir un kā darbojas, īsti nezināja, un pajautāt Eliotam, kurš zināja GANDRĪZ VISU, nebija iespējams, jo – skat, augstāk! – Eliots un Kristofers bija jau aizgājuši.

Aizspiedis ķepām ausis, Tobiass ilgi un saspringti domāja.

Nu labi, viņiem bija UZNĀCIS, arī Tobiasam pašam dažreiz uznāk – BET! Kopš viņi, rotaļu lāči – vecais gudrais Eliots, nedaudz jaunākais, bet arī ļoti gudrais Kristofers, Tobiasa brālēns Jangs, Toms Džonss, ne pārāk lielais Čārlijs Lī, pats Tobiass, divi suņi – Francis un Ferdinands, kaķis vārdā Kaķis (ar lielo burtu!) šeit bija ievākušies un draudzīgi dzīvoja kopā, nekas TĀDS NEBIJA NOTICIS! Ko nodomās kaimiņi? Domās, ka viņi ir saēdušies MUŠMIREŠ? Varbūt pat sāks rībināt pa griestiem un grīdu ar slotas kātiem! Bet vai trakojošais bars maz dzirdēs? Viņi, tas ir, kaimiņi, izsauks ātro palīdzību, policiju, ugunsdzēsējus! Tāds kauns! Ko sacīs Eliots un Kristofers, mājās pārnākuši?

„Kā mazi bērni!” – Tobiass domās pat nosarka. Un tie bija viņa labākie draugi – vienmēr pieklājīgie rotaļu lāči! Varbūt ciemiņi domāja, ka TIEŠI TĀ un TIEŠI TIK SKAĻI jāuzvedas otrā dienā pēc vārda dienas svinībām? Bet mājinieki?

Kad Čārlijs Lī, iedomājieties, augumā ne pārāk lielais Čārlijs Lī, parasti rotaļu lācītis ar NEVAINOJAMĀM MANIERĒM UN UZVEDĪBU, no skapja atvilktnes izvilka bundziņas, un – it kā trokšņa būtu vēl par maz! – sāka tās rībināt (turklāt, kā pie sevis piezīmēja Tobiass, skaļi, bet galīgi nemuzikāli), Tobiasam PIETIKA!

– Pietiek! Pietiek trokšņot! Ko tas viss nozīmē?

Atbilde pazuda troksnī. Svilpienu, rūcienu, spiedienu (ĻOTI SKAĻU!) pavadīts, Tobiass izskrēja pa durvīm un skaļi tās aizcirta.

Viņam nopakaļ vēl noskanēja smiekli un sauciens:

– Tā ir MAZĀ NAKTS MŪZIKA! Tas ir MOCARTS!

„Kas tā par MAZO NAKTS MŪZIKU?! Pašlaik ir DIENA! GAIŠA DIENA! Un kas tas par MOCARTU?! Kas viņš ir un ko viņš ZIEMĀ ĒD?! Nu, gan es viņu sameklēšu! Es viņam, es viņam vēl parādīšu!” – izskrējās kāpnēs, NO DUSMĀM VAI VĀRĪDAMIES (tā saka!), domāja Tobiass.

2. Veic izpēti, izmantojot noderīgus informācijas avotus, un palīdzi Tobiasam pierakstīt atbildes!

„Kas tā par MAZO NAKTS MŪZIKU?”

„Un kas tas par MOCARTU?”

„Kas viņš ir?”

TURPINĀJUMS

3. Pirms sāc darbu, noskaidro, kā vislabāk un visātrāk atbildi varēsi atrast! Pēc darba atzīmē, kuras metodes izmantoji! Izvērtē katras metodes plusus un mīnus!

Kur meklēt atbildi?	Izmantoju (jā / nē)	Plusi	Mīnusi
Saruna ar literatūras skolotāju			
Saruna ar mūzikas skolotāju			
Saruna ar mūzikas skolas skolotāju			
Enciklopēdija _____			
Tīmekļa adrese _____			
„Frazeoloģijas vārdnīca”			

METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

IETEICAMS

Lasītāja pieredzes mapi ieteicams veidot visu mācību gadu gan mācību stundās, gan arī mājās, skolēnam patstāvīgi lasot un aizpildot darba lapas.

Pirms mapes veidošanas ieteicama ekskursija uz bibliotēku, grāmatu izstāde klasē, prezentācija, kurā skolēni tiek iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām. Ieteicams aktualizēt klasisko latviešu literatūru, kā arī ārzemju literatūru.

MĒRĶIS

Lasītāja pieredzes mapes veidošanas mērķis: attīstīt skolēnu literārās intereses, veidot pozitīvu attieksmi pret folkloras sacerējumu un literāru darbu lasīšanu, bagātināt skolēnu lasītāja pieredzi un veicināt radošumu.

MAPES SATURS

Lasītāja pase

Lasītāja pasi var veidot dažādi – gan kā A4 formāta lapu, gan cita formāta (piemēram, A6 formāta lapu) grāmatiņu vai blociņu, kur katrā lapā uzrakstīts viens jautājums. Skolēns sākumā ieraksta visas atbildes un laiku pa laikam ierakstus papildina (it īpaši sadaļas „Manas mīļākās grāmatas” un „Mani iecienītākie rakstnieki”). Ieteicams rosināt skolēnus pašiem veidot *Lasītāja pases* vāka un iekšējo lapu noformējumu.

Manas pārdomas par lasīšanu

Manu darbu krātuvē atrodami uzdevumi, ko skolotājs piedāvā skolēniem. Ieteicams vismaz reizi mēnesī pārrunāt padarīto – izvēlēties dažādas darba formas, lai skolēni varētu iepazīstināt klasesbiedrus ar paveikto un vērtēt savu darbu. Pēc tam skolēni izpildītos darbus krāj katrs savā mapē. Reizi semestrī skolēni veido darbu izstādi, kurā parāda, viņuprāt, labākos darbus un iepazīstina ar grāmatām, kuras patikušas vislabāk.

Mana lasītāja biogrāfija

Darba lapas (no 1. līdz 13.) ir piedāvājamas dažāda vecuma skolēniem, to aizpildīšana veicina regulāru lasītāja pieredzes apkopošanu un radošās darbības attīstību.

Manu darbu krātuve

Ieteicams veicināt lasīšanu, godinot čačlākos lasītājus. Piemēram, skolēni, kas izlasījuši desmit un vairāk grāmatu, tiek uzņemti „Grāmatu draugu klubā” (vai kādā citā – pēc skolas vai skolotāja izveles) un tiek dažādi apbalvoti. „Grāmatu draugu klubā” ieteicams organizēt dažādus konkursus, viktorīnas, lasījumus, pārrunas, pēcpusdienas u.c. pasākumus, saistītus ar lasīšanu. (Tos varētu organizēt sadarbībā ar skolas bibliotēku.)

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

192

1. VARIANTS

192

2. VARIANTS

193

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

195

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

196

MANU DARBU KRĀTUVE

198

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā* 198
2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 200
3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes* 201
4. DARBA LAPA. *Komikss* 204
5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule* 205
6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram* 206
7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts* 207
8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte* 210
9. DARBA LAPA. *Es esmu ..* 211
10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības* 212
11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme* 214
12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas* 215
13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās* 217
14. DARBA LAPA. *Brīnumpasaku spēle* 218
15. DARBA LAPA. *Atmini latviešu tautas mīklas un atrisini krustvārdu mīklu!* 219
16. DARBA LAPA. *Mini un saceri mīklas!* 220
17. DARBA LAPA. *Princešu piedzīvojumi* 222
18. DARBA LAPA. *Jautājumi un atbildes* 224
- Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai* 225

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

1. Auseklis, Uldis. <i>Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā Pupa, 2003.	226
2. Baltvilks, Jānis. <i>Ko dūmeņi debesīs dara//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	228
3. Baltvilks, Jānis. <i>Laimīgais putns//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	230
4. Baltvilks, Jānis. <i>Mūsu zeme rudenī//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	231
5. Baltvilks, Jānis. <i>Saules spodrināšana//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	233
6. Baltvilks, Jānis. <i>Skudras rīta dziesma//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	234
7. Bankovskis, Pauls. <i>Mazgalviši spēlē mājās</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	236
8. Bārda, Fricis. <i>Lietus vīriņš</i> . Rīga: Liesma, 1970.	239
9. Benediktuss, Deivids. <i>Atgriešanās septiņjūdžu mežā. Vinnija Pūka jaunie piedzīvojumi kopā ar Kristoferu Robinu un draugiem</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.	242
10. Bērziņš, Māris. <i>Noslēpumainais svešinieks</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	245
11. Brigadere, Anna. <i>Sprīdītis</i> . Rīga: Liesma, 1993.	248
12. Cielēna, Māra. <i>Mūsu mājas</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	251
13. Cielēna, Māra. <i>Pasaka par pasakām//Mākoņaitiņa Alba</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.	254
14. <i>Dzērves spalva. Ziemeļu tautu pasakas</i> . Rīga: Liesma, 1975.; <i>Madagaskaras pasakas</i> . Rīga: Liesma, 1975.	258
15. Ērgle, Zenta. <i>Mūsu sētas bērni</i> . Rīga: Zelta grauds, 2006.	261
16. Gerts, Oskars, Mauriņš, Arturs. <i>Laikazīmes</i> . Rīga: Liesma, 1986.; Olupe, Edīte. <i>Latviešu gadskārtu ieražas</i> . Rīga: Avots, 1992.; <i>Latviešu tautas ticējumi</i> . Pieejams: http://valoda.ailab.lv/folkloraticejumi/ [skatīts 04.09.2014.]	264
17. Gripari, Pjērs. <i>Muftāra ielas ragana un citas Brokā ielas pasakas</i> . Rīga: Omnia mea, 2007.	267
18. Gundars, Lauris. <i>Ķipars Pipars</i> . Pieejams: www.laurisgundars.lv [skatīts 04.09.2014.]	277
19. Hvolsons, Arveds. <i>Ķipariņi</i> . Rīga: Norden, 1997.	279
20. Jaunsudrabiņš, Jānis. <i>Baltā grāmata</i> . Rīga: Valters un Rapa, 2005.	283
21. Kinnijs, Džefs. <i>Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	286
22. Kinnijs, Džefs. <i>Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	288
23. Kivirehks, Andruss. <i>Sirli, Sīms un noslēpumi</i> . Rīga: Liels un mazs, 2009.	290
24. Lindgrēne, Astrida. <i>Ronja – laupītāja meita</i> . Rīga: Liesma, 1989.	293
25. Milns, Aleksandrs, Alans. <i>Vinnijs Pūks un viņa draugi</i> . Rīga: Liesma, 1977.	295
26. Neibarts, Aivars. <i>Timbakataibaka jeb čikučaks ričurača spēlmanīšiem</i> . Rīga: Neputns, 2004.	297
27. <i>Pērkons un kunigaikša meita//Gulbju karaliene</i> . Lietuviešu tautas pasakas. Rīga: Liesma, 1980.	299
28. Rodari, Džanni. <i>Pasakas pa telefonu</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	302
29. Rūmnieks, Valdis. <i>Murjāņu Kurmītis un viņa draugi</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	306
30. Samauska, Ieva. <i>Eņģelītis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	310
31. Samauska, Ieva. <i>Kā uzburt sniegu</i> . Rīga: Liels un mazs, 2006.	315
32. Samauska, Ieva. <i>Šokolādes glābšana</i> . Rīga: Pētergailis, 2011.	318
33. Sigsgors, Jens. <i>Palle viens pats pasaulē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.	322
34. Vērdiņš, Kārlis. <i>Burtiņu zupa</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	326
35. Viks. <i>Priekš kaķiem</i> . Rīga: Nordik, 1999.	328
36. Viks. <i>Sarežģītais zvirbulēns</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.	330

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Auseklis, Uldis. *Ķipari ūsās piparus ber*. Rīga: Garā pupa, 2003.

MĒRĶIS

- Sekmēt cieņpilnas attieksmes veidošanos pret valodu.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par vērtībām dzīvē.
- Veicināt tēlainās domāšanas attīstību.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver komisko, traģisko, skaisto un cildeno dzejā.
- Nosaka dzejoļa tematu un galveno domu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, sacerot savus dzejoļus, rakstot brīvo rakstu.
- Uztver dzejā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

2. Baltvilks, Jānis. *Ko dūmeņi debesīs dara//Saules spodrināšana//Izmazgātās debesīs*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par literatūru kā mākslas jomas priekšmetu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka viedokli par dzejoļu grāmatas ilustrācijām.
- Izsaka savu viedokli un ieklausās klasesbiedru domās par dzejoli.
- Saprot dzejoļa emocionālo noskaņu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Izteiksmīgi runā dzejoli.
- Novērtē savu un citu dzejoļu deklamāciju pēc noteiktiem kritērijiem.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, stāstījums, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Baltvilks, Jānis. *Laimīgais putns//Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Aktualizēt prasmi saistīt literāro tekstu ar ikdienas dzīvi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saskata tekstā ietverto zemtekstu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, strādājot ar dažādiem materiāliem.
- Izmanto tekstu cita darba veidošanā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, dažādu krāsu papīrs, plastilīns, šķēres, līme, A3 vai A0 formāta lapas, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Vizualizēšana, darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

4. Baltvilks, Jānis. *Mūsu zeme rudenī//Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnu radošo pašizpaušmi, strādājot ar dzejoļa tekstu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Lasot dzejoli, atklāj savu sapratni un attieksmi.
- Izsaka savas emocijas par darba saturu.
- Novērtē savu un klasesbiedru uzrakstīto mīklu.
- Mācās uzstāties publikas priekšā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

5. Baltvilks, Jānis. *Saules spodrināšana//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Veicināt radošo pašizpaušmi, veidojot jaunus tekstus.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Stāsta par savu pieredzi, saistot to ar lasīto tekstu.
- Ir interese radoši izpausties, veidojot jaunu tekstu.
- Raksta vēstuli noteiktam literārajam varonim.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

6. Baltvilks, Jānis. *Skudras rīta dziesma//Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnu radošo pašizpaušmi, rakstot jaunrades darbus.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoli.
- Izprot asociācijas.
- Izsaka viedokli.
- Iesaistās sarunās par izlasīto.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, vai krītiņi, dažādu krāsu un lielumu papīra lapas, šķēres, līme, lineāls.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Asociāciju veidošana, ilustrēšana, darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

7. Bankovskis, Pauls. *Mazgalviši spēlē mājās*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

MĒRĶIS

- Pilnveidot literārās pasakas izpratni, rosinot fantazēt.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver pasakas fragmenta pamatatziņas, paužot subjektīvu attieksmi pret tām.
- Vizualizē savu lasītāja attieksmi, iespaidus, vērtējumu.
- Formulē savu pieredzi.
- Ir interese par neparastu spēles noteikumu izdomāšanu (šifrēta valoda, šifrēts zīmējums u.tml.).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, piparkūka, āboli, sveces un citas Ziemassvētku noskaņas radīšanai nepieciešamas lietas.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

8. Bārda, Fricis. *Lietus vīriņš*. Rīga: Liesma, 1970.

MĒRĶIS

- Veidot vērtību pasauli.
- Bagātināt vārdu krājumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina, kas ir salīdzinājumi, personifikācijas.
- Nosaka salīdzinājumus, personifikācijas dzejoļos.
- Saprot dzejoļu emocionālo noskaņu.
- Uztver dzejā aktualizētās vērtības.
- Orientējas dzejas grāmatu struktūrā (titullapas, dzejoļu un ilustrāciju izvietojums, satura rādītājs utt.).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, F.Bārdas dzejoļu krājums *Lietus vīriņš*.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, pētījums.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

ATTĒLI

- <http://foto.delfi.lv/contest-picture/14035/> [skatīts 08.09.2014.]
- http://photo2.poga.lv/photos/0907/0705/fiksaa/7368715238_b.jpg [skatīts 08.09.2014.]
- <http://amigos.lv/lv/qna?id=11122> [skatīts 08.09.2014.]
- <http://www.poga.lv/photos/baloditis/photo:812975/> [skatīts 08.09.2014.]
- <http://www.poga.lv/photos/mortimers/photo:475563/group:599/> [skatīts 08.09.2014.]

9. Benediktuss, Deivids. *Atgriešanās septiņjūdžu mežā. Vinnija Pūka jaunie piedzīvojumi kopā ar Kristoferu Robinu un draugiem*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

MĒRĶIS

- Veicināt prasmi salīdzināt, izvērtēt rakstura īpašības, kas pamanāmas pirmās tikšanās, iepazīšanās laikā, aktualizējot prasmi atrast portreta tēlojumu prozas darbā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina literatūras teorijas terminus – portrets, tēls, dialogs.
- Formulē savu attieksmi, komentējot rakstura īpašības.
- Saskata tekstā pazīstamus tēlus.
- Ir interese par līdzīgu situāciju meklēšanu un atrašanu dažādās grāmatās.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, A.A.Milna grāmata *Vinnijs Pūks un viņa draugi*.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

IETEIKUMI

- Svarīgi, lai skolēni atceras, ka slavenajā grāmatā par Vinniju Pūku Tīģeris, Kenga, mazulītis Rū piebiedrojās draugu pulkam vēlāk, viņi bija ienācēji mežā.
- Mācību procesā iespējams noskatīties arī animācijas filmas fragmentus.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

10. Bērziņš, Māris. *Noslēpumainais svešinieks*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

MĒRĶIS

- Veicināt pozitīvu attieksmi pret apkārtējo vidi, dabas objektiem, aktualizējot paša atbildību un paša pieredzi ikdienā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver teksta pamatatziņas, saskatot problēmas būtību.
- Formulē savus ieteikumus, tos pamato.
- Prognozē iespējamus literārā teksta notikumus.
- Salīdzina savu un literārā tēla pozīciju attieksmē pret dabu.
- Ir interese par literārajiem eksperimentiem, veidojot iedomātu sarunu ar grāmatas tēlu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, fotoattēli (skolas vai dzīves vietas apkārtnē, dabas skati), audio ieraksts (Cūkmena monologs) – www.pasakas.net.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, prognozēšana, lomu spēle, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Pirms darba lapas aizpildīšanas lietderīgi ir iepazīties ar grāmatas galveno varoni Cūkmenu. To var izdarīt, noklausoties viņa monologu (fragments no citas nodaļas), kas pieejams portālā www.pasakas.net.
- Skolas apkārtnes fotoattēli var noderēt iespējamā projektu darba – izstrādāt teritorijas sakārtošanas plānu, uzrakstīt darbu secību u.tml. – veikšanā.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par sarunvalodas un literārās valodas lietojumu.

11. Brigadere, Anna. *Sprīdītis*. Rīga: Liesma, 1993.

MĒRĶIS

- Veicināt radošo pašizpaušmi, aktualizējot klasiskās literatūras vērtības mūsdienu situācijā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē literārā varoņa rakstura iezīmes.
- Izvērtē rakstura iezīmes.
- Strādā ar informāciju, apkopojot to tabulā.
- Ir interese par jaunradi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuli, www.pasakas.net.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs nelielās grupās.

IETEIKUMI

- Jaunrades darbu iespējams plānot kā uzdevumu grupai.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

12. Cielēna, Māra. *Mūsu mājas*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus uz sarunu par brāļu un māsu savstarpējām attiecībām.
- Veicināt radošo pašizpaušmi.
- Veidot projekta rakstīšanas prasmi.
- Izkopt pašvērtējuma prasmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka dzejoļa tematu un galveno domu.
- Raksturo dzejoļa lirisko varoni.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoli.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A3 formāta lapa, līmlapiņas.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, diskusija, vizualizēšana, problēmu risināšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Sarunā par dzejoli „Domas”, „Krišs sargā Annu” aktualizēt skolēnu drošības noteikumus dažādās dzīves situācijās, runāt par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu.

13. Cielēna, Māra. *Pasaka par pasakām//Mākoņaitiņa Alba*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnu interesi par literārajām pasakām.
- Radīt priekšstatu par rakstnieka radošo darbu.
- Rosināt skolēnus izpaust dažādas emocijas.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver pasakas teksta saturu.
- Pazīst dažādu emociju izpausmes.
- Formulē secinājumu.
- Ir interese par jaunradi – izsaka idejas par jaunas pasakas tematu, raksta savu literāro pasaku.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi (var izmantot atšķirīgas krāsas), skolēna paša izvēlēta papīra lapa un rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs pāros.

IETEIKUMI

- Kad skolēni izvēlas atšķirīgās emociju sejiņas, viņi rosināmi sadarboties nelielās grupās, lai noskaidrotu un apgūtu dažādo emociju izpausmes.
- Darba lapā tikai sākumā paraugam iezīmētas sejas kontūras, turpinājumā skolēni tās zīmē paši.
- Pasaku ieteicams lasīt skolotājam, bet skolēniem teksts ir jāklausa (tādējādi tiek dažādota teksta uztvere). Pasakas lasījumu periodiski iespējams pārtraukt, lai skolēniem ļautu izteikt viedokli par tekstu, par zīmēšanu utt.
- Radošais noslēguma uzdevums nav jāparedz kā obligāta prasība, to var veikt skolēni, kas ir ieinteresēti. Taču iespējams organizēt arī radošo pasakas rakstīšanas stundu, iepriekš vienojoties par skolēnus rosinošiem apstākļiem (norises vieta, izmaiņas telpā, mūzika utt.).

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

14. *Dzērves spalva. Ziemeļu tautu pasakas. Rīga: Liesma, 1975; Madagaskaras pasakas. Rīga: Liesma, 1975.*

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par cittautu folkloru.
- Attīstīt prasmi salīdzināt, izvērtēt informāciju.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot tautas pasakās ietvertu informāciju.
- Formulē viedokli par pasaku piederību konkrētai tautai.
- Izsaka savu viedokli, salīdzinot tautas pasaku tēlus.
- Ir interese par latviešu tautas pasakām.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, prognozēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs grupās.

15. *Ērgle, Zenta. Mūsu sētas bērni. Rīga: Zelta grauds, 2006.*

MĒRĶIS

- Rosināt interesi par lasīšanu, pētīt klasē populārākās grāmatas.
- Veicināt skolēna sadarbību ar ģimeni mācību uzdevuma veikšanā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izprot lasītprasmes uzdevumus.
- Veic klasesbiedru aptauju.
- Apkopo aptaujā iegūto informāciju.
- Ir ieinteresēts sadarboties ar tuviniekiem, veicot patstāvīgo uzdevumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, vārdnīcas u.c. uzziņas materiāli, A4 formāta lapa, www.pasakas.net.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, aptauja, pārrunas.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs nelielās grupās.

IETEIKUMI

- Mācību procesā veiksmīgi iespējams izmantot portālā www.pasakas.net ievietoto Zentas Ērgles stāsta „Mūsu sētas bērni” lasījumu. Tas ļauj prognozēt, vai dvīņu iecere mācīties „uz maiņām” izdosies.
- Svarīgi akcentēt arī faktu, ka atkārtots grāmatas izdevums iznāca 2006. gadā – tieši 50 gadus pēc pirmpublicējuma. Tas nozīmē, ka grāmatā attēlotā dzīve bija citādāka nekā mūsdienās, taču, tāpat kā toreiz, tā arī tagad bērni ir aktīvi un mēģina pārvarēt problēmas.
- Pievērst uzmanību sarunvalodas izmantojumam tekstā, rosinot lietot literāro valodu.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par godīgumu kā vērtību.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

16.

Gerts, Oskars, Mauriņš, Arturs. *Laikzīmes*. Rīga: Liesma, 1986.; Olupe, Edīte. *Latviešu gadskārtu ieražas*. Rīga: Avots, 1992.; Latviešu tautas ticējumi. Pieejams: <http://valoda.ailab.lv/folkloraticejumi/> [skatīts 04.09.2014.]

MĒRĶIS

- Veicināt interesi par latvisko dzīvesziņu, akcentējot vērojumus dabā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀS REZULTĀTS

- Ir priekšstats par latviešu saulgriežu svētkiem.
- Pārbauda latviešu tautas ticējumus dzīvē.
- Ir interese par dabas pasaules norišu attēlojumu latviešu folklorā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN METODISKIE PAŅĒMIENI

- Darbs ar zīmējumu, situācijas analīze, pārrunas.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

PIEZĪMES

- Radošā uzdevuma noformējumā izmantots fragments no Rīgas Franču liceja (turpmāk – RFL) 12.klases skolēnu zīmējuma (2011).

17.

Gripari, Pjērs. *Muftāra ielas ragana un citas Brokā ielas pasakas*. Rīga: Omnia mea, 2007.

MĒRĶIS

- Aktualizēt cieņpilnu savstarpējo attiecību nozīmi dzīvē.
- Veidot prasmi uzmanīgi un izteiksmīgi lasīt, iejusties tēlā.
- Sekmēt skolēnu radošo pašizpaušmi, rosinot viņus fantazēt.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀS REZULTĀTS

- Uztver komisko, traģisko, skaisto un cildeno literārajā pasakā.
- Nosaka literārās pasakas tematu un galveno domu.
- Raksturo literārās pasakas varoņus.
- Izteiksmīgi lasa literāro pasaku, atklājot savu izpratni un attieksmi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Saprot literārās pasakas emocionālo noskaņu.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, CD „Brokā ielas pasakas”.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, lomu spēle, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņu pret cilvēkiem ar speciālajām vajadzībām, par ētikas normu ievērošanu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

18. Gundars, Lauris. *Ķipars Pipars*. Pieejams: www.laurisgundars.lv [skatīts 04.09.2014.]

MĒRĶIS

- Veicināt interesi par grāmatu lasīšanas procesu, pārbaudot zināšanas par populāriem bērnu literatūras darbiem.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina dramaturģijas terminus – remarka, dialogs.
- Izvērtē informāciju remarkā, raksturojot galveno varoni.
- Zina A.Brigaderes, T.Jansones un A.Lindgrēnes darbu varoņus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs nelielās grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu.

19. Hvolsons, Arveds. *Ķipariņi*. Rīga: Norden, 1997.

MĒRĶIS

- Pārrunāt sporta nozīmi dzīvē, aktualizēt skolēnu pieredzi.
- Pilnveidot stāstīšanas un jautāšanas prasmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Raksturo literārās pasakas varoņus.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Veido aprakstu un vēstījumu par brīvajiem tematiem literāro pasaku kontekstā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, intervija, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

IETEIKUMI

- Aktualizēt drošības noteikumu ievērošanu slidojot.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

20. Jaunsudrabiņš, Jānis. *Baltā grāmata*. Rīga: Valters un Rapa, 2005.

MĒRĶIS

- Veidot priekšstatu par rīcības un seku nozīmi literārā varoņa un savā rīcībā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver tēlojuma saturu.
- Izvērtē galvenā varoņa rīcību.
- Izvēlas pareizo vārda nozīmi, strādājot ar vecvārdiem, apvidvārdiem, skolēnam mazāk zināmiem vārdiem.
- Vizualizē, zīmējot saskaņā ar norādēm tekstā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, www.tezaurs.lv – skaidrojošā latviešu valodas vārdnīca tīmeklī.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs pāros.

IETEIKUMI

- Mācību stundu iespējams plānot, sadalot uzdevumus skolēnu grupām, t.i., katra grupa strādā ar savu uzdevumu – zīmē lingu, skaidro vārdus, izstrādā spēles noteikumus, raksta ieteikumus. Nepieciešams paredzēt grupu sadarbību, lai visi skolēni varētu iepazīties ar informāciju.
- Skaidrojošā vārdnīca tīmeklī – papildmateriāls, jo katrā no izvēles iespējām ir minēta pareizā atbilde. Būtiski ir mudināt skolēnus uztvert pareizo vārda nozīmi lasītā tēlojuma kontekstā.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu, par drošības noteikumu ievērošanu, organizējot rotaļas.

21. Kinnijs, Džefs. *Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

MĒRĶIS

- Veidot prasmi atklāt savu pieredzi, lasot literāru tekstu, izmantot to radošā pašizpaušmē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uzdod jautājumus par izlasīto tekstu.
- Ir ieinteresēts lasītājs.
- Izsaka savas domas, uzklauša un izvērtē citu viedokļus par dienasgrāmatas rakstīšanu.
- Izsaka savu attieksmi pret notikumiem tekstā.
- Ir interese radoši izpausties.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, dažādi materiāli balvas izveidošanai, šķēres, līme.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, daudzveidīga jautāšana, intervija, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās, individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

22. Kinnijs, Džefs. *Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

MĒRĶIS

- Aktualizējot skolēnu pieredzi, ieinteresēt par literārajiem darbiem dienasgrāmatas formā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Stāsta par savu pieredzi, uzklausa citu skolēnu stāstījumu.
- Izdara secinājumus par dzirdēto.
- Ir interese radoši izpausties, rakstot teksta turpinājumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, Džefa Kinnija grāmata „Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē”

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, prognozēšana, darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par atkarību no videospēlēm, par drošības noteikumu ievērošanu interneta vidē.

23. Kivirehks, Andruss. *Sirli, Sīms un noslēpumi*. Rīga: Liels un mazs, 2009.

MĒRĶIS

- Sekmēt priekšstatu par sinonīmu nozīmi daiļdarbā.
- Iepazīstināt skolēnus ar tulkotāja (atdzejotāja) darbu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot stāsta pamatdomu.
- Veic valodas izpētes uzdevumus.
- Prognozē stāsta turpinājumu.
- Ir ieinteresēts patstāvīgi lasīt daiļliteratūras grāmatu.
- Papildina improvizēto trīsvalodu tulkojošo vārdnīcu ar latviešu valodas vārdiem.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, grāmata: Kivirehks, Andruss. *Sirli, Sīms un noslēpumi*. Rīga: Liels un mazs, 2009.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, pārrunas, darbs ar vārdnīcu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Andrusa Kivirehka grāmata ir rosinoša patstāvīgai tās iepazīšanai, tāpēc piedāvāto radošo uzdevumu var izmantot kā pārskatu par brīvajā laikā izlasīto.
- Savukārt radošā uzdevuma izpildi organizējot klasē (noslēgums patstāvīgi izlasītajam), iespējams izmantot portālu <http://www.oneness.vu.lt/ee/library/common/> [Skatīts 08.09.2014.]
- Rosināt skolēnus uz sarunu par dažādiem leksikas slāņiem, pievēršot uzmanību literārās valodas lietojumam, par ētikas normu ievērošanu savstarpējās attiecībās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

24. Lindgrēne, Astrida. *Ronja – laupītāja meita*. Rīga: Liesma, 1989.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par nākotnes nodomu atbildīgu izvēli, analizējot literārajā pasakā atveidoto situāciju.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē savu attieksmi, to pamato.
- Saprot literārajā pasakā ietvertu informāciju.
- Uztver frazeoloģisma nozīmi.
- Veido secīgu stāstījumu atbilstoši norādēm.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, „Frazeoloģijas vārdnīca”.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, pētījums, situācijas analīze.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai grupās.

IETEIKUMI

- Piedāvājot radošo uzdevumu, svarīgi akcentēt ne tikai skolēna tuvinieku profesionālo darbības jomu, bet vienlīdz nozīmīgi ir runāt par cilvēka rakstura iezīmēm, talantu, īpašām spējām, attieksmi pret pasauli.
- Turklāt jāatceras, ka A. Lindgrēnes grāmata ir literārā pasaka, kur tēlu pasauli veido visdažādākās būtnes, tādēļ laupītāju statuss ir tēlu grupu raksturojošs un nav uztverams tieši un vienkāršoti.

25. Mīlns, Aleksandrs, Alans. *Vinnijs Pūks un viņa draugi*. Rīga: Liesma, 1977.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par atšķirīgiem literatūras veidiem – prozu un dramaturģiju.
- Veidot priekšstatu par iespējām dramatisēt prozas darbus.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina prozas un dramaturģijas darbiem raksturīgās pazīmes.
- Saprot literārās pasakas pamatatziņas.
- Izteiksmīgi lasa tekstu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai marķieri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, pētījums, daudzveidīgā jautāšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs pāros vai nelielās grupās

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

26. Neibarts, Aivars. *Timbakataibaka Jeb čikučaks ričurača spēlmanišiem*. Rīga: Neputns, 2004.

MĒRĶIS

- Veicināt un attīstīt skolēnu prasmi veidot savu raksturojumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver dzejoļa humoristisko intonāciju.
- Saprot dzejoļa pamatdomu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Novērtē savu un klasesbiedru darbu.
- Veido pašraksturojumu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi, spogulis.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, lomu spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Dzejoļa ilustrēšana ir priekšnosacījums, lai izprastu humoristisko un pašironisko intonāciju dzejolī – vizuālā atveide palīdzēs skolēnam uztvert dzejolī attēloto situāciju. Radošo uzdevumu iespējams veikt, portretējot un raksturojot labāko draugu.

27. *Pērkons un kunigaikša meita//Gulbju karaliene*. Lietuviešu tautas pasakas. Rīga: Liesma, 1980.

MĒRĶIS

- Popularizēt lietuviešu – mūsu tuvāko kaimiņu – tautas folkloru.
- Rosināt interesi par dzīves vērtībām – ģimeniskumu, uzticību, dotā vārda stiprumu u.tml.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē savu pieredzi, pamato to.
- Saprot brīnumpasakas pamatziņas.
- Salīdzina tautas pasakas galvenās varones un savu personisko izvēli.
- Vizualizē savu fantāzijas pasauli – Pērkona pili.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

PIEZĪMES

- Radošā uzdevuma noformējumā izmantoti fragmenti no RFL skolnieces Artas Raitumas zīmējumiem (2008).
- Rosināt skolēnus uz sarunu par dzīvību, veselību kā vērtību.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

28. Rodari, Džanni. *Pasakas pa telefonu*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Attīstīt prasmi fantazēt, salīdzināt iegūto informāciju.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka literārajā pasakā tēloto telpu un laiku.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, problēmu risināšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

29. Rūmnieks, Valdis. *Murjāņu Kurmītis un viņa draugi*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par grāmatu kā rakstnieka un mākslinieka kopdarbu.
- Rosināt atbildības izjūtu attieksmē pret savu valodu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saskata un novērtē atbildes uz jautājumiem par grāmatas vāka noformējumu.
- Saprot literārajā pasakā ietverto informāciju.
- Formulē viedokli, apkopojot savus iespaidus.
- Ir interese par valodas spēlēm.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

30. Samauska, Ieva. *Eņģelītis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus domāt par ģimenes nozīmi.
- Attīstīt prasmi pamatot savu viedokli ar faktiem.
- Bagātināt skolēnu emocionālo pasauli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver komisko, traģisko, skaisto un cildeno stāstā.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Saprot stāsta emocionālo noskaņu.
- Uztver stāstā aktualizētās vērtības.
- Orientējas stāstu grāmatas struktūrā (titullapa, satura rādītājs, ilustrācijas utt.).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuli, A4 formāta lapas, magnetofons.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

31. Samauska, Ieva. *Kā uzburt sniegu*. Rīga: Liels un mazs, 2006.

MĒRĶIS

- Pievērst uzmanību pieturzīmju nozīmei tekstā.
- Rosināt skolēnus radoši izpausties.
- Bagātināt skolēnu vārdu krājumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa dzejoļus, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Novērtē paša vai citu dzejoļu lasījumu un deklamāciju pēc dotajiem vai sadarbībā ar skolotāju izveidotajiem kritērijiem.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, sacerot savus dzejoļus, rakstot brīvo rakstu.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoļiem.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta lapas, krāsu zīmuli.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, spēle, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

32. Samauska, Ieva. *Šokolādes glābšana*. Rīga: Pētergailis, 2011.

MĒRĶIS

- Attīstīt prasmi fantazēt, izteikt viedokli, pamatot to.
- Bagātināt skolēnu vārdu krājumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver komisko, traģisko, skaisto un cildeno literārajā pasakā.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Saprot literārās pasakas emocionālo noskaņu.
- Veido aprakstu un vēstījumu par brīvajiem tematiem literāro pasaku kontekstā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus ievērot veselīgu dzīvesveidu, runāt par pilnvērtīga uztura nozīmi veselības saglabāšanā.

33. Sigsgors, Jens. *Palle viens pats pasaulē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus domāt par cilvēku sabiedrībā, par noteikumu nozīmi sabiedrībā.
- Veicināt vēlmi radoši izpausties.
- Attīstīt prasmi strādāt projektu darbu, vērtēt savu darbu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot literārajām pasakām, teātra un kino mākslai kopīgo un atšķirīgo.
- Izsaka viedokli par literāro pasaku grāmatas ilustrācijām un noformējumu.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Inscenē dažādu autoru literārās pasakas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rekvizīti teātra izrādei, fotoaparāts.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Diskusija, darbs ar tekstu, vizualizēšana, projektu metode.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Aktualizēt jautājumus par saudzīgu attieksmi pret dabu pilsētā.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par visatļautību, drošības noteikumu ievērošanu dažādās dzīves situācijās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

34. Vērdušs, Kārlis. *Burtiņu zupa*. Liels un mazs: Rīga, 2007.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par bagāto asociāciju pasauli dzejas darbos, attīstot radošo pašizpaušmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver dzejoļa noskaņu.
- Formulē savas idejas, pārdomas.
- Vizualizē asociācijas.
- Ir interese par paša jaunradi – dzejoļa sacerēšanu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Teksta izteiksmīga lasīšana, darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana, spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai grupās.

35. Viks. *Priekš kaķiem*. Rīga: Nordik, 1999.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus uz sarunu par izklaides pasākumu kvalitāti.
- Attīstīt skolēnu prasmi fantazēt.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka literārās pasakas tematu un galveno domu.
- Raksturo literārās pasakas varoņus.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Prātavētra, darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par drošības noteikumu ievērošanu – par pirotehnikas un sprāgstvielu lietošanas bīstamību.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

36.

Viks. *Sarežģītais zvirbulēns*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus domāt par pasaules izzināšanas nepieciešamību.
- Attīstīt prasmi izmantot un vērtēt tekstā ietvertu informāciju.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par literāro pasaku.
- Raksturo literārās pasakas varoņus.
- Uztver literārajā pasakā aktualizētās vērtības.
- Izsaka viedokli par grāmatas ilustrācijām.
- Saprot literārajām pasakām, teātra un kino mākslai kopīgo un atšķirīgo.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta lapas, krāsu zīmuli, flomāsteri, animācijas filma „Sarežģītais zvirbulēns”. Pieejama: http://multenes.net/citas-multenes/62_sarezgitais-zvirbulens/ [skatīts 08.09.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Vizualizēšana, diskusija, darbs ar tekstu, daudzveidīgā jautāšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

✓ ATBILDES

15. DARBA LAPA

Atmini latviešu tautas mīklas un atrisini krustvārdu mīklu!

Ja visas mīklas atminētas pareizi, tad izceltajās vertikālajās kolonnās izlasāms latviešu tautas pasakas nosaukums „Zvēru karš”.

Horizontāli:

1. Kamols, adatu pilns. /ezis/
2. Pelēka mājiņa, divi lodziņi; dienu nespīd, naktī spīd. /vilks/
3. Divi lūriķi, / Divi dūriķi, / Četri zemes stampātāji, / Viens karoga nēsātājs. /vērsis/
4. Ne zemnieks, ne galdnieks, ne kalējs, bet spēcīgs strādnieks laukos. /zirgs/
5. Vīrs iet pa tīrumu, rats uz muguras. /suns/
6. Maļ dienu un nakti, ne miltu, ne pelavu. /kaķis/
7. Rej kā suns – nav suns, kupla aste kā vāverei – nav vāvere. /lapsa/
8. Kas stāv pie griestiem ar galvu uz leju? /muša/
9. Ziemā un vasarā zaļi svārki mugurā. /egle/
10. Vīrs stāv, mati šņāc. /mežs/
11. Bez cirvja, bez zāģa mežā uztaisa mājiņu. /skudras/
12. Mežā dzīvo, visu zimu kā mironis guļ. /lācis/
13. Māja ceļas, cēlējs neredzams. /kurmis/
14. Vīrs niķu niķiem, / Kaula deguns, gaļas bārda. /gailis/

1.	E	Z	I	S		
		2.	V	I	L	K
		3.	V	Ē	R	S
4.	Z	I	R	G	S	
		5.	S	U	N	S

		6.	K	A	Ķ	I
		7.	L	A	P	S
				R		
		8.	M	U	Š	A

Vertikāli:

8. Vertikāli: Kas mežā bez lāpstas dobi rok? /mežacūka/

			9.	E	G	L	E
				10.	M	E	Ž
					S		
11.	S	K	U	D	R	A	S
			12.	L	Ā	C	I
					S		
					Ū		
					13.	K	U
						R	M
						I	S
					14.	G	A
						I	L
						I	S

MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

192

1. VARIANTS

192

2. VARIANTS

193

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

195

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

196

MANU DARBU KRĀTUVE

198

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā* 198
2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 200
3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes* 201
4. DARBA LAPA. *Komikss* 204
5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule* 205
6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram* 206
7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts* 207
8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte* 210
9. DARBA LAPA. *Es esmu ..* 211
10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības* 212
11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme* 214
12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas* 215
13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās* 217
14. DARBA LAPA. *Brīnumpasaku spēle* 218
15. DARBA LAPA. *Atmini latviešu tautas mīklas un atrisini krustvārdu mīklu!* 219
16. DARBA LAPA. *Mini un saceri mīklas!* 220
17. DARBA LAPA. *Princešu piedzīvojumi* 222
18. DARBA LAPA. *Jautājumi un atbildes* 224
- Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai* 225

LASĪTĀJA PASE

1. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____.

_____.

Es mācos _____.

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____.

_____.

Es labprāt lasu _____.

_____.

Es lasu tāpēc, ka _____.

_____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____.

_____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____.

_____.

Par grāmatām es runāju ar _____.

_____.

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____.

Es parasti lasu (kad?) _____.

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____.

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____.

TURPINĀJUMS

LASĪTĀJA PASE

2. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____.

_____.

Es mācos _____.

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____.

_____.

Es labprāt lasu _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Es lasu tāpēc, ka _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

TURPINĀJUMS

Par grāmatām es runāju ar _____

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____

Es parasti lasu (kad?) _____

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

Ir cilvēki, kuriem patīk lasīt. Ir cilvēki, kuriem nepatīk lasīt. Kurš / kura no lasītājiem / lasītājām esi tu? Kāpēc?

Es piekrītu, ka

lasīt ir moderni,

lasīt ir interesanti,

lasīt ir vajadzīgi,

lasīt ir garlaicīgi.

Pasvītro atzinumu, kas atbilst tavam viedoklim, un komentē to!

Skolēni, kas piedalījušies lasīšanas programmās „Bērnu žūrija” (www.bernuzurija.lv), ko organizē Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs, sacerējuši daudz aforismu par lasīšanu, grāmatām un lasītājiem:

„Ne mirkli bez grāmatas!” (Liene)

„Nesūdzies par garlaicību, lasi!” (Arvis)

„Es + grāmata = draugi.” (Laura)

„Lasīt māku, dzīvot sāku.” (Agnija)

„Kas lasa, tas dzīvo.” (Rušonas skolēni)

„Grāmata – tas ir piedzīvojums. Izbaudi to!” (Māra)

„Grāmatas – tie ir eņģeļi, kas paceļ mūs no zemes.” (Oksana)

Saceri savu aforismu par lasīšanu, grāmatām vai lasītājiem!

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

Ieraksti tabulā informāciju par izlasītajām grāmatām!

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Kad būs izlasījis/-usi desmit un vairāk grāmatu, tu tiks uzņemts/-ta „Grāmatu draugu klubā” un varēsi piedalīties dažādos konkursos.

MANU DARBU KRĀTUVE

1. DARBA LAPA

Ceļojums grāmatā

Grāmatas autors — _____.

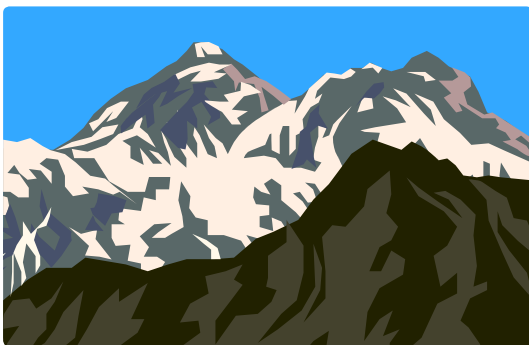
Grāmatas nosaukums — _____.

Izpēti ceļojuma plānu! Uzraksti savas domas par ceļa posmiem!

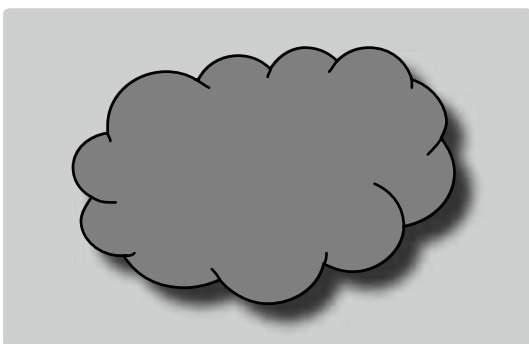
1. Ceļotājs – ceļojuma sākums.
2. Kalna virsotne – visinteresantākā epizode grāmatā.
3. Negaisa mākonis – visnesaprotamākā epizode vai visgrūtāk lasāmais fragments.
4. Upe – galvenie notikumi.
5. Koki – galvenie varoņi, to īpašības.
6. Saule – vissmieklīgākā epizode.
7. Mājiņa – atrisinājums.

1. _____

2. _____

3. _____

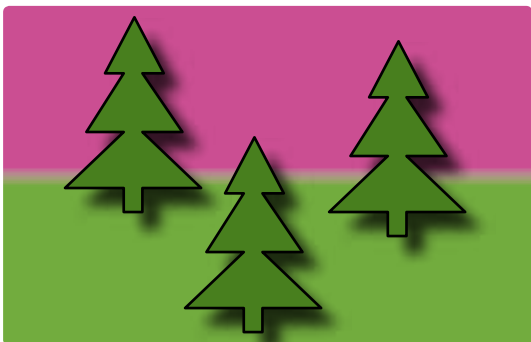

TURPINĀJUMS

4. _____

_____.

5. _____

_____.

6. _____

_____.

7. _____

_____.

3. DARBA LAPA.

Lasītāja piezīmes

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

1. Literārā darba žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga) —

2. Tēlotā darbība notiek

(kur?) _____.

(kad?) _____.

3. Tēlotās personas: _____.

Viena varoņa raksturojums

Uzraksti savas domas un pamato ar citātiem, kas par to liecina!

Kā viņš izskatās? _____

Kādas rakstura īpašības viņam piemīt? _____

TURPINĀJUMS **6. Tavs vērtējums.**

Kuri vārdi, tavuprāt, visprecīzāk raksturo šo grāmatu? Atzīmē ar ×!

 Interesanta. Biedējoša. Komiska. Smaga. Garlaicīga.

Lasītā grāmata, tavuprāt, ir

 viegli lasāma; grūti lasāma.**7. Izgatavo šai grāmatai atbilstošu grāmatzīmi un ieliec to mapē!****8. Vai tu ieteiktu šo grāmatu savam draugam vai draudzenei?** Jā. Nē.**9. Vai tu gribētu izlasīt vēl kādu šī rakstnieka / šīs rakstnieces grāmatu?** Jā. Nē.

4. DARBA LAPA.

Komikss

1. Attēlo izlasītās grāmatas notikumus komiksā!

2. Parādi savu komiksu draugam, kurš šo grāmatu nav lasījis, un palūdz, lai viņš izstāsta, kas, viņaprāt, tēlots šajā grāmatā!

3. Iepazīstini draugu ar šo grāmatu!

5. DARBA LAPA.

Grāmatas varoņa vēstule

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

Izvēlies vienu no grāmatas varoņiem un uzraksti vēstuli, ko viņš vai viņa varētu rakstīt kādam citam šīs grāmatas varoņim par saviem piedzīvojumiem un izjūtām!

A large, scroll-shaped writing area with a decorative top and bottom edge. The scroll is open, revealing a series of horizontal lines for writing. The lines are evenly spaced and extend across the width of the scroll's body.

6. DARBA LAPA.

Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

_____.

Iedomājies, ka par šo grāmatu tiek uzņemta filma un tev jā sagatavo ieteikumi režisoram!

1. Uzraksti, kāds, tavuprāt, varētu būt filmas nosaukums!

2. Atzīmē ar x, kura no filmām, tavuprāt, tā varētu būt!

Animācijas filma. Aktierfilma.

3. Uzraksti, kurus grāmatā tēlotos notikumus noteikti vajadzētu parādīt filmā!

4. Uzraksti, kāda mūzika, tavuprāt, varētu skanēt šajā filmā! Nosauc konkrētu dziesmu vai skaņdarbu!

5. Izvēlies divus grāmatas varoņus un uzzīmē viņu tērpu skices uz A4 formāta lapas!

TURPINĀJUMS

3. Uzzīmē Grāmatnieku karaļvalsts karali, karalieni, prinčus, princeses, citus iedzīvotājus un nosauc tos vārdos!

TURPINĀJUMS

4. Uzzīmē Grāmatnieku karaļvalsts karti, objektu nosaukumos izmantojot lasīto grāmatu tēlus un motīvus, piemēram, Pepijas Garzeķes sala, Vinnija Pūka ezers un tamlīdzīgi!

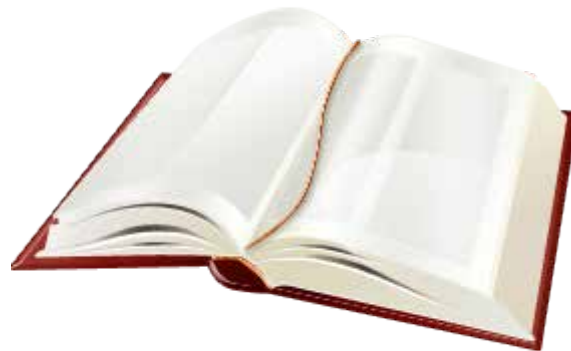
8. DARBA LAPA.

Grāmatas vizītkarte

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

_____.

Izveido plakātu, lai iepazīstinātu klasesbiedrus ar savu mīļāko grāmatu! Plakātu veido, kā vēlies, – zīmē, raksti citātus, veido shēmas vai aplikācijas, līmē fotogrāfijas!

9. DARBA LAPA.

Es esmu ..

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

_____.

Pabeidz teikumus, iejūtoties grāmatā tēlotajā notikumā un divu varoņu izjūtās!

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

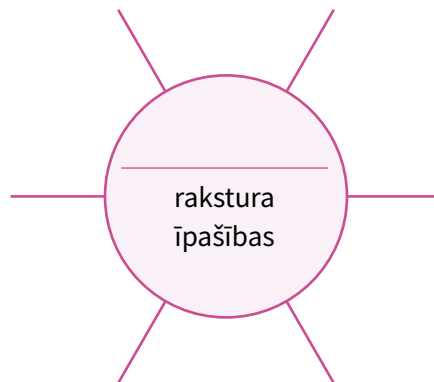

10. DARBA LAPA.

Literārā varoņa rakstura īpašības

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

1. Izvēlies vienu literāro varoni un veido domu tīklu!**2. Uzraksti divus jautājumus, kurus tu uzdotu izvēlētajam varonim!**

3. Veido tabulu!

Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju - tas ir tāpēc, ka ..

TURPINĀJUMS

Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju – tas ir tāpēc, ka ..

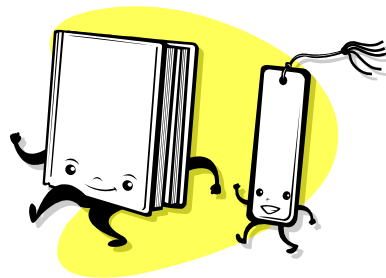
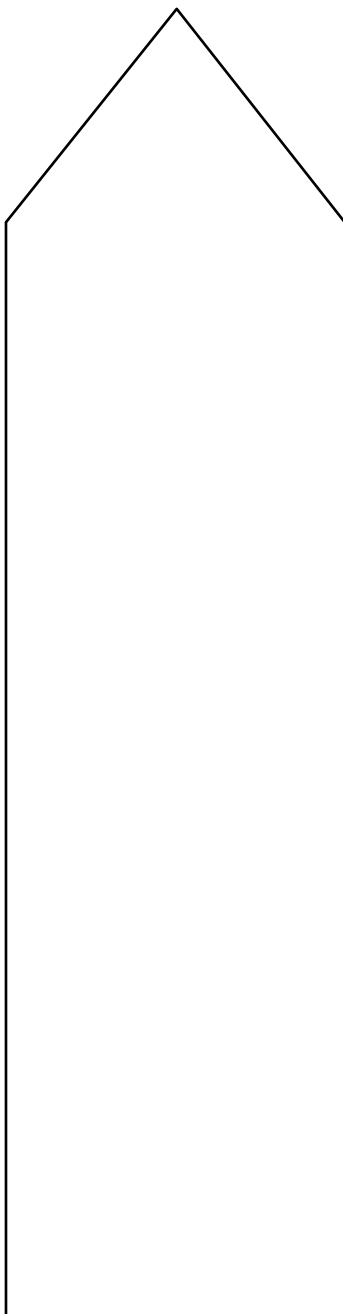
11. DARBA LAPA.

Grāmatzīme

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

Noformē (ar zīmējumiem vai aplikācijām, vai citātiem, izteicieniem utt.) savas mīļākās grāmatas grāmatzīmi un uzraksti, kāpēc tu to veidoji tādu!

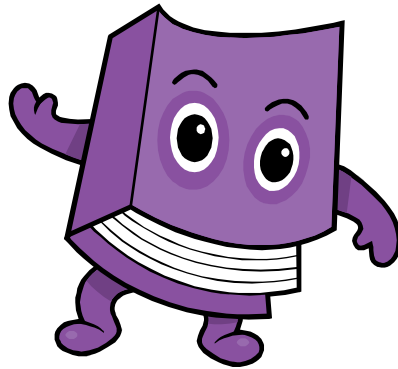

12. DARBA LAPA.

Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas

Uzraksti, kas, tavuprāt, varētu iepriecināt un kas varētu apbēdināt grāmatu un lasītāju!

Grāmatu iepriecina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,

Grāmatu apbēdina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,

TURPINĀJUMS

Lasītāju iepriecina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

Lasītāju apbēdina

- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ ,
- _____
_____ .

13. DARBA LAPA.

Triju grāmatu varoņu satikšanās

Šo uzdevumu izpildi tad, kad būs izlasījis/-usi vismaz trīs grāmatas!

Grāmatas autors	Grāmatas nosaukums	Varonis

1. Izdomā situāciju (vieta, laiks, notikums), kurā satikušies visu trīs grāmatu varoņi, un saceri viņu polilogu*!

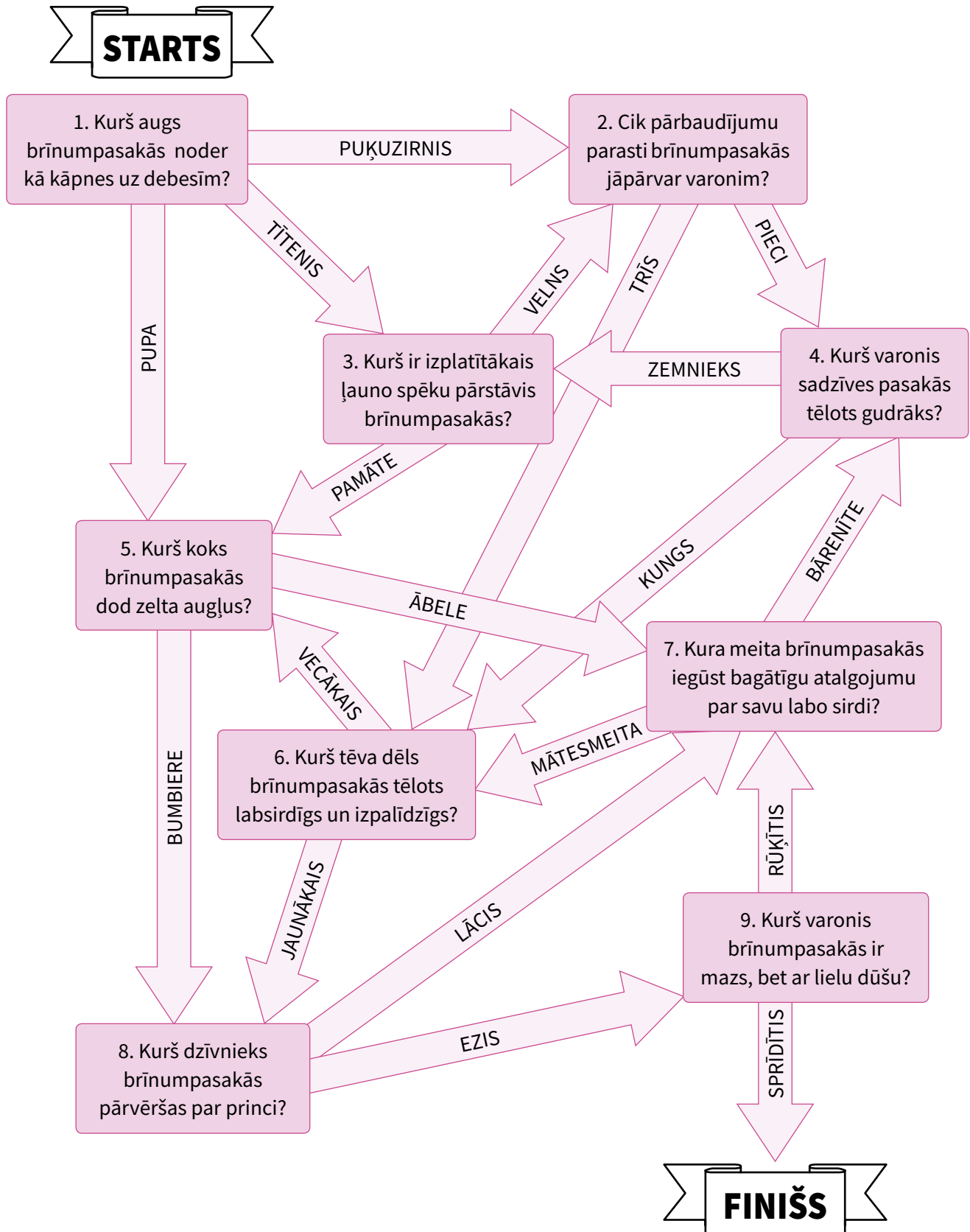
2. Uzzīmē šo situāciju un varoņus uz A4 formāta lapas!

* Polilogs – vairāku personu saruna.

14. DARBA LAPA.

Brīnumpasaku spēle

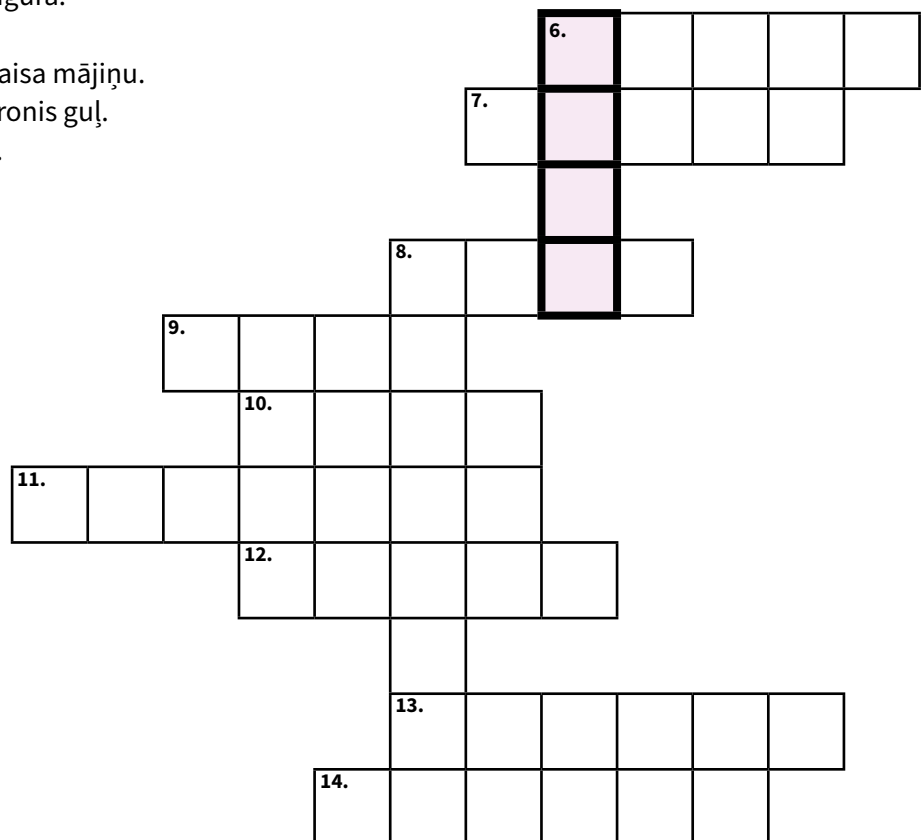
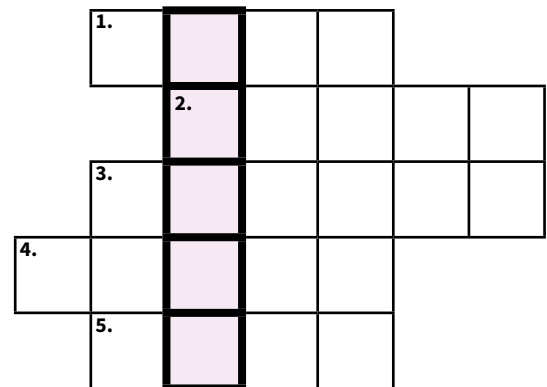
15. DARBA LAPA.

Atmini latviešu tautas mīklas un atrisini krustvārdu mīklu!

Latviešu tautas mīklas. Rīga: Latvijas PSR ZA izdevniecība, 1954.

Ja visas mīklas atminēsi pareizi, tad izceltajās vertikālajās kolonnās izlasīsi, kā sauc latviešu tautas pasaku, kurā darbojas vairāki no minētajiem dzīvniekiem.

1. Kamols, adatu pilns.
2. Pelēka mājiņa, divi lodziņi; dienu nespīd, naktī spīd.
3. Divi lūriķi,
Divi dūriķi,
Četri zemes stampātāji,
Viens karoga nēsātājs.
4. Ne zemnieks, ne galdnieks, ne kalējs, bet spēcīgs
strādnieks laukos.
5. Vīrs iet pa tīrumu, rats uz muguras.
6. Maļ dienu un nakti, ne miltu, ne pelavu.
7. Rej kā suns – nav suns, kupla aste kā vāverei – nav
vāvere.
8. **Horizontāli:** Kas stāv pie griestiem ar galvu uz leju?
8. **Vertikāli:** Kas mežā bez lāpstas dobi rok?
9. Ziemā un vasarā zaļi svārki mugurā.
10. Vīrs stāv, mati šņāc.
11. Bez cirvja, bez zāģa mežā uztaisa mājiņu.
12. Mežā dzīvo, visu ziemu kā mironis guļ.
13. Māja ceļas, cēlējs neredzams.
14. Vīrs niķu niķiem,
Kaula deguns, gaļas bārda.

Izlasī atminēto pasaku un iekrāso to dzīvnieku nosaukumus, kuri tajā darbojas!

Uzzīmē, kāda, tavuprāt, varētu izskatīties vieta mežā, kad tur ierodas suns ar saviem karotājiem!

16. DARBA LAPA.

Mini un saceri mīklas!

Dreika, Dagnija. Ciemkukuļi un cunduri. Rīga: Apgāds Krasts, 1999.
Baltvilks, Jānis. Sīksolīte un lamzaks. Rīga: Zīlīte, 1994.
Zandere, Inese. Karalis ezis. Rīga: Liels un mazs, 2009.

Atmini dzejoļos uzdotās mīklas!

Dagnija Dreika

*

Vienu ķīsi
Ceļ ar trīsi
Trīsi gari
Divi īsi (īreķškam ar akor)

*

Pieci mazi ziķeri
Apķer olu biķeri. (itskrip)

Jānis Baltvilks

Kad nomodā,
neturas pretī nevienam.
Kad aizmidzis,
ciets tā kā siena. (snedū)

Bija putns
pazaudēja asti
Pāri palika
Tikai ir. (ebri)

Ko abi dabūja,
Ja pēkšņi kļuva labi? (I strub)

Puse no kurmja,
puse no vistas.
Var sastapt
gan dārzā, gan mežā,
gan istabā. (sivruk)

TURPINĀJUMS

Inese Zandere

pa ceļu starp dienu un nakti
viņš staigā vakara miglā
stipras adatu bruņas
zābaki melni un žigli (size)

viņa lokās un laistās
slaidi prot slīdēt un vizēt
vijas gar purva malu
skaista un gara kā bize (aksūč)

viņa tipina glīti
samta mētelī tīta
pie zīda astītes turas
pelēku pīkstīšu svīta (elep)

viņa pazib un pazūd
slēpjas zem priežu saknes
zeltainā saules kleitiņā
dejo uz pelēka akmens (akazriķ)

Saceri trīs mīklas, kuru atminējums ir dzīvnieka nosaukums!

17. DARBA LAPA.

Princešu piedzīvojumi

Zandere, Inese. *Princešu piedzīvojumi*. Rīga: Liels un mazs, 2010.

Izlasi Ineses Zanderes dzejoli „Peļu pasaka” un izdomā, kas ir tajā tēlotās divas personas, kuras ieradušās uz kaķa viesībām!

Pie kaķīša uz vakariņām,
kur aicinātas tikai peles,
caur pagrabiem un šaurām ejām
pa tumsu zogas divas meles.

Pie durtiņām, kas čīkstot veras,
vēl pārbauda, vai ūsas glītas,
vai samta jakām pelēkajām
ir visas pogas aizdarītas –

un veikli iešmauc zālē senā,
kur dzīvojušas kaķu ciltis,
kur pienu lok no zelta bļodām
un kastītē ber zelta smiltis.

Te šonakt peļu pulki čalo
un pīkst par sieru neredzētu,
par spēķa kūku karalisko,
ko tūkstoš peļu apēst spētu!

Mirdz abām melēm acis spožas
un ūsas glīti rotā sejas,
bet kaķītis nāk baltās zeķēs
un, viešņas sveicinādam, smejas:

„No tālas zemes ieradušās te divas peles neparastas!
Jums, princesītes ziņkārīgās, ir mājās aizmirsušās astes!”

Divas personas, kas ieradušās uz kaķa viesībām, ir _____.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

1. Auseklis, Uldis. <i>Ķipari ūsās piparus ber</i> . Rīga: Garā Pupa, 2003.	226
2. Baltvilks, Jānis. <i>Ko dūmeņi debesīs dara//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	228
3. Baltvilks, Jānis. <i>Laimīgais putns//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	230
4. Baltvilks, Jānis. <i>Mūsu zeme rudenī//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	231
5. Baltvilks, Jānis. <i>Saules spodrināšana//Izmazgātās debesis</i> . Rīga: Rasa ABC, 2000.	233
6. Baltvilks, Jānis. <i>Skudras rīta dziesma//Susura vasara</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	234
7. Bankovskis, Pauls. <i>Mazgalviši spēlē mājās</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	236
8. Bārda, Fricis. <i>Lietus vīriņš</i> . Rīga: Liesma, 1970.	239
9. Benediktuss, Deivids. <i>Atgriešanās septiņjūdžu mežā. Vinnija Pūka jaunie piedzīvojumi kopā ar Kristoferu Robinu un draugiem</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.	242
10. Bērziņš, Māris. <i>Noslēpumainais svešinieks</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	245
11. Brigadere, Anna. <i>Sprīdītis</i> . Rīga: Liesma, 1993.	248
12. Cielēna, Māra. <i>Mūsu mājas</i> . Rīga: Sprīdītis, 1993.	251
13. Cielēna, Māra. <i>Pasaka par pasakām//Mākoņaitiņa Alba</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.	254
14. <i>Dzērves spalva. Ziemeļu tautu pasakas</i> . Rīga: Liesma, 1975.; <i>Madagaskaras pasakas</i> . Rīga: Liesma, 1975.	258
15. Ērgle, Zenta. <i>Mūsu sētas bērni</i> . Rīga: Zelta grauds, 2006.	261
16. Gerts, Oskars, Mauriņš, Arturs. <i>Laikazīmes</i> . Rīga: Liesma, 1986.; Olupe, Edīte. <i>Latviešu gadskārtu ieražas</i> . Rīga: Avots, 1992.; <i>Latviešu tautas ticējumi</i> . Pieejams: http://valoda.ailab.lv/folkloraticejumi/ [skatīts 04.09.2014.]	264
17. Gripari, Pjērs. <i>Muftāra ielas ragana un citas Brokā ielas pasakas</i> . Rīga: Omnia mea, 2007.	267
18. Gundars, Lauris. <i>Ķipars Pipars</i> . Pieejams: www.laurisgundars.lv [skatīts 04.09.2014.]	277
19. Hvolsons, Arveds. <i>Ķipariņi</i> . Rīga: Norden, 1997.	279
20. Jaunsudrabiņš, Jānis. <i>Baltā grāmata</i> . Rīga: Valters un Rapa, 2005.	283
21. Kinnijs, Džefs. <i>Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	286
22. Kinnijs, Džefs. <i>Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	288
23. Kivirehks, Andruss. <i>Sīrlī, Sīms un noslēpumi</i> . Rīga: Liels un mazs, 2009.	290
24. Lindgrēne, Astrida. <i>Ronja – laupītāja meita</i> . Rīga: Liesma, 1989.	293
25. Milns, Aleksandrs, Alans. <i>Vinnijs Pūks un viņa draugi</i> . Rīga: Liesma, 1977.	295
26. Neibarts, Aivars. <i>Timbakataibaka jeb čikučaks ričurača spēlmanīšiem</i> . Rīga: Neputns, 2004.	297
27. <i>Pērkons un kunigaikša meita//Gulbju karaliene</i> . Lietuviešu tautas pasakas. Rīga: Liesma, 1980.	299
28. Rodari, Džanni. <i>Pasakas pa telefonu</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	302
29. Rūmnieks, Valdis. <i>Murjāņu Kurmītis un viņa draugi</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.	306
30. Samauska, Ieva. <i>Eņģelītis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	310
31. Samauska, Ieva. <i>Kā uzburt sniegu</i> . Rīga: Liels un mazs, 2006.	315
32. Samauska, Ieva. <i>Šokolādes glābšana</i> . Rīga: Pētergailis, 2011.	318
33. Sigsgors, Jens. <i>Palle viens pats pasaulē</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.	322
34. Vērdiņš, Kārlis. <i>Burtiņu zupa</i> . Rīga: Liels un mazs, 2007.	326
35. Viks. <i>Priekš kaķiem</i> . Rīga: Nordik, 1999.	328
36. Viks. <i>Sarežģītais zvirbulēns</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.	330

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Auseklis, Uldis. *Ķipari ūsās piparus ber*. Rīga: Garā Pupa, 2003.

1. Atmini Ulda Ausekļa dzejolī uzdoto mīklu!

kas tas ir –
kas uz tava mēles gala
visiem labiem
savu sudrabiņu dala?

Tas ir _____.

kas tas ir –
kam aiz malas nav vēl mala,
pieder visas salas,
pieder visas alas?

Tas ir _____.

kas tas ir –
laiks ko mala, nesamala,
lēkā, raud un smejas
tev uz mēles gala?

Tas ir _____.

2. Izlasi dzejoļa turpinājumu un ieraksti svītriņas vietā, tavuprāt, pareizo vārdu!

kas tas ir? kas tas ir?
Dievs to zin, un Dievs to min,
tu to zini, tu to mini.
tā ir viņa, tā ir viņa –
mīlā, labā

3. Atšifrē atminējumu! Salīdzini to ar savu atbildi!

	A		O		I		A
--	---	--	---	--	---	--	---

4. Atceries kādu mīklu, kurai ir tāds pats atminējums!

TURPINĀJUMS

5. Izdomā un uzraksti mīklu par tev nozīmīgu lietu vai parādību dzejas formā!

6. Uzdod klasesbiedriem atminēt tavu izdomāto mīklu!

7. Nobalsojiet par visinteresantāko / visgrūtāk atminamo / visasprātīgāko / vissmieklīgāko mīklu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

2. Baltvilks, Jānis. *Ko dūmeņi debesīs dara//Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Pavēro tuvumā esošās mājas! Vai tām ir skursteņi? Vērojumus pieraksti! Kāpēc dažām mājām ir skursteņi, bet citām to nav?

2. No dotajiem burtiem izveido sinonīmu vārdam *skurstenis*!

DIEMŪNS _____

3. Ko skursteņi dara? Iekrāso tos vārdu savienojumus, kuri atbilst tavam viedoklim!

piesārņo gaisu

izpūš dūmus

vēro apkārtni

sarunājas ar putniem un mākoņiem

skumst pēc draugiem

raksta dūmu vēstules

vēlas iekāpt debesīs

sapņo par brīvdienām

TURPINĀJUMS

4. Iepazīsties ar Baltvilka dzejoli „Ko dūmeņi debesīs dara?”!

Gari
dūmeņi
debesīs
iedurti.
Ko tie
dūmeņi
debesīs
dara?
Dūmeņi
debesīs
dedzina
caurumus.
To tie
dūmeņi
debesīs
dara.
Aizelsies vējš
plēš ārā no meža
tikko taisītu svaigu gaisu
un cenšas debesīs aizlāpīt,
lai tās nesagrūtu
pavisam.

5. Atbilstīgi dzejoļa saturam un formai uzzīmē tam blakus ilustrāciju!

6. Strādā grupā ar trīs draugiem mājās un iestudē nelielu izrādi par skursteņiem un vēju! Nākamajā stundā to parādiet klasesbiedriem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Baltvilks, Jānis. *Laimīgais putns*//*Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

1. Izveido no kāda tev pieejama materiāla laimīgu putnu! Organizējiet klasē izstādi, katru putnu nosauciet vārdā!

2. Jūsu klases izstādi vēlas apmeklēt arī citu klašu skolēni. Strādājot grupās, izveidojiet afišas, kurās ir informācija par izstādi! Izlieciet afišas skolas gaitenšos!

3. Izlasi dzejnieka Jāņa Baltvilka dzejoli „Laimīgais putns”!

Tam putnam laimējies,
Tas zelta sprostā sēž.
Ne lietus virsū līst,
Ne spalvas pluinī vējš.
To saimnieks pabaro,
To saimnieks padzirdī.
Un spoža spuldze deg
Pie sprosta katru rītu.
Tam putnam laimējies,
Tas zelta sprostā sēž.
Tik pavasara naktīs
Tam sapņos rādās mežs.

4. Izdomā un uzzīmē savam laimīgajam putnam neparastu mājokli! Savu izvēli pamato, pastāstot par neparasto mājokli trīs klasesbiedriem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

4. Baltvilks, Jānis. *Mūsu zeme rudenī//Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

1. Uzzīmē logu ar četrām rūtīm! Katrā no tām iezīmē kādu augli vai dārzeni, kas tev asociējas ar Latvijas gadalaikiem!

2. Uzmini mīklu!

Tie mēdz būt lieli un mazi, smagi un viegli. Tie ir gan apaļi, gan gareni, gan citādas formas. Arī to krāsa ir dažāda – dzeltena, oranža, zaļa... Daudzus no tiem var ēst gan svaigā veidā, gan ceptus vai sautētus. Tos vēl sauc par vislielākajām ogām. Kas tie ir?

3. Izlasi dzejnieka Jāņa Baltvilka dzejoli „Mūsu zeme rudenī”!

Lieli, resni, resni ķirbji
Mūsu zemi spiež.
Āboli pa sāniem zemei
Bliež un bliež, un bliež.
Tad vēl lietus līst un līst,
Visur krājas ūdens.
Smaga, smaga nasta jānes
Mūsu zemei rudenī.
Lai kļūst zemei vieglāk,
Lai tā nenogrimtu,
Putni gaisā paceļas –
Daudzi, daudzi simti.
Ilgi prom pa tālām malām
Klīdīs putnu bari.
Pārnāks, kad būs zeme viegla,
Pārnāks pavasarī.

TURPINĀJUMS

4. Uzraksti savu mīklu, kuras atminējums ir kāds no dzejolī minētajiem tēliem!

5. Sarīkojiet klasē savu mīklu minēšanas konkursu! Asprātīgākās mīklas autoru/-i apbalvojiet ar aplausiem!

6. Kopā ar 3 – 5 draugiem iestudējiet nelielu izrādi, attēlojot Jāņa Baltvilka dzejoli „Mūsu zeme rudenī”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

5. Baltvilks, Jānis. *Saules spodrināšana*//*Izmazgātās debesis*. Rīga: Rasa ABC, 2000.

1. Vētra izjauca mākoņu kārtību. Sanumurē mākoņus ar dzejas rindām tā, lai vari izlasīt dzejoli!

Papriekšu nāca šņākoņa,
tad mākonis aiz mākoņa.

Tad projām viss. Un debesis
Tik spodra, tīra saule viz.

Tad zili melns un spoži balts,
Tad – brīkšķ! Bradāks! – un lietus šalts...

2. Dzejnieks Jānis Baltvilks šo dzejoli nosaucis par „Saules spodrināšanu”. Kāpēc tu piekrīti vai nepiekrīti dzejnieka vārdiem? Pārrunā to ar draugu!

3. Uzraksti īsu vēstuli autoram, pastāstot, ko vēl vajadzētu spodrināt!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

6. Baltvilks, Jānis. *Skudras rīta dziesma//Susura vasara*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

1. Uzraksti 5 – 7 vārdus, kurus tu izmantotu stāstījumā par skaistu pļavu!

2. Izlasiet klasē savus uzrakstītos vārdus! Klausoties klasesbiedru lasījumā, 5 – 7 neparastākos vārdus pieraksti!

3. Izmantojot 1. un 2. uzdevuma vārdus, uzraksti nelielu stāstījumu par pļavu!

4. Izteismīgi izlasi Jāņa Baltvilka dzejoli „Skudras rīta dziesmiņa”! Blakus dzejolim pieraksti, kādas asociācijas tas izraisa!

Ak, cik tā pļava
no rītiem ir skaista!
Ak, cik tā pļava
no rītiem ir skaista!
Viss vienā zeltā!
Viss vienā zeltā!
Viss vienā zeltā
un sudrabā laistās!

TURPINĀJUMS

5. Kāpēc dzejolī ir tik daudz izsaukuma zīmju? Savu secinājumu pasaki solabiedram! Vai viedokļi sakrīt? Kopīgo secinājumu uzrakstiet katrs savā darba lapā!

6. Uz A4 formāta lapas ilustrē dzejoli, uzzīmējot visskaistāko pļavu! Rīkojiet izstādi skolas gaitenī!

7. Izstādi vēlas apmeklēt gan citu klašu skolēni, gan vecāki, gan skolotāji. Izveidojiet trīs grupas! Strādājot grupās, izveidojiet afišu, ielūgumus un bukletu par izstādi! Izlozējiet, ko veidos katra grupa!

Ieteikumi

Šo uzdevumu iespējams veikt arī kā mājasdarbu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

7. Bankovskis, Pauls. *Mazgalvīši spēlē mājās*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

1. Kuras rotaļas tev vislabāk patīk spēlēt kopā ar citiem? Iekrāso, kuras no minētajām spēlēm tu zini un esi spēlējis!

„SPĒLĒT MĀJĀS”

„SPĒLĒT VEIKALOS”

„SPĒLĒT SKOLĀ”

„SPĒLĒT TEĀTRI”

2. Uzraksti vēl citas līdzīgas spēles, kuras esi spēlējis! _____

3. Lasi Paula Bankovska pasakas „Mazgalvīši spēlē mājās” fragmentu un noskaidro, vai tev būtu interesanti kopā ar mazgalvīšiem „spēlēt mājās”! Iekrāso teikumus, kuri tev šķiet īpaši neparasti vai ļoti noslēpumaini!

[..] Vēl jāpārbauda otra pažobe. Tā, kur vecais elektriskais sildītājs, saplūsušie odu tīkli un kaut kādas plēves.

Durtiņas pamanu tikai tad, kad jau grasos griezties atpakaļ. Jau sabēdājusies, ka neko neesmu atradusi. Tās ir pašā, pašā galā, kaktiņā pie skursteņa.

Klusiņām pieklauvējusi, es pieliecos vēl vairāk un iespraucos iekšā. Saliekusies un sarāvusies pavisam maziņa, es pa šaurām kāpnītēm rāpjos lejup.

Jā, tie ir viņi. Priekšnamā tas pats mazais skapītis un drēbju pakaramais, kas viņiem bija Rīgā, mūsu vecajā mājā. Rindā salikti mazi zābaciņi un kurpītes, ne lielākas par manas Bracelles apaviem. (No lellēm man palikusi tikai Bracelle – tā lelle ar lielo galvu un apaļajām acīm. Bārbijas man vairs nepatīk, tās visas es kopā ar drēbēm, kas man vairs neder, atdevu bērnunama bērniem.) Pie griestiem tā pati mazā lustra, un es atkal to nejauši gandrīz sasitu. Pat durvis ir tajās pašās vietās.

Paveru vēl vienas durtiņas, un tur viņi ir. Viens, otrs, trešais. Tētis, mamma un bērns. Mazgalvīši. Mamma sēž dīvanā un ada. Tētis pie galda lasa avīzi. Mazais uz paklāja spēlējas. Dzirdot paveramies durvis, visi trīs pagriež galvas. Visi trīs skatās. Ar acīm, kuras es pati esmu uzzīmējusi viņu sejās. Un smaida. Ar mutēm, kuras pati esmu zīmējusi. Mazgalvīšu ģimene.

– Labdien, – es saku. Kā jūs te esat nokļuvuši?

Un viņi savās sīkajās balstiņās sāk stāstīt. Cits caur citu, viens otru pārtraukdami un labodami. Mēs tagad šeit, Mazgalvīšu tētis saka. Spēlējam mājās, papildina mamma. Jā, spēlējam mājās. Mēs gribējām braukt tev līdz. Pārcelties uz jauno māju. Turpat, kur tu. Bet tur mums nebija vietas. Tur nevienam nav vietas. Tur nav neapdzīvotu tukšumu, mazu gaitiņu un sīciņu durtiņu. Tur viss būvēts no jauna. Neviens par mazgalvīšiem nav domājis.

– Bet jūs taču varējāt palikt vecajā mājā, – es saku.

Nē, nē, to viņi nav varējuši.

TURPINĀJUMS

– Mēs esam tavi mazgalviši, Anna. Tu mums uzzīmēji sejas. Mums bija jābrauc tev līdzi. Un tā nu mēs pārcēlāmies uz laukiem.

– Bet kā jūs šeit nokļuvāt? – es nesaprotu. – Ar metro?

– Nē, pagrabā. Mašīnas pagrabā, – viņi saka.

– Pagrabā?

– Jā. Vai tad tu to nezini? – viņi brīnās. – Ikvienai mašīnai ir pagrabs. Katrai mašīnai un pat trolejbusam. Tāds pats pagrabs kā mājām. Apakš zemes. Tas pārvietojas, slīd pa pazemi mašīnai līdzi. Kur vien mašīna brauc, tur arī tās pagrabs. Daudzi mēdz izmantot mašīnu pagrabus, tikai paši cilvēki ne.

– Kas tad vēl tajos brauc bez jums? – gribu zināt.

Bet to mazgalviši nesaka. Tas esot noslēpums. Viņi neesot iedomājušies, ka pa ziemu laukos neviens nedzīvo, tikai pa vasaru. Un ka laukos varētu nebūt nekā ēdama. Tā nu bijis vien jāpārtiek no grūbām un Kārļa vecajām sausā piena putriņām. Vēl atraduši suņa barības konservus. Mēģinājuši no visa atrastā vārīt zupu, bet iznācis kas līdzīgs putrai. Nekas, ar to pietikšot pusei ziemas. Viņi daudz neēdot.

Es, protams, viņiem nesaku, ka arī putras vairs nav. Ka tā jau izmesta un bļoda izmazgāta. Bet es zinu, kas jādara.

– Pagaidiet, – es saku. – Es tūliņ būšu atpakaļ.

Pieaugušie vēl guļ. Es aizlavos uz virtuvi un maisiņā ieberu vairākas sauļas no mūsu piparkūkām. Paņemu krietnu tiesu no speķa pīrāgiem.

Vienu makaronu paku. Varbūt arī skābos kāpostus? Nē, ar tiem būs ķēpa. Desu, to es paņemu visu. Maizi, tās mums daudz. Pusi rupjmaizes un pusi baltmaizes. Gabaliņu siera. Mandarīnus!

Bet es atceros vēl kaut ko. Auju kājās zābakus un brienu laukā. Vairs nav tik tumšs, jau samanāms, kur mežs, kur sēta. Aizbridusi līdz mežmalai, nolaužu pāris egļu zariņu. Pirksti stingst, bet tas nekas.

Ar visu mantību aizsusies atgriežos pie mazgalvišiem. Viņi brīnās, acis apaļas, apaļas. Egļu zariņus es ielieku mazā vāzītē uz viņu mazā galdiņa. Ēdamos palīdzu sakārtot mazajos skapīšos un plauktiņos.

– Te jau mums pietiks ilgam laikam, – viņi saka. Un smaida.

No rīta pamostos vēlu, visi jau piecēlušies, rosās pa māju un gatavojas svētkiem. Virtuvē silts, silts. Sautējas kāposti, es piespiežu degunu pie aizsvīdušā loga, iztīru mazu lodziņu. Redzu savas pēdas līdz mežmalai un atpakaļ.

– Tu nu gan ilgi nogulēji, – saka tētis. Viņš nupat ienesis no āra eglīti. Sniegs birst no skujām un kūst. Viņš ieliek eglīti kājiņā. Man jāķeras pie rotāšanas.

Un tad lielie atklāj, ka šis tas ir pazudis. Pīrāgu kļuvis tā kā mazāk. Un arī piparkūku vairs nav tik daudz kā vakar. [...]

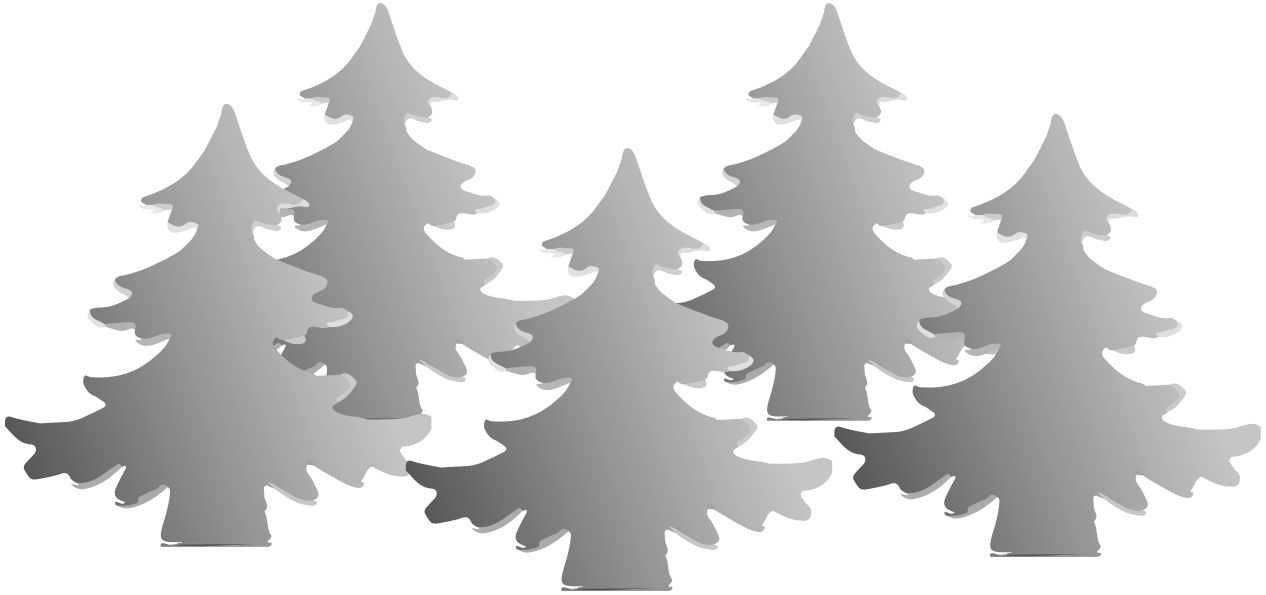
4. Salīdzini, kā parasti „spēlē mājās” un kā to dara mazgalviši! Savus secinājumus ieraksti tabulā!

Līdzīgais	Atšķirīgais

TURPINĀJUMS

5. Mazgalvīšus Anna satika īpašā laikā – Ziemassvētkos. Uzzīmē Ziemassvētku eglītēs rotājumus, kas vislabāk iederētos mazgalvīšu mājā un patiktu arī tev!

6. Ziemassvētkos (kā tas droši zināms!) piepildās dažādas vēlēšanās. Izveido šifrētu sarakstu, ko tu kāro, gribi pieredzēt vai dabūt nākamajā gadā!

* _____

* _____

* _____

* _____

* _____

* _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

8. Bārda, Fricis. *Lietus vīriņš*. Rīga: Liesma, 1970.

1. Aplūko attēlus!

2. Uzraksti septiņus īpašības vārdus, kas raksturo bērzu!

3. Veido piecus salīdzinājumus par bērzu, izmantojot uzrakstītos īpašības vārdus!

4. Izlasi Friča Bārdas dzejoli „Bērzi”!

Manas dzimtenes svētie bērzi
stāv pulciņos zilgani bāli
un klusi plaukstošām rokām
svētī dīgstošo zāli...

Vēl puķu dvēseles viegli
pa baltajiem mākoņiem līgo
un pieauž ar ziedoņa ilgām
debesi bezgalīgo.

Bet bērzi un dzimtenes lauki
uz mākoņiem lūgšanas raida
un viņas, tīmekļu maigās,
uz zemi laižamies gaida.

Iet tīrumā salīcis arājs,
vecs, sirms jau; zūd locekļos jauda.
Bet puķu dvēseles viņam
dzied ausīs un vaigus glauda...

Birzs malā tumšajām acīm
viņš ilgi mākoņus pētī,
un bērzi dzeltainām rokām
viņa sirmo galvu svētī...

Manas dzimtenes svētie bērzi
līgojas zilgani bāli,
un dzimteni vienos ziedos
tie redz jau, bet tāli vēl... tāli.

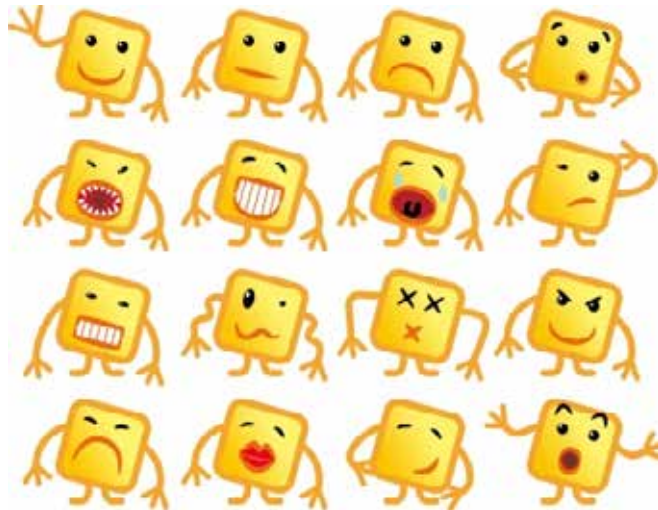
5. Izraksti no dzejoļa septiņus tēlainās izteiksmes līdzekļus, kas raksturo bērzu! Salīdzini savu veikumu ar solabiedra izdarīto!

TURPINĀJUMS

6. Kas dzejolī liecina par to, ka bērzs dzejniekam ir nozīmīgs koks?

7. Kuru emociju apzīmējumu tu attiecinātu uz šo dzejoli? Apvelc to! Pamato savu izvēli!

8. Atrodi un izlasi citus F.Bārdas dzejoļus par bērziem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

9. Benediktuss, Deivids. *Atgriešanās septiņjūdžu mežā. Vinnija Pūka jaunie piedzīvojumi kopā ar Kristoferu Robinu un draugiem*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

1. Lasi Deivida Benediktusa grāmatas „Atgriešanās septiņjūdžu mežā. Vinnija Pūka jaunie piedzīvojumi kopā ar Kristoferu Robinu un draugiem” fragmentu, pasvītro tekstā tev jau zināmos tēlus! Atbilde pieraksti!

**Ceturtā nodaļa,
kurā lietus mitējas uz visiem laikiem un no upes izlien kaut kas lunkans**

Neko tamlīdzīgu neatcerējās neviens. Lietus nebija lijis četrdesmit dienu un četrdesmit nakšu, un tveice pieņēmas spēkā. Strautiņi Meža pakalnos kļuva slinki un zaudēja možumu. Purvainā vieta netālu no I-ā Drūmā Kakta vairs nebija purvainā, lielā upe pārvērtās par mazu tērcīti, kam Rū varēja aizsprinģot pāri no akmens uz akmeni, nesamērcēdams asti.

Tad kļuva vēl karstāks. Tīģeris savā biežajā kažokā vairs nelēkāja tikpat kā nemaz, Sivēns gulēja I-ā ēnā, un I-ā vēcināja asti, gaiņādams prom mušas.

Pūces barometrs joprojām vēstīja siltu laiku, un, kad viņa pie tā pieklaudzina, tas tik un tā vēstīja skaidru laiku, un, kad viņa pieklaudzina vēlreiz, tas nokrita uz grīdas un tam saplīsa stikls, tomēr tas joprojām vēstīja skaidru laiku un joprojām nelija lietus.

Upe saruka arvien vairāk, līdz pāri palika tikai dažas bradājamās peļķes, pa kurām Rū bradāja, kad Kenga neskatījās, un dažreiz arī, kad skatījās, un, nākdams iekšā mājā uz launagu, atstāja uz paklāja mazus ķepiņveida plankumiņus. Izžuvušā ieplakā I-ā atrada vecu skārda lādi ar uzrakstu Tvaikonis „Spēks” uz sāniem un nosprieda: ja kādreiz atkal līs lietus, lāde lieti noderēs par ūdens tvertni.

Kristofers Robins un Pūks palīdzēja I-ā izstiept lādi laukā no ieplakas un pēc tam apsēdās zālītē atpūsties.

Pūks sacīja Kristoferam Robinam: – Kas tev nekaiš, Kristofer Robin, tu vari novilkēt drēbes, bet es savu kažoku nevaru novilkēt.

Taču Kristofers Robins bija pārāk sakarsis, lai atbildētu.

Tad kādu dienu, par kuru vieni teica, ka tā esot karstākā līdz šim, bet citi, ka tā esot karstākā kopš laika gala, kaut kas garš un lunkans, kažokains un ūsains izlīda no tā, kas reiz bijusi upe, bet tagad pārvērtusies par dubļu lāmu.

– Olalā! – sacīja Sudrabaini Zīdaini Lunkanā, izslējusies stalti kā dižskābardis un skatīdamās ar apaļām pērlīšu acīm. – Ko lai iesāk sevi cienoša ūdrīte, ja nav kur nomazgāties? Un, – viņa augstprātīgi piebilda, – ja nav, ko ēst?

– Vai tu runā ar mani? – jautāja Trusītis, patlaban nesdams uz upes paliekām savas mazgājamās veļas paliekas.

– Un kas tu tāds esi, Garausi?

– Es esmu Trusītis, – Trusītis atbildēja, satrūcies un diezgan aizvainots. – Un kas esi tu?

– Jautājumus uzdošu es, Trusi Līpaini. Ja vien tu neesi gudrāks par mani, bet par to es šaubos, jo tu jau izskaties kā nule izcelts no burvju mākslinieka cepures.

TURPINĀJUMS

Šādi uzrunāts, Trusītis uztraucās tik ļoti, ka nezināja, kur acis likt. Lunkanā, to pamanījusi, pāris reižu ieņurdējās, kas laikam nozīmēja smieklus.

– Nu, Ļipaini, ja jau tev tas noteikti jāzina, mans vārds ir Lotija. Bet tu neatbildēji uz maniem jautājumiem.

2. Kurš angļu rakstnieks radīja tēlus, kurus tu, cerams, pavisam viegli atradi Deivida Benediktusa grāmatas tekstā?

3. Rakstot turpinājumu pasaulslavenajai grāmatai par Vinniju Pūku, rakstnieks Deivids Benediktuss izdomāja pats savu oriģinālu tēlu. Precizē tekstā, kas ir šis tēls un kā viņu sauc, – pareizo atbildi apvelc!

Ūdrs, kaķis, zaķis, suns, vāvere.

Lote, Lolita, Lotija, Tija, Deivids.

4. Kāda ir šī noslēpumainā būtne? Izraksti četras portreta pazīmes!

5. Kuras rakstura iezīmes izpaužas viņas sarunā ar Trusīti? Novērtē, kādas tev šķiet šīs īpašības!

TURPINĀJUMS

6. Vēlreiz pārskati teksta fragmentu! Kuri no pasvītrotajiem tēliem bija „ienācēji” un „svešinieki” Septiņjūdžu mežā A.A.Milna darbā? Uzraksti, kas neparasts bija viņu parādīšanās reizē! Ja nepieciešams, izmanto papildu iespēju – sarunu ar klasesbiedru!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

10. Bērziņš, Māris. *Noslēpumainais svešinieks*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

1. Lasi rakstnieka Māra Bērziņa grāmatas “Noslēpumainais svešinieks” 16.nodaļu, kurā daudzi pilsētiņas iedzīvotāji piedzīvo nepatīkamu pārsteigumu, Kristeram dzimst ideja, Cūkmens piededzina pankūku un beigās parādās cerība!

Kamēr atkritumu īpašnieki nodarbojās ar vērīgas akcijas seku likvidēšanu, Kristers gulēja un sapnī redzēja sevi stāvam ielas krustojumā un gaidām, kad iedegsies zaļā gaisma. Viņš stāvēja ilgi un nekādi netika pāri ielai, jo luksoforā visas trīs lampiņas bija rozā krāsā, bet zaļā neviena. Pamodies Kristers gan atcerējās redzēto, taču nepievērsa tam lielu uzmanību. Vai mazums visādi nesaprotami sapņi rādās. Kristers ģērbās, lai dotos pie brokastu galda, tomēr mirgojošās rozā lampiņas no prāta neizgāja. Un tad pēkšņi viņam dzima ideja! Ar nesakarīgu saucienu „Tūlīt! Nē, vēlāk!” Kristers paskrēja garām vecākiem un iznesās pagalmā. Uzlēcis uz divriteņa, zēns nadzīgi aizminās uz mežu.

2. Iejūties aktīva dabas drauga lomā un pieraksti 3 – 4 idejas, kā varētu palīdzēt pilsētiņas iedzīvotājiem atbrīvoties no atkritumiem! Varbūt tev jau ir pašam sava reāla pieredze un ieteikumi?

3. Lasi nodaļas turpinājumu un salīdzini savas idejas ar Kristera izdomāto!

- Man ir ideja! – tik tikko pamanījās Cūkmena stāvu, pa gabalu sauca Kristers.
- Bet man ir pankūkas. Plānās! – Cūkmens pamāja ar pannu, zeltainais mīklas disks uzlidoja gaisā, apmeta kūleni un kā lupata nokrita atpakaļ. – Kas ir vērtīgāks? – viņš jautāja.
- Es nezinu, – Kristers samulsa. Laikam tāpēc, ka vēl nebija brokastojis.
- Labi, stāsti. Vispirms ideja, pēc tam pankūkas! – Cūkmens pagriezās pret plīti un cepa tālāk.
- Es izdomāju par tavu lukturīti! – teica zēns. – Tam vajag koncentrēt staru un samazināt iedarbības jaudu!
- Ko tu ar to domā? Kaut kā pretrunīgi izklausās.
- Vajag koncentrēt staru tā, lai rozā gaisma apspīd tikai to vienu cilvēku, kurš mēslo, nevis visus uzreiz. Lai viņš vienīgais ierauga savu īsto seju, – paskaidroja Kristers.
- Ak šitā? – Cūkmens sarauca uzacis. – Un kas ir jauda?
- Ja samazinās iedarbības jaudu, tad viņš redzēs tikai savu cūkas purnu, bet neredzēs citus.
- Nu un? – Cūkmenam tas nelikās diez cik svarīgi.

4. Palīdzi Kristeram un paskaidro Cūkmenam, kāpēc svarīgāk ir vērtēt katru cilvēku atsevišķi, nevis spriest par visiem kopā!

5. Turpini lasīt un salīdzini savu skaidrojumu ar Kristera domām!

– Kā tu nesaproti! Viņam vairāk būs jādomā, kā ar sevi tikt galā, nevis jāskatās uz citiem! Citādi viņš var pateikt: „Nav ko uztraukties. Citi tādi paši cūkas kā es.” Lūk! – sacīja Kristers. – Ko tu par to saki?

– Jāāā, – gari nostiepa Cūkmens. – Vispār nav slikti.

Cūkmens izvilka no kabatas lukturīti un uzmanīgi to nopētīja.

– Man šķiet, ka te tas jau ir paredzēts. Še, tev smalkāki pirksti, – viņš iedeva nelielo cilindriņu Kristeram. – Tas apaļais knibucītis laikiem ir domāts gaismas izkliedes regulēšanai. Uzliec uz minimālo, un būs tev koncentrēts stars, ne platāks par cūkas aci.

Kristers uzmanīgi aplūkoja dārgo mantu.

– Un kam tas? – viņš pieskārs mazam kloķītim.

– Tā ir jaudas svira. Uz augšu stiprāka – ar tādu es jums uzlaidu, bet lejā vājāka – tikai savu purnu varēs spogulī saskatīt.

Kristers piebāza lukturīti tuvāk degunam un paostīja.

– Kāpēc smird pēc deguma? Izolācija netur slodzi?

– Slodzi? – arī Cūkmens sarauca nāsis. – Kādu slodzi! – viņš ieraudzīja virs plīts zilu dūmu mākonī. – Pankūka sadega!

Arī Kristers uztraukts pielēca kājās, bet pēc mirkļa nomierinājās – kas gan ir viena sadegusi pankūka salīdzinājumā ar tādu ideju!

– Labi, štrunts ar to! – Cūkmens iemeta ogli organisko atkritumu kastē. – Pankūka, protams, ir svarīga, taču galvenais ir ideja! – Cūkmens izstiepa gaisā roku, bet Kristers kārtējo reizi nevarēja saprast – Cūkmens tikko nolasīja viņa domas, vai viņi vienkārši domā līdzīgi.

TURPINĀJUMS

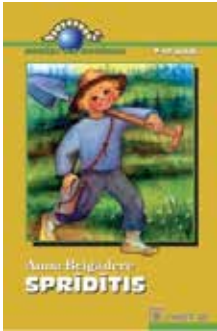
6. Pārdomā izlasīto un uzraksti dialogu ar Cūkmenu! Kas līdzīgs tavām un Cūkmena domām par apkārtnes kārtību un tīrību?

Paldies par sarunu! Man bija interesanti. Uz tikšanos –
Cūkmens

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

11. Brigadere, Anna. *Sprīdītis*. Rīga: Liesma, 1993.

1. Mēģini iztēloties situāciju: ir agrs rīts, tu ej pa ielu un satiec... Sprīdīti! Kāds ir mūsdienu Sprīdītis? Pirms atbildi, vēlreiz izlasi jau zināmās epizodes Annas Brigaderes pasaku lugā un ieraksti tabulā Sprīdīša rakstura iezīmes, kuras atklājas šajās situācijās!

Epizodes A. Brigaderes pasaku lugā	Sprīdīša īpašības
LIENĪTE Ku ta šis tā ies! SPRĪDĪTIS Iešu mantu celt. Tur tālu, tālu lielajā sila malā, tur es pats, govīs ganīdams, esmu redzējis, kā tur nauda žāvējas.	
VĒJA MĀTE Tā tad mantu tu meklē? SPRĪDĪTIS Nuka! VĒJA MĀTE Gudrinieks! Diezgan manīgs. Vai tad tu labāk nevarētu kā pelnīties?	
VĒJA MĀTE Ej labāk tālāk pasaulē un mācies izturēt un klusu ciest, lai ar vai – – SPRĪDĪTIS Lai ar vai galvu rauj nost! Nu tu redzēsi, kā es to mācīšos.	
BĒRNI UN MILZIS <i>Sāk griezties un lēkā, Sprīdītis māj bērniem ar roku un rāda, lai bēgot. Bērni lēkdami un griezdamies prom. Bet, kur Milzis griežas un gribētu aizbēgt, tur Sprīdītis priekšā.</i>	
SPRĪDĪTIS <i>Skatās viņai paka! – nevērīgi.</i> Paldies! Paldies! <i>Kad Meža māte projām, apskata sprunguliņu labāk.</i> Kas tur nu! Nieka sprunguliņš. Tāpat mežā paņēmusi. <i>Parausta plecus.</i> Kas dots, dots. Jāglabā ir.	

Epizodes A. Brigaderes pasaku lugā	Sprīdīša īpašības
<p>SPRĪDĪTIS Nedzen vis! Kur lai vecītis iet tik sliktā laikā.</p> <p>SĪKSTULIS Žēlotājs, vai re! Tu vai iesi par viņu vēl salu ciest?</p> <p>SPRĪDĪTIS <i>Spītīgi.</i> Ietu ar, kad tik tas ko līdzētu.</p> <p>SĪKSTULIS Ar muti var visu. Nu, izciet viņa dēļ trīs mocības, tad es viņu atstāšu te.</p>	
<p>VECAIS VĪRIŅŠ <i>Labsirdīgi zobodams.</i> Un ko tu domā? Vai ir tev sirds iekšā kā dimanta oliņā? – Melnumu nemaz nav?</p> <p>SPRĪDĪTIS <i>Nopietni.</i> Ir gan melnumi ar.</p> <p>VECAIS VĪRIŅŠ Bet melnumus vajaga notīrīt. Tad būs sirds kā daiļš trauciņš, un tad tur varēs ielikt to visdārgāko.</p>	
<p>PRINCESE <i>Nicinoši.</i> Es lai ņemu šito par vīru, šito knisli! Ko tad visas kaimiņu princeses teiks? Savas acis no kauna nedrīkstēšu pacelt!</p> <p>ĶĒŅIŅŠ Kad viņš nāks prinča kārtā un prinča drēbēs, tad būs stalts diezgan.</p>	
<p><i>Sataisa sev gultas vietu uz terases ar galvgali pret pils vārtiem un izstiepjās.</i></p> <p>..</p> <p>SPRĪDĪTIS <i>Skatās debesīs.</i> Tur viena tāda maza, maza zvaigznīte. Tā man iet visur līdz. Es viņu tikpat labi pazīstu kā Lienīti un vecomāti. Ak, Lienīte! Tā ir gan pavisam cita meitene. Vai nu viņa tā mani nievātu kā princese Zeltīte! Bet es gan biju daudzreiz kā ezis pret viņu! Es gan nebiju labs.</p>	
<p>PRINCESE Ā! Tu – tu to uzdrošinājies. Es tev! <i>Pieskrien tam sakniebtām dūrēm, draudoši.</i> Nu, tiksi tik tu vienreiz manos nagos!</p> <p>SPRĪDĪTIS Tur nu es nekad netikšu. Nav bēdu! Un par tevi es pateicu paldies. Tu domā, ka es tevi gribu! Lai tu sēdētu glāžu pilī un būtu ar zeltu apbērtā, i tad es tevis negribētu! Man visa pasaule vaļā! Redzi, šitais gredzentiņš mani aizvedīs uz Laimīgo zemi.</p>	

TURPINĀJUMS

Epizodes A. Brigaderes pasaku lugā	Sprīdīša īpašības
<p>SPRĪDĪTIS <i>Iznāk ārā, visus apsveikdams.</i> Labvakar, mūsu ļaudis, labvakar!</p> <p>MEITAS UN PUIŠI Labvakar! Labvakar! Ā! Sprīdītis! Lielais vīrs! Pasaules gājējs! Ā! Ā! Mantas cēlājs! Ak, nu pārnāci gan!</p> <p>LIENĪTE <i>Aiz citām meitām. Laužas cauri gaviļēdama.</i> Ko? Sprīdītis mājā! Manu Sprīdīti! Kad tu zinātu, kā mēs tevi gaidījām!</p>	
<p>ĶĒNIŅŠ <i>Novēlīgi.</i> Ek, kas dots, tas dots! Pelnījis to viņš ir desmitkārtīgi! Nu! Šķirsimies kā labi draugi!</p> <p><i>Sadočas rokās.</i></p> <p>SPRĪDĪTIS Jā. Būsim labi draugi, kungs un ķēniņ! Un, kad tev stipru vīru vajag, tu zini, kur tos var atrast!</p> <p>ĶĒNIŅŠ Labi, mans dēls, labi. <i>Ar pavadoņiem prom priekšā pa labi.</i></p>	

2. Ar atšķirīgu krāsu zīmuliem tabulas labajā ailē iekrāso Sprīdīša labās rakstura īpašības un tās, no kurām vajadzētu atbrīvoties!

3. Kad Annas Brigaderes pasaku lugas Sprīdītis iepazīts, izpildi pirmo uzdevumu – uzraksti, kāds ir mūsdienu Sprīdītis! Pabeidz iesāktos teikumus!

Sprīdīša izskats liecina par _____,

jo _____.

Sprīdītim vienmēr ir līdzī _____,

jo _____.

Sprīdītis interesējas par _____,

jo _____.

Sprīdītis nodarbojas ar _____,

jo _____.

Sprīdīša raksturā saglabāties _____,

jo _____.

4. Uzraksti uz A4 formāta lapas radošo darbu par mūsdienu Sprīdīti! Izvēlies darba veidu – dzejolis, pasaka, luga, stāsts!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

12. Cielēna, Māra. *Mūsu mājas*. Rīga: Sprīdītis, 1993.

1. Izlasi Māras Cielēnas dzejoli „Domas” un atbildi uz jautājumiem!

Viss noklust.
Beidz bumboties lielie zēni,
Un pieaugušie jau norimstas lēni. Es miegu,
es guļu,
es sapņoju jau,
Bet pēdējā brīdī – miega vairs nav.
Prom sapnis...
Galvā visādas domas.
Es iesitu Annai... Tas bija sods!
Viņa vainīga bija – māju izspārdīja,
Kur viss tik labi bij' izplānots.
Nu nesitu taču no visa spēka...
Tad būtu slikti, jā, tad nu gan.
Kāpēc viņa neturas tālāk no grēka?!
Un vēlāk jācieš viņai un – man.
Uz rociņas palīka sarkana švīka...
Viņa raudāja...
Citreiz lai vērā liek!
Viņa raudāja... Tāda bižaina, sīka...
Bet kā lai ar viņu galā tiek?!
Tētis teica, ka sodīt var lielie tikai.
Bet es taču mācīju – nedari tā!
Vēl otrreiz saucu.
Un tad viņai tika...
Tā iet, ja neklausās mācībā! Tā iet, bet varbūt es...
Nemanot pašiem,
Bijām sākuši sienas no jauna sliet.
Mēs strādājām klusu. Es skatieniem ašiem
Vēroju švīku – vēl kvēlo mazliet...
Pēc tam mēs zemenes ēdām ar pienu.
Viņai – lielākās, saldās, kas mutē kūst...
Un deviņos – kā jau ikkatru dienu –
Gājām gulēt. Bet nu jau pusvienpadsmit būs
Cik sodītājam ir grūti!
Nav labi....
Visuvisādas domas, un miega vēl nav.
Šņāc mierīgi knīpiņa. Rītā mēs abi....
Es miegu,
es guļu,
es sapņoju jau...

2. Atbildi uz jautājumiem!

- Kurš diennakts laiks attēlots dzejolī?
- Kas ir dzejoļa galvenais tēls?
- Kāpēc zēns nevar aizmigt?
- Nosauc emociju, kuru izjūt zēns!
- Kādu zēns redz savu māsiņu?
- Kas dzejolī liecina, ka zēns pārdzīvo nodarīto?

3. Uzraksti, ko zēnam vajadzētu darīt no rīta!

4. Kāpēc, tavuprāt, zēns uzskata, ka sodītājam ir grūti?

5. Izlasi dzejoli „Krišs sargā Annu”!

Krišs sargā Annu no svešiem puikām,
No nikna suņa, no eža,
No kribekrabes, no gribegrabes,
No naža, no tumša meža.

Krišs sargā Annu no dziļas bedres,
No pudeļu stikliem, no piķa,
No ezera dzelmes, no nātru svelmes
Un reizēm — no mammas pliķa.

Krišs sargā Annu no motocikla,
No krusas, no kārām dēlēm,
No tūkstoš odiem, no tēta sodiem,
No spokiem, no uguns mēlēm.

TURPINĀJUMS

Krišs sargā Annu gandrīz no visa,
Kas bīstams pasaulē plašā.
Neprot tik vienu – ik mīļu dienu
Sargāt no Kriša paša!

6. Kas kopīgs dzejoļa „Domas” un „Krišs sargā Annu” saturā?

7. Strādājiat grupās! Iedomājieties, ka dzejoli „Krišs sargā Annu” atveidosiet animācijas filmā! Pastāstiet, kā jūs veidosiet šo filmu! Uzrakstiet īsu projekta pieteikumu, ietverot atbildes uz šiem jautājumiem!

Kāda veida (zīmēta, leļļu u.c.) animācijas filma tā būs?

Kādi notikumi veidos sižetu?

Kas tiks attēlots ilustrācijās?

Kāda mūzika tiks izmantota (mūzikas noskaņa; skanēs dziesmas vai tiks atskaņots kāds instrumentāls skaņdarbs)?

Kā tiks ierunāts teksts (viens runātājs ierunās visu tekstu; katrs runātājs ierunās sava tēla tekstu)?

8. Novietojiet projekta pieteikuma lapas klasē vērtēšanai!

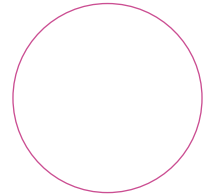
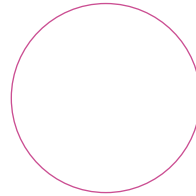
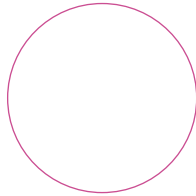
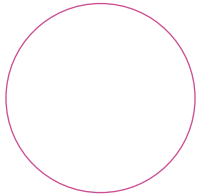
9. Izvērtē projekta pieteikumus! Uzraksti komentāru par katru projektu uz līmlapiņas un pielīmē to pie attiecīgā projekta lapas! Atceries, ka jāizsaka ne tikai aizrādījums, bet arī jāuzslavē!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

13. Cielēna, Māra. *Pasaka par pasakām*//Mākoņaitiņa Alba. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.

1. Tīmeklī sazinoties ar draugiem, tu taču diezgan bieži esi izmantojis emociju seiņas, tā norādot savu attieksmi. Uzzīmē četras atšķirīgas emociju seiņas un nosauc tās zīmīgā vārdā!

2. Lasi Māras Cielēnas „Pasaku par pasakām” un lasīšanas gaitā blakus tekstam uzzīmē atbilstošu seiņu vai vairākas seiņas, tā norādot, cik dažādas ir pasakas!

Reiz kāda rakstniece pārnāca mājās no darba, uzvārīja lielu krūzi kafijas un apsēdās pie galda rakstīt pasaku par princesi priedē.

Tiklīdz viņa bija pabeigusi rakstīt virsrakstu, ap galdu saskrēja citas, vēl neuzrakstītās, pasakas. Tās ķērās dāmai svārkos, raustīja viņu aiz piedurknēm un pat mēģināja ierāpties viņai klēpī.

– Raksti mani papriekšu! Es visilgāk gaidu! – lūdzās pasaka par melnbalto sēni. Un pat mēģināja piedraudēt: – Citādi es kļūšu veca...

Bet pasaka par ačgārno bērzu centās rakstnieci iežēlināt:

– Es esmu vismazākā! Uzraksti mani!

Savukārt pasaka par skurstenī noslēptajiem dārgumiem pielīda rakstniecei pie auss un čukstēja:

– Jūs, kundze, taču esat laba rakstniece. Kā tad nu jūs tā rakstīsiet par to dumjo princesi, kura dzīvoja priedē! Tādu pasaku jau neviens žurnāls, neviens grāmatu apgāds neņems pretī. Es gan zinu kādu pasaku, ko izdevēji ķertin izķertu. Turklāt tajā pasakā ir kāds gredzentiņš, kurš jūsu pirkstiņam kā radīts...

Rakstniece sadusmojās.

– Klusu, plāpas! – viņa iesaucās. – Sēdiet un gaidiet savu kārtu! To, kura māksies man virsū, es atlikšu uz nenoteiktu laiku!

Pasakas satrūkās un pieklusā.

Pasaka par princesi priedē sataisīja nopietnu seju. Rakstniece sakopoja uzmanību un uzrakstīja pirmo teikumu: „Reiz kādā smaržīgā priedē dzīvoja princese, vārdā Anna.”

Citas pasakas žēli un kāri noskatījās, kā pasakas par princesi sākums parādās uz papīra.

Tad viņas neizturēja un sāka sačukstēties.

– Diez kas nav, – murmināja pasaka par ačgārno bērzu. – Priede ir briesmīgi taisns un plīks koks. Ko tad princese tur varētu satikt? Labākajā gadījumā dzeni... Nekāds skaistais romāns viņai nesanāks!

Un pasaka par ačgārno bērzu mēģināja iztēloties pasakas par princesi svarīgāko daļu:

„Dzeni princesi bildināja, un viņi nosvinēja kāzas.”

Citām pasakām nelāgi iezibējās acis.

– Tam dzenim taču nebūs neviena briljantiņa, ko princesai uzdāvināt! – liekulīgi nopūtās pasaka par skurstenī noslēptajiem dārgumiem.

– Tad jau beigās nevarēs rakstīt: „Un viņi dzīvo laimīgi vēl šobaltdien, ja vien nav miruši...” – pasaka par melnbalto sēni iečivinājās gluži skaļi. – Kas tad tā būs par pasaku! Tāds pastāstelis vien sanāks!

Rakstniecei mērs bija pilns.

– Paklausieties! Tas nu ir par daudz! – viņa sašutusi iesaucās. – Ja tūlīt neapklusīsiet, ieslodzīšu jūs drēbju skapī, nē, labāk ledusskapī, lai varat atvēsināt savas karstās mēles! Prom uz dīvānu! Tā, kura pienāks man tuvāk par diviem metriem, izlidos pa durvīm! Lai es nedzirdētu ne vārda!

Pasakas nobijās, aizjoza uz dīvānu un sasēdās spilvenos, kājas piesardzīgi sev apakšā pavilkdamas.

Sākumā viņas tur tupēja pavisam rāmi un sazinājās ar zīmēm vien.

Tad cita citai sāka izrādīt savus dārgumus.

Pasaka par melnbalto sēni izvilka no kāda caurumiņa mazu tārpiņu. Protams, citām gribējās paglaudīt tā mīksto, oranžo kažociņu. Valdija dziļš klusums.

Pasakai par skurstenī noslēptajiem dārgumiem oranžais tārpiņš neizturami iepatikās. Viņai ienāca prātā, ka varētu to pret kaut ko iemainīt. Un viņa piedāvāja maiņai divus zelta cilvēciņus – vīrietīti un sievietīti.

– Zini, tie ir tik dārgi un tik apburti, un tik vienreizēji! – pasaka par skurstenī noslēptajiem dārgumiem aizgūtnēm stāstīja pasakai par melnbalto sēni. – Pēc noteikumiem es tos nevienam nedrīkstu rādīt, arī rakstniecei ne, un pati es tos arī nemaz neesmu redzējusi...

Rakstniece tobrīd pasakā par princesi priedē bija tikusi līdz vārdiem „Princese palika karājamies priedē ar galvu uz leju...”.

Lai arī cik sarežģītā situācijā rakstītāja bija nonākusi, ar vienu ausi viņa bija kaut ko sadzirdējusi par tiem diviem zelta cilvēciņiem – vīrietīti un sievietīti. Un viņa ieklausījās kārtīgāk.

– Ja jau tu tos zelta cilvēciņus nedrīksti rādīt rakstniecei, tad no tevis nekas nevar sanākt! – pasaka par melnbalto sēni nežēlīgi skaidroja pasakai par skurstenī noslēptajiem dārgumiem.

– Sanāks gan! – pasaka par dārgumiem iekliedzās. – No tevis pašas nesanāks, jo tevī ir tārps! Tas sagrauzīs tavu sēni un visu citu, un no tevis nekas nepaliks pāri! Nebūs ko rakstīt uz papīra!

Patiesībā viņa nebūt nevēlēja pasakai par sēni tādu likteni. Bet viņa bija nobažījiesies par savējo, ja nu no viņas tiešām nekas nesanāk? Lai nomāktu bailes, viņa turpināja arvien skaļāk apšaubīt draudzenes skaisto nākotni.

Rakstnieci tie divi zelta cilvēciņi tā bija ieinteresējuši, ka viņa aizmirsā princesi, kura karājās priedē ar galvu uz leju, tā arī vēl joprojām nezinādama, kas viņu izglābs, apprecēs un padarīs laimīgu uz mūžu mūžiem. Rakstniece bija pilnīgi pievērsusies citām pasakām.

„Ja nu pasaka par dārgumiem patiešām neparāda man tos zelta cilvēciņus – vīrietīti un sievietīti?” rakstniece bažījās. Viņai jau sen bija aizdomas, ka pasakas neprot vai nedrīkst izrādīt itin visu, kas tām pieder, un tāpēc viņai neizdodas tās uzrakstīt tik krāšņi, cik vajadzīgs.

„Kā lai es izmānu viņai tos cilvēciņus?” rakstniece mēģināja izprātot.

Bet princesei jau sen bija apnicis karāties priedes zarā neizglābtai, neapprecētai un nelaimīgai.

– Kas tā par lietu?! – viņa prasīgi ierunājās. – Fantāzijas pavediens samudžinājies, vai? Dariet taču kaut ko!

– Tūlīt, tūlīt! – vainīga juzdamās, rakstniece atjēdzās un mēģināja strauji pabeigt iesākto teikumu: – ...pēkšņi parādījās divi zelta cilvēciņi – vīrietītis un sievietīte.

– Nē, nē, nē! – princese izmisumā iesaucās. – Viņi ir pārāk mazi! Viņi nespēs mani izglābt! Un apprecēt! Un padarīt laimīgu!

Un princese sāka raudāt. Tā kā viņa karājās ar galvu uz leju, asaras tecēja viņai pār pieri.

– Neuztraucies! – rakstniece steidzās princesi mierināt. – Es drusku saputroju.

Citas pasakas, princeses raudāšanu padzirdušas, nolēca no dīvāna un metās pie rakstnieces.

– Ko tu viņai nodarīji? – prasīja pasaka par dārgumiem; viņa pati bija tuvu asarām.

– Neko! – taisnojās rakstniece. – Jūs te ņematies apkārt un tikai jaucat man galvu! Man nekas nesanāk... Es vairs jūs nerakstīšu!

Un rakstniece iešņukstējās. Visvairāk viņu satrauca un skumdināja apziņa, ka pasakas no viņas kaut ko slēpj. Piemēram, divus zelta cilvēciņus – vīrietīti un sievietīti...

Visas pasakas – gan iesāktā, gan neiesāktās – nobijās ne pa jokam. Un ņēmās raudāt, cik spēka.

Krietnu brīdi istabā valdīja šņukstu un elsu virpulis.

– Nu labi. – Rakstniece pirmā saņēmās un izšņauca degunu. – Beidziet pinkšķēt! Mēģināšu kaut kā tikt galā. Prom uz dīvānu! Citādi es iešu gulēt – un jūs mūžam paliksiet neuzrakstītas!

Pasakas aizlikās projām uz dīvānu un sēdēja tur klusas klusītiņas.

Rakstniece steidzās izglābt princesi, kas noraudājusies karājās priedes zarā, un laimīgi pabeigt šo pasaku, lai ātrāk varētu ķerties pie tās, kurā slēpās divi zelta cilvēciņi – vīrietītis un sievietīte. Viņai nezturami gribējās tos apskatīt, un viņa ļoti cerēja, ka laimēsies to izdarīt.

3. Uzraksti, kuras emociju sejiņas visbiežāk zīmēji blakus pasakas tekstam, un pamato, kāpēc!

4. Kad esi iepazinis, kādas mēdz būt pasakas, novērtē, vai rakstnieka darbs ir viegls vai grūts! Pabeidz iesāktos teikumus, savu atbildi pamatojot!

Būt par rakstnieku ir tik viegli, jo _____

Rakstnieka darbs ir ļoti grūts, jo _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

14. Dzērves spalva. Ziemeļu tautu pasakas. Rīga: Liesma, 1975.; Madagaskaras pasakas. Rīga: Liesma, 1975.

1. Dodies ceļojumā laikā un telpā! Lasi divas dažādu tautu pasakas – katra radusies savā kontinentā – viena Āfrikā, otra – Eirāzijā!

2. Kad esi iepazīnis pasaku tekstu, novērtē situāciju un tabulā, savienojot ar līniju, nosaki pasakas piederību!

„Trīs mednieki”	Evenku tautas pasaka
„Vecais un jaunais”	Madagaskaras pasaka

3. Uzraksti katram pasakas tekstam atbilstīgu nosaukumu!

Pie ugunsкура sēdēja divi mednieki – večuks un jauneklīs. Abi sarunājās, par ko tik zvērkāvji nerunā! Par medībām, par medniekiem.

Viņi apsprieda visu pēc kārtas: kā zvēru pēdas pamanāmas uz kaila akmens, kā lapsu izdzīt no alas, kā piezagties mežonīgam briedim.

Visu apsprieda, par visu bija vienis prātis.

Tikai reti gadās, ja divi runā un nesastrīdas.

Arī šie divi runāja, runāja un sāka strīdēties: kam medībās vairāk laimējas – jauniem vai veciem.

– Kur nu vecie var tikt līdzī mums, jaunajiem! Jaunam ir daudz spēka. Roka nedreb stāties pretī lācim!

Večuks smejas.

– Jaunībā mēs visi esam lieli muļķi. Vai tad lācis ir cilvēkam draugs, lai ar viņu rotaļātos? Labs mednieks gan zina, kur lācis mēdz staigāt, un tur bultas allaž gata vībā.

– Jaunam medniekam ir veiklākas kājas. Apdzīs kaut polārlapsu!

– Bet vecais pa polārlapsas pēdām palaidīs suni, pats paiesies pretī no otras puses.

Brītiņu klusēja, padomāja un vēl piebilda:

– Bet jaunais bez ēšanas necik ilgi neiztik. Diennakti pa mežu paklejo, jau tukšais vēders prasās uz čumu.

Jaunais atbild:

– Toties vecajam jāatdod visi treknie un mīkstie gaļas gabali. Bet jaunais ar saviem stiprajiem zobiem samals cīpslas, ka nav ko redzēt, kaulus nograuzīs un atkal būs spēcīgs kā briedis.

Tā abi strīdējās un strīdējās, nekādā galā netika, kamēr pie viņiem pienāca trešais mednieks.

Tas paklausījās, par ko šie abi strīdas, un teica:

– Es, palūk, no augstās sopkas nokāpu. No tās tālu var redzēt. Pamanīju, ka uz ziemeļiem snauž alnis uz sniega. Lai viens no jums piezogas pie aļņa bultas lidojuma attālumā un

TURPINĀJUMS

atstāj tur cimdu. Bet otrs lai šo cimdu atnes atpakaļ. Tad arī redzēsim, kurš ir labākais mednieks.

Arī strīdnieki bija ar mieru.

Pirmais gāja večuks.

Kā vien mācēdams un varēdams – te slēpās aiz kokiem, līda rāpus, te palika guļot kā akmens, ne elpoja, ne pirkstiņu pakustināja. Lūk, jau alnis pa gabaliņu redzams. Mierīgi guļ, acis pievēris, un gremo. Tieši no šīs vietas būtu uz viņu jātēmē un jāšauj. Mednieks te nometa cimdu. Pats līda atpakaļ. Alnis guļ, kā gulējis, mierīgi gremo, nekā nav jutis.

Tagad reize jaunajam.

Jaunais, kur iespējams, pārskrien, kur izdevīgi – pārlec, turklāt tik viegli, ka sniegs zem kājām neiegurkstas, kritalas neiebrīkšķas. Viņš paķēra cimdu, metās atpakaļ. Alnis ne ausu nepakustināja.

– Redzams, gadiem te nav nozīmes, – trešais mednieks teica. – Tu, vecais, esi veikls mednieks. Arī tu, jaunais, neesi zemē metams. Manuprāt, nebija vērts šo strīdu sākt.

Čuma – uzslienama, viegla māja.

Sopka – kalns ar ieapaļu virsotni (Aizbaikālā, Tālajos Austrumos).

Stāsta, reiz trīs cilvēki saposās uz medībām ar sarbakānu. Vienam bija sarbakans, otram bultas, bet trešajam nebija ne sarbakana, ne bultu, toties viņš bija veikls mednieks, nevis tāds kā viņa draugi, kuri pat neprata rīkoties ar sarbakānu.

Viņi aizgāja visi kopā, un mednieks nogalināja simt putnu. Viņi sadalīja putnus trīs vienādās daļās, bet viens putns palika pāri. Nu visi trīs ņēmās ķīvēties, kuram pienākas šis putns.

– Putns ir mans, – viens sacīja, – tāpēc ka sarbakans ir mans.

– Nē, putns ir mans, – teica otrs, – tāpēc ka bulta, kas nogalināja, ir mana.

– Putns ir mans, – trešais sacīja, – tāpēc ka es viņu nogalināju. Kuram no trim medniekiem pienākas putns?

Sarbakans – ierocis, ko izmanto medībās (ar spēcīgu elpas pūtienu pagārā caurulītē).

4. Nosauc divas spilgtākās pazīmes, kas norāda pasakas piederību ziemeļu tautai – evenkiem!

1. _____.

2. _____.

TURPINĀJUMS

5. Uzraksti Madagaskaras pasakas nobeigumu!

6. Kas kopīgs cilvēkiem abās pasakās?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

15. Ērgle, Zenta. *Mūsu sētas bērni*. Rīga: Zelta grauds, 2006.

1. Izlasi Zentas Ērgles stāsta „Mūsu sētas bērni” 2.nodaļas fragmentu! Lasot noskaidro, kāpēc bērni bija ieradušies bibliotēkā!**Kas būs tālāk?**

Pirmdienas pēcpusdienā jaunā bibliotekāre acis vien ieplēta, kad bibliotēkā ieradās desmit zēnu un visi kā vienā balsī pieprasīja tieši Gaidara stāstu „Timurs un viņa komanda”.

– Ko tad jūs darīsiet ar tik daudziem „Timuriem”? Jaunu komandu gribat nodibināt, vai? – viņa smējās.

– Nevajag zoboties, biedrene bibliotekāre. Mums uzdeva izlasīt, – ļoti nopietni paskaidroja Guntis.

– Visiem uzreiz? – bibliotekāre neticēja. – Bet man jau tik daudz „Timuru” nemaz nav. Bez tam – vai jums lasītāju kartes ir?

Puikas vīlušies saskatījās. Par to viņi nemaz nebija padomājuši.

– Lai kļūtu par lasītāju, – paskaidroja bibliotekāre, – nepieciešama, pirmkārt, vecāku pase un, otrkārt, jāaizpilda aptaujas lapa, kas, treškārt, jāapzīmogo pie pārvaldnieka.

– Vienmēr tās ceremonijas un papīru smērēšana, – dvīņi neapmierināti norūca.

– Bet man, lūdzu, ir lasītāja karte, – Guntis lepni pasniedza savu kartīti bibliotekārei. Izrādījās, ka lasītāju kartes ir vēl diviem. Tie un Guntis tad arī dabūja pa „Timuram”. Dārgais ieguvums tika rūpīgi ietīts avīžu papīrā, un puikas skriešus devās mājās.

Grāmatas nolika lielajā pagalmā uz sola. Lai saziņotu arī mājās palikušos, Aļka iebāza divus pirkstus mutē un trīs reizes iesvilpās.

Puiku bija daudz, bet grāmatu tikai trīs. Visi, protams, gribēja lasīt paši pirmie.

– Es ņemšu vienu, – teica Aļka.

– Kas tad tu tāds esi, ka tev vajag pirmajam?

– Es esmu atamans, un man jāatbild par jums visiem.

– Nu lai! Bet mēs lozēsīm!

Tā arī nolēma. Grāmatas laimēja Tonis, Andris un mazais Vovka, bet, tā kā Vovka vēl neprata lasīt, tad Aļka piesolījās lasīt viņam priekšā. Pārējie dabūs pēc tam.

– Nav nemaz vajadzīgs. Man papus pašam nopirks, – lielījās Janka.

– Nu jā, tavam tēvam jau daudz naudas.

Jankas tēvs bija arteļa priekšsēdētājs, un viņam pašam piederēja savs „Moskvičs”, tas, kas stāvēja garāžā.

– Bet es dabūšu no skolas bibliotēkas vai palūgšu kādam draugam, – prātoja Guntis. – Briesmīgi interesanta grāmata, zēni. Der pārlasīt arī otru reizi.

– Līdz ceturtdienai visiem jāizlasa, bet ceturtdienas vakarā sanāksim visi kopā, – puikas norunāja un izšķīrās. Viņu dzīvei bija radies mērķis.

[..]

Dvīņi, pārnākuši mājās, nekavējoties ķērās pie grāmatas lasīšanas. Istabā valdīja pilnīgs klusums.

– Ko tad jūs tur darāt? – jautāja māte, pabāzusi galvu no virtuves. Tāds klusums viņai likās aizdomīgs.

– Lasām.

– Bet vai skolas uzdevumi izpildīti?

Tonis un Tedis saskatījās. Pavisam bija aizmirsies. Ir gan tā mamma, iejaucās pašā interesantākajā vietā, kur Žeņa šauj ar revolveri. Bet mammai bija jāklausa.

– Klau, Toni, – ierunājās brālis, – kā būtu, ja tu izrēķinātu aritmētiku un iemācītos krievu valodu, bet es vēsturi un latviešu valodu? Skolotāja mūs tā kā tā nevar atšķirt. Ja izsauks, piemēram, tevi vēsturē, es iešu atildēt, bet, ja mani krievu valodā, tad ej tu. Tā mēs varam divreiz ātrāk tikt galā ar mācībām.

– Kur tu to izrāvi? – brīnījās Tonis un no prieka sāka lēkāt pa istabu.

TURPINĀJUMS

3. Uzraksti, cik bērnu bija ieradušies bibliotēkā!

4. Kuru grāmatu visi tik ļoti centās iegūt, lai izlasītu?

5. Iejūties grāmatas izdevēja lomā un uzraksti īsu skaidrojumu tekstā izceltajiem vārdiem, kurus lietoja laikā, kad grāmata iznāca pirmoreiz – 1956.gadā! Lūdz palīgā vecvecākus vai vecākus, izmanto arī citus informācijas avotus!

Arkādijs Gaidars – _____.

„Timurs un viņa komanda” – _____.

Biedrene – _____.

Atamans – _____.

Vovka – _____.

Artelis – _____.

„Moskvičs” – _____.

Žeņa – _____.

Aritmētika – _____.

TURPINĀJUMS

5. Zentas Ērgles stāstā zēni aizrāvušies ar grāmatas lasīšanu. Veiciet aptauju, lai noskaidrotu trīs populārākās grāmatas klasē! Aizpildiet tabulu!

Klasesbiedrs	Grāmatas nosaukums	Piezīmes (izvēles skaidrojums)

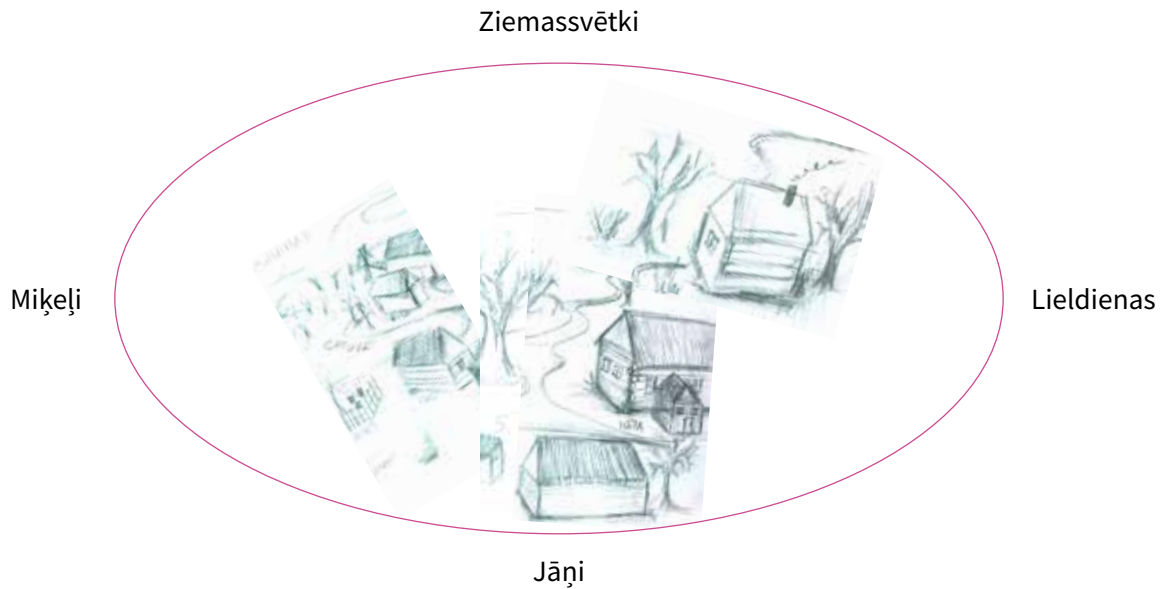
6. Iekārtojiet klasē populārāko grāmatu izstādi!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

16. Gerts, Oskars, Mauriņš, Arturs. *Laikzīmes*. Rīga: Liesma, 1986.; Olupe, Edīte. *Latviešu gadskārtu ieražas*. Rīga: Avots, 1992.; Latviešu tautas ticējumi. Pieejams: <http://valoda.ailab.lv/folkloraticejumi/> [skatīts 04.09.2014.]

1. Papildini gadskārtu apli ar informāciju, kādas ir dienas un nakts attiecības katrā no saulgriežu svētkiem!

2. Strādā tabulā! Ieraksti nepieciešamo informāciju un papildini ar patstāvīgiem ierakstiem!

Saulgrieži	Datums	Ticējums	Vērojumi dabā tuvākajos saulgriežos	Vērojumi dabā – vai ticējums piepildījās
		Ja Miķelī ozolos vēl ir zīles, būs dziļi Ziemsvētki.		
Miķeļi	(29.IX)	Ja lapas nobirst pirms Miķeļiem, būs agrs un silts pavasaris.		
		...		
		Ja Ziemsvētki ir zaļi vai melni, Lieldienas būs baltas, ar sniegu.		
Ziemassvētki	...	Ja ap Ziemsvētkiem dziļi sniegi, ap Jāņiem būs slapjš laiks.		
		...		

TURPINĀJUMS

Saulgrieži	Datums	Ticējums	Vērojumi dabā tuvākajos saulgriežos	Vērojumi dabā – vai ticējums piepildījās
		Ja pirmajā Lieldienu dienā ir lietus, tas līs katrā svētdienā līdz pat Vasarsvētkiem.		
Lieldienas	...	Ja Lieldienās vārdes iet pāri ceļam, būs lietaina vasara.		
		...		
		Ja sarkanais āboliņš uzzied pirms Jāņiem, būs plūdi.		
Jāņi	...	Ja dzeguze beidz kūkot ap Jāņiem, tad būs agri sals.		
		...		

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

17. Gripari, Pjērs. *Muftāra ielas ragana un citas Brokā ielas pasakas*. Rīga: Omnia mea, 2007.

1. Ko par tevi varētu pastāstīt tavs iemīļotākais apavu pāris?

2. Pastāsti kādu interesantu atgadījumu, kurā nozīmīga loma ir bijusi taviem apaviem!

3. Uzraksti, kam varētu piederēt šie apavi! Par ko tie varētu sapņot?

TURPINĀJUMS

TURPINĀJUMS

4. Lasiet Pjēra Gripari pasaku „Kurpju pāris” lomās (teicējs, dāma, pārdevēja)!

Reiz dzīvoja kāds laulāts kurpju pāris. Labās kājas kurpi, kura bija kungs, sauca par Nikolā, un kreisās kājas kurpi, kura bija dāma, dēvēja par Tīnu. Abas dzīvoja glītā kartona kastē, satītas zīdpapīrā. Viņas bija laimes pārpilnas un cerēja, ka laime ilgs veselu mūžību.

Bet, lūk, kādā jaukā rītā pārdevēja tās izņēma no kastes, lai pielaiktu ienākušajai dāmai. Dāma tās uzvilka, paspēra dažus soļus, tad, redzot, ka kurpes viņai tīri labi der, teica:

- Es tās pārku.
- Vai iesaiņot? – jautāja pārdevēja.
- Nav vajadzības, – atbildēja dāma, – es vilkšu tās kājās. Viņa samaksāja un izgāja uz ielas jaunajās kurpēs.

5. Uzraksti, ko jūt Nikolā un Tīna! Kāpēc viņas ir laimīgas?

6. Kādas tu iztēlojies abas kurpes! Kuri vārdi tekstā tev liek tā domāt?

7. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, Tīna, Nikolā)!

Tā Nikolā un Tīna staigāja augu dienu, viena otru nesatiekot. Tikai vakarā kurpes satikās tumšā skapī. Vai tā esi tu, Tīna?

- Jā, tā esmu es, Nikolā.
- Ak, kāda laime! Man šķita, ka esmu tevi zaudējis!
- Man arī. Bet kur tu biji?
- Es? Es biju labajā kājā.
- Es biju kreisajā kājā.
- Es visu saprotu, – teica Nikolā. – Visas reizes, kad tu biji priekšā, es biju aizmugurē, savukārt, kad tu biji aizmugurē, es – priekšā. Tādēļ mēs nevarējām viens otru sastapt.
- Un tā tas atkārtosies katru dienu? – bažījās Tīna.
- Diemžēl, jā!
- Cik briesmīgi! Visu dienu tevi nesatikt, manu mazo Nikolā! Es nekad nespēju pierast!
- Klau, – ierunājās Nikolā, – man ir kāda doma: tā kā es vienmēr esmu labajā pusē un tu – kreisajā, tad katru reizi, kad došos uz priekšu, vienlaikus nedaudz pakāpšos sāņus uz tavu pusi. Tādā veidā mēs sasveicināsimies. Ar mieru?
- Ar mieru!

Tā darot, Nikolā panāca, ka visas nākamās dienas garumā dāma, kura nēsāja kurpes, vairs nespēja paspērt ne trīs soļus, lai labā kāja neaizķertu kreisās papēdi, un – bums! – ik reizi viņa izstiepās visā garumā uz zemes.

8. Par ko ir noraizējušās kurpes? Kāpēc?

9. Kāpēc kurpju plāns ir riskants?

10. Ko tu ieteiktu kurpēm?

11. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, dāma, dakteris, Tīna, Nikolā)!

Krietni noraizējusies, tajā pašā dienā viņa devās pie ārsta.

– Dakter, es nezinu, kas man kait. Es pati sev lieku kāju priekšā!

– Pati aizliekat kāju sev priekšā?

– Jā, dakter! Pie katra soļa vai gandrīz katra, ko speru, mana labā kāja aizķer kreisās papēdi, un es krītu!

– Tas ir ļoti nopietni, – sacīja ārsts. – Ja tā turpināsies, jums būs jānogriež labā kāja. Lūdzu, te būs recepte: zāles par desmit tūkstošiem franku. Man dodiet kādus divus tūkstošus par konsultāciju un atgriezieties rīt.

Tajā pašā vakarā skapī Tīna jautāja Nikolā:

– Vai dzirdēji, ko teica ārsts?

– Jā, es dzirdēju.

– Cik briesmīgi! Ja dāmai nogriezīs labo kāju, viņa tevi izmetīs un mēs būsīm šķirti uz mūžiem! Kaut kas jādara!

– Jā, bet kas?

– Klau, man ir kāda doma: tā kā es esmu pa kreisi, tad rīt es pasperšu soli pa labi katru reizi, kad došos uz priekšu! Labi?

– Labi?

Viņa panāca to, ka visas otrās dienas garumā kreisā kāja aizķēra labās papēdi un – bums! – nabaga dāma attapās uz zemes. Arvien vairāk noraizējusies, viņa atgriezās pie ārsta.

– Dakter, iet arvien sliktāk! Tagad mana kreisā kāja aizķer labās papēdi!

– Tas ir pavisam nopietni, – atbildēja ārsts. – Ja tā turpināsies, būs jums jānogriež abas kājas! Te būs recepte: zāles par divdesmit tūkstošiem franku. Dodiet man trīs tūkstošus par konsultāciju un nekādā ziņā nepiemirstiet mani apmeklēt rīt!

Tajā pašā vakarā Nikolā jautāja Tīnai:

– Vai dzirdēji?

– Dzirdēju.

– Ja dāmai nogriezīs abas kājas, kas notiks ar mums?

TURPINĀJUMS

- Es pat neiedrošinos domāt!
- Un tomēr, es tevi mīlu, Tīna!
- Es arī tevi mīlu, Nikolā!
- Es vēlētos nekad tevi neatstāt!
- Es arī to vēlētos!

12. Kā tu rīkotos dāmas vietā?

13. Cik saprātīgs tev liekas ārsta padoms? Ja tu būtu ārsts, ko tu ieteiktu dāmai?

14. Prognozē, kā kurpes rīkosies tālāk!

15. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, dāma)!

Tā kurpes sarunājās tumsā, nenojaušot, ka dāma, kura tās nopirka, staigāja šurpu turpu pa gaiteni čībās, jo ārsta vārdi tai neļāva aizmigt. Ejot garām skapja durvīm, viņa dzirdēja šo sarunu un, tā kā bija ļoti gudra, visu saprata.

„Tad redz, kas par lietu,” viņa nodomāja. „Ne jau es esmu slima, bet manas kurpes ir iemīlējušās! Cik jauki!”

Tūlīt pat viņa iemeta atkritumu grozā zāles par trīsdesmit tūkstošiem franku, ko bija jau nopirkusi, un nākamajā dienā teica apkopējai:

- Vai redzat šo apavu pāri? Es to vairs nevilksu, tomēr gribu paturēt. Nospodriniet to kārtīgi, apkopiet, lai kurpes vienmēr spīd un laistās, un, galvenais, nekad neizšķiriet tās!

TURPINĀJUMS

16. Kā tu vērtē dāmas rīcību?

17. Kā rīkosies apkopēja?

18. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, apkopēja)!

Palikusi viena, apkopēja pie sevis noteica:

„Kundze ir traka, paturot kurpes, ko nevalkās! Pēc kādām piecpadsmit dienām, kad kundze būs piemirsusi, es tās nozagšu!”

Pēc piecpadsmit dienām viņa kurpes nozaga un uzvilka kājās. Bet, tikko uzvilkusī, sāka pati sev likt kāju priekšā. Kādu vakaru uz trepēm, kad viņa nesa atkritumus, Nikolā un Tīna vēlējās viens otru noskūpstīt, un – bladāc! bang! bing! – apkopēja novēlās sēdus kāpņu laukumā, ar veselu kaudzi atkritumu uz galvas. Kartupeļu miza, spirālē savijusies, nokarājās viņai pār pieri kā matu cirta.

„Tās kurpes ir noburtas,” sieviete nodomāja. „Es tās vairs nevilksu. Atdošu savai krustmeitai, kura ir kliba!”

19. Kāpēc apkopējas rīcība ir nosodāma?

20. Kāpēc apkopēja, viņasprāt, noburtās kurpes vēlas atdāvināt klibajai krustmeitai?

21. Kāds būs kurpju tālākais liktenis?

22. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, Tīna, Nikolā)!

Tā viņa izdarīja. Klibā krustmeita patiesībā pavadīja augu dienu, sēžot krēslā, kājas kopā salikusi. Ja nu viņa staigāja, tad tik lēni, ka tā īsti kājas nevarēja aizķerties. Un kurpes bija laimīgas, jo pat dienas laikā tās visbiežāk bija viena otrai līdzās.

Pagāja labs laiks. Diemžēl, būdama kliba, krustmeita vienu kurpi nonēsāja ātrāk nekā otru.

Kādu vakaru Tīna teica Nikolā:

– Jūtu, ka mana zole kļūst arvien plānāka un plānāka! Es drīz būšu caura!

– Ak nē! – iesaucās Nikolā. – Ja mūs izmetīs, mēs atkal būsīm šķirti!

– Es to zinu, – atbildēja Tīna, – bet ko lai dara? Es nespēju pretoties vecumam!

Un patiešām, pēc astoņām dienām zole bija caura. Klibiķe nopirka jaunas kurpes un izmeta Nikolā un Tīnu atkritumu kastē.

– Kas ar mums notiks? – taujāja Nikolā.

23. Ko tu atbildētu Nikolā?

24. Ko tu iesaki darīt kurpju pārim?

25. Turpiniet lasīt lomās (teicējs, Tīna, Nikolā, meitenīte, puisēns)!

- Es nezinu, – atteica Tīna. – Ja tikai droši varētu zināt, ka nevajadzēs tevi pamest!
- Nāc tuvāk, – aicināja Nikolā, – un sasien manu kurpju auklu ar savējo. Tādā veidā mēs kļūsim nešķiramas. Tā viņas arī darīja. Kopā tās iemeta mēslu kastē, kopā tās aizveda atkritumu savācējs un izmeta plašā laukā. Viņas palika kopā līdz dienai, kad tās atrada kāds puisēns un meitenīte.
- Re, skaties! Kurpes! Tās ir sadevušās rokās!
- Tādēļ, ka tās ir salaulātas, – teica meitenīte.
- Labi, – sacīja puisēns, – ja jau viņas ir salaulātas, tad lai dodas kāzu ceļojumā!
- Puisēns paņēma kurpes, pienagloja uz dēļa vienu otram līdzās, tad aiznesa dēli uz upes malu un palaida lejup pa straumi uz jūru. Kamēr tās traucās arvien tālāk un tālāk, meitenīte vēcināja mutautiņu, saucot:
 - Ardievu, kurpes, laimīgu ceļu!
- Tā Nikolā un Tīnai, kuri vairs neko negaidīja no dzīves, vismaz izdevās skaists kāzu ceļojums.

26. Kā tev patika pasaka par kurpēm? Pamato savas domas!

27. Kāpēc, tavuprāt, kurpēm izdevās palikt kopā?

TURPINĀJUMS

28. Uzzīmē četras epizodes no kurpju skaistā kāzu ceļojuma!

29. Noklausieties klasē arī citas Pjēra Gripari pasakas, kas ierakstītas diskā „Brokā ielas pasakas”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

18. Gundars, Lauris. *Ķipars Pipars*. Pieejams: www.laurisgundars.lv [skatīts 04.09.2014.]

1. Izpēti Laura Gundara lugas „Ķipars Pipars” pirmo remarku un noskaidro, kas interesē lugas galveno varoni Klāvu!

Četrarpusgadīgā Klāva istaba. Pēcpusdiena. Te vairākas rotaļlietu kastes, šūpoles, dažnedažādu spēļu nokrauts galds, pie sienas grāmatplaukts.

Klāvs strauji iebrāžas istabā – viņš ir kāda „supercilvēka” lomā: te Klāvs brauc ar iedomātu ātru auto, te lec, krīt, gāžas, slēpjas no neredzamiem ienaidniekiem, lavās un atkal brauc. Ik brīdi viņš arī izšauj viņam vien redzamos mērķos, tiesa, pistoles vietā viņam pavārnīca.

2. Pipars (Ķipars) ir apmaldījies grāmatās un vairs nespēj atrast ceļu atkal uz savu grāmatu (uz mājām). Novērtē, vai Klāvs viens pats spēs Piparam palīdzēt!

3. Lasi fragmentu no lugas 2. cēliena un noskaidro, par kuru grāmatas varoni Klāva mamma ir sajūsmināta! Ieraksti brīvajās līnijās grāmatas varones vārdu un uzvārdu!

KLĀVS. (*iet pēc grāmatas*) Vispirms bildes jāapskatās, un nosaukums jāizlasa... (*Piparam*) Skaties, varbūt šitā ir īstā? Skaties! Arī gērbjas kaut kā, nu... jocīgi. Meitene kaut kāda, ķiparene, ne?

MAMMA. Nē, šī, man liekas, nav īstā.

KLĀVS. Bet paskaties!

MAMMA. Es esmu lasījusi, kad maziņa biju. Tas ir stāsts par Pepilotu Viktuāliju Rullgardinu Krismintu Efraima meitu G_____.

PIPARS, KLĀVS. Par ko?!...

MAMMA. Par P_____ G_____ . Par meiteni, kurai mājās dzīvo zirgs un uz pleca sēž pērtiķītis Nilsona kungs.

KLĀVS. Viņai katrā kājā cita kurpe!

PIPARS. Un zeķes pilnīgi dažādas!

MAMMA. Un viņa var visu! Visu, ko citi nemaz nevar un negrib. Viņa ir vislabākā visā pasaulē.

4. Lasi nākamo fragmentu un izskaidro, kā varētu atrisināt Klāva, viņa mammas un Pipara problēmu!

PIPARS. Kur tas puika, tas Sprīdītis ir?

MAMMA. (*lasa*) Visi bija no lielās zāles izbēguši...

KLĀVS. Kādas pils? ...

Parādās Sprīdītis.

SPRĪDĪTIS. Esat velna, paša nelabā kalpi? Nu, nākat priekšā! Es jūs par pankokiem pataisišu!

TURPINĀJUMS

KLĀVS. (*mammai, čukst*) Kur tad ir Sprīdītis?

SPRĪDĪTIS. Nākat, nākat! Es esmu Sprīdītis. Sasveicināties nemaz ar' negribat, vai?

KLĀVS, PIPARS. Labdien...

*Vispirms Klāvs, tad Pipars sniedz Sprīdītim roku, taču atraut vairs nevar –
tās pielīpušas kociņam, kas Sprīdītim rokā.*

Mamma, gribēdama atraut zēnus, arī pielīp: kā vilcieniņā.

5. Kas ir jādara Sprīdītim, lai visi atkal būtu brīvi?

6. Meklējot ceļu uz Pipara grāmatu, Pipars, Klāvs un Sprīdītis sastop kādas neparastas, astainas būtnes. Uzraksti uz līnijas, kā sauc vienu no tām!

KLĀVS. Mammu, lasi.

MAMMA. (*lasa*) ... Dejas grīda atradās mežā noriņā. Tā bija izrotāta ar jāņtārpiņu vainagiem...

KLĀVS. Skatieties!!!...

Tikai tagad visi pamana, ka zemē, viņiem pie kājām, ir spožs jāņtārpiņu gaismiņu mudžeklis – tas kārtīgi saskatāms, vien pieliecoties tuvu, tuvu, gandrīz skarot mazo pasaulīti ar degunu.

PIPARS. Cik te viss maziņš!

Visi aplūko dejas grīdu. Visi čukst, lai tur mītošos neizbiedētu.

MAMMA. (*lasa*) Meža ieplakā sēdēja sienāzis un skaņoja vijoli – visi gaidīja, kad sāksies dejas. Zem bērziņiem tupēja daudz koku gariņu un mēļoja. Trollītis M _____, Snorkes jaunkundze un Snifs viņus redzēja pirmo reizi...

KLĀVS. Tas ir trollītis M _____? Cik ļoti sīciņš!

PIPARS. Un tā smukā ir Snorkes jaunkundze?

MAMMA. (*lasa*) Tad aiz krūma atskanēja dziesmiņa Visi mazie dzīvnieciņi pušķīti sien astītē. Pēc brītiņa visi bija atraduši, ar ko labprāt vēlētos dejot, un nu jau griezās dejā...

Kaut kur klusu, klusu skan noslēpumaina mūzika.

7. Pipara ceļojums beidzās laimīgi – viņš nokļuva mājās. Noskaidro, cik plašs bijis lugas autora Laura Gundara ceļojums grāmatu pasaulē, un uzraksti, kuras tautas rakstniece ir sacerējusi katru lugas tekstā nojausamo grāmatu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

19. Hvolsons, Arveds. *Ķipariņi*. Rīga: Norden, 1997.

1. Uzzīmē, kā, tavuprāt, izskatās ķipariņš!**2. Atbildi uz jautājumiem! Aizpildi tabulas otro ailī!**

Jautājums	Atbildes	
	Pirms teksta izlasīšanas	Pēc teksta izlasīšanas
Kā vēl var saukt ķipariņus?		
Kur ķipariņi dzīvo?		
Ko ķipariņi dara?		
Ko ķipariņi ēd?		
Ar ko ķipariņi sarunājas?		

3. Izlasi Arveda Hvolsona darba „Ķipariņi” fragmentu!

Tālo ziemeļu mūžamežos zem papardes robotām lapām lielā barā dzīvoja mazie, jautrie ķipariņi – elfi jeb meža cilvēciņi.

Elfi dzīvoja vienos priekos. Visa viņiem bija papildnam un ne par ko nevajadzēja rūpēties: mežā ogu un riekstu bija bez sava gala, upītes un strautiņi piegādāja elfiem kristāldzidro ūdeni, bet puķes no savu ziedu sulas ražoja viņiem smaržīgu dzērienu, kuru elfi ļoti cienīja. Katru pusnakti elfi ierāpās ziedu kausiņā un ar baudu sūca smaržīgās valgmes pilienus, bet par to katra elfa pienākums bija pastāstīt puķei jauku pasaciņu. Kaut arī visa kā bija papildnam, ķipariņi tomēr neturēja rokas klēpī – visu dienu viņi kaut ko darīja: gan tīrīja savus dzīvokļus, gan šūpojās zaros, gan peldējās meža strautiņos. Reizē ar putniem viņi sveica saullēktu; klausījās, kā dārd pārkons, ko čukst lapas un zālīte, par ko spriež zvēri.

Putni stāstīja elfiem par karstajām zemēm, saulstari – par jūrām, bet mēness – par bagātībām zemes klēpī.

Ziemā ķipariņi dzīvoja putnu atstātās ligzdās un koku dobumos. Tomēr katru saulainu dienu viņi gāja laukā no savām mītnēm. Un tad pa visu mežu pīkstēja un smilkstēja, uz visām pusēm lidoja sniega bumbiņas, tik lielas kā kniepadatas galviņa, un pacēlās sniegavīri, kas nebija lielāki par mazas meitenītes mazo pirkstiņu. Tomēr ķipariņiem tie šķīta vislielākie milži, jo bija piecreiz lielāki nekā viņi paši.

Tikko uzpūta pirmā pavasara elpa, ķipariņi izvācās no saviem ziemas mitekļiem un apmetās uz dzīvi vizbulīšu ziedu kausiņos. No šejienes palūkodamies ārā, viņi redzēja, kā sniegs kļuva melns un kusa, kā ziedēja lazdas tai laikā, kad viņu lapiņas vēl gulēja, saritinājušās siltajos pumpuriņos. Ķipariņi noskatījās arī, kā vāvere vāc mājās pēdējos ziemas krājumus no attālās noliktavas; redzēja, kā atgriežas putni savās vecajās ligzdās (kurās pa ziemu dzīvoja ķipariņi) un kā mežā pamazām ierodas zaļums.

4. Aizpildi tabulas trešo aili!

5. Iekrāso izlasītajā tekstā tēlainās izteiksmes līdzekļus – salīdzinājumus, personifikācijas, epitetus!

6. Kuri sporta veidi padodas tev?

7. Kuri sporta veidi, tavuprāt, varētu padoties ķipariņiem? Kāpēc?

8. Lasi stāsta fragmentus!

„Tūliņ, tūliņ! Ļaujiet jel atpūsties. Tā, tagad es varu sākt. Tikai klausieties un nepārtrauciet mani... Es gāju pa parku un meklēju sev vietīņu, kur atpūsties. Te pēkšņi ieraudzīju lielu laukumu. Paskat tik, domāju, kas te īsti varētu būt? Domāju un domāju, bet nevarēju un nevarēju uzminēt. Tomēr viss kas var gadīties. Es paslēpos aiz krūma un gaidīju. Pēc kāda brītiņa laukumā ieradās pulciņš dāmu un kavalieru, izvilka tīkliņus, paņēma rokās lāpstīņas un ar tām sita šurp un turp mazas bumbiņas. „Kungi,” viens kavalieris ierunājās, „kurš no jums vēlas spēlēt ar mums tenisu, lūdzu, nāciet šurp pie manis.” – „Ahā,” es nodomāju, „šo spēli tātad sauc par tenisu.” Pa to laiku, aicinājuma mudināti, kavalieri cits pēc cita aizsteidzās. Visiem viņiem bija brīnišķīgi apģērbi, laikam šūti taisni šai spēlei. Pat īpašas kurpes, kas bija pieskaņotas apģērbam.”

„Viņi droši vien vēl ir turpat laukumā, skriesim jel ātrāk turp!” Auša pārtrauca Burbulīša stāstu.

„Pagaidiet, ļaujiet man stāstu pabeigt!”

Bet ķipariņiem, kā varēja redzēt, Burbulīša garais stāsts bija apnicis, un viņi visi metās Aušam līdzi, Tā viņi drīz vien aizskrēja pie plašas pļaviņas, kur liels pulks spēlēja tenisu. Ķipariņi uzmanīgi sekoja spēlei. Tiklīdz spēlētāji aizgāja no laukuma prom, turpat zemē nometuši spēles piederumus, Auša uzaicināja ķipariņus arī uzspēlēt vienu tenisa partiju, kā to pieaugušie dara. „Kā jūs domājat, vai nespēlēsim?”

„Saspēlēsim gan, protams, saspēlēsim!” visi vienbalsīgi piekrita.

„Vai, es taču vēl nevaru spēlēt! Pagaidiet, kamēr es pašūšu sev spēlei piemērotu uzvalku,” Burbulītis mācās virsū brāļiem.

„Te tev nu bija! Šuj, ja tev patīk, bet mēs spēlēsim!” brāļi atteica Burbulītim.

Bet, kamēr Burbulītis paslēpies sēdēja un šuva, pļaviņā zem kastaņām skanēja troksnis, klaigas un smieklī. Ķipariņi no visas sirds nodevās jaunajai spēlei un smējās līdz asarām par saviem jocīgajiem piedzīvojumiem.

Prātiņš trāpīja ar bumbiņu Zaķalūpai. Tas nevarēja izturēt sparīgo triecienu un nogāzās zemē, līdz noraudams arī Vientiesi, kurš savukārt pagrūda Grozgalvīti. Grāmatnieks pakrita zem tīkliņa un blāva, ka viss laukums skanēja. Pie otra tīkliņa gulēja Rušķis Vizinis, bet viņam priekšā izstiepās garšļaukus Niķupolis.

9. Kā ķipariņiem veicās tenisa spēlē? Pastāsti, vai esi spēlējis tenisu un kā tev veicās, spēlējot pirmo reizi!

10. Pastāsti solabiedram, kā tev patīk slidot!

11. Izlasi, kā ķipariņiem padevās slidošana!

„Ko tad mēs lai šodien iesākam?” Burbulītis nopūtās.

„Es gan zinu! Iesim slidot!” Lēcējs teica biedriem.

„Ej nu, trakais! Kas tad vasaras vidū slido? Kur tad tagad ir slidotavas?” no visām pusēm bira jautājumi.

„Nāciet man līdzi, es jums parādīšu.”

Elfu bars devās Lēcējam līdzi. Tas pieveda biedrus pie lielas, apaļas celtnes, kam durvis bija aizslēgtas. Ar veiklu paņēmienu Zaķalūpa atvēra durvis, un ķipariņi ieraudzīja lielu zāli ar spožu bruģakmens grīdu, kura bija tik gluda kā spogulis.

„Urā! Te ir jauki, tā tik ir mākslīgā slidotava!” ķipariņi sauca.

„Tas vēl nieks! Bet paskatieties, kas man te vēl ir sagādāts!” Lēcējs lepni teica. „Bruģakmens slidotavai taču vajadzīgas skrituļslidas.” Un Lēcējs parādīja pārsteigtajiem biedriem veselu kastīti ar mazām, mazām skrituļkurpītēm.

„Man dod tās, kam tie sarkanie ritenīši!” Burbulītis sauca. Viņš jau bija ieraudzījis vienu pāri nokrāsotu skrituļkurpīšu.

„Tev, tev, kam tad citam!” Lēcējs smējās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

20. Jaunsudrabiņš, Jānis. *Baltā grāmata*. Rīga: Valters un Rapa, 2005.

1. Lasī Jāņa Jaunsudrabiņa „Baltās grāmatas” tēlojumu „Linga” un uzzini par populāru spēli rakstnieka bērnības laikā! Aizpildi tabulu!

2. Tekstā pasvītrotajiem vārdiem atrodi nozīmes skaidrojumu, izvēlies pareizo atbildi, to apvelkot vai iekrāsojot! Kad darbs paveikts, salīdzini savas atbildes ar solabiedra atbildēm!

Kāpēc spēle zēniem patika?	Kāpēc šī spēle bija bīstama?
•	•
•	•
•	•

Vai esat dzirdējuši, kā ar lingu mests akmens dzied?

Kā nu ne!

Ja tā ir maza, gludena oliņa, tad tās dziesma ir: vuiš... un beigās kaut kur tālu laukā vai pļavā: pakš! – Ir akmentēns jau prāvāks, tad tas novelk: dimm!... un tālumā: būkš! Bet, ja tam gadās ūdenī krist, tad liekas, it kā būtu sarkans nokarsēts, ar tādu šņākoņu ūdens viņu aprij. Pagadās akmens liels un nelīdzens, tad tas spurkš kā zvirbulis un neskrien necik tālu.

Un pašas lingas, tās ir tik dažādas! – Mēs dabūjām no mātēm vecas jostas, stāvējām uz kalniņa un lodējām akmeņus pļavā, ka rūca vien. Vajadzēja tikai jostas vienu galu aptīt ap roku un otru galu pieņemt klāt, līkumā tad iesēdināt akmeni, apgriezt reizes divas ap galvu un laist tad svabado galu vaļā. Bez labas prasanas vis negāja. Vajadzēja palaist ne ātrāk, ne vēlāk kā zināmā acumirkli, citādi akmens gāja turpu, kur negribēja ne viņš pats, ne sviedējs. – Ar šo metamo tomēr nebij visai labi, drīz vien dzijas sāka stāpīties, un mēs redzējām, ka josta ir neglābjami pazudusi, jo asie lauka akmeņi, ar sparpu laukā raudamies, plēsa to kā ar zobiem.

Nu, kad jostu nevarējām vairāk dabūt, tad mēs ņēmām vienkāršu sprunguli, iešķēlām vienu galu, iespiedām šķēlumā akmeni un laidām. Bet ar šāda veida lingu varēja strādāt tikai ar pavisam niecīgiem akmeņiem, tāpēc lietojām to tikai tad, kad nebija nekādi iespējams pie citas tikt.

Vispilnīgākā tomēr bij un palika kātainā linga. Tā izskatījās tīri kā pātaga. Tikai kātām vajadzēja būt resnākam, bez tam lokanām un elastīgām, ar mazu šukumiņu tievgalī. Šis šukumiņš neļāva auklai nomukt, un pie tā bij laba piegulšana akmenim.

akmentēns

- sprungulis
- akmens
- kukurznis

lodēt

- mest
- nolikt
- meklēt

svabadais

- tievais
- aptītais
- brīvais

šukums

- sazarojums
- mezgls
- piepe

TURPINĀJUMS

Ap akmeni tad nu tika apņemta aukla, pāri šukumiņam. Auklas galā bija cilpa, tajā līda īkšķis un ar auklu savilka lokano lingas kātu līku kā kamanu slieci. Nu akmens stāvēja kā maza nastiņa uz gara, līka cilvēka muguras. Vajadzēja tikai atvēzēties un pūst vaļā. Līdz ar metienu bij jālaiž cilpiņa no īkšķa nost. Tas nebij vis tik viegli izdarāms, un sākumā es daudzreiz palaidu īkšķi vaļā vai nu agrāk, vai vēlāk, nekā bija vajadzīgs. Sevišķi bailīga bij tāda sviešana ļaužu un logu tuvumā, bet tomēr daudzreiz darīju to sētsvidū, kad lielie bij pie darba un nebij, kas mani rāj.

Tā reiz es, izvilcis no paklētes saimnieku Jāņa lingu, stāvu sētsvidū un sviežu akmeni pēc akmens. Dažs no tiem man aiziet gluži uz otru pusi, dažs ielien klēts jumtā – tik salmi vien paceļas tai vietā. Bet es par to nebūt nebēdāju. Man ne prātā nenāk, ka tuvumā ir istabas logi un ka klēts priekšā Jānis vilē kapātevi.

„Vai Dieviņ! Vai Dieviņ!” Jānis uzreiz iesaucas.

Es satrūkstos un raugos atpakaļ.

Jānis ir saķēris galvu, uzmetis briesmīgu kūkumu un grozās kā apreibis pa klētspriekšu. Tad viņš ieskrien klētī.

Es iešu raudzīt, kas šim gan tik pēkšņi noticies.

Avū! – Jāņam galva pušu!

Ne nu taisni pušu, bet pierē uztūcis tāds zilums, it kā tur patlaban dīgtu rags. Jānis sēd uz gultas malas, birdinādams lielas asaras un ar naža ģelzi spaidīdams zilumu.

Ienāk saimniece, Jāņa māte.

„Kas tad te, sātan? Nu jau atkal apšķendējies?!”

„Apšķendējies gan?!” Jānis rūc un ceļ roku, lai rādītu uz mani.

Es kā bilde no klēts laukā un prom pa olnīcu uz ganībām.

paklēte

- liels akmens
- klēts apakša (zem klēts)
- pagrabs

kapātevis

- lapu kapājamais
- kāpnes
- izkopts

ģelzis

- naža spals
- asmens
- rotājums

apšķendēties

- izlikties
- smieties
- spēlēties

olnīca

- olu kurvis
- ganību ceļš
- rudzu lauks

3. Uzraksti ieteikumu, kā Jancim rīkoties tālāk!

4. Rūpīgi pārskati tekstu vēlreiz un uzzīmē lingu!

TURPINĀJUMS

5. Uzraksti savas iecienītākās brīvā laika spēles noteikumus!

6. Uzzīmē spēles norises plānu vai zīmējumu!

8. Izskaidro, kas tevis izvēlētajā spēlē varētu patikt jebkurā laikā dzīvojošiem / dzīvojušajiem bērniem, arī Jancim!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

21. Kinnijs, Džefs. *Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

1. Pārrunā ar solabiedru, kāpēc cilvēki raksta dienasgrāmatu!**2. Uzmanīgi izlasi fragmentu no Grega dienasgrāmatas!**

Mūsu ģimene nekur nebrauca un nedarīja neko jautru, un tā ir tēta vaina. Viņš lika man atkal iestāties peldēšanas pulciņā un vienmēr rūpējās, lai es nekavēju nevienu treniņu.

Tētis nez kāpēc ir iedomājies, ka man ir lemts kļūt par dižu peldētāju vai ko tamlīdzīgu, tāpēc viņš liek man katru vasaru trenēties.

Kad es pirms pāris gadiem piedalījos savās pirmajās peldēšanas sacīkstēs, tēvs man bija pastāstījis, ka tad, kad tiesnesis izšaus no starta pistoles, man jāienirst un jāpeld.

Bet viņš nepateica, ka starta pistolē ir tikai tukšas patronas.

Tāpēc es vairāk raizējos par to, kur aizlidos lode, nekā par to, lai laikus nokļūtu otrā baseina malā.

Un arī pēc tam, kad tētis man izstāstīja visu par starta pistolēm, es tik un tā biju sliktākais peldētājs savā komandā.

Tomēr vasaras beigās, kad notika apbalvošana, es saņēmu balvu „Par lielāko izaugsmi”. Un tas tikai tāpēc, ka pēdējās sacensībās biju uzlabojis savu rezultātu par desmit minūtēm – salīdzinājumā ar pirmajām sacensībām.

Laikam jau tētis gaida, kad attaisnošu savu potenciālu.

Godīgi sakot, iet uz peldēšanu bija vēl sliktāk nekā iet uz skolu.

3. Kāds ir tavs viedoklis par Gregu un viņa tēvu? Pārrunā to ar solabiedru, savu secinājumu uzraksti!

4. Tu esi žurnāla vai laikraksta žurnālists. Tev jāveido raksts par jauno peldētāju Gregu. Izdomā un uzraksti piecus jautājumus Gregam!

TURPINĀJUMS

5. Uzrakstītos jautājumus uzdod solabiedram, iedomājoties, ka viņš ir Gregs!

6. Kādu ārpusstundu nodarbību tu apmeklē vai gribētu apmeklēt? Kāpēc?

7. Strādājot grupās, noskaidrojiet, kurus pulciņus jūs apmeklējat un kuru no tiem apmeklē visvairāk skolēnu! Pabeidz teikumu!

Vispopulārākais pulciņš ir _____, tādēļ ka _____

8. Gregs saņēma balvu par izaugsmi. Mājās, izmantojot dažādus materiālus, izveido šo balvu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

22. Kinnijs, Džefs. *Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

1. Iedomājies, ka tev ir jāiet pie sava drauga / savas draudzenes uz dzimšanas dienu. Tev ir jānopērk dāvana. Ko tu pirksi? Savu izvēli pamato!

2. Izlasi fragmentu no grāmatas „Grega dienasgrāmata. Rodriks rullē”!

Sestdiena

Rīt ir Roulija dzimšanas dienas ballīte, tāpēc mamma mani aizveda uz lielveikalu, lai nopirktu dzimšanas dienas dāvanu. Es izvēlējos vienu no jaunākajām videospēlēm un tad pasniedzu mammai, lai viņa par to samaksā. Bet mamma teica, ka man tā esot jāpērk par savu naudu.

3. Ko tu atbildētu mammai?

4. Turpini lasīt stāsta fragmentu!

Es pateicu mammai, ka, pirmkārt, man vispār nav naudas.
Un, otrkārt, ja man būtu nauda, es tik un tā netērētu to Roulijam.
Mammai nemaz nepatika tas, ko es pateicu, bet tā nav mana vaina, ka esmu tukšā. Man vasarā bija darbs, bet tie cilvēki, pie kuriem strādāju, bija tik briesmīgi negodīgi, ka es tā arī neko nenopelnīju.

5. Kāpēc, tavuprāt, Gregs netērētu naudu Roulijam?

6. Kāpēc Gregs neko nenopelnīja?

TURPINĀJUMS

7. Kā tu nopelni kabatas naudu? Pārrunā to ar savu solabiedru! Uzraksti, tavuprāt, vislabāko ideju, kā nopelnīt savu naudu!

8. Turpini lasīt Grega dienasgrāmatu!

Mums ir tādi kaimiņi Fulleri, kas dzīvo pāris māju tālāk, un viņi katru vasaru dodas atvaļinājumā.

Parasti viņi atstāj savu suni Princesi suņu viesnīcā, bet šovasar mēs sarunājām, ka viņi man maksās piecus dolārus dienā, ja es pabarošu Princesi un izvedīšu pastaigā. Es izlēmu, ka tādējādi nopelnīšu gana daudz naudas, lai nopirktu veselu kaudzi videospēļu.

9. Gregam neizdevās nopelnīt naudu videospēlēm. Uzraksti, kā tu domā, kāpēc zēnam tas neizdevās!

Ieteikumi

Rosināt skolēnus rakstīt dienasgrāmatu, atspoguļojot dienas notikumus un emocionālos pārdzīvojumus.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

23. Kivirehks, Andruss. *Sirli, Sīms un noslēpumi*. Rīga: Liels un mazs, 2009.

1. Lasi fragmentu no igauņu rakstnieka Andrusa Kivirehka grāmatas „Sirli, Sīms un noslēpumi” un atrodi izceltajiem vārdiem atbilstošos sinonīmus, kas minēti blakus tekstam! Savieno atbilstošos vārdus ar līniju!

Sirli un viņas draudzenes tik tikko spēja sagaidīt stundu beigas. Izskatījās, ka skolas soli svilina, viņas knosījās, lūdzošiem skatieniem lūkojās uz pulksteni virs tāfeles, līdz beidzot pielēca kājās. Viņas tā steidzās ārā no klases, ka pie durvīm izveidojās sastrēgums un daži nelaimīgi zēni, kas, mierīgi iedami ar savām skolas somām, patrāpījās meitenēm pa kājām, tika notriekti gar zemi.

„Nez, kas skuķiem lēcies,” brīnījās zēni, bet viens no viņiem, kam bija gadu vecāka māsa, nicīgi paziņoja:

„Ek, viņas iet skatīties to slīcēju glābēju. Pilnīgi stulbs seriāls. Būtu uz mūsu pilsētu atbraucis Betmens, tad būtu forši!”

Tikmēr meitenes jau traucās pa ielu. Pieturā viņām paveicās, jo tieši pienāca trolejbuss. Viņas visas līdz pēdējai tajā iesprūdījās un tad savas piecpadsmit minūtes kratījās pilsētas centra virzienā, zākādamas trolejbusa lēnumu un satraukti žvazdēdamas kā žagatu bars.

Centrā noskaidrojās, ka glābējs patīk ne tikai skolas skuķiem, kur nu saspieytojušas bija arī lielākas meitenes un pat gatavās tantes, viņas drūzmējās pie viesnīcas, kur glābējs dzīvoja, un gaidīja viņa parādīšanos. Visām rokās bija ciemiņa fotogrāfijas un pildspalvas, lai lūgtu glābējam autogrāfu, un Sirli jutās noraizējusies, ieraugot tādu ļaužu pūli, kam bija visai grūti izlauzties cauri. Bet viņa ietiepīgi ķīlējās starp tantēm, reizēm sapinās kāda mēteļa stērbelēs, atkal izķepurojās, līda un spriedās, un, būdama tieva un maza, patiešām visur tika cauri un nonāca gandrīz pirmajā rindā. Viesnīcas durvis bija pavisam tuvu, Sirli no kabatas dziļumiem izķeksēja sava mīļā glābēja Bila attēlu.

SARUNĀTIES
LĪST
LAMĀT
STEIGTIES
BRAUKT
IEKĀPT
GADĪTIES
SAPULCĒTIES
IZŅĒMT

2. Prognozē, kas varētu iztraucēt Bila tikšanos ar līdzjutējām! Savu ideju notikuma turpinājumam uzraksti!

TURPINĀJUMS

3. Sameklē Andrusa Kivirehka grāmatu „Sirli, Sīms un noslēpumi” un noskaidro, kas ir milzīgais, ezim līdzīgais briesmonis, kas iztraucēja tikšanos!

4. Salīdzini, kā tava prognoze saskanēja ar rakstnieka fantāziju! Uzraksti ieteikumu autoram nākamajai asprātīgajai grāmatai! Ja vēlies, uzzīmē grāmatas galveno varoni!

5. Sagatavo un noformē lapiņu autogrāfam! Ja nu pēkšņi satiksi grāmatas autoru Andrusu Kivirehku vai tulkotāju Maimu Grīnbergu, varēsi palūgt autogrāfu.

TURPINĀJUMS

6. Iejūties tulkojošās vārdnīcas („Igaunu – angļu – latviešu valodas vārdnīca”) veidotāja lomā un pieraksti vārdu tulkojumu latviešu valodā! Nepieciešamības gadījumā izmanto angļu – latviešu valodas vārdnīcu!

Tere! – Hallo! – _____

Tere hommikust! – Good morning! – _____

Tere pāevast! – Good day! – _____

Tere õhtust! – Good evening! – _____

Nāgemist! – See you! – _____

Head aega! – Good bye! – _____

Head päeva! – (Have a) good day! – _____

Head õhtut! – (Have a) good evening! – _____

Head ööd! – Good night! – _____

Palun! – Here you are!, Please! – _____

Tānan! = Aitäh! – Thank you! – _____

Vabandust! = Vabandage! – Sorry! – _____

Jah = Jaa. – Yes. – _____

Ei. – No. – _____

7. Uzraksti, kā latviešu valodā tulkojamas frāzes!

Tere, Andruss! – _____

Tere, Maima! – _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

24. Lindgrēne, Astrida. *Ronja – laupītāja meita*. Rīga: Liesma, 1989.

1. Atrodi „Frazeoloģijas vārdnīcā” skaidrojumu vārdu savienojumam „iet (kāda) pēdās”!**2. Uzraksti, par ko tu kļūsi, ja iesi**

- tēva pēdās – _____;
- mātes pēdās – _____;
- vecmāmiņas pēdās – _____;
- vectētiņa pēdās – _____.

3. Lasi Astridas Lindgrēnes grāmatas „Ronja – laupītāja meita” fragmentu un noskaidro, vai Ronja un Birka ies savu vecāku pēdās! Pasvītro teikumus, kuros izteikts Ronjas un viņas drauga viedoklis!

Ilgu laiku Matisa pilī neviens nebija smējies – ne Birka, ne Ronja –, un Matiss ar Borku vēl nebija lāgā pieraduši pie laimes, ka bērni atkal ir mājās. Tāpēc viņu ausīm šie smieklī likās kā vismaigākā mūzika, un tas mudināja viņus plātīties vēl vairāk par saviem bērniības varoņdarbiem.

Te piepeši Matiss ieteicās:

– Nesēro, Borka, ka tev šodien neveicās. Borkas dzimtai var pienākt labāki laiki. Kad mēs ar tevi vairs nebūsim, tad, jādomā, vadonis būs tavš dēls. Jo mana meita negrib, un, kad viņa saka – nē, tad tā arī ir, to viņa mantojusi no savas mātes.

To izdzirdis, Borka no sirds izskatījās apmierināts. Bet Ronja pāri galdam uzsauca:

– Un vai tu domā, ka Birka grib būt par laupītāju vadoni?

– To viņš grib, – Borka bija cieši pārliecināts.

Tad Birka nogāja no galda un nostājās tā, lai visi varētu viņu redzēt. Pacēlis savu labo roku, viņš deva svētu zvērestu: lai kas arī notiktu, viņš nekad nebūs laupītājs.

Drūms klusums nolaidās pār velvju zāli. Borka sēdēja asaru pilnām acīm, noskumis par savu dēlu, kas tik nedabiski atsakās iet tēva pēdās. Bet Matiss raudzīja viņu mierināt.

– Man ir nācies pierast, – viņš sacīja, – un arī tev nāksies. Šajos laikos ar bērniem neko nevar panākt. Tie dara, kā paši grib, – atliek vienīgi samierināties. Bet viegli tas nav!

Abi vadoņi ilgi sēdēja un drūmi raudzījās nākotnē, kur Matisa dzimtas un Borkas dzimtas lepnā laupītāju dzīve būs vienīgi pasaka un ātrai aizmirstībai nolemtas atmiņas.

TURPINĀJUMS

4. Kā jutās bērnu vecāki, domājot par viņu nākotnes nodomiem, un kāds bija bērnu lēmums? Pabeidz iesāktos teikumus!

Matiss, Ronjas tētis, zināja, ka _____

Borka, Birkas tēvs, bija _____

Ronja bija stingri nolēmusi _____

Birka uzdrošinājās _____

5. Uzraksti pasakas turpinājumu no Ronjas vai viņas drauga Birkas skatpunkta – izstāsti, kāpēc viņi neies savu vecāku pēdās! Stāstījumā atklāj,

- ko bērni varētu darīt,
- ar ko viņiem patiktu nodarboties,
- ko viņi vēlētos sasniegt!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

25. Milns, Aleksandrs, Alans. *Vinnijs Pūks un viņa draugi*. Rīga: Liesma, 1977.

1. Lasi fragmentu no Aleksandra Alana Milna grāmatas „Vinnijs Pūks un viņa draugi” (lasot vari arī klausīties ierakstu) un pārdomā, kā to varētu parādīt uz skatuves!

Ar atšķirīgu krāsu zīmuļiem iekrāso Teicēja, Kristofera Robina un Vinnija Pūka tekstu!

Tad Kristofers Robins sāka stāstīt Pūkam par Cilvēkiem, ko sauc Karaļi un Karalienes, un par citiem, ko sauc Aģenti, un par vietu, ko sauc Eiropa, un par salu jūras vidū, kur nepiestājas neviens kuģis, un kā var iztaisīt Sūkņa Pumpi (ja grib), un kā Bruņiniekus iesvēta par Bruņiniekiem, un kādas mantas nāk no Brazīlijas. Pūks, atspiedies pret vienu no sešdesmit-un-nezin-cik priedēm un salicis rokas uz vēdera, sēdēja un klausījās, pa reizei iesaukdamies: „O!” – un: „Es to nemaz nezināju!” – un domāja, cik labi būtu, ja viņam galvā būtu Īstas Smadzenes un viņš tik daudz zinātu. Pa to laiku Kristofers Robins bija visu izstāstījis un apklusis, un sēdēja, skatīdamies plašajā pasaulē un vēlēdamies, kaut vienmēr tā būtu.

Bet Pūks domāja savas domas un pēkšņi jautāja Kristoferam Robinam:

- Vai tas ir Augsts Gods būt tādām Brūniniekam, par ko tu stāstīji?
- Kādam? – izklaidīgi pārvaicāja Kristofers Robins, kurš pašlaik klausījās kaut ko citu.
- Kas uz zirga, – Pūks paskaidroja.
- Bruņiniekam?

– Pareizi, bruņiniekam, – teica Pūks. – Es domāju, vai tas ir tikpat Augsts Gods kā būt Karalim, Aģentam un citiem, ko tu nosauci?

– Gluži tik augsts gods kā Karalim tas nav, – atbildēja Kristofers Robins. Redzēdams, ka Pūks izskatās vilies, viņš piebilda: – Bet augstāks nekā Aģentiem.

– Vai Lācis var būt Bruņinieks?

– Protams, var, – teica Kristofers Robins. – Es tevi tūlīt iesvētīšu. – Viņš paņēma žagariņu, uzsita Pūkam pa plecu un sacīja: – Celies, ser Pūk fon Lāci, uzticamākais no visiem maniem bruņiniekiem.

Pūks piecēlās, atkal apsēdās un teica „Paldies!” – kā pieklājas, kad esi iesvētīts par Bruņinieku. Viņš iegrima pussnaudas sapnī, kurā viņš, Sers Pumpis, Sers Brazīlija un Aģenti dzīvoja Mežā ar zirgu un bija (izņemot Aģentus, kas baroja zirgu) ļoti uzticami bruņinieki Labajam Karalim Kristoferam Robinam.

TURPINĀJUMS

2. Strādājot grupās, izdomājiet, kā pārveidot fragmenta sākumu, lai būtu vairāk sarunu, nevis garš Teicēja teksts! Pierakstiet, jūsu prāt, labāko variantu!

3. Sadaliet lomas un izlasiet tekstu lomās! Izteiksmīgākajiem lasītājiem pasniedziet balvas!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

27. Pērkons un kunigaikša meita//Gulbju karaliene. Lietuviešu tautas pasakas. Rīga: Liesma, 1980.

1. Kas tev dzīvē ir vissvarīgākais? Uzraksti trīs piemērus!

1. _____
2. _____
3. _____

2. Izlasi lietuviešu tautas pasaku „Pērkons un kunigaikša meita” un noskaidro, kas bija vissvarīgākais kunigaikša (zemes vietvalža) jaunākajai meitai!

Kunigaikstis, dodamies prom uz svešām zemēm, vaicāja savām trim meitām, kādu ciemkukuli viņām pārvest.

- Pārved man ratiņu, kurš pats vērptu, – vecākā meita lūdza.
- Pārved man otiņu, kura pati visādas lelles izkrāsotu, – vidējā meita lūdza.
- Bet man pārved vijoli, kura pati spēlētu un pati dejotu, – jaunākā meita lūdza.

Kunigaikstis piecus gadus ciemojās tālās zemēs, tur skatīja visvisādas neredzētas mantas. Par lielu naudu nopirka ratiņu un otiņu, bet tādu vijoli, kura pati spēlētu un pati dejotu, nekur nevarēja atrast. Viņš brauca uz mājām noskumis, ka mīļotās meitas lūgumu nav izpildījis. Savas zemes robežas tuvumā viņš satika Pērkonu, kurš dobjā balsī sāka taujāt: no kurienes kunigaikstis atgriezoties un kāpēc esot tāds sadrūmis? Kunigaikstis tam visu izstāstīja, un Pērkons viņam solījās tūdaļ uzdāvināt šādu vijoli.

Tikai tu man atdod to, kas no tavas zemes atskries uz manējo.

„Kas gan varētu atskriet? Varbūt kāds lops vai zvērs,” kunigaikstis pie sevis nodomāja un tūdaļ bija ar mieru Pērkonam to atdot. Un tas viņam pretī iedeva brīnumaino vijoli. Kunigaikstis vēl nebija paguvis vijoli izmēģināt, kad mežs nobrīkšķēja un no biezokņa izlēca zirgs, kura mugurā sēdēja kunigaikša jaunākā meita, tagad jau izaugusi par skaistuli. Viņa krita tēvam ap kaklu, priecājās, ka sagaidījusi to. Bet par vijoli – savu bērnišķīgo untumu – bija pavisam aizmirusi. Kad viņi atgriezās mājās, priekšā jau gaidīja dzīres – kunigaikša pili todien tika alus dzerts mucām un kliņģeri ēsti kaudzēm. Tikai vecais kunigaikstis nespēja nedz alu izbaudīt, nedz kliņģeri nogaršot, jo sirdi māca nemiers: kā nu būs ar solījumu? Pagāja viena diena, otra, un Pērkons pašā pusnaktī jau dārdināja pie kunigaikša loga:

– Atdod man to, ko solīji! Balti galdi man jau saklāti, raibas dzegas darinātas.

Kunigaikstis lika kalponei grezni saģērbties un izstūma viņu pa logu. Pērkons dūkdams un rūkdams aizstiepa viņu uz savu pazemes pili un iedeva viņai trauku ar zaļu vīnu, lai nomazgā kājas.

– Ki-ki-ki, – kalpone smējās. – Kaut kas neredzēts – vīnā mazgāt kājas!

Tad Pērkons sagrāba viņu aiz stērbelēm, aizludināja atpakaļ uz kunigaikša pili, iemeta pa logu lielajā istabā un nodārdināja:

– Kāpēc tu mani piekrāpi? Kāpēc man neīstu meitu izprecināji? Dod šurp savu jaunāko meitu! Balti galdi sen jau klāti, raibas dzegas darinātas.

Tagad kunigaikstis saviem ļaudīm izdalīja krameniņas un lika šaut uz Pērkonu. Tas pa īstam sāka spert zibeņus, rībināt un drebināt pils pamatus, cilāt jumtu, tricināt rūtis! Daudz lopu kūtis nospēra, labību sagāza veldrē, ābolus nopurināja, kokus ar saknēm izrāva. Ja tu neturēsi vārdu un savu jaunāko meitu man nedosi, es tavu pili nolīdzināšu ar zemi.

– Kā lai nedodu, ņem! – kunigaikstis nobijies teica un pa logu atdeva savu jaunāko meitu. Pērkons ar kunigaikša jaunāko meitu aizsvilpa un aizšalca uz savu pili. Tur nolika viņai priekšā trauku ar zaļu vīnu, lai mazgā kājas.

– Vai tu proti vīnā mazgāt kājas?

– Kas tur ko neprast, – kunigaikša meita atbildēja. – Tēva mājās es katru dienu pienā mazgājos. Tāpēc esmu balta, kā pienā peldējusies.

Pērkons saprata, ka tā ir kunigaikša īstā meita, un centās viņai visādi iztapt. Taisnība, Pērkons reti bija kopā ar viņu, allaž padebešos trenkājās, grāva, spēra zibeņus, bet pēc atgriešanās pārvērtās par skaistu jaunekli un visādi iepriecināja savu sievu, stāstīdams par dažādiem atgadījumiem, ko viņš redzējis, skraidīdams zemei apkārt.

Reiz Pērkons viņai teica:

– Vai tu zini jaunumu? Tava vecākā māsa precas. Viņa jau cep pīrāgus, un to smarža pat debešos man kutina nāsis.

– Lai precas vesela, – kunigaikša meita sacīja. – Man visas takas uz mājām jau aizaugušas.

Kunigaikša meita tikai izlikās, ka mājās būtu aizmirsusi, bet sirds viņai sāpēja, ka savu māsu nevarēs nedz apdziedāt, nedz izvadīt, nedz nomičot. Pērkons ieraudzīja viņas sirdsēstus un sacīja:

– Debesu takas nav aizaugušas. Es aizvedīšu tevi uz māsas kāzām. Tikai tur tu ne pušplēsta vārda nebilsti par mani.

Vecāki un māsas cienāja kunigaikša jaunāko meitu, deva pīrāgus ēst un saldu medu dzert, bet, tikko sāka vaicāt par viņas vīru Pērkonu, jaunākā meita izlikās nedzirdam. Pusnaktī pēc kāzām atdārdēja Pērkons un viņu aiznesa prom.

Pēc kādiem pāris gadiem Pērkons sievai atkal saka:

– Tagad precas tava vidējā māsa. Tur tik daudz zosu plūc, ka visa pils no tāienes izskatās balta, bet viena pūciņa man pakutināja nāsis, un es padebešos pat nošķaudījos. Ja tu apsolies nebilst ne vārda par mani, es tevi atkal aizvedīšu uz turieni. Bet, ja solījumu neturēsi, tu nekad pie manis vairs neatgriezīsies.

– Kā es pie tevis lai neatgriežos? Kas mūsu dēlus audzinās? Es klusēju viņā reizē, klusēšu arī tagad.

Kunigaikša jaunākā meita ar Pērkonu jau bija sagaidījusi divus dēlus.

Bet, tikko viņa nokļuva sava tēva pilī pie balta galda, tikko tuvinieki viņu sāka cienāt ar saldu miestīņu un iztaujāt visādiem viltīgiem vārdiem, kunigaikša meitai noreiba galva un viņa izstāstīja par savu laimi, par savu vīru un saviem dēliem.

– Es te ēdu un dzeru, bet mans vīrs Pērkons tagad stāv aiz loga un briesmīgi dusmojas.

Tā arī bija. Pērkons sāka briesmīgi trakot, kunigaikša pili ar visiem ciemiņiem un dzīru galdiem aiztrieca nezin kur aiz deviņām upēm, bet kunigaikša meita, Pērkona sieva, palika klajā laukā stāvam, ne vairs mājū, ne vīra, ne bērnu. Kunigaikša meita gāja, aiz asarām neredzot taku zem kājām, savu vīru mīļiem vārdiem piesaukdama. Bet Pērkons bija aizkūlies uz pašu zemes malu un nerādīja nekādas zīmes, kur viņš atrodas. Tad kunigaikša meita devās pie Saules.

– Vai tu, Saulīt, māmuliņ, nezini, kur ir mans vīrs?

Bet Saule nezina, tikai izvārīja viņai vistas viras maltīti un kauliņus lika ietīt lupatiņā.

Tad kunigaikša meita aizceļoja pie Mēness. Arī tas viņai lika apēst vistu, bet kauliņus – ietīt lupatiņā. Mēness aizsūtīja viņu pie Vakaru vēja. Tas sasauca kopā mazākos vējus: Dienvidi, Rīteni un Ziemeļi. Tie visi reizē sāka pūst, tomēr nekādu vēsti neatpūta. Tad sūtīja Vētru meklēt, un Vētra dabūja zināt, kurā zemes malā Pērkons atrodas. Kunigaikša meita nogurusi gāja un gāja, kamēr nonāca pie stāva, slidena stikla kalna. Tādā kalnā nevar nedz uzkāpt, nedz uzjāt, nedz uzrāpties – cilvēks slīd atpakaļ un sašķīst kā ola. Te viņa nolika citu aiz cita vistas kauliņus, kauliņi turējās klāt kā pieauguši, un viņa pa tiem devās uz augšu kā pa kāpnēm. Jau bija saredzama padebešu pils, bet kunigaikša meitai pietrūka viena kauliņa, un viņa vairs netika ne soli uz priekšu. Tad viņa nokoda savu mazo pirkstiņu, un tas pieauga pie stikla kalna. Kunigaikša meita uzkāpa kalnā, iesteidzās Pērkona pilī un ieraudzīja savus bērnus divu aukļu gādībā. Pērkons jau grasījās nospert savu sievu, jo viņa bardzība par tās nepaklausību un vārda laušanu vēl nebija pārgājusi, taču tai brīdī bērni izspruka no aukļu klēpjēm, izstiepa mātei pretī rokas un sāka priecīgi viņu saukt. Tad Pērkons vairākas reizes apjoņoja apkārt zemei, ar dzelzs ratiem ribinādams, ar uguns pātagām cirdams, kamēr atkal uz zemes un padebešu pilī iestājās miers. Kas notika pēc tam ar kunigaikša meitu un viņas bērniem, to neviens nezina, jo neviens vēl nav iekļuvis Pērkona pilī.

TURPINĀJUMS

3. Ko par vissvarīgāko dzīvē uzskati tu, ko – kunigaikša jaunākā meita?

Kopīgais vai līdzīgais

Atšķirīgais

- _____
- _____
- _____
- _____

- _____
- _____
- _____
- _____

4. Tev ir iespēja paviesoties Pērkona pilī! Uzraksti, kā tur izskatās! Ja vēlies, tad savu stāstījumu papildini ar zīmējumu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

28. Rodari, Džanni. *Pasakas pa telefonu*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

1. Uzzīmē vietu, kuras pasaulē nav! Pieraksti 8 – 10 vārdus, kas to raksturo!

2. Izlasi Džanni Rodari pasaku „Zeme, kurā visi vārdi sākas ar „ne””!

Džovannīno Slīmests bija nenogurdināms ceļotājs. Reiz viņš tik ilgi ceļoja, līdz nonāca zemē, kurā visi vārdi sākās ar ne.

– Kas šī par dīvainu vietu? – viņš vaicāja kādam tās iedzīvotājam, kurš atpūtās koku paēnā.

Atbildes vietā tas izvilka no kabatas nazīti un, uzlicis uz plaukstas, vaicāja:

– Vai redzat?

– Tas ir kabatas nazītis.

– Jūs kļūdāties. Tas ir „nenazītis”, ar „ne” priekšā. To lieto tad, kad jāatjauno neasi zīmuļi, un skolēniem tas ir ļoti noderīgs.

– Vareni! – Džovannīno bija sajūsmā. – Vai jums ir vēl kas noderīgs?

– Vēl mums ir „nepakaramie”.

– Jūs gribējāt teikt – pakaramie?

– Pakaramie noderīgi tikai vienā gadījumā, kad vajag kaut ko pakārt. Taču ar „nepakaramiem” ir daudz ērtāk. Uz tiem nekas nav jāpakar, jo tur viss jau ir pakārts. Ja jums vajadzīgs mētelis, tad atliek vienīgi pieiet un to paņemt. Ja kādam vajadzīga žakete, tad tā nav jāpērk. Pietiek pieiet pie „nepakaramā” un izvēlēties. Ir vasaras un ziemas „nepakaramie”, arī sieviešu un vīriešu „nepakaramie”. Līdz ar to var ietaupīt daudz naudas.

– Lieliski! Un kas vēl?

TURPINĀJUMS

– Ir arī „nefotoaparāti”, kuri nevis fotografē, bet taisa smieklīgus zīmējumus, par ko var pasmieties. Ir arī „nelielgabali”.

– Ai, cik briesmīgi!

– Nepavisam! „Nelielgabali” ir kaut kas pavisam cits nekā īstie lielgabali, un ar tiem novērš karu.

– Un kā tie darbojas?

– Pavisam vienkārši! Pat bērns mācētu ar tiem apieties. Ja izceļas karš, mēs iepūšam „netaurēs”, izšaujam no „nelielgabala”, un karš ir beidzies.

Vai tā nav brīnišķīga zeme?

3. Izraksti 8 –10 vārdus, kas raksturo pasakā attēloto zemi!

4. Rakstnieks pasakas pēdējā teikumā uzdod jautājumu: „Vai tā nav brīnišķīga zeme?” Atbildi uz šo jautājumu!

5. Uzraksti vēl trīs lietu, kas atrodamas zemē, kurā visi vārdi sākas ar „ne”, nosaukumus! Ko ar tām šajā zemē dara?

6. Izlasi Džanni Rodari pasaku „Vārds raudāt”!

Šāds gadījums vēl nav bijis, bet noteikti atgadīsies rīt. Lūk, par ko tajā ir runa.

Rīt vega, laba skolotāja pa pāriem nostādītus skolēnus aizvedīs uz Pagājušā Laika Muzeju, kurā ir savāktas pagātnes lietas, kas vairs nav vajadzīgas, Tur būs karaļa kronis, karalienes kleitas velce, sagrabējis Moncas tramvajs un daudz kas cits.

Kādā apputējušā vitrīnā vīdēs vārds *raudāt*.

Rītdienas skolēni izlasīja uzrakstu, bet nesaprata, ko tas nozīmē.

– Skolotāj, kas tas ir?

– Vai tā ir sena rotaslieta?

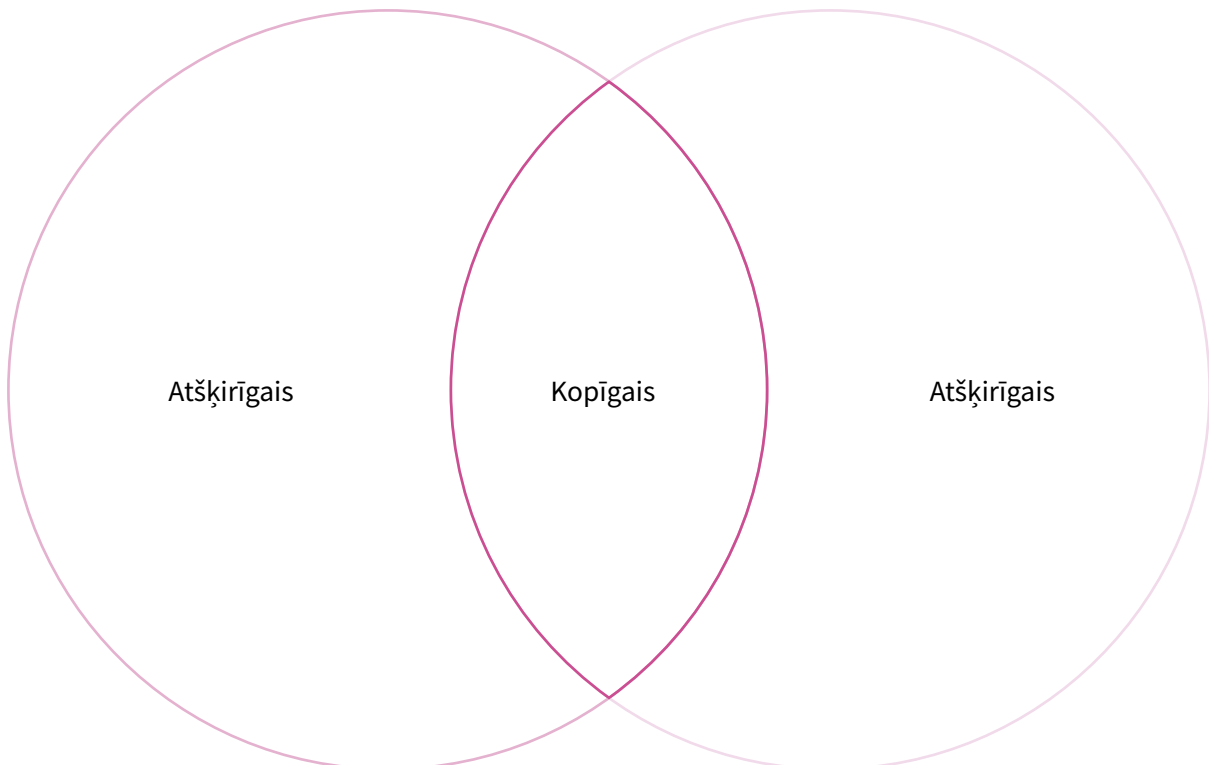
– Varbūt tā piederēja etruskiem? Skolotāja paskaidroja, ka kādreiz šo vārdu lietoja ļoti bieži un ka tas sagādāja bēdas. Viņa parādīja flakoniņu, kurā glabājās asaras. Varbūt tās bija bijušas vergam, kuru saimnieks sitis, vai bērnam, kuram nebija māju.

– Izskatās kā ūdens, – viens no skolēniem teica.

– Taču tas dedzināja acis, – paskaidroja skolotāja.

– Varbūt pirms lietošanas to vajag uzvārīt?

Skolēni joprojām neko nesaprata, un viņiem kļuva garlaicīgi. Tad skolotāja viņus aizveda uz citām muzeja nodaļām, kurās glabājās vieglāk saprotamas lietas – cietuma restes, sargsuns, Moncas tramvajs un daudz kas cits, kā laimīgajā Rītdienā vairs nebūs.

7. Kur un kad notiek pasakas darbība? Kas atšķirīgs no mūsdienu pasaules ir šim laikam un vietai?**8. Salīdzini abas pasakas!**

TURPINĀJUMS

9. Strādājiet pāros! Vienojieties par trīs vārdiem, kuru nākotnē vairs nebūs! Uzrakstiet tos un pārrunājiet klasē!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

29. Rūmnieks, Valdis. *Murjāņu Kurmītis un viņa draugi*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011.

1. Rūpīgi izpēti mākslinieces Gundegas Muzikantes veidoto grāmatas vāciņu! Pasaki,

• kurš ir grāmatas galvenais varonis! Kāpēc?

• kāds šķiet galvenais varonis, spriežot pēc vizuālā portreta!

• cik draugu ir galvenajam varonim!

• kuri dzīvnieki ir galvenā varoņa draugi!

• kur dzīvo galvenais varonis un viņa draugi!

2. Lasi Valda Rūmnieka pasaku „Burtiņpasaka” un pārbaudi, vai, pētot grāmatas vāka zīmējumu, esi pareizi noteicis grāmatas galveno varoni un viņa draugus!

Izvanījās tālrunis, un Rūķis Dūķis pacēla klausuli.

– Lūdzu?

– Rūķi Dūķi! Baigās ziepes! – kāds elsoja klausulē.

– Kas tur zvana? – Rūķis Dūķis satraucās.

– Piektais Uris, – balss turpināja elstot.

– Uris? – izbrīnīja Rūķis Dūķis. – Vai es nepārklusījos? Varbūt Piektais Muris?

– Tas pats, tas pats! – vaimanāja Piektais Muris.

– Bet kāpēc tu saki – Uris? – nerimās Rūķis Dūķis.

– Tāpēc, ka ūs apzaga! – bēdājās Piektais Muris. – Ūsu īlotā burtiņa nav!

– Kaut kas dīvains, – norūca Rūķis Dūķis. – Gaidi, es tūliņ aiziešu.

Nolicis klausuli, Rūķis Dūķis uz brīdi aizdomājās. Tā vēl nekad nav gadījies! Pag... Jāpiezvana Murjāņu Kurmītim!

– Hallo! Murjāņu Kurmīti?

– Jā, jā, es tevi pēc balss uzreiz pazinu, Rūķi Dūķi!

– Bet, ja tev piezvanītu Piektais Muris, tu gan nepazītu! Viņiem tur notikušas briesmu lietas!

– Kas noticis? – uztraukti iesaucās Murjāņu Kurmītis.

– Visi Muri pazaudējuši burtiņu *m*, – paziņoja Rūķis Dūķis.

– Kaut kas neiedomājams! – izdvesa Murjāņu Kurmītis.

– Nedrīkst kavēties, citādi nozags arī pārējos burtiņus. Satiekamies pie Muriem!

Sacīts – darīts. Pēc neilga brīža Rūķis Dūķis un Murjāņu Kurmītis sapulcējās Muru mājas pagalmā.

Dīvaina, sēra noskaņa valdīja visapkārt. Klusums bija pārņēmis ierasti priecīgo un jautro Muru māju. Durvis bija līdz galam vaļā, un Rūķis Dūķis kopā ar Murjāņu Kurmīti iegāja iekšā. Šķita – neviena nav. Tikai tad, kad Rūķis Dūķis iesaucās: – Ei, kur jūs esat? – palēnītēm no gultapakšas, no skapjiem un lādēm izvilcās visi pieci Muri. Kādi viņi izskatījās! Nolaistām ūsām un astēm, kažoks – savēlies, un ķepas viņi lika uz zemes tā, it kā grīdai būtu pieslēgta elektriskā strāva.

– Kas tad ar jums īsti notika? – nemierīgi ieprasījās Rūķis Dūķis.

– Bij tā... – Piektais Muris nopūtās un sāka stāstīt: – Šorīt labi ķērās karūsiņas...

– Es noķēru sešas! – iesaucās Pirmais Muris.

– Bet es – desit, – šļupstēja Otrais Muris.

– Labi, labi, tālāk! – nepacietīgi steidzināja Rūķis Dūķis.

– Tad es ēdā, ēdā... – turpināja Piektais Muris.

– Es vai mēs? – izbrīnījās Murjāņu Kurmītis.

– Visi, visi, – ātri iespraucās Rūķis Dūķis. – Viņiem tikai pazudis burtiņš *m*. Galu galā – pasakiet beidzot: kas jūs apzaga?

– Kas to lai zina? – novaidējās Piektais Muris. – Kad vēders bija pilns, es izgājā saulītē un – kā sākā snaust, tā...

– Skaidrs, – nocirta Rūķis Dūķis. – Parādiet, kur tā lielā snaušana gāja vaļā!

Skaistā vietā blakus akmeņdārzam bija iekārtota terase un Piektais Muris ar ķepu iezīmēja lielās gulēšanas vietu.

– Jā, neparasts gadījums, – novilka Murjāņu Kurmītis, – guļot nozog burtiņu *m*... Vai visiem? Nosauciet savu vārdu!

– Pirmais Uris, Otrais Uris, Trešais Uris, Ceturtais Uris, Piektais Uris! – atskanēja visapkārt.

– Skaties, Murjāņu Kurmīt! – iesaucās Rūķis Dūķis. – Vai tās nav maziņas pēdiņas?

TURPINĀJUMS

Murjāņu Kurmītis ieskatījās. Tik tiešām no terases projām veda mazas pēdiņas, un blakus tām zemē bija ievilkta svaigas sliedes. Tātad zagļiem bija maz spēka, un viņi visu piecu Muru burtiņus m savākuši un vilkuši pa zemi!

– Ejam meklēt! – nenocietās Rūķis Dūķis.

Arī Muri taisījās līdzi, bet Murjāņu Kurmītis izrikoja, lai Muri paliek tepat. Ja nu pa ceļam viņi iesnaužas un viņiem nozog vēl kādu burtiņu?

Tālu nebija jāmeklē. Dziļi dārza stūrī aiz lielās komposta kaudzes, kur Helmārs parasti raka sliekas asariem, divas jaunas peles bija ierīkojušas mājiņu. Patlaban viņas kaut ko stādīja, bēra virsū zemi un aplaistīja ar mazu lejkannu.

– Tu grāb peli kreisajā pusē, es – labajā, – nočukstēja Murjāņu Kurmītis.

Viens mirklis, un abas peles spirinājās Rūķa Dūķa un Murjāņu Kurmīša priekšā.

– Tagad atbildiet: vai jūs nozagāt Muriem viņu burtiņus m? – bargi iesaucās Murjāņu Kurmītis.

– Mēs tikai aizņēmāmies, – peles pīkstēja.

– Nē, nozagāt! – vēl bargāk atcirta Murjāņu Kurmītis. – **Katrs burtiņš ir ārkārtīgi svarīgs, un bez tā nevar iztikt ne mirkli!** Ja jums nozagtu burtiņu p, jūs būtu tikai tādas, tādas... eles!

– Nē, mēs negribam būt eles! – iebrēcās peles.

– Murjāņu Kurmīti, papurināsim viņas kārtīgi! Lai pasaka, kur noslēpušas burtiņus m, – čukstēja Rūķis Dūķis.

– Mēs pašas pateiksim! – peles spiedza. – Mēs... mēs iestādījām zemē!

– Zemē? – izbrīnījās Murjāņu Kurmītis. – Kāpēc?

– Mēs lasījām... Mums teica, – peles murmināja, – ja iestāda zemē burtiņu m, tad izaug maizeskoks.

– Sliņķes gatavās! – noskaitās Rūķis Dūķis. – Maizi vajag nopelnīt, nevis gaidīt, kad gatavi kukuļi izaug kokos.

Rūķis Dūķis un Murjāņu Kurmītis izraka no zemes visus burtiņus m un devās iepriecināt piecus Murus. Kāds prieks un līksmība iesākās! Itin drīz visas skaņas un trokšņi apklusā, jo pāri Murjāņu mežiem un pļāvām atskanēja nebeidzamā dziesmiņa:

Mēness naktī Murjāņos

Pieci Muri murrā...

3. Izlasi tekstā izcelto teikumu un uzraksti savu viedokli, kāpēc valodā nedrīkst pazaudēt nevienu burtu!

TURPINĀJUMS

4. Iedomājies, ka pēkšņi pazudis tava vārda pirmais burts! Uzraksti 3. uzdevuma atbildi bez šī burta!

5. Izlasi skaļi savu uzrakstīto tekstu! Vai klasesbiedri tevi saprot?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

30. Samauska, Ieva. *Enģelītis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

1. Pastāsti, ko tu zini par enģeļiem!
2. Pasaki, kā tev šķiet, vai enģeļi ir arī uz zemes!
3. Uzzīmē enģeli, kura vārds ir Zemenīte!

4. Ievas Samauskas grāmatā „Enģelītis” stāstīts par kādu tēvu, kas kopā ar saviem dvīņu puikām rūpējas par mazo māsīņu, jo palikuši bez māmiņas. Pie ģimenes ierodas inspektore, lai pārliecinātos, ka viņi spēj rūpēties par mazo māsīņu. Pirmoreiz šī viesošānās izvēršas par pārpratumu sēriju. Prognozē, kas noticis, ja inspektore sola drīz vien ģimeni apciemot vēlreiz!

5. Izlasi šo fragmentu Ievas Samauskas grāmatā „Enģelītis” (56. – 64.lpp.) un pārliecinies par savu pieņēmumu pareizību!

6. Kā solījusi, inspektore ģimeni apciemo vēlreiz. Uzraksti, kas būtu jādara tēvam un dvīņu puikām, lai pārliecinātu inspektori par to, ka viņi spēj parūpēties par sevi un mazo māsiņu!

7. Izlasi fragmentu!

- Labvakar, – viņa teica, pārkāpusi pāri sliekšnim.
- Tu laikam būsi Toms? – inspektore jautāja, mani uzlūkodama.
- Nē, Matīss, – es atbildēju, cenšoties būt iespējami pieklājīgs.
- Jūs abus tiešām ir neiespējami atšķirt, – Amfibija pārsteigta secināja.
- Un tu būsi mazais eņģelītis. – Viņa noglaudīja Zemenītei galvu. – Liela jau esi izaugusi!

Tā kā tētis joprojām runāja pa tālruni, tad aicināju inspektori uz istabu. Toms jau bija priekšā. Brīdi brāli aplūkojusi, Amfibija pagriezās pret mums un sacīja:

– Bet nu gan es uzminēju, kurš ir kurš! – Un norādīja ar pirkstu uz mani. – Tu neesi vis Toms, bet gan Matīss, pareizi?

Gribēju sacīt, ka viņai taisnība, taču brālis aizsteidzās priekšā:

– Diemžēl jūs kļūdiņāties. Matīss esmu es! Viņš ir Toms.

Tā kā mums abiem bija vienādi T krekli, bikses un pat matu sakārtojums, saskatīt kādu atšķirību likās neiespējami. Tādēļ inspektorei nebija ne mazākā iemesla Toma teikto apšaubīt.

– Pirmo reizi redzu, ka viens brālis ir līdzīgs otram, – viņa brīnījās. – Interesanti, kā citiem izdodas jūs atšķirt – skolā, mājās?

– Tas patiesi ir grūti, – piekrita brālis. Gandrīz neiespējami. Visbiežāk mūs abus jauc, izņemot – Izņemot – ko? – Amfibija gribēja zināt.

Ai, tas nav nekas nopietns. – Toms atmeta ar roku.

– Nu, nu, pastāsti... – inspektore nepacietīgi mudināja un izklausījās visai ieinteresēta.

– Varbūt tas neliekas pārāk gudri, bet ir viens paņēmieni, ar kuru mūs var atšķirt, – sāka klāstīt brālis, nevainīgi smaidīdams. – Un arī tikai tie, kuri zina, ka nabaga Tomam briesmīgi kut, nu vienkārši šaušalīgi! Īpaši, ja vēl viņu pēkšņi pakutina no aizmugures, tad viņš smejas kā traks. Un tad tas arvien būs Toms, jo man nemūžam nav kutējis, goda vārds!

Pārsteigts klausījies brāļa vārdos. Kas gan viņam atkal prātā? Taču tobrīd ienāca Artūrs, aicinot mūs vakariņās, tāpēc neko tuvāk par Toma fikso ideju noskaidrot nepaguvu.

Vai die, kas tad te! – ienākusi viesistabā, Amfibija sasita rokas un pārsteigta aplūkoja glīti saklāto galdu. Sakiet nu godīgi, kas jums palīdzēja to visu dabūt gatavu – viņa gribēja zināt.

Viens pats es tiešām netiktu galā – man palīdzēja brāļi – atbildēja tētis. Taču izskatījās – inspektore tam īsti netic.

Viņa sēdēja galda galā pa labi no manis. Pretī sēdēja Toms, tālāk – tētis ar māsu. Skatījies uz viešņu un brīnījies, kā viens cilvēks var tik daudz apēst. Pats biju notiesājis krietnu porciju sacepuma un jutu, ka nekam

TURPINĀJUMS

vairāk nav vietas. Bet Amfībija joprojām tikai ēda un ēda. Izskatījās, it kā viņa darītu kādu grūtu darbu, ik pa brīdim nopūzdamās un ievilkdama elpu. Cerēju, ka inspektore vismaz jutās kaut drusku priecīga, tā nopūlēdamās.

Pirms brītiņa man zvanīja no pilsētas valdes, – negaidīti ieteicās Artūrs un pētoši palūkojās uz Amfībiju. – Aicināja jaunredzējiem ierasties, īsti nepaskaidrojot, kāpēc. Vai tas nevarētu būt saistīts ar jūsu organizāciju? Varbūt – ar kādu jaunu anonīmu vēstuli?

– Ko jūs, liecieties mierā! – inspektore atvairījās. – Viņi mūs gandrīz nemaz neatbalsta, negribas par to ne runāt. Nē, mūsu organizācija tur nav iejaukta.

To sakot, viņa nolika nazi un dakšīņu un atbīdīja šķīvi. Brīdi pasēdēja. Tad vērsās pie tēta.

– Ja jums nav nekas iebilstams, varbūt varu palūgt, lai jūsu dēli kaut ko uzspēlē? Tas gan būtu jauki, vai ne, eņģelīt? – Un viņa piebikstīja Zemenītei.

Man negribējās spēlēt. Redzēju, ka arī Tomam, nē. Bet nekas cits mums neatlika, ja gribējām būt laipni pret Amfībiju. Tāpēc apsēdos pie klavierēm, bet viņš paņēma flautu.

Viegli pieskāros melnbaltajiem taustiņiem. Vēl pirms mirkļa es nezināju, ko tieši atskaņošu, – tas varēja būt jebkas. Bet tad jau tās skanēja – Emīla Dārziņa „Melanholiskā valša” pirmās taktis. Redzēju Toma pārsteigtās acis, tāpat Artūra nedaudz saspringtos sejas vaibstus, taču es sev neko nevarēju padarīt. Mūzika laikam lauzās ārā no manis, plūda no pirkstu galiem, kā spainī šļācas piens no govju tesmeņa, kā iztek ūdentiņš no zemes vai no debesīm gāžas lietus, pārpludinot visu apkārtni. Spēlēju visus *diminuendo* (klusinot), *crescendo* (pastiprinot), *passionato* (kaislīgi), un *dolce* (jauki, maigi, mīlīgi), kādus komponists bija rakstījis notīs, un nemanīju neko citu uz pasaules.

Sākumā lēna, varbūt pat nedaudz smagnēja, mūzika plūda līdzīgi ūdens straumei, kļūdamā arvien ātrāka un trauksmaināka. Tā atgādināja jūru, kas sitas pret krastu, it kā gribēdama izkāpt ārā no tā. Viens skaņu vilnis, vēl viens, nākamais. Tie pārklāja, – nomazgāja smilšaino klusuma liedagu ar visām tajā izmestajām jūraszālēm, koku saknēm un gliemežvākiem. Jau pēc mirkļa jutu, kā no tumši zilās šī jūra bija kļuvusi gaišāka un tāda kā maigāka. Un atcerējos vēl kādu sev mīļu zilo krāsu – tādas bija neaizmirstules, kas ieastas māmiņas pidžamā, kad viņa klausījās manā ikrīta muzicēšanā. Iespējams, arī tagad viņa bija tepat, kaut kur līdzās klavieru un flautas skaņām.

Man liekas, es nekad nebiju dzirdējis arī brāli tā spēlēt. Nu jau mūzikas viņi bija pilnībā atbrīvojuši viņu no smagnējības, it kā izslējušies visā varenībā. Skaņdarbam beidzoties, sajutu, kā tie atgriežas atpakaļ jūrā, paņemot sev līdzīgu nevajadzīgo un lieko un atstādami krastu mirdzoši tīru un glītu.

Pacēlis acis no klavierēm, redzēju tēti. Apskāvis māsu, viņš kā noburts klausījās gaistošajās mūzikas skaņās. Arī Amfībija sēdēja krēslā, īpatni piešķiebusi galvu, un nepakustējās.

– Tas bija skaisti, ļoti skaisti... – beidzot viņa pārtrauca klusumu un viena pati aplaudēja. Varbūt man tā šķita, droši vien, – ka inspektore acu kaktiņos sariesās kaut kas mikls. Pat viņas balss skanēja citādi nekā mirkli iepriekš. Jutos pārsteigts. Jo neko speciāli es nebiju darījis, lai tā notiktu. Es tikai biju spēlējis mūziku. Tā, kā to jutu un sapratu.

– Jums bija taisnība, Rasaskrēsliņa kungs, – Amfībija pavērsās pret tēti, – ka ar saviem pienākumiem tiek galā lieliski. Man nav nekādu pretenziju ne pret jūsu audzināšanas, ne arī dzīves stilu. Pie tā arī paliksim. – Un viņa cēlās augšā.

Par tik negaidītu notikumu pagriezīenu tētis jutās acīmredzami pārsteigts.

– Pagaidiet, lūdzu... Uz kuriem jūs, Berges kundze? Vēl jau jānogaršo krēms saldajā, būs arī kafija...

Taču vecākā inspektore jau sniedza roku atvadu sveicienam.

– Piedodiet, ka gribēju iejaukties tur, kur man nevajadzēja jaukties, – viņa vēl piebilda un jau vēra ārdurvis. Tas patiešām bija negaidīti mums visiem. Brīdi stāvējām kā apstulbuši, kad sajutu siltu pieskārienu. Tas bija Artūrs un Zemenīte.

– Paldies, Tom! Paldies, Matī! – Viņš cieši mūs apskāva. – Tas tiešām bija skaisti. Man par jums abiem ir liels prieks. Ticu, ka arī māmiņai būtu tāds pats. Viņa labi prata atšķirt patiesas jūtas no uzspēles un izlikšanās. Un nupat jūs bijāt patiesi pret klausītājiem. Tas ir pirmais un augstākais mākslas bauslis, – viņš aizrāvies sacīja,

tad spēji apklusā un pēc mirkļa turpināja: – Bet tagad mēs apēdīsim garšīgo saldo ēdienu – visu līdz pēdējai karotītei, arī augļu kūciņas, kuras, gaidot trolejbusu, paspēju nopirkt.

Mēs uzvārijām sev piparmētru tēju, māsai – kakao, ēdām visus gardumus, kādi vien šajā vakarā bija atrodamī, spēlējām ričuraču un jutāmies priecīgi un laimīgi – tā visi kopā. Kad vēlāk jau gulēju, izstiepies gultā, un pārdomāju aizvadītās dienas notikumus, man ienāca prātā: tas patiešām ir tik brīnišķīgi – justies laimīgam pašam savās mājās. Un laimes sajūta ir vārdos nepasakāma. Līdzīgi kā sāpes. Varbūt tikai ar mūziku es to varētu izstāstīt – piemēram, ar kādu klavierkoncertu. Un tad es aizmiglu.

8. Izraksti no teksta piecus faktus, kas pārliecina inspektori, ka ģimenē viss ir kārtībā!

9. Kā tu izskaidro Matīsa iejušanos mūzikā?

10. Pastāsti, kāpēc mūzika, tavuprāt, uzrunā cilvēku sirdis!

11. Noklausies Emīla Dārziņa skaņdarbu „Melanholiskais valsis”!

12. Klausies skaņdarbu un attēlo mūzikas izraisītās emocijas, zīmējot emociju sejiņas!

13. Atrodi skaņdarbu, kas aizkustina tevi! Atskaņo to citiem, ja ir iespējams!

TURPINĀJUMS

14. Pastāsti, kāpēc grāmatas nosaukums ir „Eņģelītis”!

15. Kā Tev šķiet, vai stāstā attēlotā ģimene ir stipra? Pamato savas domas!

16. Izraksti no teksta citātus, kas, tavuprāt, izsaka nozīmīgas domas!

17. Uzraksti savu atziņu par šo tekstu!

18. Izveidojiet klasē atziņu stūrīti!

19. Izlasi visu levas Samauskas grāmatu „Eņģelītis”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

31. Samauska, Ieva. *Kā uzburt sniegu*. Rīga: Liels un mazs, 2006.

1. Spēlējiet spēli klasē – pēc kārtas nosauciet lietas, dzīvas būtnes vai parādības, kas var būt oranžā krāsā!

2. Izlasi Ievas Samauskas dzejoli „Mēs ar oranžo mašīnīti”!

mēs ar oranžo mašīnīti
aizbraucām pēc apelsīniem
pēc žirafes oranžas aizbraucām
pēc burkāniem un mandarīniem
tālāk mēs braucām pēc svecišu liesmiņām
pēc Pepijas Garzeķes un pīlādžu ogām
pēc lāceņu zaptes zelta zivtiņas
pēc oranžiem kaķiem un oranžām pogām
vēl mēs mašīnā krokusus likām
fizāļus
bojas
un lapsēniņu
visbeidzot – braucām saulītei pakaļ
rieta stundā pa krēslainu ēniņu
braucām braucām un... aizmigām nemanot kad atmodāmies – cita jau saulīte bija
apkārt viss bija pārkrāsots glīti
un mēs tālāk braucām –
ar dzeltenu mašīnīti

3. Kurus dzejolī minētos vārdus neviens no jums nenosauca?

4. Kur, tavuprāt, notika dzejolī attēlotais brauciens! Kas par to liecina?

5. Kāpēc, tavuprāt, dzejolī nav pieturzīmju!

6. Izpēti, kā dzejoļa rindas saskan ar loģiskām pauzēm dzejolī! Pastāsti par saviem vērojumiem!

7. Vai iespējams dzejoli sakārtot citādi? Uzraksti dzejoli uz atsevišķas lapas un sagriez to rindās! Pārkārto dzejoļa rindas citādi!

8. Izlasi sakārtoto dzejoli solabiedram un palūdz viņu novērtēt, kas mainījies dzejoļa saturā un skanējumā!

TURPINĀJUMS

9. Izlasi levas Samauskas dzejoli „Zilā mēle”!

kā zilimelns negaisa mākonis
kā jūras vilnis – pāri šļākonis
kā visniknākais tintes pleķis
un visbiezākā jūrnieka zeķe
izskatās mana mēle:
tik zila
tik zila
tik zila
itin kā es būtu ēdis
zilimelno negaisa mākoni
jūras vilni – pāri šļākoni
nolaizījis tintes pleķi
uzvilcis mēlei visbiezāko jūrnieka zeķi

bet ēdu es ēdu es
tikai konfektes
tumšizilas
tumšizilas
konfektes
pilnumpilnas ar zilo e

10. Strādā pāri! Aizpildiet tabulu!

Atšķirīgais	Kopīgais	Atšķirīgais
„Mēs ar oranžo mašīnīti”		„Zilā mēle”

TURPINĀJUMS

11. Izvēlies vienu no virsrakstiem un raksti savu dzejoli!

Mēs ar dzelteno mašīnīti.
Rozā mēle.

12. Ilustrē dzejoli!

13. Izlasi citus levas Samauskas dzejoļus grāmatā „Kā uzburt sniegu”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

32. Samauska, Ieva. *Šokolādes glābšana*. Rīga: Pētergailis, 2011.

1. Kādas asociācijas tev veidojas, dzirdot vārdu šokolāde?

2. Kādas šokolādes tu esi ēdis? Kura tev garšo vislabāk?**3. Kāpēc šokolāde ir viens no lielākajiem kārumiem pasaulē?****4. Uzraksti, kā garšo šokolāde!**

5. Izlasi Ievas Samauskas pasakas „Šokolādes glābšana” ievadu!

Vispirms visā Vatlijā tika ieviesti saldumu taloni. Tas nozīmē, ka ikviens iedzīvotājs pret šo talonu saņēma noteiktu daudzumu saldumu, ne vairāk un ne mazāk! Ja agrāk varēja pirkt, cik vēlējās, tad tagad – ne vairāk kā talonā norādīts, bet norādīti bija tūkstoš gramu (1000 g) jeb viens kilograms (1 kg) mēnesī. Un viss! Jo citādi (tu taču pats labi saproti) valsts padomdevējiem un visiem viņu ģimenes locekļiem pietrūktu! Viņi taču nebija vainīgi, ka varēja ēst tikai saldu. Ka par skābo, sāļo un rūgtu varēja aizmirst. Patiesībā visiem pārējiem Vatlijas iedzīvotājiem bija daudz, daudz lielākas izvēles iespējas, ja vien tu proti skaitīt līdz četri! Padomā: visi pārējie Vatlijas iedzīvotāji varēja ēst gan skābu (viens), gan sāļo (divi), gan arī vēl rūgtu (trīs), kamēr valsts galva ar saviem padomdevējiem,

TURPINĀJUMS

aplipinātajiem ierēdņiem, kā arī viņu ģimenes locekļi – tikai saldu (viens). Tāpēc tas bija tikai likumsakarīgi un godīgi, ka pēc talonu ieviešanas, kā arī iedzīvotāju īpašās sagrupēšanas (saldo garšas kārpiņu īpašnieki un – visi pārējie), beigu beigās Vatlijā tika izsludināts Saldumu... Aizliegums.

Jau atkal laiks paskaidrot (ja gadījumā vēl neesi uzkāpis bēniņos, rakājies verandas vai dārza mājiņas vecajās avīžu kaudzēs): Saldumu Aizliegums – tas nozīmēja, ka divdesmit četras stundas diennaktī neviens nedrīkstēja ēst ne mazāko saldumiņu – šokolādi, karameles, dražejas, marmelādi, halvu, pastilas un īrisus ieskaitot. Visiem parastajiem iedzīvotājiem (tiem, kuriem bija visas četras garšas kārpiņas) to darīt bija kategoriski aizliegts. Vēl vairāk – par nepaklausību un šī Aizlieguma pārkāpšanu draudēja bargs sods. Šajā Aizliegumā bija pasludināts, ka saldumi ir nepieciešami Vatlijas valdības aparāta un tā tuvinieku uzturēšanai, kā arī (tas bija ierakstīts iekavās) ir bīstami veselībai. Līdz ar to vienā jaukā dienā (tas ir tikai tāds teiciens, jo nekā jauka tajā nebija) Vatlijā vairs nebija nopērkamas ne konfektes, ne cepumi, ne šokolāde – vispār nekādi saldumi. Tie pienācās „tikai saldo garšas kārpiņu īpašniekiem” – tieši tā bija rakstīts šajā aizliegumā. Kad Vatlijas iedzīvotāji par to iebilda, sauca šo aizliegumu par netaisnīgu un muļķīgu, visu izšķīra balsošana, un ko lai dara, ka simts deputāti domāja citādi. Pēc ilgām strīdiem un debatēm viņi piekāpās un atļāvās divus izņēmumus: dzimšanas dienās un Ziemassvētkos. Vienīgi šajos gadījumos katram Vatlijas iedzīvotājam pēc izvēles pienācās vai nu pa vienai šokolādes konfektei, vai arī trim karamelēm – vairāk nē! Tos, kas mēģināja šo pavēli neievērot un, piemēram, ievest saldumus no citurienes vai gatavot paši, apsūdzēja valsts likumu pārkāpšanā. Ne velti pēc prezidenta Dodmaņa rīkojuma tika izveidots īpašs Saldumu Aizlieguma levērošanas Uzraudzības dienests ar slepenajiem aģentiem jeb spiegiem un ziņotājiem. Viņu uzdevums bija atklāt, izzināt, noskaidrot, saošņāt – jebkādā veidā uzrādīt ikvienu, kurš pārkāpa Saldumu Aizliegumu. Tautā runāja, ka par katru uzrādīto nelikumīgo saldumu glabātāju vai ēdāju šis spiegs nopelnot jo labu naudiņu. Bet tautā runāja arī ko citu – par katru 1 gab. aizdomās turamo ziņotājs saņemot ne vairāk un ne mazāk kā 1 gab. pildīto šokolādes asorti kārbu. Un tā kā saldumu veikalos tiešām vairāk nebija – visas agrākās to pārdošanas vietas bija pilnībā nomainītas ar pavisam citu preču sortimentu – tad nebūtu brīnums, ja šīs runas izrādītos arī pilnīga taisnība. Lai būtu iespējams vēl uzkrāt vairāk saldumu, prezidents ar deputātiem valstī izsludināja arī vairākus jaunus nodokļus. Tas nekas, ka paši iedzīvotāji saldumus tikpat kā nedabūja.

6. Kāda būtu pasaule bez saldumiem?

7. Ko tu darītu, ja pasaulē vairs nebūtu šokolādes un citu saldumu?

8. Uzraksti, kuras dzīvās radības bez cukura nevarētu izdzīvot!

9. Prognozē pasakas turpinājumu! Uzraksti savu prognozi!

10. Izlasi fragmentu no pasakas beigām!

„Mazā, drosmīgā meitene!” – rakstīja prezidents.

„Man prieks, ka es Tevi pazīstu! Ka Vatlijā dzīvo tik drosmīga un apņēmīga meitene, kāda esi Tu, Kate! Paldies, ka Tu man daudz ko iemācīji un atgādināji tajā reizē, kad mēs abi tikāmies Tavas māmiņas virtuvē un dzērām liepziedu tēju ar medu. Piedod, ka todien biju tik neattapīgs un aizmīrsu Tev to piedāvāt. Paldies par daudzajiem jautājumiem, kurus man uzdevi. Pēc tam man ilgi bija par tiem jādomā. Tāpat paldies par Tavu drosmi, uzstājoties Saeimas sēdē un izsakot savu skaidro, nepārprotamo viedokli. To es un mani kolēģi no Tevis varam mācīties. Nobeigumā aicinu izdarīt vēl kādu izvēli un... kļūt par Jaunievesto un Jaunradīto Saldumu Ieviešanas komitejas Galveno Degustētāju. Tavai māmiņai apsolu, ka šis godpilnais un interesantais amats neliks ciest Tavam brīvajam laikam un arī sekmēm mācībās, kurām ar septembri Tu pievērsīsies.

*Vēlot priecīgus Ziemassvētkus un laimīgu Jauno gadu,
ar cieņu
Vatlijas prezidents Dodmanis.”*

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

33. Sigsgors, Jens. *Palle viens pats pasaulē*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.

1. Pastāsti, kā tu justos, ja būtu palicis pasaulē viens pats!

2. Uzraksti desmit darbības, kā tu rīkotos, palicis viens !

3. Strādājiet grupās un pārrunājiet uzrakstīto! Izstrādājiet rīcības plānu dzīvei vienaatnē, vienojoties par septiņiem rīcības soļiem!

4. Iepazīstiniet citas grupas ar rīcības plānu!

5. Izlasi dāņu rakstnieka Jena Sigsgora darbu „Palle viens pats pasaulē”!

Pallem tik agrā rīta stundā patīk būt vienam pašam mājās. Viņš dodas lejup pa kāpnēm un ārā uz ielas. Ārā iet bez atļaujas viņam aizliegts, bet tētuka un māmiņas nav mājās, un Palle dosies tos meklēt. Uz ielas, tieši pie viņu mājas durvīm, piestājas tramvajs. Palle palūkojas tramvajā; tur nemana neviena paša cilvēka. Nav arī konduktora un vagona vadītāja. Nez kur palikuši VISI cilvēki?

Palle aiziet uz piena veikalu. Pārdevēju viņš labi pazīst, taču viņas tur nav, un visā veikalā nav neviena cilvēka.

Arī uz ielas nav cilvēku, un visur valda liels klusums. Nebrauc neviens tramvajs, neviens pats automobilis. Nekur neredz neviena cilvēka.

Palle ir viens pats visā pasaulē.

Viņš iegriežas dažādos veikalos, bet cilvēku kā nav, tā nav – visi pazuduši. Palle ieiet arī saldumu veikalā un nogaršo šokolādi. Viņš zina gan, ka tā nedrīkst darīt, bet tagad viņš taču viens visā pasaulē, un tāpēc var. Pallem patīk būt vienam visā pasaulē. Viņš ieiet augļu veikalā

un paēdas ābolus. Visu, kas tur atrodas, nevar apēst, un divus apelsīnus viņš iebāž kabatā.

Diezin kur palikuši visi cilvēki?

Tur aiz stūra apstājas kāds tramvajs. Tas ir jaunās – otrās līnijas tramvajs. Tramvajam ir divi vagoni. Palle apsēžas priekšējā sēdeklītī. Viņš rausta stūri un rotaļājas. Palle ir tramvaja vadītājs. Bauks! Tramvajs pēkšņi sāk braukt, un Palle satrūkstas, bet tagad viņš ir vadītājs un brauc lieliski. Viņš uzliek tramvaja vadītāja cepuri. Tā gan viņam par lielu un noslīd līdz pašam ausīm. Palle nevar aizsniegt zvana auklu, bet viņš laiku pa laikam sauc: kling-klang-kling-klang. To darīt nemaz nav vajadzīgs, jo itin nekur nav neviena cilvēka. Palle ļoti priecājas, ka ir viens pats visā pasaulē. Tagad viņš var darīt visu, kas tikai tīk. Viņš ar tramvaju aizbrauc līdz rātsnama laukumam. Tālāk vairs nevar, jo tur uz sliedēm stāv cits tramvajs. Palle neprot tramvaju apturēt un uzbrauc virsū otram vagonam. **BLADĀC!** Viņš nokrīt no sēdekļa un izveļas uz ielas, bet nesisitas. Tramvaja vagoni gan satriekti drupās. Tagad Palle vairs nevar tajā braukt. Bet, ja viņš vēlas braukt, var iekāpt citā tramvajā, jo to te ir gana.

Lepnās bankas durvis ir vaļā; bankā cilvēki dabū naudu. Palle iet tikai iekšā un paņem veselu maisiņu ar naudu, jo viņš ir viens visā pasaulē, tāpēc viss tagad pieder viņam. Zēns aiz prieka sāk skaļi dziedāt. Nu viņam ir daudz naudas, un viņš var nopirkt itin visu. Viņš grib pirkt nazi un mutes harmonikas, un celtni, un velosipēdu, un lāpstu, un ratus, un automobili, un lidmašīnu, un visu, visu, kas ir pasaulē.

Palle ieiet kādā veikalā, lai nopirktu smalku nazi. Tādu viņš atrod skatlogā, bet naudu nevar izlietot, jo nav neviena cilvēka, kas to ņemtu pretī. Tad Palle visu naudu izber uz ielas, jo pēc tās nav nekādas vajadzības.

Palle ierauga lielu, jauku, sarkanu ugunsdzēsēju automobili ar kāpnēm. Viņš ierāpjas mašīnā un apsēžas pie stūres. Ba-bu-ba-bu-ba-bu! Viņš nospiež visas pogas un rausta kloķus. Motors ierūcas, un lielais ugunsdzēsēju automobilis sāk ripot. Palle turas cieši pie stūres rata, un baiļu nejūt itin nemaz. Braukt ir tik jauki! Viņš tik tikko pagūst pagriezt mašīnu ap ielu stūriem. Tad apbraukā visu pilsētu, bet ugunsgrēku neatrod. Beidzot automobilis apstājas pats no sevis. Laikam gan būs pietrūcis benzīna.

Palle dodas parkā, kur parasti mēdz rotaļāties kopā ar citiem sava pagalma bērniem. Viņš soļo tieši pa mauriņiem, lai gan redz dēlīti ar uzrakstu: Pa zāli nedrīkst staigāt! Bet vai nav vienalga, jo viņš taču viens pats visā pasaulē. Tur rotaļu laukumā stāv šūpoles. Palle labprāt pašūpotos, bet nevar to izdarīt, jo trūkst otra biedra. Bijis šeit Kirstens vai Pauls, varētu parotaļāties.

TURPINĀJUMS

Palle iet tālāk un nonāk pie liela, skaista kino, kur kādreiz redzējis filmu „Pelīte Mikija”. Viņš dodas iekšā. Tas viegli izdarāms, bet telpa ir tumša un uz audekla nav filmas. Nav neviena, kas rūpētos par aparātu.

Palle sāk just izsalkumu. Viņš sen nav ēdis. Zēns ieiet kādā lepnā viesnīcā, bet ēdiens tur auksts un nav arī gatavs. Tad Palle mēģina vārīt pats. Kādā katlā viņš ielej ūdeni un ieber auzu pārslas. Aizdedzina arī gāzi. Taču auzu pārslu biezputra nemaz negaršo. Tā ir piedegusi un tik cieta, ka Palle tikko var iebāzt tajā karoti. Nu gan vairs nav jauki būt vienam visā pasaulē. Palle sāk ilgoties pēc saviem rotaļu biedriem un pēc tētuka un māmiņas. It sevišķi pēc māmiņas.

Viņš iesēžas lepnā automobili un braukā apkārt pa pilsētu, lai lūkotos, vai kaut kur neieraudzīs kādu cilvēku. Palle aizbrauc līdz lidostai.

Tur atrodas lieliska lidmašīna. Palle nu iesēžas tajā un paceļas augstu, augstu mākoņos. Lidmašīna traucas augstāk un augstāk un piepeši pret kaut ko atsitas. Laikam gan pret mēnesi. Un nabaga Palle krīt lejup – dziļi dziļi. Viņš briesmīgi iekliedzas un atmostas. Viņš guļ savā gultiņā.

TAS IR BIJIS TIKAI SAPNIS! Istabā ienāk māte.

– Palle, dēliņ, kas noticis? Kāpēc tu raudi?

– Ai, māmuliņ, es sapņoju, ka esmu viens pats pasaulē un varu darīt visu, kas man tīk. Bet tad man vienam kļuva garlaicīgi. Cik labi, ka tas bija tikai sapnis!

6. Uzrakstiet stāsta plānu!

7. Iekrāso tekstā ar zaļas krāsas zīmuli vietas, kurās Pallem patīk būt vienam, un ar sarkanu krāsu – vietas, kurās Pallem nepatīk būt vienam!

8. Pastāsti, kura krāsa ir iekrāsota vairāk! Kāpēc?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

34. Vērdiņš, Kārlis. *Burtiņu zupa*. Rīga: Liels un mazs, 2007.

Lasi Kārļa Vērdiņa dzejoli un uzraksti atbildes uz mīklainajiem jautājumiem!

es peldēju burtiņu zupā
 starp burtiem mīkstiem un baltiem
 man ļoti gribējās nogaršot
 vai skābi tie ir vai saldi
 es apēdu garumzīmi no Ā
 un nograuzu kāsīti Š
 tad nolaidos šķīvja dibenā
 kur saaudzis burtu mežs
 man iekavas iekērās matos
 aiz apkakles komati līda
 M burtiņš uz tievām kājiņām
 lēca ka šļakatas šķīda
 dažs burts bija sāļš
 bet cits bija sūrs
 vēl citi – trausli un asi
 es peldēju burtiņu jūrā
 un pamazām sāku lasīt
 es lasīju: BUĻ
 es lasīju: ŅAM
 es burtiņus mutē bērū
 tā nu pa vienam burtiņam
 šķīvi es sausu dzēru
 pēdējo apēdu burtiņu Ž
 mans šķīvis ir gluds un tīrs
 tā dibenā uzzīmēts lācītis
 viņš skaita: 1 2 3

1. Kā garšo tava vārda pirmais burts? Kāpēc?

2. Sakārto pareizā secībā burtus, lai varētu izlasīt dzejoļa nosaukumu!

APUZ UŅITRUB

3. Uzzīmē lēkājošo burtu!

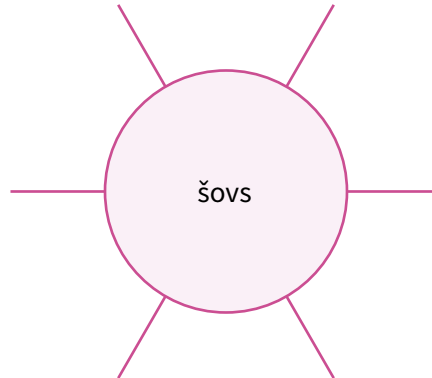
4. Uzraksti latviešu alfabēta burtus pareizā secībā! Pēc tam iekrāso atšķirīgās krāsās alfabētā burtus, kas, tavupāt, ir trausli un sāļi!

5. Uzraksti, cik burtu ir latviešu alfabētā! _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

35. Viks. *Priekš kaķiem*. Rīga: Nordik, 1999.

1. Strādāji pāros! Kādas asociācijas jums veidojas, dzirdot vārdu šovs?**2. Ja tev būtu jāorganizē šovs dzīvniekiem, kāds tas būtu? Pastāsti!****3. Izlasi Vika pasakas „Priekš kaķiem” fragmentu!**

- Kā būtu, ja es tevi ņemtu draugos? Ko tu saki par to? Še vēl! – viņš sniedza Šu Ņukam treknu asarēnu.
- Paldies, man vairs neiet iekšā, – atraugājās Šu Ņuks.

Uz upi nākot, viņš bija Min Kam darijis zināmu savu nodomu pamest pilsētu. Tobrīd Min Ka neko nebija bildis. Nu tas tika pateikts.

– Divatā mēs dabūtu gatavas lielas lietas, man te pieder aktieru trupa... Par naudu nebūs jāraizējas, veikalu tīkls PRIEKŠ KAĶIEM nes peļņu...

- Kāpēc tad tu ņer zivis? – Šu Ņukam paspruka.

– Tas ir vaļasprieks, – pasmaidīja Min Ka. – Sava veida azarts, dēka. Turklāt – absolūti svaiga barība, nesaldēta, pilns vitamīnu un minerālvielu komplekts...

Šu Ņuks bija gatavs iekost sev astē, lai pārlicinātos, vai nespāņo, tikai... vai vienā dienā tik daudz piedzīvot nav par daudz? Su Ne... Min Ka... Min Kas idejas... Un nu šis piedāvājums... „Vai Šu Ņuka ķobis (kā sacīja Min Ka) spēs tikt galā ar tik daudz visa kā?..”

– Stādies priekšā, – turpināja Min Ka. – Stādies priekšā, ko gan mēs uzrīkotu! Ar tavām spējām, talantu! Tu sacerētu tekstus, es ar savējiem gādātu par mūziku, par tehnisko aprīkojumu! Brālīt, tu redzētu, kas mums būtu par panākumiem! Pēc mēneša kārtējais KAĶU KONCERTS sāk turneju. Ja tu piekristu dot materiālu, iestudēšana neprasītu daudz laika, kaķiem ir gaišas galvas, mēs burtiski satricinātu pasauli! Padomā pats, kas par reklāmu – KAĶU KONCERTA solists un teksta autors ŠU ŅUKS! Kas tā būtu par operu! Nu? Vai līgstam? Sīt ķepā!

Un Min Ka jau bija gatavs pastiept savu. Šu Ņuks pasmaidīja.

– Sagādāšu mūsu izrādei tādas gaismas, kādas nav piedzīvojis vēl neviens šovs! – Min Ka nemitējās kārdināt, pierunāt, apvārdot. – Tu zini, ka pa sprāgstvielu līniju esmu specs, turklāt tās, ar kuru palīdzību es ķeru zivis, ir bērnu spēle salīdzinājumā ar pirotehniku, kas ies vaļā izrādē! Nu? Ko tu saki?

– Es nezinu, – atbildēja Šu Ņuks. Galva vēl nespēja salikt, sakārtot visu pa plauktiņiem. Domu, ideju, iespaidu, pārdzīvojumu gūzma mulsināja, neļāva koncentrēties nešaubīga lēmuma pieņemšanai.

- Ko nozīmē KAĶU KONCERTS?

– KAĶU KONCERTS!? Ei, tā ir mūsu koncertkomanda! Nūja, tu to vari nezināt, jo neesi tejiēnē vēl iedzīvojies. KAĶU KONCERTS!... Tev vajadzēja redzēt, kā mēs uzstājamies pagājšgad!... Zini? Ja tu piedalītos mūsu jaunajā programmā, tās izveidē, mēs... es nezinu, mēs droši vien noskanētu pa visu pasauli! Goda vārds!

TURPINĀJUMS

Bet es... kā es iedērēšos... jūsējo vidū? Tas tak ir KAĶU KONCERTS...

Tur jau tas cipars! – iesaucas, iekvēlojās Min Ka, satverdams vēl vienu zivi. – Tur jau tas cipars! Tu nesaproti? Nekas tamlīdzīgs nekad un nekur nav bijis! Saproti! Ar to tad arī mēs visus paņemsim!

– Ko paņemsim? – Šu Ņuks nesaprata.

– Viņus! Visus! Tā būs sensācija! Stādies priekšā – KAĶU KONCERTS ar ŠU ŅUKA programmu! Nu tikai gādā tekstu labi aši, lai varam pagūt iemācīties! Kur vēl horeogrāfija! Gaismas! Kostīmi! Skaņu režija! Zini, ja mums paveiksies, es izkārtošu Amerikas turneju, goda vārds! Nu tikai tekstus, un labi aši! Paņemam vēl pa zivij! Še!

– Paldies, ir jau diezgan...

– Ņem, kad saka!

– Nu, ja tu uzstāj...

– Nuja, ka uzstāju! Tev tagad nāksies pulka domāt, bet zivis ir fosfors. Fosfors veicina domāšanu.

4. Kā tev šķiet, vai Šu Ņuks piekritīs Min Kas piedāvājumam? Pamato savas domas, izmantojot tekstā atrasto informāciju!

5. Kādi priekšnesumi varētu būt kaķu koncertā? Uzraksti par vienu priekšnesumu!

6. Uzzīmē plakātu kaķu koncertam!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

36. Viks. *Sarežģītais zvirbulēns*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1997.

- 1. Noskaties animācijas filmu par Sarežģīto zvirbulēnu!**
- 2. Pastāsti, kāpēc zvirbulēns tiek uzskatīts par sarežģītu!**
- 3. Pastāsti, ko jaunu tu uzzināji, noskatoties filmu!**
- 4. Izlasi Vika grāmatas „Sarežģītais zvirbulēns” fragmentu!**

Zvirbulēns satiek Zirnekli, Ūdensstrazdu un Līdacēnu

Citu rītu pamodies, Zvirbulēns ieraudzīja virs sava mājoklīša Zirnekli aužam tīklu. Zvirbulēns jau grasījās tīklu izārdīt un Zirnekli padzīt, bet tad sāka domāt un apsvērt, ko ar tādu tīklu varētu iesākt. Un izdomāja: varētu zvejot zivis.

– Klau, brāl, – viņš uzrunāja Zirnekli, – noaud man tik lielu tīklu, lai varu zivis zvejot.

Zirneklis pārtrauca darbu, paskatījās uz Zvirbulēnu un sacīja:

– Ko tu iesāksi ar zivīm? Zvirbulēni zivis neēd. Bet Zvirbulēns viņam atbildēja:

– Vajag tikai iesākt; starp citu – es neesmu parastais zvirbulēns, bet Sarežģītais. Tu to, protams, nezināji, vai ne?

Zirneklis, protams, to nezināja. Taču viņš bija ar mieru noaut tīklu tikai tad, kad Zvirbulēns apsolīja viņam duci mušu.

Pievakarē tīkls bija gatavs, un Zvirbulēns ar Zirnekli nogādāja to līdz upītei. Tajā vietā upītē atradās ūdenskritums. Abi zvejnieki nosprieda, ka tīkls jāiedabū upītē lejpus ūdenskrituma – tur būšot vairāk zivju. Bet kā? Ne Zvirbulēns, ne Zirneklis nebija nekādi ūdensvēri, slapjuma abi vairījās, cik vien varēdami.

Bet zem ūdenskrituma dzīvoja Ūdensstrazds. Viņš jau bija pamanījis abus zvejniekus un piesteidzās viņiem klāt.

– Es esmu Ūdensstrazds, ja jums tas gadījumā nav zināms. Šī vieta ir mana, un bez manas atļaujas un ziņas šeit jebkāda darbošanās ir aizliegta. Tā.

Bet Zvirbulēns viņam atbildēja:

– Labi, Ūdensstrazd, ka pasacīji. Citādi mēs tiešām būtu rīkojušies bez tavas ziņas. Tagad rīkosimies ar tavu ziņu. Taču, lai tev prāts būtu pavisam mierīgs, es tev rīt atnesīšu veselu klēpi meža zemeņu.

Bet Ūdensstrazds sacīja tā:

– Varbūt es nemaz negribu tās tavas zemenes? Zvirbulēns viszinoši atbildēja:

– Vajag tikai iesākt. Pats redzēsi, kas tas par gardumu. Un Ūdensstrazds sacīja:

– Gardumi man patīk. – Un jau rāmākā balsī piebilda: – Paskatīšos, ko jūs te darīsiet.

Bet Zvirbulēns viņam teica:

– Mēs gribam zvejot zivis. Mums ir tīkls, kuru vajag dabūt ūdenī. Un Ūdensstrazds viņam atbildēja:

– Šajā vietā visas zivis pieder man. Tev būs jāatnes daudz to tavu gardumu, ja gribi tikt pie zivīm.

Bet Zvirbulēns sacīja:

– Dots pret dotu – mums zivis, tev ogas. Bet nu gan palīdzi ievilkt tīklu upītē! Ūdensstrazds beidzot bija ar mieru un ķērās pie darba. Pa to laiku Zvirbulēns un Zirneklis iekūra ugunsgrābi, lai sasildītos, jo vakara gaiss ūdens tuvumā kļuva drēgns.

Kad Ūdensstrazds savu darbu bija veicis, viņš piebiedrojās abiem zvejniekiem, un kādu laiku visi trīs tērēja, pārcilādami gan ticamus, gan neticamus, gan pavisam ērģotus atgadījumus no meža iemītņieku dzīves.

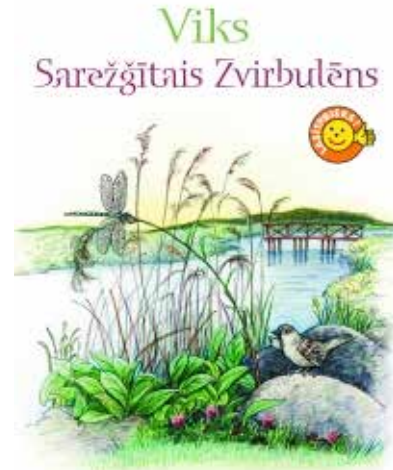
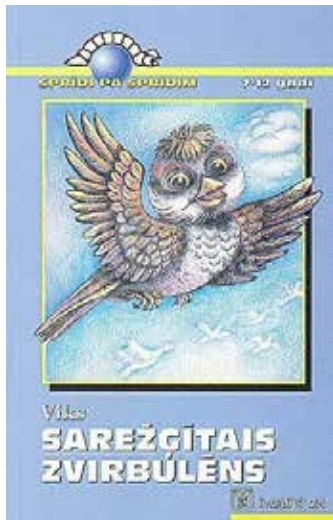
Ap saules rietu visi trīs zvejnieki vilka tīklu no ūdens laukā. Tiklā spārdījās Līdacēns.

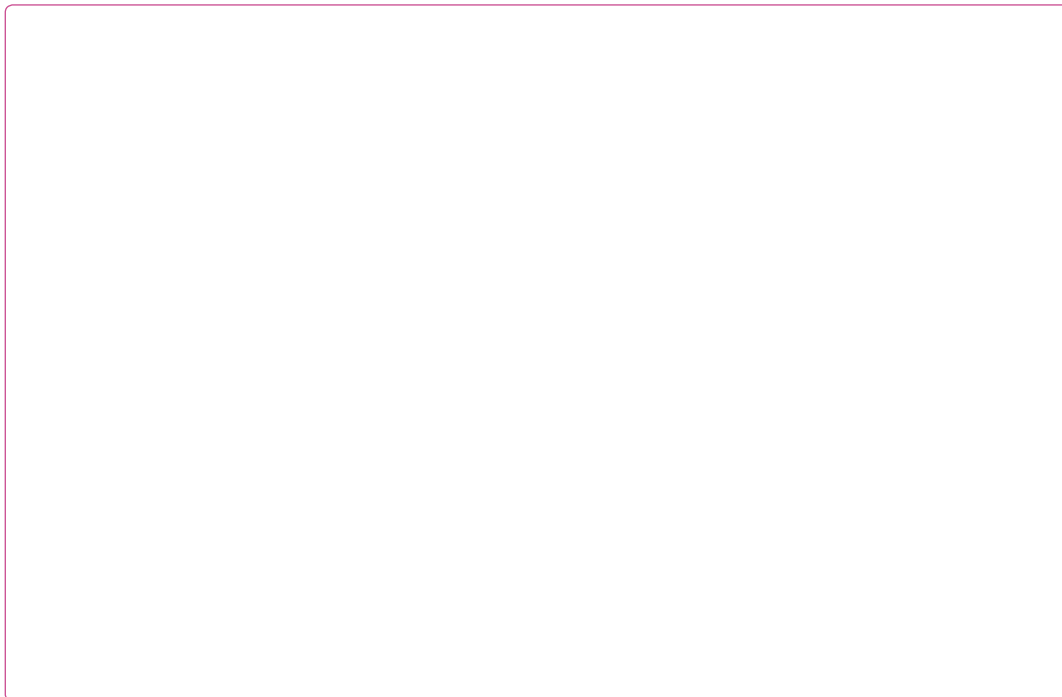
TURPINĀJUMS

6. Uzdodiet jautājumus citām grupām! Salīdziniet citu grupu atbildes ar savām atbildēm!

7. Novērtējiet grāmatu vākus! Kurš grāmatas vāks jums šķiet interesantāks? Pamatojiet savu izvēli!

8. Uzzīmē ilustrāciju izlasītajam teksta fragmentam!

METODISKIE IETEIKUMI SKOLOTĀJAM DARBĀ AR LASĪTĀJA PIEREDZES MAPI

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

IETEICAMS

Lasītāja pieredzes mapi ieteicams veidot visu mācību gadu gan mācību stundās, gan arī mājās, skolēnam patstāvīgi lasot un aizpildot darba lapas.

Pirms mapes veidošanas ieteicama ekskursija uz bibliotēku, grāmatu izstāde klasē, prezentācija, kurā skolēni tiek iepazīstināti ar jaunākajām grāmatām. Ieteicams aktualizēt klasisko latviešu literatūru, kā arī ārzemju literatūru.

MĒRĶIS

Lasītāja pieredzes mapes veidošanas mērķis: attīstīt skolēnu literārās intereses, veidot pozitīvu attieksmi pret folkloras sacerējumu un literāru darbu lasīšanu, bagātināt skolēnu lasītāja pieredzi un veicināt radošumu.

MAPES SATURS

Lasītāja pase

Lasītāja pasi var veidot dažādi – gan kā A4 formāta lapu, gan cita formāta (piemēram, A6 formāta lapu) grāmatiņu vai blociņu, kur katrā lapā uzrakstīts viens jautājums. Skolēns sākumā ieraksta visas atbildes un laiku pa laikam ierakstus papildina (it īpaši sadaļas „Manas mīļākās grāmatas” un „Mani iecienītākie rakstnieki”). Ieteicams rosināt skolēnus pašiem veidot *Lasītāja pases* vāka un iekšējo lapu noformējumu.

Manas pārdomas par lasīšanu

Manu darbu krātuvē atrodami uzdevumi, ko skolotājs piedāvā skolēniem. Ieteicams vismaz reizi mēnesī pārrunāt padarīto – izvēlēties dažādas darba formas, lai skolēni varētu iepazīstināt klasesbiedrus ar paveikto un vērtēt savu darbu. Pēc tam skolēni izpildītos darbus krāj katrs savā mapē. Reizi semestrī skolēni veido darbu izstādi, kurā parāda, viņuprāt, labākos darbus un iepazīstina ar grāmatām, kuras patikušas vislabāk.

Mana lasītāja biogrāfija

Darba lapas (no 1. līdz 13.) ir piedāvājamas dažāda vecuma skolēniem, to aizpildīšana veicina regulāru lasītāja pieredzes apkopošanu un radošās darbības attīstību.

Manu darbu krātuve

Ieteicams veicināt lasīšanu, godinot čaklākos lasītājus. Piemēram, skolēni, kas izlasījuši desmit un vairāk grāmatu, tiek uzņemti „Grāmatu draugu klubā” (vai kādā citā – pēc skolas vai skolotāja izveles) un tiek dažādi apbalvoti. „Grāmatu draugu klubā” ieteicams organizēt dažādus konkursus, viktorīnas, lasījumus, pārrunas, pēcpusdienas u.c. pasākumus, saistītus ar lasīšanu. (Tos varētu organizēt sadarbībā ar skolas bibliotēku.)

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

366

1. VARIANTS

366

2. VARIANTS

367

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

369

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

370

MANU DARBU KRĀTUVE

372

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā* 372
 2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 374
 3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes* 375
 4. DARBA LAPA. *Komikss* 378
 5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule* 379
 6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram* 380
 7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts* 381
 8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte* 384
 9. DARBA LAPA. *Es esmu ..* 385
 10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības* 386
 11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme* 388
 12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas* 389
 13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās* 391
 14. DARBA LAPA. *Teiku spēle* 392
 15. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla* 393
 16. DARBA LAPA. *Sakāmvārdi un parunas* 394
 17. DARBA LAPA. *Tautas pasaku elementi daiļdarbā* 396
 18. DARBA LAPA. *Mākoņu piedzīvojumi* 397
 19. DARBA LAPA. *Viena burta stāsts* 399
- Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai* 400

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

1. Andersens, Hanss, Kristians. <i>Meža gulbji</i> . Rīga: Liesma, 1987.	401
2. Brūveris, Pēters. <i>Katrs savu dzīvi dzīvo</i> . Rīga: Daugava, 1997.	403
3. Čaklais, Māris. <i>Uzraksti uz sētas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	405
4. Čaklais, Māris. <i>Valodiņa//Aprīļa pilieni</i> . Rīga: Sprīdītis, 1990.	408
5. Dobeļe, Maira. <i>Deviņi//Nepareizas dzīves skola</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	410
6. Dobeļe, Maira. <i>Nepareizas dzīves skola</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	413
7. Frīdrihs, Joahims. <i>Četrarpus draugi</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	415
8. Indrāne, Ilze. <i>Tipsis, Tipsis un Tedis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.	417
9. <i>Lauva un ods//Lafontēna fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1985.	420
10. Lepere, Doloresa. <i>Teika par Dundagas pili//Eža Pukšķa zelta zābaciņi</i> . Lugas bērniem. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.	422
11. Lindgrēne, Astrida. <i>Madikena</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	426
12. Mičerevskis, Māris. <i>Septiņas dienas Miltiņu karaļvalstī</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	429
13. Putniņš, Māris. <i>Mežonīgie pīrāgi</i> . Dienvidjūras pasaka. Rīga: Valters un Rapa, 2003.	433
14. Rungulis, Māris. <i>Ilmārs un Laima</i> . Rīga: Sprīdītis, 1990.	437
15. Rungulis, Māris. <i>Kaķu ģenerālis Šarlaks no Brīvības ielas meklē Herkulesu</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.	442
16. Rungulis, Māris. <i>Taksis Maksis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	444
17. Sadovska, Kristīne. <i>Par ķepām, astēm un zvēriem neparastiem</i> . Rīga: Dienas grāmata SIA, 2010.	446
18. Samauska, Ieva. <i>Pilsēta no A līdz Z</i> . Rīga: Annele, 2009.	452
19. Sampē, Žans, Žaks. <i>Mazais Nikolā. Katram francūzim pazīstamais nebēdnis. Humors lieliem un maziem</i> . Rīga: Vaga, 1995.	458
20. <i>Sen to Rīgu daudzinaja. Teikas par Rīgu</i> . Rīga: Zinātne, 1973.	461
21. Sils, Pēteris. <i>Pārdaugavas gailis//Latviešu fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1981.	465
22. Tans, Šons. <i>Aizpilsētas stāsti</i> . Rīga: Liels un mazs, 2010.	467
23. <i>Teikas par Latvijas vietām. Latviešu teikas</i> . – Tiešsaiste. www.pasakas.net [skatīts 08.09.2014.]	470
24. Vācietis, Ojārs. <i>Astoņi kustoņi</i> . Rīga: Liesma, 1984.	472
25. Vācietis, Ojārs. <i>Kur ko likt//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	475
26. Vācietis, Ojārs. <i>Murrājamā//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	476
27. Vācietis, Ojārs. <i>Reiz bija//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	478
28. Viks. <i>Aiz stūra</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	480
29. <i>Vilks un svētelis//Lafontēna fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1985.	484
30. Ziedonis, Imants. <i>Krāsainas pasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1973.	485
31. Ziedonis, Imants. <i>Pasaka, kurā spēlējas//Pasakas</i> . Rīga: Jumava, 2008.	487
32. Ziedonis, Imants. <i>Pasakas//Pasaka par pogu</i> . Rīga: Jumava, 2008.	490
33. Zvirgzdiņš, Juris. <i>Konteineru meitenīte Rudīte</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	493
34. Zvirgzdiņš, Juris. <i>Reiz senos laikos Kurzemē</i> . Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 1999.	497
35. Žigure, Anna. <i>Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm</i> . Rīga: Vaga, 1994.	508
36. Žigure, Anna. <i>Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm</i> . Rīga: Vaga, 1994.	510

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Andersens, Hanss, Kristians. *Meža gulbji*. Rīga: Liesma, 1987.

MĒRĶIS

- Apzināties pasakā ietvertās vērtības un to aktualitāti mūsdienās.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa literārās pasakas fragmentu, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par pasakā atspoguļotajām vērtībām.
- Ir ieinteresēts iepazīt pasakas autora personību.
- Raksta jaunrades darbu – vēstuli literārajam varonim.
- Ir interese par radošo pašizpausmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Dators ar interneta pieslēgumu, skandas, darba lapa, dažādi rekvizīti teātra izrādei.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar audioierakstu, lomu spēle, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

2. Brūveris, Pēters. *Katrs savu dzīvi dzīvo*. Rīga: Daugava, 1997.

MĒRĶIS

- Rosināt uztvert dzejas tekstu, aktualizējot atskaņu nozīmi dzejas ritma veidošanā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka ritma elementus dzejā (atskaņas).
- Uztver skaisto, cildeno un komisko P. Brūvera, I. Zanderes, O. Vācieša un M. Čaklā dzejā.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoļiem.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuli.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Čaklais, Māris. *Uzraksti uz sētas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

MĒRĶIS

- Bagātināt skolēna emocionālo pasauli.
- Veidot izpratni par dzejas tēlu, tā raksturojumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka dzejolī sajūtu gleznas.
- Raksturo dzejoļa lirisko varoni.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoli.
- Saprot dzejoļa emocionālo noskaņu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, situācijas analīze.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Attēls atrodams: <http://www.google.lv/imgres?q=ghost> [skatīts 14.09.2014.]

4. Čaklais, Māris. *Valodiņa//Aprīļa pilieni*. Rīga: Sprīdītis, 1990.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par dzejas valodas tēlainu uztveri, balstoties uz saviem iespajdiem, asociācijām.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Veic dzejoļa valodas izpēti (vārdu lietojuma biežums).
- Uztver dzejoļa pamatdomu.
- Formulē savus iespaidus, vērojumus, balstoties uz paša pieredzi.
- Ir interese par atjautības uzdevumiem (Čaklais – čakls dzejnieks).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, www.mariscaklais.lv [skatīts 14.09.2014.], www.platforma.lv [skatīts 14.09.2014.]

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Darba ierosināšanai vai dzejas iepazīšanas radošai turpināšanai iespējams izmantot gan mājaslapu www.mariscaklais.lv, kur atrodami arī krājuma „Aprīļa pilieni” dzejas teksti. Savukārt vairāku Ērika Ķīģeļa dziesmu („Aprīļa pilieni”, „Jānītis pīpē”, „Durvis” u.c.) audioierakstus iespējams klausīties portālā www.platforma.lv.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

5. Dobele, Maira. *Deviņi//Nepareizas dzīves skola*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par atbildības izjūtu savā rīcībā, attīstot pašvērtējuma prasmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Zina reizrēķinu ar deviņi.
- Saprot stāstā ietvertu informāciju par galvenās varones raksturu.
- Formulē nozīmīgākās pretrunīgās rakstura iezīmes.
- Ir interese par neparastiem paņēmieniem matemātisku aprēķinu veikšanā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vērtējuma veidošana, matemātiski aprēķini, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai nelielās grupās.

IETEIKUMI

- Matemātiskos jautājumus stundā iespējams aktualizēt ne tikai par reizrēķinu, akcentējot atziņu, ka radoša pieeja nepieciešama arī eksaktajos mācību priekšmetos.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par dažādiem leksikas slāņiem tekstā, mudināt runāt literārajā valodā.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par ētisku rīcību dažādās dzīves situācijās.

6. Dobele, Maira. *Nepareizas dzīves skola*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus literāro darbu saistīt ar personisko pieredzi.
- Aktualizēt izpratni par sarunvalodas vārdu iederību literārajā darbā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka stāstā tēloto telpu un laiku (senāk, tagad).
- Nosaka stāsta tematu un galveno domu (atziņu).
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Ir interese iepazīt autora personību, lasot stāstu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A2 formāta lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, diskusija, pētījums.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās, darbs pāros.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par dažādiem leksikas slāņiem tekstā, mudināt runāt literārajā valodā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

7. Frīdrihs, Joahims. *Četrarpus draugi*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par izteiksmīgu prozas darba lasīšanu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa stāsta fragmentu.
- Novērtē savu un citu lasījumu pēc noteiktiem kritērijiem.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Veido stāstījumu par konkrētu jautājumu lasītā teksta kontekstā.
- Saprot stāsta fragmenta emocionālo noskaņu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A0 formāta papīra lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, vai krāsu krītiņi, kāds priekšmets, kas varētu būt „apslēptā manta”.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Diskusija, darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana, projekta darbs.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās, individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par dažādiem leksikas slāņiem tekstā, mudināt runāt literārajā valodā.

8. Indrāne, Ilze. *Tipsis, Topsis un Tedis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.

MĒRĶIS

- Rosināt paskatīties uz zināmām lietām no cita skatpunkta.
- Attīstīt radošās pašizpaušmes prasmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka stāstā tēloto telpu un laiku (senāk, tagad).
- Izsaka viedokli par stāstu grāmatas noformējumu un ilustrācijām.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Veido vēstījumu par brīvajiem tematiem lasītā stāsta kontekstā.
- Novērtē paša vai citu sacerētus stāstus pēc sadarbībā ar skolotāju izveidotiem kritērijiem.
- Uztver stāstu grāmatas kā grāmatniecības kultūras sastāvdaļu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A 2 formāta lapa, interneta pieslēgums.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, problēmu risināšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

9. *Lauva un ods//Lafontēna fabulas*. Rīga: Liesma, 1985.

MĒRĶIS

- Veidot izpratni par fabulās atspoguļoto tēlu rakstura īpašībām, mācīt tās izvērtēt.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa fabulu.
- Izsaka savu viedokli gan mutiski, gan rakstiski, uzklauša citu domas par lasīto.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, prognozējot fabulas notikumus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Saruna, daudzveidīga jautāšana, prognozēšana, radošā rakstīšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās, darbs pāros.

10. Lepere, Doloresa. *Teika par Dundagas pili//Eža Pukšņa zelta zābaciņi. Lugas bērniem*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.

MĒRĶIS

- Veicināt skolēnu radošo darbību, nostiprinot priekšstatu par lugas teksta specifiku iestudējuma gaitā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot lugā ietverto informāciju.
- Formulē secinājumu, apkopojot savus iespaidus.
- Izvērtē un izvēlas radošo uzdevumu atbilstoši interesēm, iespējām.
- Ir interese par radošu darbību grupā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, Dundagas pils fotoattēls, pieejams: www.viss.lv [skatīts 14.09.2014.], projekta realizēšanā – arī citi resursi, par kuriem iepriekš jāvienojas.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, dramatizēšana, projekta darbs.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās, individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Uzdevumu var realizēt gan mācību stundu ietvaros, gan paredzot kā uzdevumu teātra pulciņa, radošās domāšanas pulciņa vai literārā pulciņa dalībniekiem.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par dažādiem leksikas slāņiem tekstā, mudināt runāt literārajā valodā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

11. Lindgrēne, Astrida. *Madikena*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

MĒRĶIS

- Sekmēt skolēnu izpratni par dzīvi tagadnē un pagātnē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa teksta fragmentu.
- Izsaka savas domas par konkrētu jautājumu, ar interesi uzklausa citu domas.
- Saskata kopīgo un atšķirīgo fragmentā tēlotajā laikā un telpā un mūsdienu pasaulē.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi, aplikāciju papīrs, līme, šķēres.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, daudzveidīga jautāšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par drošības noteikumu ievērošanu ūdenskrātuves tuvumā un rotaļājoties.

12. Mičerevskis, Māris. *Septiņas dienas Miltiņu karaļvalstī*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.

MĒRĶIS

- Radīt priekšstatu par dažādi noformētu prozas tekstu.
- Attīstīt lasītprasmes iemaņas.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Atrod tekstā nepieciešamo informāciju.
- Formulē savu attieksmi, savu pieredzi.
- Veido patstāvīgus teksta izpratnes jautājumus.
- Vērtē savu un klasesbiedru lasītprasmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, marķieris.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai nelielās grupās.

IETEIKUMI

- Ja klases skolēnu spēju līmenis ir atbilstošs, tad pirms patstāvīgo jautājumu veidošanas ir lietderīgi pārrunāt atšķirīgu lasītprasmes pārbaudes uzdevumu veidus (izlaistie vārdi, tabula utt.).

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

13. Putniņš, Māris. *Mežonīgie pīrāgi. Dienvidjūras pasaka*. Rīga: Valters un Rapa, 2003.

MĒRĶIS

- Veicināt interesi par jaunāko latviešu literatūru bērniem.
- Veidot izpratni par darbības plānošanas nepieciešamību ikviena dzīvē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Veido plānu, ievērojot notikumu secību.
- Saprot pasaku romāna fragmenta pamatdomu.
- Sastata vizuālo un tekstuālo informāciju.
- Salīdzina galveno varoņu darbības plānojumu.
- Veic izpēti par grāmatu sērijas apjomu, izmantojot pieejamos informācijas avotus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Kad skolēni ir uzzinājuši informāciju, cik romānu Māris Putniņš ir sarakstījis šajā sērijā, tad būtiski nošķirt četrus romānus un atjautības uzdevumu grāmatu, kas arī iekļauta sērijā, taču nav romāns.
- Vēl iespējams pievērst skolēnu uzmanību faktam par grāmatas tulkošanu citās valodās (lietuviešu, vācu valodā).

14. Rungulis, Māris. *Ilmārs un Laima*. Rīga: Sprīdītis, 1990.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus domāt par ētiskiem jautājumiem (izsmiešana klasē).
- Veidot prasmi saskatīt un vērtēt problēmas stāstā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver skaisto un cildeno, komisko un traģisko stāstā.
- Nosaka stāstā tematu un galveno domu (atziņu).
- Raksturo stāsta varoņus.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Saprot stāsta emocionālo noskaņu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, diskusija.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnām savstarpējām attiecībām.
- Rosināt skolēnus runāt literārajā valodā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

15. Rungulis, Māris. *Kaķu ģenerālis Šarlaks no Brīvības ielas meklē Herkulesu*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

MĒRĶIS

- Ar valodas spēļu palīdzību radīt priekšstatu par literārā darba tēlu individualizētās runas nozīmi un iedarbīgumu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot stāsta fragmentos ietvertu informāciju.
- Ir interese par valodas spēlēm (pupiņvalodas atšifrēšana un sava teksta pieraksts).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai marķieris.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, pārrunas, tekstveide.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs vai darbs pāros, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus runāt literārajā valodā.

16. Rungulis, Māris. *Taksis Maksis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Veicināt izpratni par atbildības izjūtu attieksmē pret dabu, mājdzīvniekiem, attīstot prasmi salīdzināt dažādas rakstura iezīmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot stāsta fragmenta saturu.
- Formulē secinājumu, apkopojot savus iespaidus.
- Izsaka savu viedokli, nosaucot līdzīgo raksturojumā.
- Veido secīgu stāstījuma plānu.
- Ir interese par skolēnam pazīstamo dzīvnieku pasauli.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, marķieris.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros vai nelielās grupās, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Radošajā uzdevumā izmantoti attēli no tīmekļa resursiem. Pieejams: www.dogs.lv [skatīts 14.09.2014.] un www.taksis.lv [skatīts 14.09.2014.]

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

17.

Sadovska, Kristīne. *Par ķepām, astēm un zvēriem neparastiem*.
Rīga: Dienas grāmata SIA, 2010.

MĒRĶIS

- Attīstīt prasmi pamatot viedokli.
- Paplašināt vārdu krājumu.
- Rosināt interesi par Latvijas dabu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka stāsta tematu un galveno domu (atziņu).
- Raksturo stāsta varoņus.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstiem.
- Uztver stāstos aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

ATTĒLI

- <http://www.medniekiem.lv/?m=album&i=2291&pid=3993>
[skatīts 14.09.2014.]

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par veselīgu dzīvesveidu, par pozitīva pašvērtējuma nozīmīgumu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

18. Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

MĒRĶIS

- Attīstīt prasmi detalizēti un vērīgi lasīt, lai varētu izmantot iegūto informāciju.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ir interese par radošo pašizpaušmi, lasot dzejoļus.
- Iepazīst ar folkloru un daiļliteratūru saistītas kultūrvēsturiskas vietas un objektus.
- Iepazīst sava novada (pilsētas, ciema) kultūrvēsturiskās tradīcijas, kas saistītas ar dzeju.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, spēle.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Krustvārdu mīklu minēšanu var veikt dažādi – grupās, individuāli, dalīt interešu grupās.
- Ar skolēniem būtu jāvienojas par kritērijiem, pēc kuriem tiks noteikts vērtīgākais lasītājs.

MĪKLU ATMINĒJUMI

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

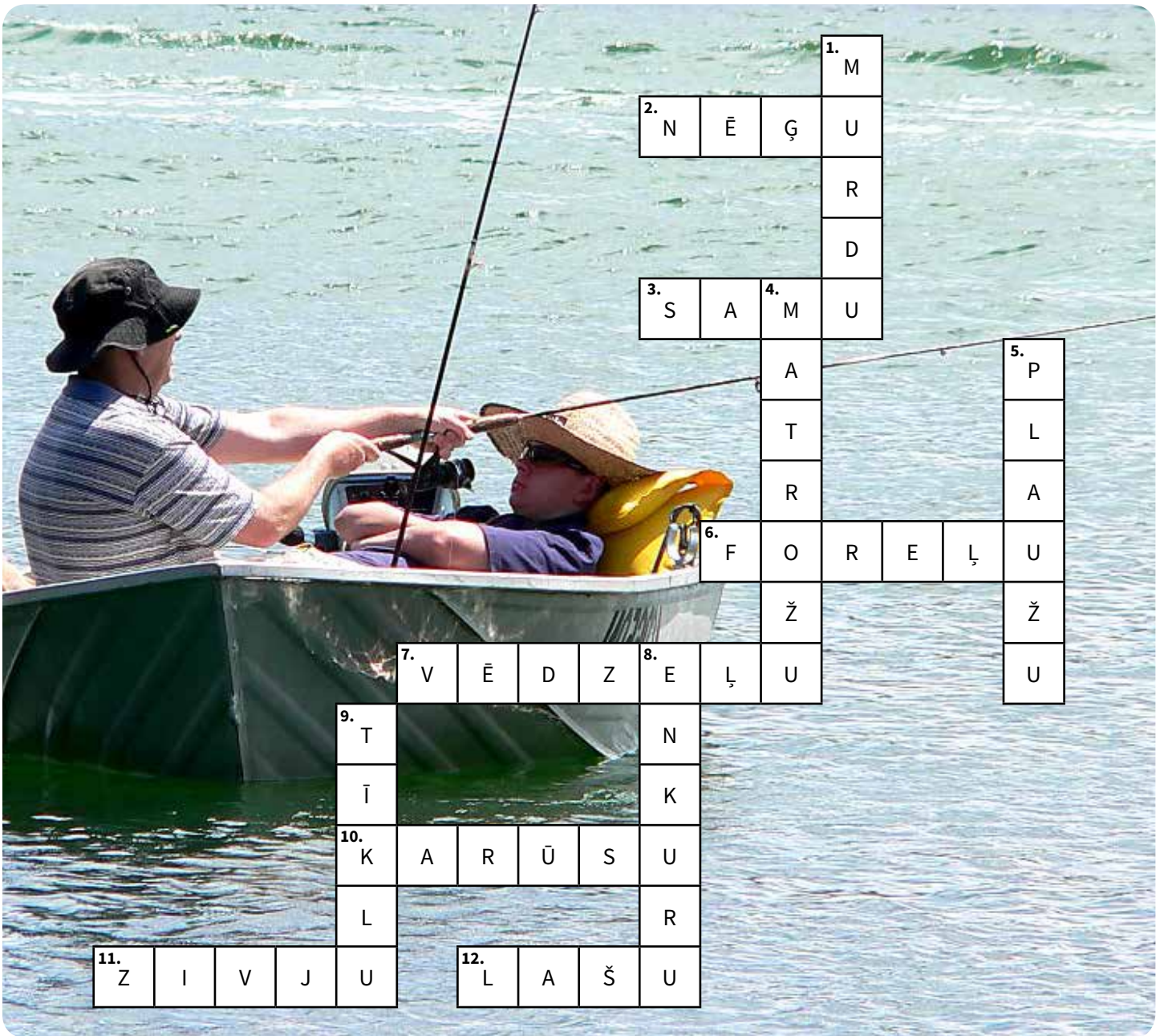
MĪKLU ATMINĒJUMI

18.

Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

TURPINĀJUMS

Mīkla makšķerniekiem

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

MĪKLU ATMINĒJUMI

18.

Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

TURPINĀJUMS

Mīkla ziedu pazinējiem

1. L I L I

2. J A S

3. A A

4. K A K T U S U

5. V

6. I E V Z I E D U

7. P U Ņ U

8. R O Ž

9. V

10. Ā B E Ņ U

11. C E R I Ņ U

J

O

L

Ī

Š

Ņ

U

R

Š

U

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

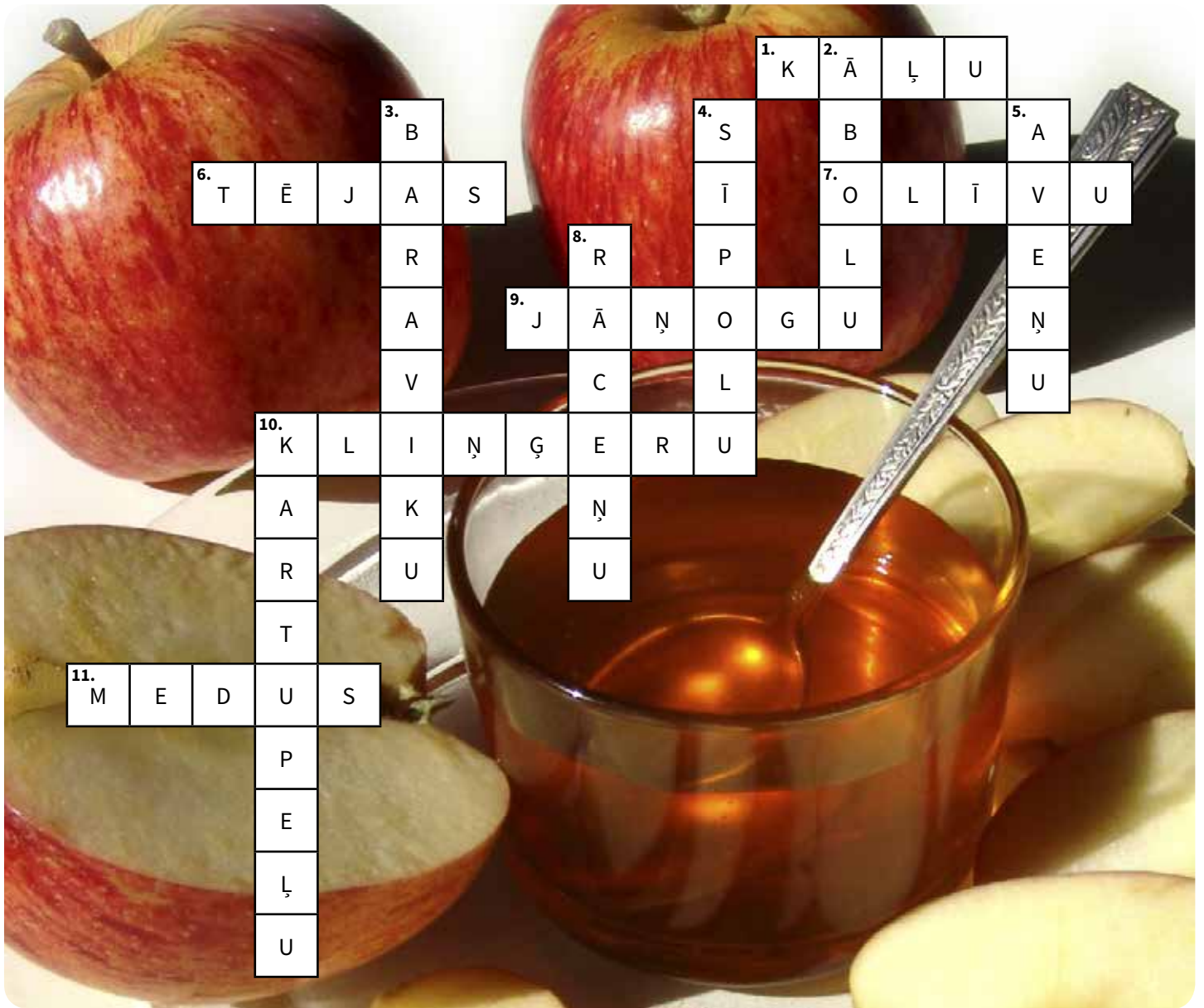
MĪKLU ATMINĒJUMI

18.

Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

TURPINĀJUMS

Mīkla, kurā visi vārdi ir apēdami

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

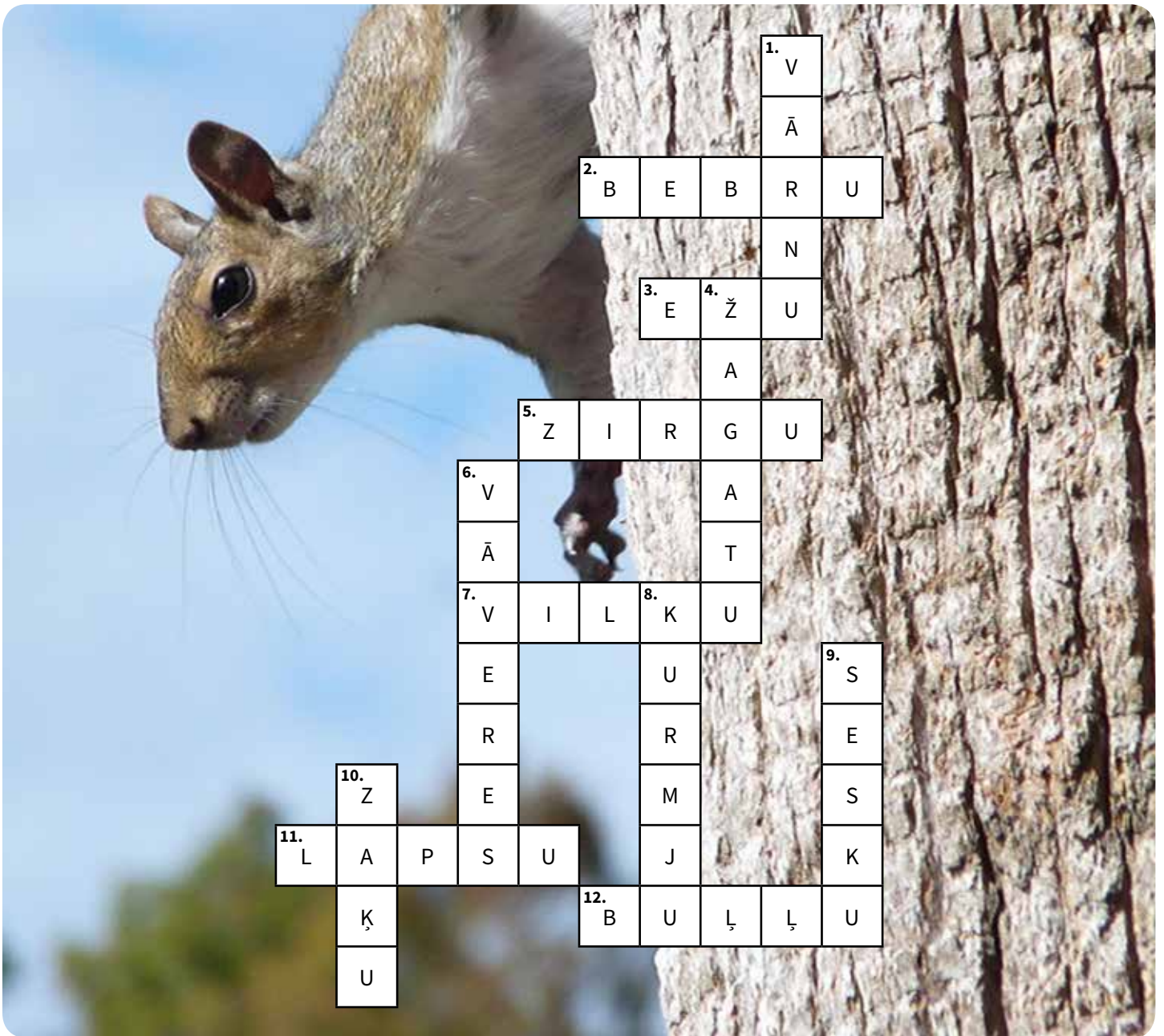
MĪKLU ATMINĒJUMI

18.

Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

TURPINĀJUMS

Mīkla dzīvnieku un putnu pazinējiem

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

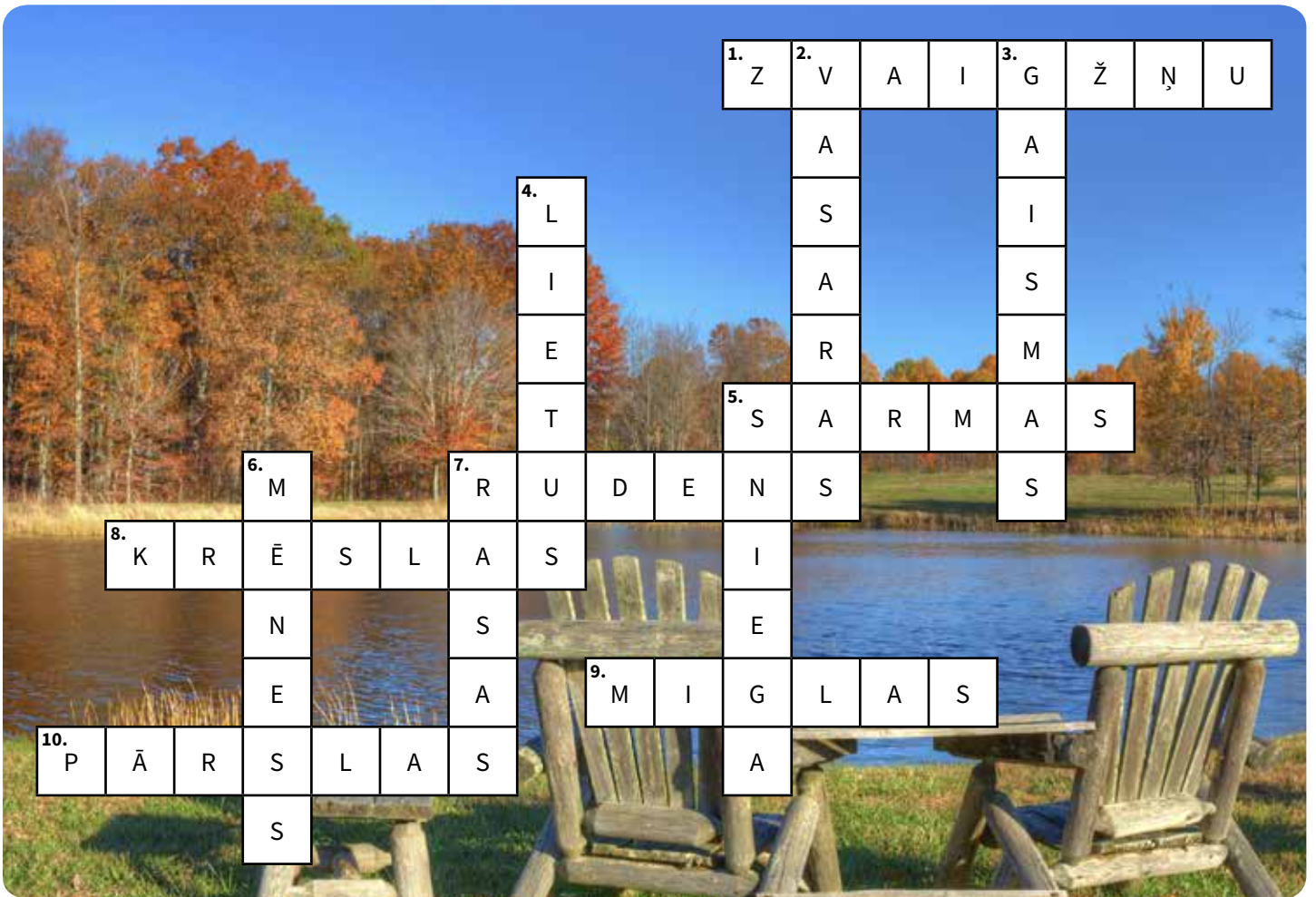
MĪKLU ATMINĒJUMI

18.

Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

TURPINĀJUMS

Mīkla dabas parādību zinātājiem

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

19. Sampē, Žans, Žaks. *Mazais Nikolā. Katram francūzim pazīstamais nebēdnis. Humors lieliem un maziem*. Rīga: Vaga, 1995.

MĒRĶIS

- Veicināt skolēnu prasmi analizēt, vērtēt saskarsmes situācijas stāstā un pašam savā pieredzē. Aktualizēt liroepikas žanra (fabulas) asprātīgu iekļāvumu stāsta tekstā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē savu pieredzi, analizē savu attieksmi.
- Saprot stāstā ietverto informāciju.
- Izsaka savu viedokli, to pamatojot.
- Izteiksmīgi lasa vai runā fabulu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, marķieris.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, teksta izteiksmīga runāšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnām savstarpējām attiecībām.

20. *Sen to Rīgu daudzinaja*. Teikas par Rīgu. Rīga: Zinātne, 1973.

MĒRĶIS

- Veicināt interesi par latviešu teikām, rosinot saskatīt interesantas sakarības dažādu vietu izcelsmē.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot latviešu teikās par Rīgu ietverto informāciju.
- Atzīmē kartē teikās minētās vietas.
- Ir interese par latviešu folkloras iepazīšanu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, darbs ar karti.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Pēc skolotāja ieskatiem piedāvātās teikas var izmantot, lai veidotu lasītprasmes uzdevumus.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

21. Sils, Pēteris. *Pārdaugavas gailis//Latviešu fabulas*. Rīga: Liesma, 1981.

MĒRĶIS

- Papildināt priekšstatu par fabulas žanru latviešu literatūrā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē savas vēlmes, minot savu attieksmi.
- Nosaka fabulas morāli.
- Skaidro fabulas galveno atziņu, balstoties uz paša pieredzi.
- Pazīst kultūrobjektus Rīgā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, frontāls darbs.

IETEIKUMI

- Darba lapas noformējumā izmantota fotogrāfija no Pēterbaznīcas skatu laukuma, kā arī animācijas tēli no portāla <http://www.heathersanimations.com> [skatīts 14.09.2014.].

22. Tans, Šons. *Aizpilsētas stāsti*. Rīga: Liels un mazs, 2010.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus būt iecietīgiem pret citu tautību paražām un cilvēkiem.
- Bagātināt skolēnu emocionālo pasauli.
- Veicināt radošo pašizpaušmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Uztver skaisto un cildeno, komisko un traģisko stāstā.
- Nosaka stāsta tematu un galveno domu (atziņu).
- Raksturo stāsta varoņus.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Saproto stāsta emocionālo noskaņu.
- Uztver stāstā atklātās savas un citu tautu tradīcijas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, lapa melnrakstam, tāfele vai A2 formāta lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, diskusija, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

ATTĒLI [SKATĪTI 14.09.2014.]

- <http://www.guardian.co.uk/books/gallery/2009/may/13/shaun-tan-eric-story-pictures>
- <http://charlottesweb-photography.blogspot.com/2011/12/shaun-tan.html>
- <http://myfavouritebooks.blogspot.com/2010/06/eric-by-shaun-tan.html>
- <http://astridlindgrenmemorialaward.files.wordpress.com/2011/12/shaun-tan.jpg>
- <http://www.emergentkiwi.org.nz/archive/magical-night-review-of-shaun-tans-arrival/>

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

23. *Teikas par vietām Latvijā. Latviešu teikas. – Tiešsaiste. www.pasakas.net [skatīts 08.09.2014.]*

MĒRĶIS

- Veicināt interesi par latviešu teikām, attīstot projekta darba iemaņas.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Saprot tautas teikās ietverto informāciju.
- Formulē viedokli par neparasto teikās.
- Darbojas interešu grupā, izstrādājot projektu.
- Pamato, pierāda savu viedokli projekta prezentācijā.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI:

- Darba lapa, krāsu zīmuļi vai flomāsteri, marķieris.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana, projekta darbs.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Konkursa vērtēšanā iespējams izmantot šādu kritēriju tabulu:

Vērtējamais aspekts	2 punkti Radoši, patstāvīgi skolēna spriedumi	1 punkts Patstāvīgi skolēna spriedumi	0 punktu Nav atbildes
Firmas nosaukums			
1. teika			
2. teika			
3. teika			
4. teika			
5. teika			
Maršruta plānojums			
Priekšnesuma vai prezentācijas norise			
KOPĀ			

Radošā uzdevuma noformējumā izmantoti Rīgas Franču liceja (turpmāk – RFL) skolnieces Artas Raitumas zīmējumu fragmenti (2008).

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

24. Vācietis, Ojārs. *Astoņi kustoņi*. Rīga: Liesma, 1984.

MĒRĶIS

- Sekmēt dzejoļa pamatdomas noteikšanu, attīstot asociāciju veidošanas prasmes.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Saprot dzejoļa pamatdomu, to saista ar dzejoļa virsraksta skaidrojumu.
- Formulē savu iespaidu par salīdzināmiem aspektiem.
- Salīdzina un izvērtē atšķirīgus tekstus.
- Saprot dzejoļa uztverē būtiskus teorijas jautājumus: tēli, ritms, atskaņas.
- Ir interese par radošas pārveides iespējām (spoguļraksts).

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Radošajā uzdevumā izmantota kolāža, kuras autori ir RFL 8. klases skolēnu grupa (2007).
- Skolotājs var skolēniem – interesentiem – piedāvāt papildu uzdevumu: noskaidrot, kurš pasaules kultūras vēsturē ļoti slavens mākslinieks un zinātnieks arī ir izmantojis spoguļrakstu (uzdevuma atbilde: Leonardo da Vinči).

25. Vācietis, Ojārs. *Kur ko likt//Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

MĒRĶIS

- Rosināt skolēnus lasīt dzejoļus un sekmēt dzejas izpratnes prasmi.
- Aktualizēt ritma nozīmi dzejolī.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka ritma elementus dzejā (atskaņas).
- Izteiksmīgi lasa dzejoli, atklājot savu izpratni un attieksmi.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.
- Saprot dzejoļa emocionālo noskaņu.
- Inscenē dažādu autoru dzejoļus.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, spēle, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuālais darbs.

ATTĒLI [SKATĪTI 14.09.2014.]

- <http://bluecats.1w.lv/168-/>
- <http://krabjiem.lv/lv/foto/21160/gulosi-dzivnieki/>
- <http://soni-indonesia.blogspot.com/>

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

26. Vācietis, Ojārs. *Murrājamā//Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

MĒRĶIS

- Sekmēt dzejoļa emocionālo uztveri.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi, ar izpratni lasa dzejoli.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

27. Vācietis, Ojārs. *Reiz bija//Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

MĒRĶIS

- Pilnveidot dzejoļu emocionālo uztveri, atklājot skolēna izpratni un attieksmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi, ar izpratni lasa dzejoli.
- Izsaka viedokli par izlasīto, uzklauša citu domas.
- Izsaka viedokli rakstiski.
- Saskata dzejolī ietvertās vērtības, saistot tās ar savu pieredzi.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, radošā rakstīšana, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

28. Viks. *Aiz stūra*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

MĒRĶIS

- Rosināt uztvert dzejoļu galveno domu, saistot to ar savu dzīves pieredzi.
- Veidot prasmi izteikt viedokli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMAIS REZULTĀTS

- Nosaka dzejoļa tematu un galveno domu.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par dzejoli.
- Uztver dzejolī aktualizētās vērtības.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

29. *Vilks un svētelis//Lafontēna fabulas.* Rīga: Liesma, 1985.

MĒRĶIS

- Izmantojot fabulas, aktualizēt un pilnveidot izpratni par savstarpējās palīdzības nepieciešamību.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa fabulu, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Uztver fabulā aktualizētās vērtības.
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par lasīto.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, daudzveidīga jautāšana, diskusija.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus runāt literārajā valodā.
- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnām savstarpējām attiecībām

30. Ziedonis, Imants. *Krāsainas pasakas.* Rīga: Zvaigzne ABC, 1973.

MĒRĶIS

- Attīstīt prasmi uztvert krāsaino pasauli.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Ar izpratni lasa literāro pasaku.
- Uztver un saprot literārā darba emocionālo noskaņu.
- Ir ieinteresēts radošajā pašizpausmē, veidojot savu pasaku.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, dzeltenī krāsu zīmuļi vai flomāsteri, dzeltens aplikāciju papīrs, šķēres, līme.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs pāros.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

31. Ziedonis, Imants. *Pasaka, kurā spēlējas*//*Pasakas*. Rīga: Jumava, 2008.

MĒRĶIS

- Bagātināt skolēnu valodu, rosinot lietot savā runā frazeoloģismus.
- Attīstīt prasmi uztvert tekstu lasot un tā vizuālo risinājumu animācijas filmā.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Formulē savu pieredzi atbilstoši nosacījumiem – vārdu skaits, teikuma veids.
- Saprot literārās pasakas pamatziņas.
- Izsaka un izskaidro lasītāja un skatītāja viedokli par iepazīto literāro pasaku.
- Ir interese par radošām vārdu un asociāciju spēlēm.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, rakstāmpiederumi, zīmuļi, www.pasakas.net [skatīts 14.09.2014.].

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, asociāciju veidošana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Lasītāja un skatītāja pārdomu raksta apjoms atkarīgs no skolotāja ieceres un darba gaitas. Ir iespējams piedāvāt skolēniem jautājumus, uz kuriem jāatbild, piemēram, kāds bija pirmais iespaids par pasaku, kādas īpašības raksturo suni Funi (sākumā un līdz pasakas beigām), kam līdzinās Vējš (ja to salīdzina ar cilvēkiem, ja to salīdzina ar skolēnu pašu), kā izdevies animācijas filmas veidotājiem saglabāt I.Ziedoņa literārās pasakas noskaņu, kam ieteiktu iepazīt šo literāro pasaku, kāpēc.
- Radošajā uzdevumā izmantotais animācijas filmas attēls pieejams www.pasakas.net [skatīts 14.09.2014.].

32. Ziedonis, Imants. *Pasaka par pogu*//*Pasakas*. Rīga: Jumava, 2008.

MĒRĶIS

- Pilnveidot izteiksmīga lasījuma prasmes, saistot intonāciju izvēli un priekšstatu par literārās pasakas tēliem.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izvēlas atbilstīgu intonāciju literārās pasakas lasījumam.
- Saprot literārās pasakas pamatdomu.
- Izsaka savu viedokli, raksturojot literārās pasakas galveno varoni.
- Iesaistās lomu spēlē.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, zīmuļi vai flomāsteri, diegs, adata.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, lomu spēle, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās.

IETEIKUMI

- Alternatīva iespēja brīvam literārās pasakas lasījumam – izspēlēt to kā radiolasījumu, t.i., izmantojot skaņu atdarinājumus, kas atbilst literārā darba tekstam.
- Aktualizēt drošības noteikumu ievērošanu darbā ar adatu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

33. Zvirgzdiņš, Juris. *Konteineru meitenīte Rudīte*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

MĒRĶIS

- Veidot priekšstatu par organizācijas veidošanas nosacījumiem.
- Veidot prasmi strādāt ar informāciju, salīdzināt to.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka stāsta tematu un galveno domu (atziņu).
- Raksturo stāsta varoņus.
- Atstāsta stāsta saturu (darbības vieta, laiks, personas un notikumi).
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, vizualizēšana.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnām savstarpējām attiecībām, par dažādiem leksikas slāņiem tekstā, mudinot runāt literārajā valodā.

34. Zvirgzdiņš, Juris. *Reiz senos laikos Kurzemē*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 1999.

MĒRĶIS

- Veidot prasmi detalizēti lasīt tekstu.
- Aktualizēt zināšanas par senajiem laikiem.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Nosaka stāstā tēloto telpu un laiku (senāk, tagad).
- Nosaka stāsta tematu un galveno domu (atziņu).
- Izsaka savu viedokli un iesaistās sarunās par stāstu.
- Uztver stāstā aktualizētās vērtības.
- Uztver stāstā atklātās savas un citu tautu tradīcijas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnām savstarpējām attiecībām, par dažādiem leksikas slāņiem, mudinot runāt literārajā valodā.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

35. Žīgure, Anna. *Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm*. Rīga: Vaga, 1994.

MĒRĶIS

- Pilnveidot lasītāja un klausītāja prasmes, kopīgi lasot tekstu.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa romāna fragmentus, atklājot savu sapratni un attieksmi.
- Izsaka viedokli par lasīto un dzirdēto.
- Iesaistās sarunā ar klasesbiedriem par izlasīto.
- Uzdod daudzveidīgus jautājumus un atbild uz tiem.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, veidojot asociācijas.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, krāsu zīmuļi, A3 formāta lapas, flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Darbs ar tekstu, prognozēšana, projekta darbs, saruna.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Darbs grupās, individuāls darbs.

IETEIKUMI

- Rosināt skolēnus uz sarunu par cieņpilnu savstarpējo attiecību veidošanu.

36. Žīgure, Anna. *Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm*. Rīga: Vaga, 1994.

MĒRĶIS

- Pilnveidot skolēnu lasītprasmi un rakstītprasmi.

SKOLĒNAM SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Izteiksmīgi lasa tekstu lomās.
- Novērtē savu un citu lasījumu pēc noteiktiem kritērijiem.
- Izsaka viedokli par lasīto gan mutiski, gan rakstiski.
- Iesaistās sarunās par izlasīto fragmentu.
- Ir interese par radošo pašizpaušmi, veidojot darba turpinājumu atbilstoši kontekstam.

NEPIECIEŠAMIE RESURSI

- Darba lapa, A4 formāta zīmēšanas papīra lapa, krāsu zīmuļi, flomāsteri.

MĀCĪBU METODES UN PAŅĒMIENI

- Lasīšana lomās, vizualizēšana, prognozēšana, daudzveidīga jautāšana, jaunrade, izstāde.

MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAS FORMAS

- Individuāls darbs, darbs grupās.

ATBILDES

15. DARBA LAPA

Krustvārdu mīkla

TURPINĀJUMS

Horizontāli:

2. Viens no kukaiņiem pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. /bite/
3. Vislabākās zāles pasakā „Labās zāles”. /darbs/
4. Dārzeni zemnieka vezumā pasakā „Kumeļa perēšana”. /gurķi/
5. Mājputni, ko muižkungs sūta mācītājam, pasakā „Tas jau ir tas otrs”. /tītari/
6. Pasakas „Ar līdakas palīgu” galvenais varonis. /bārenis/
7. Viens no galvenajiem varoņiem pasakā „Zalkša līgava”. /zalktis/
8. Lieta, ko jaunākais brālis iegūst ellē, pasakā „Burvju dzirnaviņas”. /dzirnaviņas/
9. Cilvēks, ko īstā meita un pameita sastop debesīs, pasakā „Garā pupa”. /vecītis/
10. Cilvēks, kurš perē kumeļu, pasakā „Kumeļa perēšana”. /kungs/
11. Īstās meitas atalgojums par darbu pasakā „Garā pupa”. /uguns/
12. Cilvēks, kas piemāna kungu, pasakā „Kumeļa perēšana”. /zemnieks/
13. Saimnieka un kalpa vārds pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. /Pēteris/
14. Dzīvnieks, ko vecāki dod meitas vietā, pasakā „Zalkša līgava”. /kaza/
15. Viela, kas nogremdē kuģi, pasakā „Burvju dzirnaviņas”. /sāls/
16. Čaklā meita pasakā „Garā pupa”. /pameita/
17. Kukainis, kas palīdz Pēterim nokult labību, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. /skudra/
18. Putns, kuru Pēteris pažēlo, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. /balodis/
19. Sēklas, ko pameita lasa pelnos, pasakā „Garā pupa”. /pupas/

Vertikāli:

1. Kunga apsēstība (neprāts) pasakā „Kumeļa perēšana”. /zirgi/
5. Būve, ko uzceļ bites, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. /tilts/

ATBILDES

16. DARBA LAPA

Sakāmvārdi un parunas

Neskati vīru no cepures.

Viegli pateikt, grūti izdarīt.

Kas daudz sola, maz dara.

Gara mēle pasolot, īsa roka iedodot.

Mazs cinītis gāž lielu vezumu.

Pie pilnas bļodas draugu daudz.

Zini daudz, runā maz.

Koku pazīst pēc viņa augļiem, cilvēku – pēc viņa darbiem.

Apdomā labi, iekams dari.

Labāk ar klibu dancot, nekā ar muļķi runāt.

Darbs ceļ godā, nedarbs negodā.

Bez darba nekas no gaisa neirst.

Kas veikli darbu darīt prot, tam katrā zemē godu dod.

Melns darbs, balta maize.

Gudra galva simts galvu baro.

Ja nav gudras galvas, turi vieglas kājas.

Gods iet pa ceļu, negods pa ceļa malu.

No vilka bēg, uz lāča krīt.

Ne viss ir zelts, kas spīd.

Tie paši vēži, tikai citā kulītē.

Kas pirmais brauc, tas pirmais maļ.

Bailīgs kā zaķis, medīgs kā kaķis.

MĀCĪBU MATERIĀLI SKOLĒNAM LASĪTĀJA PIEREDZES MAPE

6. klasei

LASĪTĀJA PIEREDZES MAPES SATURA RĀDĪTĀJS

LASĪTĀJA PASE

366

1. VARIANTS

366

2. VARIANTS

367

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

369

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

370

MANU DARBU KRĀTUVE

372

1. DARBA LAPA *Ceļojums grāmatā*

372

2. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla*

374

3. DARBA LAPA. *Lasītāja piezīmes*

375

4. DARBA LAPA. *Komikss*

378

5. DARBA LAPA. *Grāmatas varoņa vēstule*

379

6. DARBA LAPA. *Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram*

380

7. DARBA LAPA. *Grāmatnieku karaļvalsts*

381

8. DARBA LAPA. *Grāmatas vizītkarte*

384

9. DARBA LAPA. *Es esmu ..*

385

10. DARBA LAPA. *Literārā varoņa rakstura īpašības*

386

11. DARBA LAPA. *Grāmatzīme*

388

12. DARBA LAPA. *Grāmatas un lasītāja prieki un bēdas*

389

13. DARBA LAPA. *Triju grāmatu varoņu satikšanās*

391

14. DARBA LAPA. *Teiku spēle*

392

15. DARBA LAPA. *Krustvārdu mīkla*

393

16. DARBA LAPA. *Sakāmvārdi un parunas*

394

17. DARBA LAPA. *Tautas pasaku elementi daiļdarbā*

396

18. DARBA LAPA. *Mākoņu piedzīvojumi*

397

19. DARBA LAPA. *Viena burta stāsts*

399

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

400

LASĪTĀJA PASE

1. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____.

_____.

Es mācos _____.

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____.

_____.

Es labprāt lasu _____.

_____.

Es lasu tāpēc, ka _____.

_____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____.

_____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____.

_____.

Par grāmatām es runāju ar _____.

_____.

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____.

Es parasti lasu (kad?) _____.

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____.

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____.

/Tava fotogrāfija

vai pašportrets/

LASĪTĀJA PASE

2. VARIANTS

Mani sauc _____.

Es dzīvoju _____.

_____.

Es mācos _____.

_____ skolas

_____ klasē.

Mani interesē _____.

_____.

Es labprāt lasu _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Manas mīļākās grāmatas ir _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Es lasu tāpēc, ka _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

Mani iecienītākie rakstnieki ir _____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

TURPINĀJUMS

Par grāmatām es runāju ar _____

Grāmatas, ko lasīt, es atrodu (kur?) _____

Ērtākā vieta lasīšanai man ir (kur?) _____

Es apmeklēju bibliotēku (kur?) _____

Es parasti lasu (kad?) _____

MANAS PĀRDOMAS PAR LASĪŠANU

Ir cilvēki, kuriem patīk lasīt. Ir cilvēki, kuriem nepatīk lasīt. Kurš / kura no lasītājiem / lasītājām esi tu? Kāpēc?

Es piekrītu, ka

lasīt ir moderni,

lasīt ir interesanti,

lasīt ir vajadzīgi,

lasīt ir garlaicīgi.

Pasvītro atzinumu, kas atbilst tavam viedoklim, un komentē to!

Skolēni, kas piedalījušies lasīšanas programmās „Bērnu žūrija” (www.bernuzurija.lv), ko organizē Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs, sacerējuši daudz aforismu par lasīšanu, grāmatām un lasītājiem:

„Ne mirkli bez grāmatas!” (Liene)

„Es + grāmata = draugi.” (Laura)

„Kas lasa, tas dzīvo.” (Rušonas skolēni)

„Grāmatas – tie ir eņģeļi, kas paceļ mūs no zemes.” (Oksana)

„Nesūdzies par garlaicību, lasi!” (Arvis)

„Lasīt māku, dzīvot sāku.” (Agnija)

„Grāmata – tas ir piedzīvojums. Izbaudi to!” (Māra)

Saceri savu aforismu par lasīšanu, grāmatām vai lasītājiem!

MANA LASĪTĀJA BIOGRĀFIJA

Ieraksti tabulā informāciju par izlasītajām grāmatām!

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Nr. p.k.	Autors	Grāmatas nosaukums	Izdevniecība	Lappušu skaits	Žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga)

Kad būs izlasījis/-usi desmit un vairāk grāmatu, tu tiks uzņemts/-ta „Grāmatu draugu klubā” un varēsi piedalīties dažādos konkursos.

MANU DARBU KRĀTUVE

1. DARBA LAPA

Ceļojums grāmatā

Grāmatas autors — _____

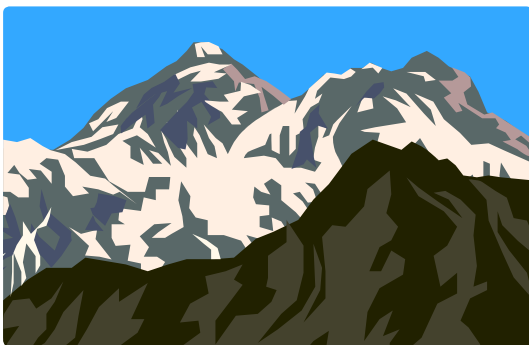
Grāmatas nosaukums — _____

Izpēti ceļojuma plānu! Uzraksti savas domas par ceļa posmiem!

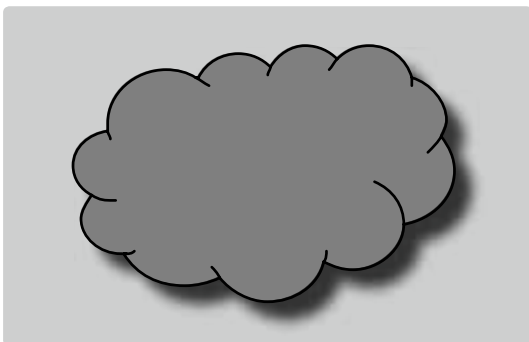
1. Ceļotājs – ceļojuma sākums.
2. Kalna virsotne – visinteresantākā epizode grāmatā.
3. Negaisa mākonis – visnesaprotamākā epizode vai visgrūtāk lasāmais fragments.
4. Upe – galvenie notikumi.
5. Koki – galvenie varoņi, to īpašības.
6. Saule – vissmieklīgākā epizode.
7. Mājiņa – atrisinājums.

1. _____

2. _____

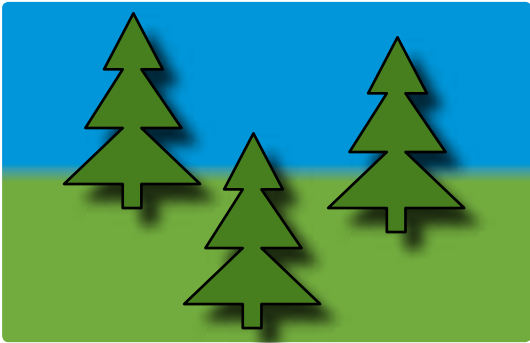
3. _____

TURPINĀJUMS

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

3. DARBA LAPA.

Lasītāja piezīmes

Grāmatas autors — _____

Grāmatas nosaukums — _____

1. Literārā darba žanrs (dzejolis, tautas pasaka, literārā pasaka, stāsts, romāns, luga) —

2. Tēlotā darbība notiek

(kur?) _____

(kad?) _____

3. Tēlotās personas: _____

Viena varoņa raksturojums

Uzraksti savas domas un pamato ar citātiem, kas par to liecina!

Kā viņš izskatās? _____

Kādas rakstura īpašības viņam piemīt? _____

TURPINĀJUMS

Kā tu viņu vērtē? _____

4. Uzraksti īsu tēloto notikumu (sižeta) pārstāstu!

5. Uzraksti, kas tev šajā grāmatā vislabāk patīk!

TURPINĀJUMS

6. Tavs vērtējums.

Kuri vārdi, tavuprāt, visprecīzāk raksturo šo grāmatu? Atzīmē ar ×!

 Interesanta. Biedējoša. Komiska. Smaga. Garlaicīga.

Lasītā grāmata, tavuprāt, ir

 viegli lasāma; grūti lasāma.**7. Izgatavo šai grāmatai atbilstošu grāmatzīmi un ieliec to mapē!****8. Vai tu ieteiktu šo grāmatu savam draugam vai draudzenei?** Jā. Nē.**9. Vai tu gribētu izlasīt vēl kādu šī rakstnieka / šīs rakstnieces grāmatu?** Jā. Nē.

4. DARBA LAPA.

*Komikss***1. Attēlo izlasītās grāmatas notikumus komiksā!**

2. Parādi savu komiksu draugam, kurš šo grāmatu nav lasījis, un palūdz, lai viņš izstāsta, kas, viņaprāt, tēlots šajā grāmatā!

3. Iepazīstini draugu ar šo grāmatu!

5. DARBA LAPA.

Grāmatas varoņa vēstule

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

Izvēlies vienu no grāmatas varoņiem un uzraksti vēstuli, ko viņš vai viņa varētu rakstīt kādam citam šīs grāmatas varonim par saviem piedzīvojumiem un izjūtām!

A large scroll-shaped writing area with horizontal blue lines for text. The scroll has a decorative top-left corner and a bottom-left corner with a circular flourish.

6. DARBA LAPA.

Tērpi un mūzika filmai / Ieteikumi filmas režisoram

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

Iedomājies, ka par šo grāmatu tiek uzņemta filma un tev jā sagatavo ieteikumi režisoram!

1. Uzraksti, kāds, tavuprāt, varētu būt filmas nosaukums!

2. Atzīmē ar x, kura no filmām, tavuprāt, tā varētu būt!

Animācijas filma. Aktierfilma.

3. Uzraksti, kurus grāmatā tēlotos notikumus noteikti vajadzētu parādīt filmā!

4. Uzraksti, kāda mūzika, tavuprāt, varētu skanēt šajā filmā! Nosauc konkrētu dziesmu vai skaņdarbu!

5. Izvēlies divus grāmatas varoņus un uzzīmē viņu tērpu skices uz A4 formāta lapas!

TURPINĀJUMS

3. Uzzīmē Grāmatnieku karaļvalsts karali, karalieni, prinčus, princeses, citus iedzīvotājus un nosauc tos vārdos!

TURPINĀJUMS

4. Uzzīmē *Grāmatnieku karaļvalsts* karti, objektu nosaukumos izmantojot lasīto grāmatu tēlus un motīvus, piemēram, Pepijas Garzeķes sala, Vinnija Pūka ezers un tamlīdzīgi!

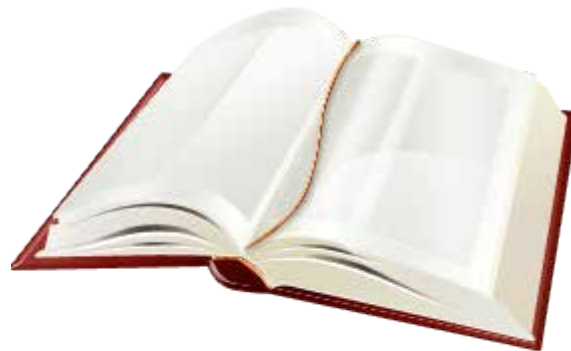
8. DARBA LAPA.

Grāmatas vizītkarte

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

_____.

Izveido plakātu, lai iepazīstinātu klasesbiedrus ar savu mīļāko grāmatu! Plakātu veido, kā vēlies, – zīmē, raksti citātus, veido shēmas vai aplikācijas, līmē fotogrāfijas!

9. DARBA LAPA.

Es esmu ..

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____

Pabeidz teikumus, iejūtoties grāmatā tēlotajā notikumā un divu varoņu izjūtās!

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

Es esmu (kāds?) _____.

Es jūtu _____.

Es sapņoju par _____.

Es redzu _____.

Es saprotu _____.

Es mēģinu _____.

Es ceru _____.

Es esmu (kas?) _____.

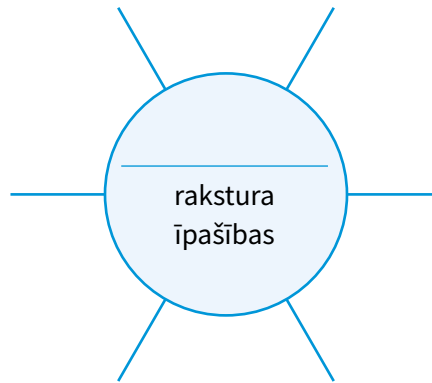

10. DARBA LAPA.

Literārā varoņa rakstura īpašības

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

1. Izvēlies vienu literāro varoni un veido domu tīklu!**2. Uzraksti divus jautājumus, kurus tu uzdotu izvēlētajam varonim!**

3. Veido tabulu!

Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju - tas ir tāpēc, ka ..

TURPINĀJUMS

Grāmatā par varoni teikts, ka ..	Es domāju – tas ir tāpēc, ka ..

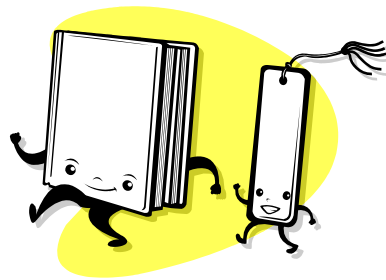
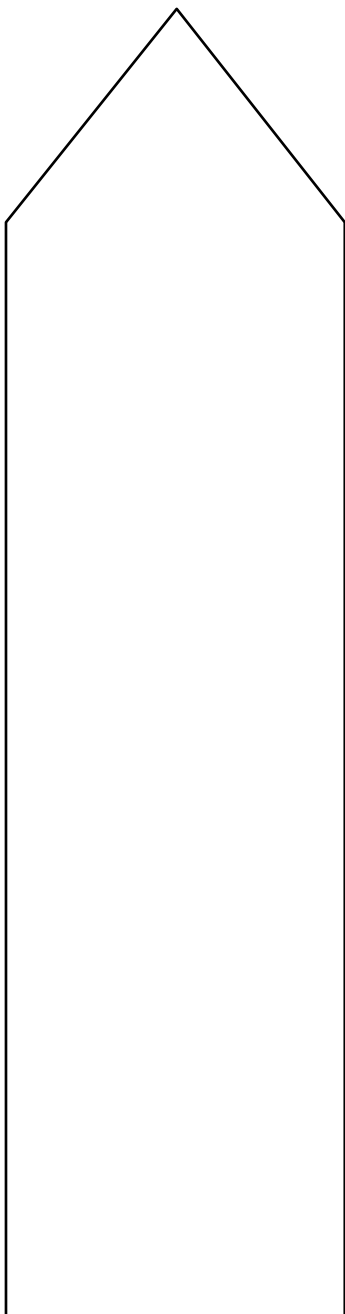
11. DARBA LAPA.

Grāmatzīme

Grāmatas autors — _____.

Grāmatas nosaukums — _____.

Noformē (ar zīmējumiem vai aplikācijām, vai citātiem, izteicieniem utt.) savas mīlākās grāmatas grāmatzīmi un uzraksti, kāpēc tu to veidoji tādu!

TURPINĀJUMS

Lasītāju iepriecina

- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____.

Lasītāju apbēdina

- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____,
- _____
_____.

13. DARBA LAPA.

Triju grāmatu varoņu satikšanās

Šo uzdevumu izpildi tad, kad būs izlasījis/-usi vismaz trīs grāmatas!

Grāmatas autors	Grāmatas nosaukums	Varonis

1. Izdomā situāciju (vieta, laiks, notikums), kurā satikušies visu trīs grāmatu varoņi, un saceri viņu polilogu¹!

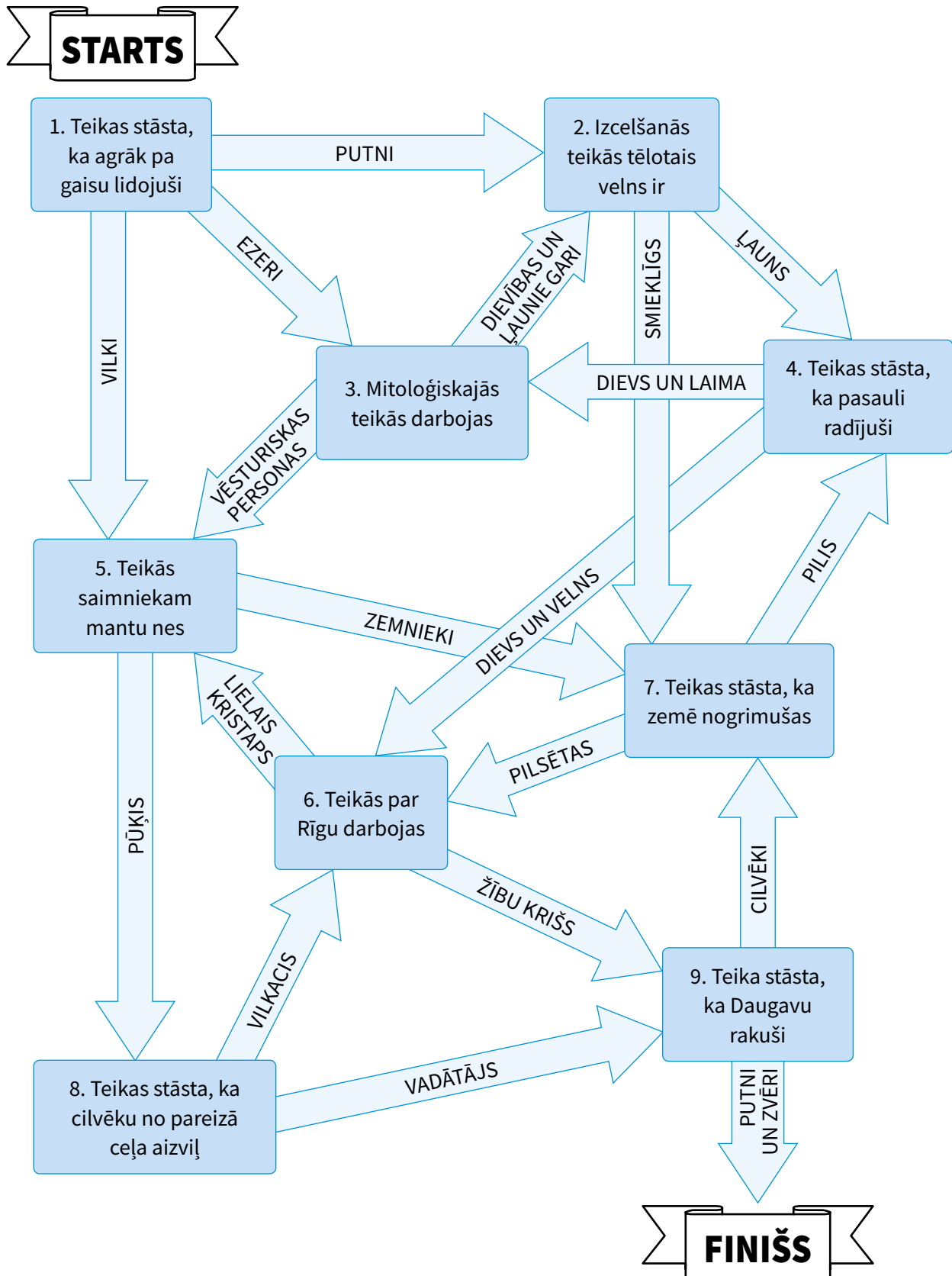
2. Uzzīmē šo situāciju un varoņus uz A4 formāta lapas!

¹ Polilogs – vairāku personu saruna.

14. DARBA LAPA.

Teiku spēle

15. DARBA LAPA.

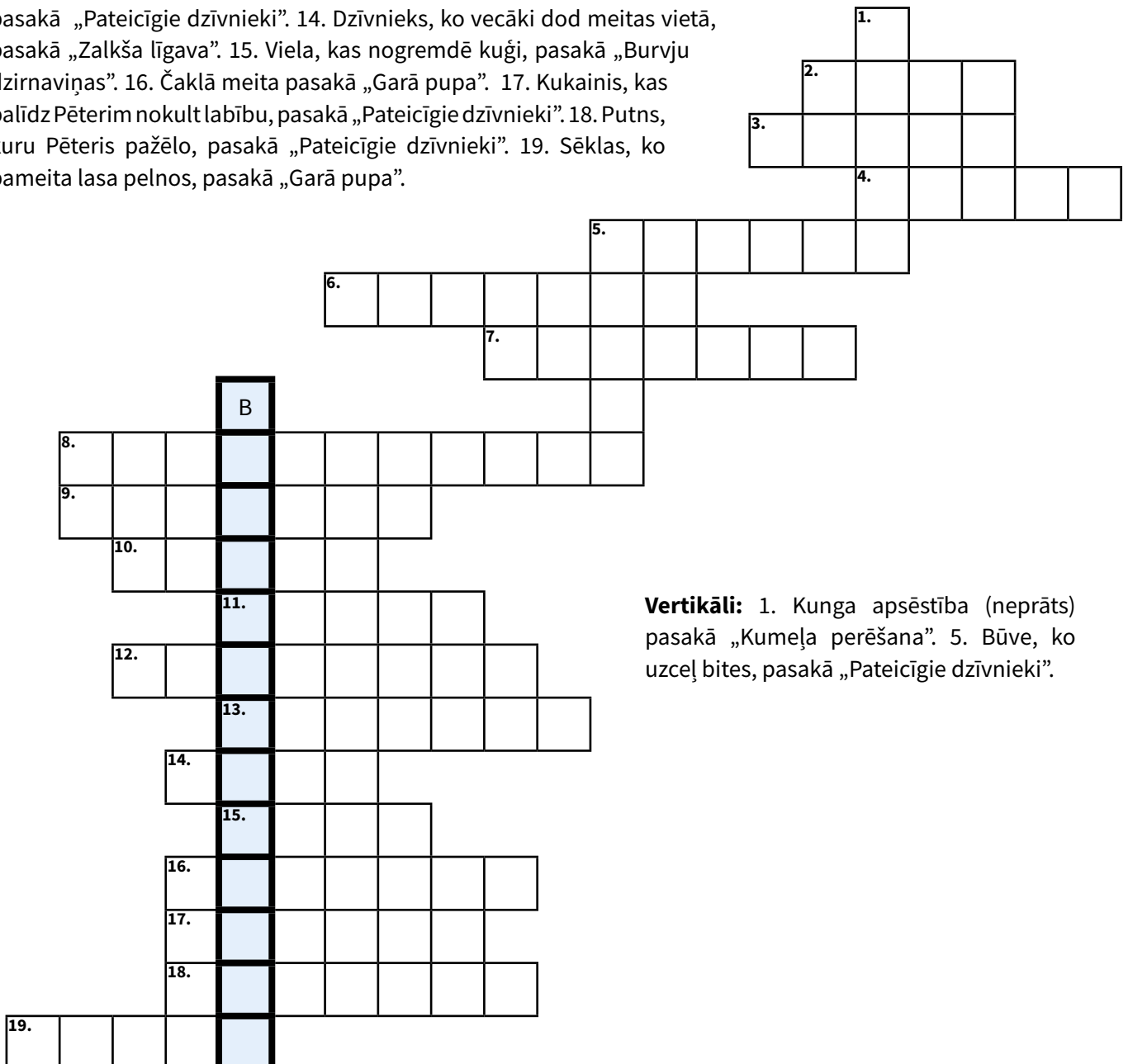
Krustvārdu mīkla

Atrisini krustvārdu mīklu!

To varēsi izdarīt, ja izlasīsi latviešu tautas pasakas „Burvju dzirnaviņas”, „Garā pupa”, „Pateicīgie dzīvnieki”, „Kumeļa perēšana”, „Labās zāles”, „Zalkša līgava” un „Ar līdakas palīgu”.

Ja visu atminēsi pareizi, tad izceltajā vertikālajā kolonnā izlasīsi, kā sauc pasakas, kurās tēloti fantastiski notikumi, neparasti varoņi un brīnumaina darbība vide.

Horizontāli: 2. Viens no kukaiņiem pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. 3. Vislabākās zāles pasakā „Labās zāles”. 4. Dārzeni zemnieka vezumā pasakā „Kumeļa perēšana”. 5. Mājputni, ko muižkungs sūta mācītājam, pasakā „Tas jau ir tas otrs”. 6. Pasakas „Ar līdakas palīgu” galvenais varonis. 7. Viens no galvenajiem varoņiem pasakā „Zalkša līgava”. 8. Lieta, ko jaunākais brālis iegūst ellē, pasakā „Burvju dzirnaviņas”. 9. Cilvēks, ko īstā meita un pameita sastop debesīs, pasakā „Garā pupa”. 10. Cilvēks, kurš perē kumeļu, pasakā „Kumeļa perēšana”. 11. Īstās meitas atalgojums par darbu pasakā „Garā pupa”. 12. Cilvēks, kas piemāna kungu, pasakā „Kumeļa perēšana”. 13. Saimnieka un kalpa vārds pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. 14. Dzīvnieks, ko vecāki dod meitas vietā, pasakā „Zalkša līgava”. 15. Viela, kas nogremdē kuģi, pasakā „Burvju dzirnaviņas”. 16. Čaklā meita pasakā „Garā pupa”. 17. Kukainis, kas palīdz Pēterim nokult labību, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. 18. Putns, kuru Pēteris pažēlo, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”. 19. Sēklas, ko pameita lasa pelnos, pasakā „Garā pupa”.

Vertikāli: 1. Kunga apsēstība (neprāts) pasakā „Kumeļa perēšana”. 5. Būve, ko uzceļ bites, pasakā „Pateicīgie dzīvnieki”.

16. DARBA LAPA.

Sakāmvārdi un parunas

Latviešu sakāmvārdi un parunas. Rīga: Zinātne, 1997.
Latviešu sakāmvārdu datorfonds. <http://valoda.ailab.lv/folklorasakamvardi/> [04.09.2014.]

Savieno ar līniju sakāmvārdu un parunu sākumu ar atbilstošo nobeigumu!

Neskati vīru	īsa roka iedodot.
Viegli pateikt,	cilvēku – pēc viņa darbiem.
Kas daudz sola,	iekams dari.
Gara mēle pasolot,	nedarbs negodā.
Mazs cinītis	negods pa ceļa malu.
Pie pilnas bļodas	runā maz.
Zini daudz,	nekā ar muļķi runāt.
Koku pazīst pēc viņa augļiem,	gāž lielu vezumu.
Apdomā labi,	balta maize.
Labāk ar klibu dancot,	simts galvu baro.
Darbs ceļ godā,	turi vieglas kājas.
Bez darba	uz lāča krīt.
Kas veikli darbu darīt prot,	kas spīd.
Melns darbs,	tikai citā kulītē.
Gudra galva	tas pirmais maļ.
Ja nav gudras galvas,	no cepures.
Gods iet pa ceļu,	maz dara.
No vilka bēg,	draugu daudz.
Ne viss ir zelts,	tam katrā zemē godu dod.
Tie paši vēži,	medīgs kā kaķis.
Kas pirmais brauc,	nekas no gaisa neirst.
Bailīgs kā zaķis,	grūti izdarīt.

17. DARBA LAPA.

*Tautas pasaku elementi daiļdarbā*Brūveris, Pēters. *Raibajā pasaulē. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.***Izlasi Pētera Brūvera „Pasaku par drosmīgo Juri” un pasvīturo tautas pasaku elementus (tēlus, motīvus, detaļas), P.Brūvera darbā!**

Tēvocis Juris bija ļoti drosmīgs un izpalīdzīgs. Kad ļauns pūķis sāka vajāt viņa draugu Miķeli, Juris paņēma asu šķēpu un nodūra ļauno viengalvaino pūķi. Arī Jura Sieva nekad neslinkoja, viņa strādāja zābaku fabrikā un bija izcila darbarūķe. Par varoņdarbu viņa uzdāvināja Jurim puķi, bet pēc tam Jurim uzšuva septiņjūdžu zābakus.

Juris uzvilka septiņjūdžu zābakus un septiņjūdžu soljiem aizlēcēja veikt otro varoņdarbu. Kaimiņu zemi bija apsēdis vēl ļaunāks – divgalvainis – pūķis. Katru dienu viņš lika kaimiņzemes karalim ziedot skaistāko valsts meiteni. Jurim tas pagalam nepatika. Bet ko lai dara? Karalis bija ļoti glēvs un bailīgs. Juris gan tāds nebija. Viņš paņēma katrā rokā pa šķēpam, pārgrieza acis, sataisīja dusmīgu seju un, šaušalīgi aurodams, bez baiļu metās divgalvainajam briesmonim virsū. Jura kaujas saucieni bija tik pērkondārdoši, ka pat kalni nodrebēja, upes sastinga un divgalvainais pūķis to vien paspēja kā savicināt dzelžu spārnus, lai uz neatgriešanos pazustu Nekuriēnē.

Jura Sieva ļoti lepojās ar vīra drosmi. Sajūsmas pilna viņa noauda burvja paklāju, un viņi abi aizlidoja uz pasaules galu, kur mitinājās un ļaudis terorizēja visļaunākais – trejgalvainais – pūķis. Trejgalvis jau bija dzirdējis, ka Jurim ne no kā nav bail, tāpēc ielīda visdziļākajā akā, lai ar Juri cīkstētos Pazemē, kur nekad neiespīd dienasgaismā. Jura Sieva izlaida garumgaru bizi, un Juris pa to nokāpa lejā Pazemē. Jura Sieva palika gaidām. Gaidīja, gaidīja... Un tā viņa gaida vēl šobaltdien. Kad televizorā ziņo par jaunām zemeštrīcēm, viņa zina, ka viņas Juris joprojām cīnās ar nešķīsto pūķi.

Bet zābaku fabrikā gan viņa vairs nestrādā. Tagad viņa vada muzeju, ko sponsorē kaimiņvalsts karalis un kur izvietota Jura ieroču kolekcija.

Lasi dažādu tautu brīnumpasakas un atrodi tajās elementus, ko izmantojis Pēters Brūveris, un veido tabulu!

Pasakas elements	Pasakas nosaukums

18. DARBA LAPA.

Mākoņu piedzīvojumi

Kronbergs, Juris. Mākoņu grāmata. Rīga: Liels un mazs, 2010.

Izlasi Jura Kronberga dzejoli „Mākoņi debesīs” un uzzīmē dzejoli tēlotos mākoņus, atklājot katram raksturīgo!

Mākoņi debesīs nāk un iet,
tie vēro mūs no augšas,
tie dzird mūsu smieklus un strīdus no augšas.

Zina vai nezina, kā mums te iet?
Gadu no gada
tie nāk tik un iet.

Tie nekad nav vienādi,
daži ir nabagi, citi bagāti.
To norma ir mainīt formas.

Mākoņi var būt lieli kā klēts
vai mazi un niecīgi.
Lielākā daļa ir priecīgi,

bet dažiem tīk runāt niekus,
vai skābiem sēdēt uz vietas
visu dienu un visu nakti klusi,
līdz nav vairs ne lāsīte palikusi.

Mākoņi ir diezgan sarežģīti tipi,
daži dūšīgi pa debesīm čāpo,
kamēr citi tik rāpo.

Kad redzi ēnu, kas pāri tev steidz,
tas var būt mākonis,
kas vēlas tev pasacīt: sveiks!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

SATURS

1. Andersens, Hanss, Kristians. <i>Meža gulbji</i> . Rīga: Liesma, 1987.	401
2. Brūveris, Pēters. <i>Katrs savu dzīvi dzīvo</i> . Rīga: Daugava, 1997.	403
3. Čaklais, Māris. <i>Uzraksti uz sētas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	405
4. Čaklais, Māris. <i>Valodiņa//Aprīļa pilieni</i> . Rīga: Sprīdītis, 1990.	408
5. Dobeļe, Maira. <i>Deviņi//Nepareizas dzīves skola</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	410
6. Dobeļe, Maira. <i>Nepareizas dzīves skola</i> . Rīga: Liels un mazs, 2008.	413
7. Frīdrihs, Joahims. <i>Četrarpus draugi</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.	415
8. Indrāne, Ilze. <i>Tipsis, Tipsis un Tedis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.	417
9. <i>Lauva un ods//Lafontēna fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1985.	420
10. Lepere, Doloresa. <i>Teika par Dundagas pili//Eža Pukšķa zelta zābaciņi</i> . Lugas bērniem. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.	422
11. Lindgrēne, Astrida. <i>Madikena</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.	426
12. Mičerevskis, Māris. <i>Septiņas dienas Miltiņu karaļvalstī</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.	429
13. Putniņš, Māris. <i>Mežonīgie pīrāgi</i> . Dienvidjūras pasaka. Rīga: Valters un Rapa, 2003.	433
14. Rungulis, Māris. <i>Ilmārs un Laima</i> . Rīga: Sprīdītis, 1990.	437
15. Rungulis, Māris. <i>Kaķu ģenerālis Šarlaks no Brīvības ielas meklē Herkulesu</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.	442
16. Rungulis, Māris. <i>Taksis Maksis</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	444
17. Sadovska, Kristīne. <i>Par ķepām, astēm un zvēriem neparastiem</i> . Rīga: Dienas grāmata SIA, 2010.	446
18. Samauska, Ieva. <i>Pilsēta no A līdz Z</i> . Rīga: Annele, 2009.	452
19. Sampē, Žans, Žaks. <i>Mazais Nikolā. Katram francūzim pazīstamais nebēdnis. Humors lieliem un maziem</i> . Rīga: Vaga, 1995.	458
20. <i>Sen to Rīgu daudzinaja. Teikas par Rīgu</i> . Rīga: Zinātne, 1973.	461
21. Sils, Pēteris. <i>Pārdaugavas gailis//Latviešu fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1981.	465
22. Tans, Šons. <i>Aizpilsētas stāsti</i> . Rīga: Liels un mazs, 2010.	467
23. <i>Teikas par Latvijas vietām. Latviešu teikas</i> . – Tiešsaiste. www.pasakas.net [skatīts 08.09.2014.]	470
24. Vācietis, Ojārs. <i>Astoņi kustoņi</i> . Rīga: Liesma, 1984.	472
25. Vācietis, Ojārs. <i>Kur ko likt//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	475
26. Vācietis, Ojārs. <i>Murrājamā//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	476
27. Vācietis, Ojārs. <i>Reiz bija//Sveču grāmata</i> . Rīga: Liesma, 1988.	478
28. Viks. <i>Aiz stūra</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.	480
29. <i>Vilks un svētelis//Lafontēna fabulas</i> . Rīga: Liesma, 1985.	484
30. Ziedonis, Imants. <i>Krāsainas pasakas</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 1973.	485
31. Ziedonis, Imants. <i>Pasaka, kurā spēlējās//Pasakas</i> . Rīga: Jumava, 2008.	487
32. Ziedonis, Imants. <i>Pasakas//Pasaka par pogu</i> . Rīga: Jumava, 2008.	490
33. Zvirgzdiņš, Juris. <i>Konteineru meitenīte Rudīte</i> . Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.	493
34. Zvirgzdiņš, Juris. <i>Reiz senos laikos Kurzemē</i> . Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 1999.	497
35. Žigure, Anna. <i>Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm</i> . Rīga: Vaga, 1994.	508
36. Žigure, Anna. <i>Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm</i> . Rīga: Vaga, 1994.	510

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

1. Andersens, Hanss, Kristians. *Meža gulbji*. Rīga: Liesma, 1987.

1. Pastāsti solabiedram, ko tu zini par dāņu pasaku meistarū Hansu Kristianu Andersenu!

2. Uzrakstiet izlasīto Andersena pasaku sarakstu!

3. Uzmanīgi klausies audio ierakstu!

http://www.pasakas.net/pasakas/literaras_pasakas/m/meza-gulbji/ [skat. 08.09.2014.]

4. Strādājot pāros, atstāstiet viens otram galvenos pasakas notikumus!

5. Sadalieties grupās! Izlozējiet kādu no pasakas notikumiem un iestudējiet to!

6. Uzraksti Elīzei vai kādam no brāļiem vēstuli, izsakot savas domas par notikumiem viņu dzīvē!

7. Ko, tavuprāt, šī pasaka mums māca?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

2. Brūveris, Pēters. *Katrs savu dzīvi dzīvo*. Rīga: Daugava, 1997.

1. Strādājiet grupās un spēlējiet atskaņu spēli! Viens no jums nosauc vārdu, pārējie pēc kārtas sauc vārdus, kas veido atskaņas ar pirmo vārdu. Ja vairāk vārdu izdomāt nevarat, tad turpiniet spēli ar citu vārdu!

Piemēram, kāja – māja, gāja, vāja, klāja, krāja, rāja, stāja.

2. Izlasi P.Brūvera dzejoli „Dīvainais nams”!

Dzejolis ar atminamām atskaņām

Pirmā stāvā dzīvo viens,
Kuram garšo ķēves...
Otrā stāvā dzīvo divi,
Kuri vannā audzē...
Trešā stāvā diezgan mazas
Kāpelē pa galdiem...
Ceturtajā četras Lienes,
Visas četras kara...
Piektajā rej pieci sargi
Pinkaini un ļoti...
Sestajā ir visiem prieki -
Bungo seši bundzi...
Septītajā, kas tur dzied,
Nevar redzēt — logi...
Astotajā viss ir klusu,
Astoņkājis gaida...
Devītajā, kodis robus,
Deviņgalvis mazgā...
Desmitajā dejo lēni
Desmit balti zilo...
Vienpadsmitajā zilzaļi
Akvārijos peldas...
To, kas divpadsmitā mīt,
Lāgā nevar saska...

CERAMS, KA NAMS ŠIS NESABRUKS,
KAD PIRMAIS PĒC PIENA PIE ĶĒVĪTES MUKS!

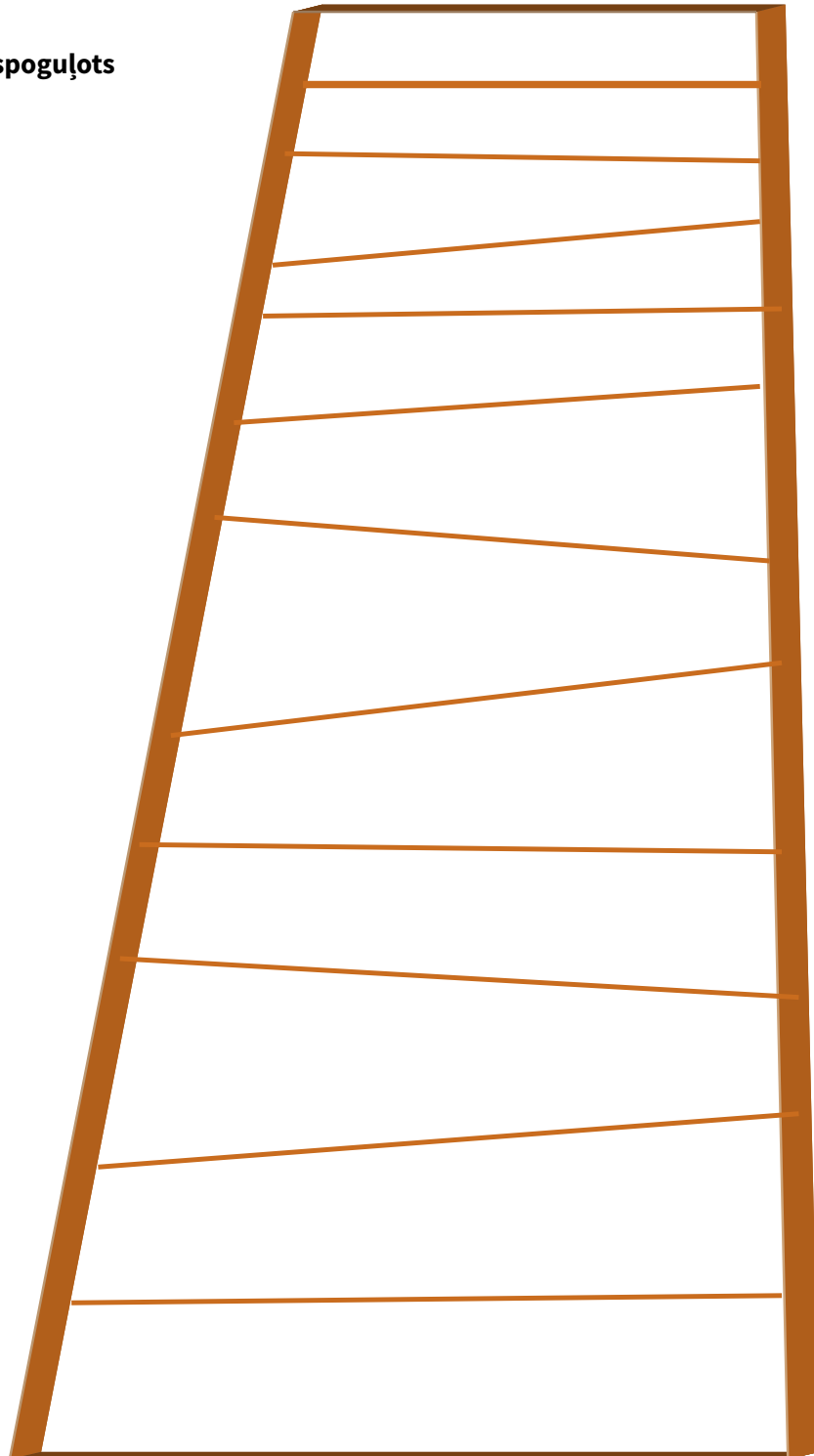
3. Pastāsti, kā tev izdevās atminēt atskaņas!

TURPINĀJUMS

4. Kāpēc, tavuprāt, dzejolī tēlotais nams ir dīvains?

**5. Papildini zīmējumu,
lai zīmējumā tiktu atspoguļots
dzejoļa saturs!**

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

3. Čaklais, Māris. *Uzraksti uz sētas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

1. Uzraksti asociācijas vārdam bailes!

2. Pastāsti kādu situāciju, kurā tu esi izjutis/-usi bailes! Ko tu šajā situācijā darīji, lai pārvarētu tās?

3. Aplūko attēlu un uzzīmē, tavuprāt, trūkstošās detaļas! Uzraksti, kā šo spociņu sauc!

Viņu sauc _____.

4. Vai tu tici spokiem? Pamato atbildi!

5. Kā tu saproti latviešu tautas sakāmvārdu *Bailēm lielas acis*?

6. Izlasi Māra Čaklā dzejoli „Spoku stāsti”!

Kur tad pusnaktī
tik pēkšņi vēji?
Kas tur skrēja?
Kas nodrebēja?

Kas par acīm
no sienas spīdēja?
Kas par ēnu
gar logu līda?

Un no koka
tik smagi nokāpa...
Lūza kāja...
Brakšķēja roka...

It kā pēkšņi
kāds būtu grūdis
ledusaukstā
aprīļa ūdenī.

Gandrīz būtu vai
jākliedz: Palīgā!
Tomēr gribas
zināt, kas tālāk.

Savā stiprajā pili
es bēgu –
uzvelku segu
līdz degunam.

Bet ar vienu ausi
es klausos –
cik skaistas, cik skaistas
ir tomēr šausmas!

TURPINĀJUMS

7. Izstāsti, kuras dzejolī attēlotās parādības rada baiļu sajūtu!

8. Kas ir dzejoļa galvenais varonis? Uzraksti īsu viņa raksturojumu!

9. Ko, būdams nobijies, dara dzejoļa galvenais varonis? Kā tu rīkotos viņa vietā?

10. Strādājiet grupās, izdomājiet 3 – 5 paņēmienus, kā pārvarēt bailes! Iepazīstiniet ar tiem klasesbiedrus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

4. Čaklais, Māris. *Valodiņa//Aprīļa pilieni*. Rīga: Sprīdītis, 1990.

1. Kā tev šķiet, kāpēc dzejnieku Māri Čaklo varētu saukt par vienu no čaklākajiem dzejoļu autoriem? Savu ideju uzraksti!

2. Izlasi Māra Čaklā dzejoli „Valodiņa” un saskaiti, cik reižu dzejnieks tajā lieto vārdus:

- „valoda”, „valodiņa” – _____;
- „vārds”, „vārdiņš” – _____!

3. Otro reizi lasot dzejoli, veic uzdevumus par katru dzejoļa pantu!

Kā ap smilšu strēli Viļņus jūra skalo. Tā ap tēvu zemi Skalojas mātes valoda.	Kā tiek nosaukta zeme un valoda?
Kāpj tā kā rīta migla Vārdi pa nakti krātie. Stiprus rīta vārdus Iemāca katram māte.	Nosauc vienu <i>stipru</i> vārdu, kas palīdz ar cilvēkiem sazināties un saprasties!
Sastop tie karstu dienu, Nokrīt par dzidru rasu. Rau, vārdiņš tev iekrita kabatā. Klau, vārdiņš ēst tev prasīja.	Uzraksti vārdus, kas vislabāk raksturo <i>dienu, rasu, kabatu un ēšanu!</i>
Zīlītes žubītes seno, Žagatas jauno ziņu, Visu savāc kā upe Valoda, valodiņa.	Uzraksti visjaunāko, visinteresantāko šīsdienas ziņu!
Vārdu ir vesels lauks, Balti kā sniegs tie likās. Bet redzi, cik tieši rokās Iekrita sniega pika.	Novērtē sinonīmu rindā, kuri vārdi ir tik trāpīgi kā precīzi aizmesta sniega pika! Pasvītros tos! <i>Mest – sviest, triekt, laist, lingot, vantēt, lidināt.</i>

TURPINĀJUMS

Ja kāds nodara pāri, Bēda pie bēdas krājas, Mātes valoda atkal Ir tava žēlotāja.	Uzraksti divus vārdus, ar kuriem vislabāk var citam palīdzēt, viņu nomierināt vai pažēlot!
Kā ar smilšu strēli Viļņus jūra skalo, Tā ap tēvu zemi Skalojas mātes valoda.	Uzzīmē, kādu tu iedomājies tavas dzimtās valodas jūru!

4. Izskaidro savu zīmējumu!

5. Uzraksti savu viedokli, kādu attieksmi pauž dzejoļa virsrakstā lietotā vārda *valoda* pamazināmā forma *valodiņa*!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

5. Dobele, Maira. *Deviņi//Nepareizas dzīves skola*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

1. Pārbaudi, vai spēj divās minūtēs izpildīt reizināšanas uzdevumu!

1	×	9	=		
2	×	9	=		
3	×	9	=		
4	×	9	=		
5	×	9	=		
6	×	9	=		
7	×	9	=		
8	×	9	=		
9	×	9	=		

2. Lasi fragmentu no Mairas Dobeles grāmatas „Nepareizas dzīves skola” un pasvītro tekstā teikumus, kuros spilgti atklājas Mētras rakstura iezīmes!

Olimpiādes rītā mamma cepa olu, dažreiz pat karaliskos kartupeļus ar sīpolu, kas bija īpašs žests no mammas, jo sīpola smaka viņai riebās tik ļoti, ka bija grūti to nomizot, kur nu vēl sagriezt gabaliņos. Tad Sandas tētis brauca Mētrai pakaļ un veda uz kaimiņu vidusskolu, Sanda acīmredzami nervozēja, un Mētra viņu mierināja. Pirms tam viņi iebrauca vēl otrajās brokastīs pie matemātikas skolotājas. Matemātikas skolotāja parasti cepa bada pankūkas ar svaigi samīcītām zemenēm, no tādām Mētra nespēja atteikties. Mammas ceptās pankūkas Mētrai negaršoja, viņa to neuzskatīja par ēdienu, jo bija gaļas un kartupeļu piekritēja – tāpat kā viņas tēvs. Tad Sanda un Mētra no skolotājas saņēma pa mazai šokolādes tāfelītei. – Sataupīšu mammai, – domāja Mētra.

Olimpiādēs Mētrai veicās – iespējams, viņas vēsās attieksmes dēļ. Kamēr rajona gudrākās galvas svīda un urbās olimpiāžu uzdevumu lapā, Mētra aizklīda, piemēram, atmiņās par vasaru. Tad viņa attapās, sāka domāt, kā izgrozīties ar godu, saņēmas un atrisināja uzdevumus. Lielākoties – pareizi.

Matemātikas olimpiādē līdzī viņai bija špikerītis. Reizrēķins ar deviņi. To Mētra nekādi nevarēja izkaidrot. Nevarēja un viss. Nevarēja sareizināt ar deviņi.

Pēc pāris dienām visa skola, iespējams, uzzinās lieliskos olimpiādes rezultātus, un Mētra uzelpos par kārtējo nodrošinājumu pret nepatīkamiem pārsteiguma izsaukumiem stundās. Par dalību olimpiādē meitenes saņēma pa desmitniekam. Matemātikas skolotāja bija tik pacilāta, ka vienu olimpiādes uzdevumu iedeva izrēķināt visai klasei. To pašu liktenīgo, ko bez reizrēķina ar deviņi Mētra nekādi nespēja atrisināt. Tā nu viņa sēdēja un brīnījās par savu tizlumu. Nu kāpēc viskautkas cits gāja iekšā un atradās viņas galvā – nosaukumi, vārdi, gadskaitļi, baumas – viss, izņemot reizrēķinu ar deviņi? Viņa taču bija gudra meitene. Pat nesekmīgie klasesbiedri bija paspējuši to reizrēķinu iekalt! Pat Andris! Kas tas ir?

Kontrolrabu Mētra nodeva nepabeigtu. [..]

Nākamajā stundā skolotāja vispirms uzlūkoja Mētru. Mētra bija izpildījusi mājasdarbu un, sirdsapziņas vadīta, piedāvājusi to norakstīt vai pusklasei. Bet skolotāja centās uz Mētru vairs neskatīties un atkal klasei izdalīja kontroldarba lapiņas. Klasesbiedri ūjināja un sauca, ka jaunā viela vēl nemaz nav iesākta.

– Tikai mieru. Šodien jums ir iespēja uzlabot savas sekmes. Došu īstas atzīmes! Reizrēķins ar deviņi. Divās minūtēs, – teica skolotāja, nostājās klases beigās un sakrustoja rokas uz pūkainā džempera.

Mētra bija satriekta. Pēc visām liekulīgajām pankūkām un draudzīgajām pēcstundām, kad abas bija sirsniņi gatavojušās matemātikas olimpiādēm? Kas vēl nebūs?! Viņai tā negribējās saņemt nesekmīgu atzīmi. Kā viņa to paskaidros mammai? Klasesbiedriem? Tas vienkārši rīvēja kantes. Kad Mētra saņēmas un uzsāka deviņnieku likšanu kopā galvā, īsā kontroldarba laiks jau bija beidzies. Mētras lapiņa bija pustukša, viņa bija tikusi līdz deviņreiztrīs.

Lapiņas stūrī viņa uzšņāpa autora vārdu: Andris Virsenieks. Šodien Andris, pats to nezinot, iespējams, bija nopelnījis kārtējo nesekmību.

3. Pārskati tekstā pasvītrotos teikumus un uzraksti, kādas pretrunīgas rakstura īpašības piemīt Mētrai! Raksti tās divos stabiņos!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
-------------------------	-------------------------

4. Nākamās dienas rītā Mētrai ļoti negribējās iet uz skolu. Uzraksti, kāpēc meitene gribēja palikt mājās un kāpēc viņai tomēr ir svarīgi iet uz skolu!

5. Zinot, ka nākamajā dienā meitene bija skolā, iekrāso Mētras īpašību sarakstā tās īpašības, kuras viņai izdevās mainīt!

TURPINĀJUMS

6. Klasesbiedrene Sanda Mētraī iemācīja, kā ar abu roku pirkstu palīdzību iespējams ātri izpildīt reizrēķinu ar deviņi! Izmanto zīmējumu un atšifrē, kā darbojas „pirkstu sistēma”!

7. Varbūt tu zini vēl kādu oriģinālu ideju, kā atcerēties reizrēķinu?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

6. Dobeles, Maira. *Nepareizas dzīves skola*. Rīga: Liels un mazs, 2008.

1. Lasi M.Dobeles grāmatas „Nepareizas dzīves skola” fragmentus un uzraksti komentārus izlasītajam!

Stāsts	Komentārs
<p>Septembra pirmā disene varēja pārsteigt. Svarīgākais bija apsēsties labās novērotāju pozīcijās un neko nepalaist garām. Bija jāredz, vai pa vasaru ir izveidojušies jauni pāri un vai vecie pāri ir aizgājuši tālāk. Par aiziešanu tālāk sauca pāriešanu no vienas tuvības pakāpes uz nākamo. Pirmajā, visnevainīgākās pakāpes dejā zēns uzmanīgi pielika savas rokas pie meitenes sāniem, meitene – rokas zēnam uz pleciem.</p> <p>Otrā pakāpe sākās tad, ja zēns apvīja rokas meitenei ap vidukli un partnere neizlocījās un ļāvās pievilkties klāt. Bija meitenes, kas gāja dejojot ar vairākiem zēniem vienā diskotēkā, flirtēja un dejoja otrās pakāpes deju ar visiem pēc kārtas. Tādas drīz varēja iemantot arī nelabu slavu. Trešās pakāpes dejas bija vispieprasītākās – skatītāju rindās. Tā darīja vienīgi karstas mīlestības vai pāri, kas satikās jau vairākus mēnešus.</p> <p>Par satikšanos sauca grūstīšanos un kniebšanu skolas koridoros vai ārpuskolas pasākumos, bet par kaislīgu mīlestību – abpusēju urbšanos mobilajos un datoros un skandālus ar vecākiem telefona rēķinu dēļ. Reti, bet tomēr – drāmas risinājās arī starp dažādu klašu loveriem.</p>	
<p>Galū galā, visu varēja nolasīt arī Draugos – seju bībelē. Kurš kuram ko un cikos (!!!) sūtījis, cik pulsējošās sirsniņas piešķīris, cik apskāvienus un sniega pikas veltījis. Mētra sēdēšana Draugos šķita izsviests laiks, tas nebija pa īstam. Ja viņai bija kas sakāms vai iedodams klasesbiedriem, viņa to varēja izdarīt starpbrīdī skolā – bet satikšanās un spēles starpbrīdī kļuva aizvien neiespējamākas, jo visi taču drāzās uz informātikas klasi vai bibliotēku ielogoties, un tur, čupā sametušies, dzīvoja tā saucamo īsto dzīvi. Smilkstēja ap saviem profiliem, it kā viņiem tur kāds valsts noslēpumus rakstītu.</p>	
<p>Mētra bija viena no pēdējām klasē, kurai mājās nopirka datoru, sākumā viņa to lietoja tikai rakstīšanai. Beidzot aplusa runas par viņas neglīto rokrakstu, lai slavēta rakstāmmašīna! Mētra zināja, kas ir īsts un kas nav. Taču viņas viedoklis par Draugiem nebija populārs, tādēļ viņa to labāk paturēja pie sevis un gaidīja rudens disko, kur varbūt notiks kas īsts. Lai zinātu, kas notiek, Mētra sakostiem zobiem tomēr pieņēma Andra aicinājumu Draugos, un tur jau tā arī bija – rudens disko atbalsta grupa ar visiem septiņdesmit sešiem nirdzīgajiem komentāriem.</p> <p>Skolā Mētra netu lietoja tikai piespiedu kārtā. Informātikas stundā.</p>	

Mājās – tā bija cita lieta. Bet tur bija mamma, kas skaitīja stundas, jo baidījās no meitas pazušanas nekontrolējamā interneta purvā. Svētdien pirms “Panorāmas” Mētras mamma locīja dvieļus un mēģināja nemanīta nostāties Mētrai aiz muguras. Mētra izlikās mammas raizes nemanām un gaidīja, kad no loga, pie kura novietots rakstāmgalds, mammas tumšais atspulgs pazudīs.

– Mamm, es varu tavus rēķinus netā nomaksāt, tev nebūs jāiet uz pastu. Man taču ir savs konts, kur ienākas tēta mirstamā pensija! Avīzes arī vairs nav jāpasūta. Lasi manā datorā, es tevi iemācīšu, – pateicībā par jauno datoru teica Mētra.

– Ar ko tad es krāsni iekuršu, ja avīze nenāks? Kas vēl nebūs?!
– atcirta māte, spītīgi neatgādināja par neienesto malkas klēpi un datoram tā arī nepieskārs.

Bet Mētra rušinājās rudens disko atbalsta grupā. Viņu interesēja tikai viens: vai viņš arī nāks. Un ko uzģērbt – ja S. nāks.

Trešdien informātikas stundā Mētra vēlreiz pārbaudīja, vai S. vārds parādījies disko gājējos. Viņa negribēja iet S. profilā, jo zināja, ka viņš to iečeko un par viņas ziņkārību uzzinās.

2. Strādājiet pāri! Apmainieties ar darbiem un iepazīstieties ar uzrakstītajiem komentāriem!

3. Apvienojieties grupās pa seši un pastāstiet, ko interesantu izlasījāt klasesbiedru uzrakstītajā!

4. Vienojieties grupās par to, kas M.Dobeles darbā ir mūsdienīgs! Uzrakstiet to uz tāfeles vai A4 formāta lapas!

5. Kāda nozīme ir daudzo sarunvalodas vārdu lietojumam tekstā? Turpiniet tekstā lietoto sarunvalodas vārdu sarakstu, katram sarunvalodas vārdam pierakstot literārās valodas vārdu!

Disene – diskotēka.

Urbšanās –

Loveri –

6. Noskaidro 2 – 3 faktus par rakstnieces Mairas Dobeles personību! Strādājot grupās, informē par tiem klasesbiedrus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

7. Frīdrihs, Joahims. *Četrarpus draugi*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

1. Strādājiet grupās, izstrādājiet stāstu lasīšanas kritērijus!**2. Uzrakstiet šos kritērijus uz lapas un piestipriniet klasē pie tāfeles!****3. Grupā katrs lasiet tekstu, ievērojot stāsta lasīšanas kritērijus!**

Gluži kā pārakmeņojies tupēju alas priekšā un stingi vēros lellē un plīša lācītī. Tad strauji paķēru Bastiju, apcirtos un drāzos prom. Tas noteikti jāizstāsta abiem superdetektīviem! Viņiem gan būs lielas acis! Galu galā šī lieta ir pavisam īsta, nevis kaut kādas datorspēles. Turpat līdzās sūnājā bija paslēpušies pāris akmeņu, pār kuriem es, lempis, ņēmu un paklupu. Piedevām vēl paveicu žongliera cienīgu triku. Ja es nebūtu tik izmanīgi noripojis lejā, tad Bastijs gulētu aprakts zem manis. Uzrausies kājās, jutu, ka visi kauliņi sāp gluži kā izmežģīti. Kad vēlreiz nolieces, lai paceltu autiņus, man iešāvās prātā ideja.

Iemeties Štefijas istabā, ieraudzīju abus joprojām sēžam pie datora. Kamēr nebiju atradis alu, vienmēr ilgojos, lai Kalle pēc iespējas ātrāk pazustu no mūsu mājas. Turpretī šoreiz nopriecājos, ka viņš vēl kvern tepat. Lai klausās un kļūst zaļš no skaudības! [..]

Mājupceļā biju rūpīgi apsvēris, kā paziņot Štefijai un Kallem par savu atklājumu. Tomēr tagad stāvēju abu priekšā un nesapratu, ar ko sākt. [..]

Pirms vērt vaļā muti, vēl mirkli pagaidīju. Tas saasina interesi.

– Es atradu alu.

– Ahā, – atteica Kalle, acis no datora neatraudams. – Un tad?

– Iekšā bija kaut kas paslēpts. Un es to atradu.

Iedarbojās! Abi lielām acīm skatījās manī. Tā gan ir forša sajūta!

4. Kā tev izdevās ievērot visus kritērijus? Novērtē savu lasītprasmi!

5. Kur un kad notiek stāsta fragmenta darbība? Kas par to liecina?

Vieta – _____.

Par to liecina _____.

Laiks – _____.

Par to liecina _____.

6. Ko Štefijas brālis Karstens, tavuprāt, atrada alā?

7. Turpiniet katrs pēc kārtas izteiksmīgi lasīt stāsta fragmentu!

Es pastiepu roku. – Šo te!

Štefija sarauca uzacis. – Sapelējušu zīmīti? Un tamdēļ tu taisi tik lielu teātri? Tev smadzenes aizķepušas.

Pie joda sapelējušo zīmīti! – es uzbrēcu tā, ka Bastijs satrūkās un sāka raudāt. Pirms tikt pie stāstīšanas, vispirms nācās nomierināt viņu. Štefija ar Kalli, nebilstot ne vārda, raudzījās manī. Acīmredzot viņos bija modusies pamatīga ziņkārība. Labi vien ir!

8. Kā Karstens radīja interesi par atradumu?

9. Izlasi nākamo fragmentu!

– Nu, kas par zīmīti? – Štefija jautāja, kad Bastijs nomierinājies atkal rotaļājās ar savu pīkstošo pīlīti.

– Tā ir apslēpto dārgumu karte.

10. Skolas teritorijā noslēpiet kādu neparastu lietu! Izveidojiet apslēptā dārguma karti un iedodiet to kādai citai klasei!

Pēc nedēļas uzaiciniet divus pārstāvjus no tās klases pie sevis uz stundu un pajautāji, kā viņiem izdevās veikt uzdevumu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

8. Indrāne, Ilze. *Tipsis, Topsis un Tedis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001.

1. Pastāsti, kādi dzīvnieki dzīvo tavās mājās!

2. Iztēlojies situāciju, ka tavš mājdzīvnieks stāsta par skolu, kurā tu mācies! Uzraksti viņa stāstījumu! Atceries, ka viņš, visticamāk, skolā nekad nav bijis!

3. Nolasiet uzrakstītos stāstus klasē! Novērtējiet tos pēc kritērijiem!

Kritērijs	Punkti	
	1 (labi)	2 (ļoti labi)
Prasme ieinteresēt klausītāju		
Neparasts, oriģināls risinājums		
Prasme raksturot tēlus, atklāt to pārdzīvojumus		
Situācijai atbilstošas valodas lietojums		

4. Ko interesantu jūs uzzinājāt par savu skolu, raugoties uz to ar dzīvnieka acīm? Veidojiet domu karti uz tāfeles vai A2 formāta lapas!

5. Iespējams, esi jau iepazinies ar Tipsi un Topsis no Ilzes Indrānes stāsta „Tipsis, Topsis un Tedis”. Izlasi stāsta „Kas ir skola?” fragmentu!

– Bet vai tu zini, kas ir skola? – ieprasās Tipsis. Viņam ļoti gribas palepoties vāveres priekšā.

– Jā! Vau! Tu zini? – piebalso Topsis.

Vāvere klusē. Droši vien viņa tādu vārdu dzird pirmo reizi.

– Skola, redzi, ir tāda māja, kur zvana un kur jāslauka kājas, – lepni paziņo Tipsis.

Topsis aizelsies turpina:

– Skolā ir tāfele, un tur ir jātīra zobi... Un melot tur nedrīkst... – Topsis nobeidz un paskatās uz brāli – varbūt tas vēl kaut ko atcerēsies? Jā, Tipsis atceras:

– Un jaunie zābaki ir jānoliek kārtīgi un, kad paēd, tad jāsaka – paldies...

– Jā, un skriet tur nedrīkst kā suņi...

– Un lēkāt kā vāveres arī nedrīkst... Visiem jāstaigā godīgi, citādi var uzskriet...

– Kokam... – bailīgi piebilst vāvere.

Tipsis un Topsis iesmejas. Muļķa vāvere! Skolā nemaz nav koku. Tur ir tikai skolotāji. Un zupa tur ir...

– Un zvans... Un citreiz kartupeļi ar mērci...

– Un soli, Tipsi, tu aizmirsi! Soli tur ir!

– Un tur lietus uz galvas nelīst... Jā!

– Un sūdzēties – tas nav labi...

– Bet vai rieksti tur ir? – grib zināt vāvere.

– Nnnē... Topsis, vai tur ir rieksti?

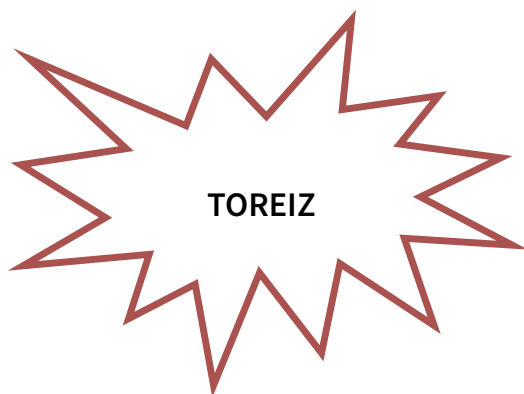
– Nē, tur ir tinte...

– Un saldaiss trīsreiz nedēļā... Jā!

– Nu? – Tipsis un Topsis abi reizē paceļ purnus uz augšu. – Vai tagad tu zini, kas ir skola?

– Un mūsu Tedis iet skolā. Jā!

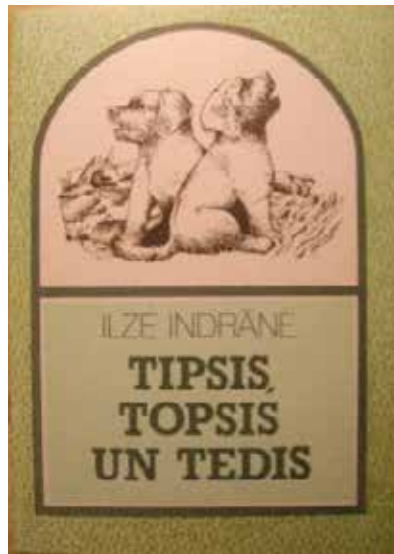
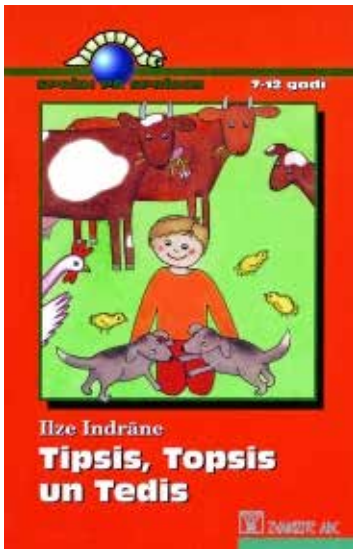
Nu viņiem nav vairs ko teikt. Lielie, gudrie suņi abi reizē pagriežas un pavisam lēnā un cienīgā gaitā dodas prom, augstu cilādami savas līkās kājas. Bet vāvere no brīnumiem ir kļuvusi mēma.

6. Strādāji grupās! Salīdziniet informāciju par skolu (kopīgais, atšķirīgais toreiz un tagad) jūsu uzrakstītajos darbos un Ilzes Indrānes stāsta fragmentā!

TURPINĀJUMS

7. Aplūko dažādos laikos iznākušū grāmatu vākus! Kuru no grāmatām tu izvēlētos lasīšanai? Pamato savas domas!

8. Ja vēlies, noklausies visu stāstu audiogrāmātā!

<http://www.pasakas.net/audiogramatas/ilze-indrane/t/tipsis-topsis-un-tedis/> [skatīts 08.09.2014.]

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

9. Lauva un ods//Lafontēna fabulas. Rīga: Liesma, 1985.

1. Novērtē savu attieksmi pret odiem! Pastāsti par to trim klasesbiedriem! Uzraksti, kas ir kopīgs jūsu attieksmē pret odiem!

2. Izlasi izteiksmīgi Lafontēna fabulu „Lauva un ods”!

Ods lauvam karu pieteicis.
– Vai iesi, zemes mēsls! Ko iedomājies šis! –
Tā lauva uzrēc nieka odam.
– Tev šķiet, ka tituls „karalis”
Man bailes dveš? – dīc ods. – Man uzsvilpt tavam godam!
Ir vērsis stiprāks nekā tu,
Un tomēr es to trenkāju. –
Šos vārdus tikko bija teicis,
Tā cīņa tūlīt iesākas.
Rēc lauva, kas tik daudzus veicis,
Ods viņam apkārt mētājas.
Pie kakla karalim jau klātu,
Šis dusmās gandrīz zaudē prātu,
Vis vienās putās jau, un acīs liesmas gail,
Bet odam nav no lauvas bail.
No lauvas rūkoņas dreb klintis debess malās,
Bēg visi zvēri savās alās.
Šī milzu cīņa ris vien viena oda dēļ!
Tāds mušas atkritums – simt vietās lauvu dzeļ:
Te ausī, vēderā, te purnā,
Te mugurkaulā dur, te nāsī lien, te gurnā.
Zvērs lielā niknumā nu kaujas tā kā traks,
Bet naidnieks neredzams to izsmej vēl un mēda:
– Pret mani nevarīgs ir lauvas zobs un nags!
Tev veltas pūles, nav man bēda! –
Un lauva nelaimē gandrīz vai beidzas nost,
Ar asti gaisu kuļ, it kā tas vainīgs būtu.
Tā beidzot nomocīts, ka nespēj pat vairs kost.
Ods lauvu uzveica ar slavu, cīņā gūtu.
Pats kauju pieteica, pats kauju pabeidza,
Pats sevi visiem lielīja.

TURPINĀJUMS

3. Novērtē oda rīcību!

4. Izlasi fabulas nobeigumu!

Bij tīkliņš zirneklim netāl' gar ceļa malu...
Tur atrada ods galu.

Te der mums iegaumēt pārs faktus, mazākais.
Viens: naidnieks bīstamāks mums biežiniecīgais.
Otrs: briesmās lielākās kas prata izvairīties,
Krīt tur, kur saka: „Nav ko būties!”

5. Kāpēc piekrīti vai nepiekrīti fabulā izteiktajām pamācībām?

6. Uzraksti lauvas monologu par fabulā attēloto notikumu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

10. Lepere, Doloresa. *Teika par Dundagas pili*//Eža Pukšča zelta zābaciņi. Lugas bērniem. Rīga: Zvaigzne ABC, 2000.

1. Dodies literārā ceļojumā uz Dundagu un iepazīsti Doloresas Leperes lugu bērniem „Teika par Dundagas pili”! Lasiet tekstu lomās!

Darbojas:

Teicējs

Ganiņš

Saimniece

Saimnieks

Koki (vismaz divi)

Puķes (vairākas)

Govis (trīs)

Žagatas (divas)

Vecītis

Pils iemītnieki:

Princese

Pavārs

Kalpotāja

Princeses skolotāja

Astronoms

Āksts u.c.

Zvani (divi)

Dalībnieku skaits mainās pēc vajadzības.

Uz skatuves koki un puķes, kurus tēlo bērni.

Teicējs. Vai esat dzirdējuši teiku par Dundagas pili? Nē? Nu tad klausieties un skatieties! Reiz vecumvecos laikos dzīvoja kāds govju Ganiņš...

Uz skatuves uzsoļo Ganiņš.

Ganiņš (*klusinām pie sevis skaitīdams*).

Es eju, eju, eju, man grūti nav nemaz,

Es eju, eju, eju, ēst negribas nemaz.

Ierauga sarunājamies Saimnieku un Saimnieci.

Ganiņš. Sveiki, labie ļaudis!

Saimniece (*nikni*). Kam labi, kam slikti, vazājas te visādi.

Saimnieks. Kā tad, kā tad, pēc tam govīs nevar saskaitīt.

Ganiņš. Kam jūs tik pikti? Es meklēju darbu. Esmu ganiņš.

Saimniece. Pazīstam tādus.

Saimnieks. Pag, pag. Gans mums gan ir vajadzīgs. Līkop! Sit saujā. Noganīsi – dabūsi vienu govī.

Saimniece. Nenoganīsi – ādu pār acīm nomaukšu.

Visi trīs aiziet.

1. koks. Nabaga zēns, viņam nav ne tēva, ne mātes, kas viņu aizstāvētu.

2. koks. Viņš jau nezina, ka pie ļaunā Saimnieka vēl neviens nav noganījis lopus.

Puķes. Runā, ka Saimnieks pašam velnam rada.

Pirmā diena

Nāk atpakaļ zēns ar trim gotiņām. Gotiņas līkloču pastaigājas starp puķēm un kokiem. Ganiņš pūš stabulīti. Sēž.

Ganiņš (*ceļas kājās*). Mājās, mājās! (*Pārskaita govīs.*) Viens, divi, trīs. Redz, visas govīs noganītas. Nemaz tik grūti nebija. (*Aiziet.*)

Koki (*nopūšas*). Vai, vai, Ganiņ, nepriecājies par ātru.

Puķes. Vai, vai, Ganiņ, nepriecājies par ātru.

Otrā diena

Ganiņš nāk ar govīm, pie sevis dziedādams.

Ganiņš. Maziņš biju, ganos gāju,
Saimniek' govīs uzraudzīju.

Govīs izklīst. Kamēr ganiņš skatās debesīs, viena aiziet prom.

Ganiņš. Kādas mierīgas debesis! Šodien nevienas vēja pūsmitas, neviena mākonīša. (*Ieskanas putnu balsis.*) Vien putni trallina. (*Paskatās uz govīm. Uztraucies.*) Ai, kur tad zilā govīs palikusi? (*Skraida pa skatuvi.*)

Ganiņš. Ak tavu postu! Koki, mīļie koki, vai neredzējāt zilo govī?

Koki (*rāda vienā virzienā*). Turp, turp viņa aizgāja.

Puķes. Nē, nē! (*Rāda pretējā virzienā.*) Turp, turp viņa aizskrēja!

1. žagata (*uzlido uz skatuves*). Ak Dievs! Ak Dievs! Govīs pazuda!

2. žagata. Jāskrien teikt Saimniekam. Govīs pazuda.

Ganiņš (*žagatām*). Pagaidiet, pagaidiet! (*Skrien pakaļ žagatām, paklūp pret celmu vai akmeni skatuves malā.*) Kur tad tas te uzradies? (*Veļ to malā.*) Caurums! (*Pretī atskan gotiņas mū,mū.*) Mana gotiņa!

Atskan niknie Saimnieka un Saimnieces saucieni.

Saimnieks. Nāc tik šurp, puika!

Saimniece. Mudīgāk velcies, ņerga tāds!

Zēns kāpj nost no skatuves, iet pretī Saimniekam un Saimniecei. Tai laikā Teicējs noved kokus un puķes, kas sadevušies rokās, un uzved vienā rindā pils iemītniekus, kas izvietojas pa skatuvi un sastingst dažādās pozās, – Pavāru, Princesi, Kalponi ar slotu, Princeses skolotāju ar grāmatu utt. Fonā divi zvani.

Ganiņš (*iedams*). Nerājieties. Es atradišu zilo govī, viņa ir tajā caurumā. (*Rāda uz skatuves pusi.*)

Saimniece. Tenkugrabis! Ko savārās, ko ne!

Saimnieks. Prātīgam cilvēkam pasakas grib iestāstīt. Govīs nav muša, kas caurumā ielīdīs.

Saimniece. Lai līdz rītam govīs būtu mājās!

Saimnieks un Saimniece aiziet. Ganiņš paliek, bēdīgi stāvot.

Ganiņš. Būs vien jālien tai caurumā iekšā. (*Pagriežas. Viņam priekšā parādās Vecītis*)

Vecītis. Dzirdi, puika, kāp vien caurumā iekšā!

Ganiņš. Kas tu tāds esi?

Vecītis. Neprasi man neko. Bet klausies labi uzmanīgi un ielāgo visu, ko teikšu. Kad nokāpsi alā, ne par ko nebrīnies, bet ej tieši pie zvaniem. Iešūpo tos! Klausies, ko tie teiks. Klausies un atkārto, un zini – labie tiks godā celti, bet ļaunie – akmeņi vērsti.

Vecītis pazūd.

Ganiņš dodas uz alu. Ierauga sastingušos cilvēkus.

Pieskaras vienam, otram, tad pieiet pie zvaniem un iešūpo vienu.

1. zvans (iedziedas). Dun, dun!

Iešūpo otru.

2. zvans (iedziedas). Danga – danga!

Ganiņš. Ače! Tie jau dzied!

Dundanga, dundanga!

Līdzko šie vārdi pateikti, cilvēki sāk kustēties, visi priecīgi dejo, lec.

Visi (sauc). Dundanga! Dundanga!

Noiet no skatuves. Skatuves malā sastingst Saimnieks un Saimniece.

Teicējs (uznāk). Jā, līdzko izskanēja vārds *Dundanga*, notika brīnums. Pils pacēlās zemes virsū. Pils iemītnieki atmodās no burvības. Ganiņš apprecēja princesi, bet ļaunie saimnieki pārvērtās par akmeņiem.

Neticat? Atbrauciet uz Dundagu un paskatieties!

BEIGAS

2. Uzraksti, kā Dundaga tikusi pie sava vārda!

3. Iepazīsties ar divām uzdevuma izpildes iespējām, kopā ar grupasbiedriem izvēlies vienu no tām un veic šo radošo projektu! Ar skolotāju vienojieties par darba veikšanas laiku (iespējamie varianti – 1 nedēļa, 2 nedēļas, 1 mēnesis).

Iestudējiet Doloresas Leperes ludziņu!	Uzrakstiet lugu, izmantojot vienu vai vairākas teikas par jūsu dzimto vietu!
Uzdevumi: <ul style="list-style-type: none">• jāsadala pienākumi,• jāsadala lomas, • jāvienojas par _____,• _____,• _____.	Uzdevumi: <ul style="list-style-type: none">• jāizlasa teikas,• jāizvēlas folkloras pamatteksti, • jāsadala _____,• _____,• _____.
Pirmizrādes datums – _____.	Lugas prezentācijas datums – _____.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

11. Lindgrēne, Astrida. *Madikena*. Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.

1. Iepazīsties ar A. Lindgrēnes darba „Madikena” fragmentu!

Lielā, sarkanā mājā lejā pie upītes dzīvo Madikena. [..]

Patiesībā Madikenas vārds ir Margarēta. Bet, kad viņa bija maza, viņa iesauca sevi par Madikenu. Un, kaut gan tagad viņa ir liela un gandrīz septiņus gadus veca, viņa aizvien tiek saukta tāpat. Tikai tad, kad viņa ir kaut ko pastrādājusi un ir vajadzīgs aizrādījums, tad viņu sauc par Margarētu. Diezgan bieži viņu sauc par Margarētu. [..]

Bet Madikenai ir ļoti daudz neprātīgu iedomu, un viņa domā .. tikai pēc tam. Tad viņa nožēlo un ir bēdīga. Viņa tik labprāt gribētu būt mīļa un paklausīga, tāpēc ir žēl, ka reizēm tas neparko negrib izdoties.

2. Kā tu domā, kāpēc Madikenu diezgan bieži sauc par Margarētu?

3. Atceries kādu savu bērnības nedarbu! Ilustrē to komiksā, uzzīmē zīmējumu vai uzraksti uz A4 formāta lapas par to stāstījumu!

4. Turpini lasīt par Madikenu!

..Madikena dzīvo kā niere pa taukiem. Viņai taču ir mamma, tētis, Līsabeta, Alva, Līnus-Īda un Abe Nilsons, un viņa dzīvo Jūnijkalniņos. Labākā vietā nemaz nav iespējams dzīvot. Ja kāds vaicātu Madikenai, kā tur izskatās, tad viņa varbūt atbildētu šādi:

– Šss, tā ir parasta, sarkana māja! Saprotams, tā ir tieši tāda kā jau māja. Virtuvē ir visjaukāk, mēs ar Līsabeti spēlējamies malkas kastē, un vēl mēs palīdzam Alvai, kad viņa cep maizi. Nē, starp citu, visjaukāk ir uz bēniņiem, mēs ar Līsabeti tur spēlējam paslēpes un dažkārt pārgērbjamies par kanibāliem, un spēlējam, ka mēs ēdam cilvēkus. Verandā arī ir draiskulīgi, mēs rāpjamies pa logiem iekšā un ārā un spēlējam jūras laupītājus, kas rāpjas pa kuģi. Ap māju aug daudz bērzu, kuros es kāpelēju, bet Līsabete ne, jo viņa ir par mazu, viņai ir tikai pieci gadi. Reizēm es uzrāpjos arī uz malkas šķūnīša jumta. Malkas šķūnītis, galdnieka skabūzis, veļas ruļļa māja un veļas māja atrodas sarkanā ēkā pie pašas Nilsonu sētas. [...] Bet visjaukākā tomēr ir upīte. Mums atļauj dzīvoties uz veļas velējamām laipām, jo ūdens šeit nav dziļš, bet mazliet tālāk gan ir dziļš. Uz otru pusi atrodas iela. Tur mums ir ceriņu dzīvžogs, lai neviens nevarētu redzēt, ko mēs darām. Lai gan mēs varam nogulties aiz dzīvžoga un noklausīties garāmejošo ļaužu sarunās, – vai tas nav pīrāmā?

5. Uz A4 formāta zīmēšanas lapas uzzīmē, kā izskatās Madikenas Jūnijkalniņos!

6. Ko vari secināt par Madikenas un Līsabetes rotaļām?

7. Uzraksti par savas mājas apkārtni vai par savām nodarbēm brīvajā laikā! Izlasi uzrakstīto solabiedram!

TURPINĀJUMS

8. Vai tu gribētu būt Madikenas vietā? Kāpēc?

9. Izveido un uzraksti neparastu ielūgumu Madikenai, ielūdz viņu pie sevis ciemos!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

12.

Mičerevskis, Māris. *Septiņas dienas Miltiņu karaļvalstī*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2008.**1. Lasi Māra Mičerevska grāmatas *Septiņas dienas Miltiņu karaļvalstī* fragmentu un izpēti, ko neparastu saskati stāsta veidojumā! Pasvītro tekstā to, kas atšķiras no ierastā!**

Man mājā ir simts gadu veca pavārgrāmata. Tajā ir rakstīts: „Nemat divus lielus lašus pirmajam ēdienam, vienu fazānu otrajam, drusku rozīņu, biežpiena un brūkleņu ievārījuma trešajam. Uzaiciniet draugus un paziņas – ēdiens paredzēts desmit personām.”

Mūsdienās mēs izvēlamies ātrās ēdināšanas iestādi un vienatnē viens divi aprijam pāris hamburgeru¹. Tas tiešām notiek ātri, un tad mēs tikpat ātri steigzamies izdarīt arī visu pārējo, lai gan ne tuvu tik kārtīgi, kā cilvēki to darīja pirms pārsimts gadiem. Vai esam kļuvuši slinki? Laukos gan es visu daru kārtīgi, esmu viens, man nekur nav jāsteidzas, un tā ir jauka sajūta.

Pulkstenis jau rāda desmit, un varu nesteidzīgi doties gulēt. Tas gan ir burvīgi, ja nekas nav jādara. Nez, kur krusttēvs dabūjis šo pulksteni, bet tas ir kā radīts, lai rādītu laiku vietā, kur nekad nav jāsteidzas. Stundeniņam nu jau ir kādi simts gadi, tas ir apgleznots ar puķēm un sit stundas. Kad pulkstenis ir desmit, tas sit desmit reižu, pusvienpadsmitos tas sitīs vienu reizi pavisam īsi, lai vienpadsmitos sistu vienpadsmit reižu. „Ejam gulēt, Eira!” Eira ir pieradusi agri iet gulēt, viņa, saprotams, nekur nesteidzas, viņai nav jānācās, nav jāmeklē darbs, viņai tāpat ir labi, viņa zina, ka pirms gulētiešanas dabūs kaulu un tad iemiegot varēs to pagrauzt, lai rādītos patīkami sapņi. Cilvēkiem vēlū ēst nav veselīgi, bet Eira par to nebaiļojas, jo uztraukties arī nav veselīgi, tad jau labāk ir neveselīgi ēst, bet veselīgi – neuztraukties. Eira pa nakti guļ priekšnamā uz veca mēteļa un „sargā ārējo perimetru”, kā saka krusttēvs. Toties Nonna sargā iekšējo perimetru – viņa guļ uz sedziņas virtuvē pie krāsns. Ja kāds nāks, Nonna noteikti ries pirmā, tad pamodīsies Eira un būs gatava sargāt priekšnamu, pa to laiku kaujas gatavībā būšu arī es. [...] Jocīgi, bet vakarā man tomēr ir drusku neomulīgi. Esmu pilnīgi viens, tuvākajā apkārtnē nav neviena cilvēka, kas varētu nākt man palīgā. Tas laikam ir kāds instinkts no laikiem, kad mūsu senči naktīs vēl gulēja kokos, bet te, vientuļā lauku mājā, kur jebkurš var iekāpt pa logu, man tomēr ir bail. Dzīvoklī Rīgā es guļu ceturtajā stāvā, un tas ir tikpat kā kokā, neviens pa logu iekāpt nevar – nav no kā būties, lai gan laukos sliktu cilvēku noteikti ir mazāk.

Gultā es vēl kādu laiku lasu pasakas – nekas nav jaukāks par pasakām, tās aizved tālās vietās, senos laikos un ļauj atgriezties bērnībā. Šodien pasakas ir jālasa. Senāk gan tās nelasīja, bet stāstīja. Tagad tikai šur tur laukos vēl sastopama kāda veca sieviņa, kas prot pastāstīt pasaku, bet tas nūdien ir tik reti. Pirms pāris nedēļām antikvariātā² ieraudzīju vienu pasaku grāmatu, kas uzreiz pievērsa manu uzmanību. Tā atradās stūrī, nolikta zemē blakus citām (mazvērtīgākām) grāmatām, kuras laikam nevienam nav nepieciešamas. Taču šī bija citāda – veca grāmata zaļganos ādas vākos un ļoti bieza. Viena grāmatas puse bija nedaudz apdegusi, laikam tāpēc to neviens nav gribējis pirkt, jo grāmatplauktā slikti izskatās. Teksts gandrīz nemaz nav bojāts, tikai pirmajās lappusēs, un izrādās, ka grāmatā ir latviešu pasakas un nostāsti, turklāt tajā ir ļoti daudz visādu pasaku par raganām un burvjiem. Tieši tādas pasakas man vienmēr likušās pašas interesantākās. Tā nu es šo grāmatu nopirku un paņēmu līdzī uz Miltiņiem, lai vakaros palasītu.

1 Lai arī vārds „hamburger” mums saistās ar amerikāņiem vai vismaz ar vācu pilsētu Hamburgu, tomēr runā, ka tos esot ēduši senie romieši, kuri vispār toreiz jau pazina gandrīz visu, ko mēs uzskatām par nesen izgudrotu. Tā senie romieši bija iemācījušies samaisīt auksto ūdeni ar karsto, lai varētu mazgāties siltā ūdenī. Pie šāda atklājuma mūsdienu angļi nav nonākuši vēl tagad. Kad es biju Anglijā, pārsteigts atklāju, ka viņi lieto divus ūdenskrānus: pa vienu tek auksts, pa otru – verdošs ūdens, maisi nu pats! Romieši pazina arī cementu un daudzas citas noderīgas lietas, ko cilvēki, Romai sabrūkot, laimīgi aizmirsu un tikai nesen atklāja no jauna.

2 Antikvariāts ir veikals, kur pārdod dažādas vecas lietas. Nereti gan antikvariāti ir piebāzti ar visādiem krāmiem, taču tajos var dabūt arī vērtīgas lietas. Es pats antikvariātā sev nopirku trīs skaistus grāmatu skapjus ar kokgriezumiem, kas man izmaksāja krietni mazāk nekā mūsdienīgi skaidu plākšņu draņķi ar stikla durvīm. Taču visbiežāk antikvariātos es pārku grāmatas, jo labas grāmatas šodien raksta daudz mazāk nekā kādreiz, bet vecās jau grāmatnīcās nopirkt nevar.

2. Novērtē rakstnieka piedāvāto papildu informāciju stāsta pamattekstam!

3. Uzraksti atbildes un novērtē, kā esi sapratis stāsta fragmentu!

3.1. Ar dažādu krāsu zīmuļiem iekrāso tekstā cilvēkiem atšķirīgās iezīmes senāk un tagad!

3.2. Kāpēc ir šādas atšķirības?

3.3. Kuru tautu var uzskatīt par hamburgeru radītāju? _____

3.4. Kurš ēdiens tev šķiet visgaršīgākais? _____

3.5. Ko pirms gulētiešanas dara stāsta galvenais varonis? _____

3.6. Ko pirms gulētiešanas dari tu? _____

TURPINĀJUMS

4. Izpēti tekstā abu suņu dāmu aprakstus un uzzīmē tās! Zem zīmējumu uzraksti, kura no viņām tev liekas atbildīgāka! Atbildi pamato!

5. Uzraksti trīs jautājumus par izlasīto un lūdz, lai klasesbiedri atbild uz tiem! Atbildes uz jautājumiem rakstiet uz līmlapiņām! Kā tavi klasesbiedri izpratuši stāsta fragmentu?

5.1.

5.2.

5.3.

TURPINĀJUMS

6. Uzraksti, kā klasesbiedri atbildējuši uz taviem jautājumiem, un uzslavē labāko atbildētāju!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

13. Putniņš, Māris. *Mežonīgie pīrāgi*. Dienvidjūras pasaka. Rīga: Valters un Rapa, 2003.

1. Lai paveiktu nopietnu darbu, iepriekš ir jāgatavojas. Uzraksti plānu, kā tu gatavojies pavadīt nākamo vasaru!

Jūnijs

Jūlijs

Augusts

2. Lasi Māra Putniņa grāmatas „Mežonīgie pīrāgi” fragmentu un secini, vai Eklēram un mazajam pelmenim ir plāns, kā rīkoties!

Vienpadsmitā nodaļa

Brigantīna

Eklēra un mazā pelmeņa dienas tagad ritēja ļoti saspringti. Agri no rīta viņi brauca jūrā un iemeta tīklus. Pēc tam līdz pēcpusdienai braukāja gar piekrasti, vākdami dažādus izskalotus dēļus un citus kokmateriālus, kas varētu noderēt brigantīnas remontam. Izcēluši tīklus, kuros reizēm bija vairāk, reizēm – mazāk mailišu, un nodevuši lomu starpniekam, zivju tirgotājam Siļķu Pudiņam, abi draugi pazuda slepenajā grotā¹, lai līdz tumsai strādātu uz sava sapņu kuģa. Visa nauda, ko viņi nopelnīja ar zveju, aizgāja, pērkot virves un takelāžai² nepieciešamās bronzas detaļas.

– Kā tu viņu nosauksi? – iejautājās Eklērs, ēvelēdams apšuvumam domātu dēli.

– Es nezinu, – samulsa pelmenis un pārstāja špleisēt³ virvi enkuram. – Tu taču esi gājis visādās augstās skolās un noteikti zini dažādus skaistus vārdus.

– Nu jā, bet tas ir tavs kuģis.

Pēc šiem Eklēra vārdiem mazais pelmenis kļuva nopietns un pat nolika nepabeigto virves gabalu uz klāja.

– Tas ir mūsu kuģis, tikpat mans, kā tavs, – viņš teica. – Mums abiem to vajag vienādi. Tev ir jātiek pie tava drauga, man – jāatrod mana krāsns. Viens bez otra mēs to nemūžam nepaveiksim.

– Tas draugs... tas draugs ir meitene, – pēc brīža atzinās Eklērs.

– Aha, – noteica pelmenis un atsāka darbu.

– Un viņu ir sagūstījuši pīrāgi, – Eklērs turpināja. Nupat viņam likās ļoti svarīgi, lai starp viņu un mazo pelmeni nepaliktu nekādas neskaidrības vai melu.

– Aha, – Otto atkal atteica.

– Nu, ko tu visu laiku „aha” un „aha”! – iesaucās Eklērs, sākdamas jau skaisties. – Vai tad tu nesaproti, ka tas būs ļoti bīstami? Tā, tagad es tev to esmu pateicis, un tu vari mani sūtīt bekot.

– Aha!

– Otto!

– Kāpēc tu kliedz uz mani? – mazais pelmenis šķelmīgi pasmaidīja. – Pīrāgi jau nebūs briesmīgāki par maizes krāsni. Ja mums jāiet karot ar pīrāgiem, labi – iesim karot ar pīrāgiem.

– Tie ir speķa pīrāgi, un viņus vada pats briesmīgais kapteinis Mordāns, – Eklērs uzskatīja par nepieciešamu izstāstīt visu līdz galam.

– Viņš ir Mordāns, es esmu Otto, – nu jau pavisam jautri iesmējās mazais pelmenis. Kad es iziešu cauri krāsnij, mēs vēl paskatīsimies, kurš no mums būs briesmīgāks pīrāgs.

Eklērs atviegloti nopūtās. Viņš bija ļoti baidījies no šīs sarunas, kas agrāk vai vēlāk būtu neizbēgama.

– Varbūt mums nemaz nevajadzēs kauties, – viņš atkal ierunājās. – Es neesmu tik dumjš, lai turētu sevi par lielu karotāju. Es ceru izdomāt kaut kādu viltību. Galvenais – mums viņi jāatrod.

– Jā, jūra ir liela, – piekrita mazais pelmenis un brīdi apdomājās. – Ja mēs viņus neatradīsim kaut kur uz rietumu ceļa, būs jāburā uz Tortiljas salu – tur viņi atgriežas agri vai vēl. Tā sala ir īsts pīrāgu midzenis!

Abi atsāka darbu. Klājs bija nodrīvēts, un masts par jaunu noslīpēts. Tagad mazais pelmenis cīnījās ar takelāžas sarežģītajiem pinumiem, bet Eklērs centās pielāgot sagatavotos dēļus, lai aizlāpītu lielo caurumu kuģa sānos. Tuvojās vakars, un, saulei ejot uz rietu, slepenajā ezerā starp augstajām klinšu sienām kļuva arvien tumšāks. Mazais pelmenis aizdedza eļļas lukturi un piekāra to pie masta, lai varētu turpināt darbu.

1 Grotā – dabiska vai mākslīgi izveidota ala.

2 Takelāža – kuģa piederumu kopums, ar kuriem nostiprina mastus, regulē buras.

3 Špleisēt – savijot līdzeni savienot divu tauvu galus.

– Sauksim to par „Ugunsbultu”, – pēkšņi ierunājās Eklērs. – Par „bultu” tāpēc, ka mēs gribam, lai viņa skrietu pa viļņiem kā bulta, un par „uguns” tāpēc, ka tev jāiet caur krāsni.

– „Ugunsbulta”, – pelmenis izgaršoja šo vārdu. – Skaisti! Man patīk!

– Tiešām? – nopriecājās Eklērs.

– Tiešām, – apstiprināja mazais pelmenis, – reizēm tomēr ir kāds labums no iešanas tajās augstajās skolās, vai ne?

Tovakar viņi strādāja, līdz debesīs iedegās zvaigznes. Tik tad, kad gar ezeru ieskaujošajām klinšu smailēm parādījās pilns mēness, mazais pelmenis nosvieda sakārtoto virvju rituli un izstaiņājās.

– Metam šodien mieru, – viņš teica un plati nožāvājās. – Tev vēl jāairē līdz mājām.

– Dažiem jau veicas ar īsām rokām, – īsi atjokoja Eklērs.

Kad viņu laiva ieslīdēja alā, lai dotos uz atklāto jūru, mazais pelmenis vēl atskatījās uz tumsā tikko samanāmo brigantīnas siluetu.

– Arlabunakti, „Ugunsbulta”, – viņš klusi teica. Lai pārvarētu paisuma radīto straumi, Eklērs stingrāk iegūlās airos, un laiva ieslīdēja tumšajā alā.

3. Secini, vai, lasot tekstu, labi iepazīni literāros tēlus – atšifrē, kuri tēli ir attēloti uz grāmatas vāciņa: savieno ar līniju zīmējumā redzamo tēlu ar viņa vārdu tekstā!

4. Aizpildi tabulu un pārrunās ar solabiedru novērtējiet, kāds ir mazā pelmeņa un Eklēra plāns, lai sasniegtu iecerēto!

	mazais pelmenis	Eklērs
Galvenais uzdevums		
Pirmais darāmais darbs		

TURPINĀJUMS

	mazais pelmenis	Eklērs
Turpmākie darbi		
Ko vajadzētu mainīt vai precizēt galveno varoņu plānā?		

5. Noskaidro, cik grāmatu par šiem neparastajiem varoņiem ir uzrakstījis Māris Putniņš, un uzraksti to nosaukumus!

6. Prognozē, kāpēc, reklamējot Māra Putniņa ceturto grāmatu par mežonīgajiem pīrāgiem, tika izmantots sauklis „Mežonīgie pīrāgi izaicina Hariju Poteru”!

Ieteikumi

Izlasi visas grāmatas par mežonīgajiem pīrāgiem un pārbaudi paša izteiktās prognozes pareizību!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

14. Rungulis, Māris. *Ilmārs un Laima*. Rīga: Sprīdītis, 1990.

1. Strādājiet grupās! Domu tīklā atspoguļojiet, kādas problēmas nodarbina jauniešus skolā!

2. Pārrunājiet grupā,

- kura no šīm problēmām, jūsuprāt, ir nozīmīgākā, kāpēc;
- cik bieži skolā skolēni izsmej cits citu;
- kā jūtas cilvēks, kad par viņu smejas citi!

3. Ko vajadzētu darīt tam cilvēkam, par kuru citi smejas? Uzrakstiet grupā savus ieteikumus!

4. Lasi Māra Runguļa stāsta „Ilmārs” fragmentus! Pēc katra izlasītā fragmenta uzraksti jautājumu par problēmām tekstā uz A4 formāta lapas un padod lapu katru reizi citam grupas biedram! Raksti atbildes uz grupasbiedru jautājumiem!

Inese, nepacēlusi acis, ātri pagāja garām Ilmāra solam un apsēdās savā vietā blakus Līgai.

Uz šo pat nepaskatījās! – noteica Rolands, un pārējie atkal sāka sprauslāt, ķiķināt un šmakstināties.

Kā jums nav kauna! Aplūstiet! – Līga sasārtusi pielēca kājās, bet Inese klusēdama ņēma no somas ārā grāmatas un burtnīcas.

Pēc pirmās – latviešu valodas – stundas, kad Rolands kopā ar puiku bariņu jau bija izdrāzies gaitenī, Inese piecēlās un arī devās ārā. Līdzko viņa nonāca līdzās Ilmāra solam, zēns pieskārs Ineses elkonim. Drīzāk jau tā nebija pieskaršanās, bet lūgums apstāties, paskatīties. Inese pavērās uz Ilmāra pusi, viņas acis pieplūda asarām. Tad Inese ātriem soļiem izgāja no klases.

Vēlāk, līdz pat stundu beigām, viņi vairījās viens no otra. Uz mājām Inese aizsteidzās viena.

Kaut kas pirmdien bija noticis klasē. Ilmārs to nojauta, bet nesaprata, kas.

Ienākusi klasē, Inese uzreiz ievēroja, ka Ilmāra vieta ir tukša. Viņai skudriņas pārskrēja pār muguru: šorīt, brokastis ēdot, vecāmāte vienā laidā bija runājusi par nakts ugunsgrēku pilī, bet nu Ilmāra vieta izrādījās tukša. Varbūt arī tāpēc Inese tikai pēc brīža pamanīja, ka Rolands kaut ko dara pie tāfeles. Un, kad viņa sāka uzrakstīto lasīt, visa klase jau pa stūriem čukstējās, viens otrs zvīgāja.

„Klibam Ilmāram nav grūti,
Viņam Inese ir brūte,” lieliem burtiem rēgojās uz tāfeles.

Sākumā Inese pat pavīpsnāja, tad pavērās uz Ilmāra vietas pusi un šoreiz jau atviegloti – labi, ka tā šodien bija tukša. Vēlāk meitene, sajūtusi sev pievērstos klasesbiedru skatienus, saīga, tomēr centās to neizrādīt. Viņas solabiedrene Līga gan pielēca kājās, pieskrēja pie tāfeles un pastiepa roku pēc sūkļa, bet Rolands bija ātrāks un paķēra to viņai no deguna priekšas. Līga, daudz neprātodama, nodzēsa pantiņu ar plaukstu un devās atpakaļ uz vietu, pirms tam pietiekoši skaļi pateikusi: „Muļķis!”

Rolands jau gatavojās rakstīt uz tāfeles vēl kaut ko, bet ienāca vācu valodas skolotāja.

Vai ar to konflikts beidzās? Tā varētu domāt tie, kas nepazīna Rolandu, bet Inese ar viņu kopā mācījās jau no pirmās klases.

Un tomēr Rolands viņu otrreiz arī pārsteidza nesagatavotu. Turklāt tikai tāpēc, ka Inese, nedaudz aizmirsusi uz tāfeles uzrakstīto, atkal iedomājās par Ilmāru. „Ja nu viņu dzīvoklis arī izdedzis, ja nu viņš pats ...”

Rolands tajā laikā palīda gar solu rindu uz priekšu, nočiepa Ineses vārdu burtnīcu un ar sarkanu flomāsteru uz tās vāka uzzīmēja sirdi, bet apakšā parakstīja: „Ilmārs”.

Tūlīt pēc stundas beigām Rolands šo apķēzīto burtnīcu, pagrieztu ar zīmējumu uz augšu, citiem puikām atzinīgi smeļoties, nolika atpakaļ uz Ineses sola; meitene neizturēja – paķēra vācu valodas mācību grāmatu un gāza Rolandam. Vai, kā viņai to nevajadzēja darīt! Rolands tieši bija gaidījis šo brīdi, kad Ineses pacietība būs galā.

Starpbrīdī Inese ar Līgu izgāja no klases. Gaitenī pie loga stāvēja vairāki astoto klašu puikas un starp viņiem arī Ilmāra brālis. Tālis, tieši tobrīd smaidīdams un rokas pa gaisu mētādams, kaut ko stāstīja klasesbiedriem, kas uzmanīgi viņā klausījās.

Nē, Tālis neizskatījās tāds, ka ar viņa brāli būtu kaut kas atgadījies, – to Inese saprata nekļūdīgi.

Un tad pie Ineses pieskrēja kāds pirmklasnieks.

– Brūte... brūte!... – viņš priecīgi iesaucās un drāzās uz gaiteņa viņu galu, kur mazo puīseli ar uzslavām jau gaidīja Rolands un vēl vairāki viņa drauģeļi.

– Brūte... brūte!... – drīz vien skandēja arī kāda meitenīte no pirmajām klasēm pāri gaitenim.

Inese centās nedzirdēt, kodīja lūpas, piesarka, bet ausīs visu laiku skanēja: „Brūte... brūte!...”

Līga atkal bija nesavaldīgāka. Pārdrāzās pāri gaitenim, paķēra meitenīti aiz rokas un izrāva viņu vidū, kur viņa sastinga, asaras rīdama. Bet tas gaiteņa galā stāvošos zēnus vēl vairāk uzjautrināja. – Brūte... brūte!...

Inese aizspieda ausis un noskrēja pa kāpnēm uz ģērbtuvi. Līga viņai sekoja.

Otrās stundas sākumu draudzenes nokavēja, kāpēc – to visskaidrāk stāstīja Ineses sarkanās acis.

Līdz ceturtās stundas beigām Inese saņēma visādas bezkaunīgas zīmītes, uz viņas sola nolaidās lidmašīnas ar sarkanām sirdīm uz spārniem.

Piektā stunda bija pie klases audzinātājas. Inese lūdza skolotājai atļauju iet mājās.

– Man ļoti sāp galva, – viņa paskaidroja. Un ne kriptiņu nemānījās. Klases audzinātāja, nekā nejautādama, to atļāva.

Visu pirmdienas pēcpusdienu un arī vakarā pēc pastaigas kopā ar Līgu Inese bija nerunīga. Vecāmamma to ievēroja uzreiz, bet netirdīja mazmeitu. „Gan jau pati izstāstīs,” viņa nolēma. Un tā arī notika. Otrdien, pārskrējusi no skolas, meitene izplūda asarās, un vecāimammai drīz vien viss bija zināms.

– Es uz skolu vairs neiešu! – Inese pabeidza savu stāstījumu, un viņai kļuva vieglāk.

– Nu labi, tu uz skolu vairs neiesi, – vecāmamma apsēdās un samierinoši teica. – Bet Ilmārs? Kā viņš viens jutīsies klasē pēc visa? Tu būsi viņam vairāk nodarījusi pāri nekā Rolands tev.

– Mani taču apsmej tikai Ilmāra dēļ! – Inese satraukti atbildēja.

– Bet tu esi stiprāka, – vecāmamma sacīja. – Es tikai vienu reizi esmu redzējusi, kā Ilmārs sēdēja dīķmalā un skatījās uz citiem bērniem, kas peldējās, un man pēc tam bija neērti smaidīt visu to pēcpusdienu. Es jutos tik vainīga, ka zēnam nekādi nevaru palīdzēt, lai viņš nebūtu tik nelaimīgs un skumjš.

Tajā brīdī Inese atcerējās Ilmāru ar zilo tauriņu pļavā. Tik gaiši un jauki smaidām viņa nebija redzējusi nevienu citu zēnu. Pat ticēt nevarēja, ka tas ir vienmēr drūmais Ilmārs, no kura viņa mazdrusciņ pat bijās.

Tomēr, iedomājoties Rolandu, Inese sapīka un teica vecāimammai:

– Tev viegli tā runāt! Bet kad mani atkal sāks aizmigt, apsūkāt...

– Tu nepievērs tam tik lielu uzmanību, izliecies, ka tevi tas neskar. Viņi pārstās, – atbildēja vecāmamma. – Un vēl man liekas – Ilmārs nemaz neļaus tevi aizmigt. Pirmdien viņš skolā nebija un vēl līdz šim brīdim nezina, kāpēc tu tā izturies.

Inese nopūtās. Asaras viņai jau bija nožuvušas. Nu nepūt, nepūt tik smagi kā sila priede! – vecāmamma teica un pasmaidīja.

Inesei acu priekšā pamazām atkal atgriezās Ilmārs ar zilo tauriņu plaukstās.

5. Izlasi grupasbiedru uzrakstītās atbildes uz taviem jautājumiem! Pārrunājiet tās grupās!

6. Atceries stāstā iesaistīto tēlu rīcību! Ieraksti tabulas katrā lodziņā vienu situāciju!

Atbalstoša rīcība	Aizvainojoša rīcība

7. Prognozē, kā Inese rīkosies tālāk! Uzraksti, kā tādā situācijā rīkotos tu!

TURPINĀJUMS

8. Nobalso par Māra Runguļa stāstu, iekrāsojot atzinības žesta zīmes!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

15. Rungulis, Māris. *Kaķu ģenerālis Šarlaks no Brīvības ielas meklē Herkulesu*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009.

1. Pārbaudi, vai esi gatavs kļūt par lielisku detektīvu! Izpēti sludinājumus, iekrāso tajos informāciju par to, kas tiek meklēts! Secini, kas ir pazudis!

MEKLĒ

„Pazudis mēnesi vecs kaķēns ar baltām ķepām un melnu kreiso ausi.”

„Pret atlīdzību lūdzu atsaukties kādu, kurš devis pajumti svešam melnam runcim.”

„Kas redzējis klīstam baltu angoras kaķeni ar zaļām acīm, lūdzu piezvanīt pa sekojošu telefonu...”

2. Lasī fragmentus no Māra Runguļa grāmatas un atšifrē Mareka un Andreja sarunu! Iekrāso puīšu teiktajā zilbes, kas veido loģiskus vārdus, lai varētu izlasīt puīšu sacīto!

Pie pumpja

Grozīties Plēnča mājas tuvumā varēja arī pavisam neuzkrītoši, jo iepretim tai atradās vienīgais pumpis, kur visi šīs pilsētas rajona iedzīvotāji ņēma ūdeni.

[..]

[..] Mareks, pat balsi daudz neklusinot, pupiņu valodā, lai abas sievietes nesaprastu, teica Andrejam:

– Vaipai tupu dzipitrdēpējipi, kapa vēpēl viepienapa kapaķepenepe vapakapar papazupudupusipi?

– Jāpā, – Andrejs viņam atbildēja. – Āpātrāpāk jāpānopokēper tiepie zapagļipi!

..

Tagad Andrejs savējo (spaini) uzkabināja pumpja snīpim, bet, tā kā rindā pēc ūdens bija saradies vēl vairāk gaidītāju, viņš, spaini piepildot, atkal lietoja pupiņu valodu:

– Vaipai tupu tipicipi (čī-ī-ks), kapa zvēpērupus (čī-ī-ks) baparopo apar (čī-ī-ks) kapaķupu apastēpēm (čī-ī-ks)?

Uz to viņam Mareks tūlīt atbildēja:

– Nepe jaupau tīpīģeperupus baparopo apar kapaķupu apastēpēm! Vipiņapa teipeicapa, kapa epesopot spepecipiāpālīpi ķēpērāpājipi, kapa mepedīpījopot kapaķupus zvēpērnīpīcaipai upun apastepes viepien būpūropos pāpāripi papalīpikupušapas.

– Mepelnas (čī-ī-ks), bapaltapas (čī-ī-ks)! – Andrejs bija atsācis pumpēt ūdeni. – Būpūropos (čī-ī-ks) kapaķupu apastepes(čī-ī-ks)... – Andrejs, šo runāšanu nopietni vairs nespējot izturēt, pārtrauca pumpēt un iesmējās. Bet citi rindā stāvētāji nemaz nebija noskaņoti uz jokiem.

– Vai nu tu to ūdeni kačāsi ātrāk, vai pats tūlīt norausies pa savu kapaķupu apastīpi! – Kāds vīrietis bija gatavs tūlīt arī izpildīt savus draudus.

– Labi, labi (čī-ī-ks)! – Andrejs pumpja rokturi nu cilāja veicīgāk. – Tā jau viegli pateikt (čī-ī-ks): ātrāk, ātrāk kačā (čī-ī-ks), tāpēc jau vairāk netek (čī-ī-ks)!

TURPINĀJUMS

3. Kad saruna atšifrēta, izveido turpmāko iespējamo darbības plānu, kā rīkoties jaunajiem detektīviem! Pieraksti to!

4. Izmanto jau iepazīto šifrēšanas metodi un pieraksti darbības plānu pupiņvalodā!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

16. Rungulis, Māris. *Taksis Maksis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

1. Uzzīmē uz baltas A4 formāta lapas šifrētā veidā savu pašreizējo VISLIELĀKO vēlēšanos!

2. Pārbaudi, vai solabiedrs spēj pēc zīmējuma atminēt, ko tu pašlaik visvairāk kāro iegūt! Lūdz diviem klasesbiedriem, lai viņi pieraksta blakus šifrētajam attēlam, kas tajā redzams!

3. Noskaidro, kuri no klasesbiedriem vēlējušies kādu mājdzīvnieku! Uzraksti viņu vārdus!

4. Lasi Māra Runguļa stāsta „Taksis Maksis” fragmentu un uzzini, kāpēc vecākiem tik svarīgi bija iegūt papildu informāciju par suņiem, pirms viņi nolēma ņemt kucēnu mājās!

Kā jau augstskolas pasniedzēja, lielu savas dzīves daļu mamma pavadīja, bibliotēkās un mājās studējot dažādas grāmatas. Tāpēc nākamās dienas vakarā viņa no somas izvilka krāsainu enciklopēdiju „Tavs astainais draugs”. Uz grāmatas vāka dižojās retrīvera kucēns, bet ne jau tas mammau interesēja. Viņa tūlīt sameklēja nodaļu, kurā bija aprakstīti takši.

– Takši ir drosmīgi, valdonīgi un nereti patvaļīgi suņi, – mamma skaļi lasīja. – Ja grib labi apmācīt taksi, nepieciešama liela pacietība, bet arī tad nevar gaidīt, ka jūsu suns vienmēr ar prieku izpildīs visas pavēles.

– Pavisam loģiski! – mamma secināja. – Man arī nepatīk svešas pavēles. – Un lasīja tālāk:

– Tāpēc suņa apmācīšana jāsāk no mazotnes, jo nekad nebūs par agru sākt darboties ar kucēnu. Un šim procesam jābūt kā rotaļai, balstoties uz uzslavām un barības balvām par labu uzvedību, nevis sodiem – par sliktu uzvedību.

– Nu jādarbojas gluži kā ar bērnu! – Mamma grāmatu šķīra tālāk un kļuva varen domīga. – Jā, takši ir labi sargi, drosmīgi aizstāv māju, saimniekus, bet bez lielas domāšanas laiž darbā zobus...

Nu enciklopēdiju pārņēma paps:

– Takšus mīl ne vien mednieki, bet arī daudzās ģimenēs, kurās ar medībām nenodarbojas. Daudzi takšu īpašnieki, kaut arī atzinuši šo suņu apķērīgo, viltīgo un stūrgalvīgo raksturu, tomēr paliek šai šķirnei uzticīgi uz mūžu. – Paps pieklusa un atkātoja: – Uzticīgi uz mūžu! – Bet tad uzsvērti nolasīja vēl vienu teikumu: Takši arī labi pielāgojas dzīvei pilsētā, taču augstu vērtē iespēju izskriet savā vaļā... – Paps brīdi pārdomāja un piebilda: ja mainīsimies uz Rīgu, pielāgosies, ja būsime laukos, izskriesies.

TURPINĀJUMS

5. Kāpēc abi vecāki, lasot enciklopēdiju, aizdomājās? Apkopo iespaidus un uzraksti divus svarīgākos secinājumus!

1. secinājums _____

2. secinājums _____

6. Izraksti no teksta takšiem raksturīgās iezīmes!

Takši ir _____

7. Iekrāso vai apvelc tās suņuku rakstura iezīmes, kas, tavuprāt, ļoti līdzinās tavām īpašībām!

8. Sagatavo mutisku stāstījumu par savu mājdzīvnieku (vai kādu citu tev labi pazīstamu dzīvnieciņu, kas nedzīvo tavā mājā)! Izveido stāstījuma plānu!

1. _____

2. _____

... _____

... _____

... _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

17. Sadovska, Kristīne. *Par ķepām, astēm un zvēriem neparastiem*. Rīga: Dienas grāmata SIA, 2010.

1. Iedomājies, ka zivis piedalās skaistuma konkursā! Izdomā titulus attēlos redzamajām zivīm! Kura no tām uzvarētu zivju skaistuma konkursā? Kāpēc?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

3. Uzraksti 4 – 5 darbības vārdus, kuri nāk prātā, domājot par zivīm!

Zivis

4. Izlasi Kristīnes Sadovskas stāstu cikla par kaķi Nebiju fragmentu!

Kā īsti vīri pavada brīvo laiku? Pie televizora? Neuzminējāt. Tur Nebakadnukaķi neatrast. Nebijam īstenībā tāda brīvā laika nemaz nav – viņš vienmēr ir aizņemts, jo pēta pasauli. Un šoreiz viņš grasījās izpētīt zivis. Un molu. To, Mangaļsalā, kuram tuvumā ir tas vecā kuģa vraks. Tas gan ir ūdenī, tur Nebijs reiz bija aizgājis ziemā, pa ledu. Bet neko interesantu neatrada: ne dārgumu lādes, ne ruma pudeles. Kaut kādi dzelži un koki. „Diezgan nožēlojams skats,” viņš toreiz nosprieda un mājās izdzēra lielu krūzi piena ar sviestu, lai ātrāk aizmirstu mirušo kuģi.

Skaidro vārdu *mols*!
Ko tu prasītu zelta zivtiņai?
Kā var noķert nāru?

5. Ko tu dari, lai ātrāk kaut ko aizmirstu?

Šodien apkārt mājai klīda biezi miglas vāli. Gaiss bija mitrs un pavēss, debesīs droši vien pilns ar pelēkiem mākoņiem. Tos gan cauri miglai nevarēja redzēt. Tā nu Nebakadnukaķis devās uz molu makšķerēt, īstenībā plāns bija šāds: izvilkt runājošu zelta zivtiņu un paprasīt, lai piepilda trīs vēlēšanās. Vai izvilkt nāru. Un te nu bija ļoti jāpārdomā par ēsmu. Ko likt uz āķa? Zivtiņa droši vien ēstu slieku. Bet nāra? Slieku jau nu ne, Nebijs sprieda. Šokolādi? Spogulīti? Krelles? Eh, mēģinās vispirms ar garneli – tās, Nebijaprāt, ēd visi!

Kā tu pēti pasauli?
Skaidro vārdu *vraks*!

Uzkabinājies uz āķa apaļīgu, sārtu garnelīti, Nebijs iemeta makšķeri un sāka gaidīt. Pludiņš lēni šūpojās vilņos. Migla izklīda. Garām aizbrauca trīs jahtas ar nolaistām burām, viens mazs, oranžs loču kuģītis un liels kuģis, aprīkots ar visādiem divainiem daiktiem. Nebijs izvilka āķi laukā no ūdens. Garnele laikam bija aizpeldējusi. Nebrīdinot. Viņš uzlika veselās trīs un jau grasījās mest ūdenī, bet tad pēkšņi pārdomāja.

Aizpēdojis līdz pašam mola galam, Nebijs āķi iemeta jūras pusē. Un šoreiz pludiņš pazuda reizē ar ēsmu. Strauji piecirtis, Nebakadnukaķis izcēla no ūdens gaužām dīvainu radību. Plāna un plakana kā kļavas lapa, viena puse bāla un gluma, otra brūngana un raupja kā smilšpapīrs.

„Vai tu būtu sēne? Varbūt medūza?” Nebijs murmināja, grozīdams ķepās savādo būtni. Tā bija gandrīz caurspīdīga kā samirkusi papīra skranda, un tās smalkie kauliņi cauri raupjajai un glumajai ādai kā adāmadatas dūrās Nebijām pirkstos. Ēst tik plānu un kaulainu radījumu nebūtu praktiski, tik daudz Nebijs saprata. Būtne raustījās un locījās, un Nebijs izdzirdēja, ka viļņu šalkām pievienojusies vēl kāda šalčoša balss.

„Es esmu bute. Bute Kate. Keita – sacītu angļi. Kā Keita Mosa. Reiz redzēju viņas attēlu žurnālā, kas bija iekritis jūrā. Tieši uz mana sēkļa. Bet ūdens to ātri sabojāja. Kopš tā laika es sapņoju kļūt par supermodeļi tāpat kā Keita. Mums ir līdzīgi vārdi, līdzīgi augumi un pat acis ir vienādā krāsā – jūras krāsā,” dvesa jocīgais radījums un turpināja durstīgi spirināties Nebakadnukaķa ķepās.

„Ko tad tāda supermodele dara?” Nebijs pieklājīgi vaicāja.

„Es īsti nezinu,” vārā balss skanēja mulsi. „Bet man liekas – viņa vienkārši ir tieva. Ļoti tieva. Un visiem viņa patīk. Un viss.”

Butes Kates spēki šķita izsīkstam. Viņa vēl pāris reižu noraustījās un palika slābani karājamies Nebija ķepās. Beigta??? Nebija ūsas panikā sāka drebēt. Viņš grūda Katei pie mazās mutītes slieku saišķi. Garneles. Putras kumosņus. Nekā. Ļengana un viss. Kabatā sataustījis mazo spogulīti, Nebijs piegrūda Katei pie mutes to.

Šalčošajā spiedienā aizkrita ausis.

„Aāāā, cik es esmu resna!” spiedza Kate tīri vai kaķiski ļaudulīgā balsī. „Tas tāpēc, ka es tikko apēdu to garneli! Man vajag izvemties! Citādi kļūšu tik resna, ka nevienam vairs nepatikšu!” vaimanāja bute.

Nebijs brīnījās: kā gan dzīvnieks, nu labi, zivs, kurai asakas duras cauri ādai, var domāt, ka ir resns?

Atcerējies veco teicienu „ar trakiem pa labam”, Nebijs sacīja Katei: „Nu, drusku apaļīga jau tu esi gan, bet man liekas, ka tu esi arī ļoti skaista. Tikai... tikai tavas asakas duras man ķepās, tāpēc man liekas, ka tu varētu uzēst vēl mazliet. Tad tu kļūtu apaļāka un es varētu ar tevi draudzēties.”

Kates plakanais, tievais ģimītis izstiepās. „Nu redzi, redzi, tev arī liekas, ka es esmu resna!” viņa skumji sacīja. „Labāk laid mani vaļā, es peldēšu uz savu sēkli un paslēpšos smiltīs, lai nevienam nav riebumā jānovēršas, redzot manus ļumīgos sānus!”

Nebijs uztraukumā sāka raustīt valodu. „E-e-es tttak ne-ne-ne nesacīju, ka tu esi re-resna! T-t-t-tieši otrādi! Sa-sa-sacīju, ka t-t-t-tu duries aiz t-t-t-tievuma!”

„Tā ir vienmēr. Pat tev es nepatīku, jo esmu neglīta un resna,” nolemtīgi drūmā balsī čukstēja bute Kate un ielēca atpakaļ jūrā. Pabāzusies virs ūdens, viņa vēl nošalca: „Iešu atpakaļ uz savu sēkli. Butes vienmēr ir uz sēkļa. Tas ir mūsu drūmais liktenis.” Un pazuda skatienam.

Nebakadnukaķis vēl brīdi stāvēja uz mola un lūkojās pelēkajos viļņos. Pēkšņi viņš sajuta tik briesmīgu izsalkumu, ka mājup devās skriešus, pa ceļam lasīdams un ēzdams apkaltušas ogas taciņas malā. Vakariņās viņš apēda pusdienās neapēsto zupu, vakariņām domātos cīsiņus, ciemiņiem gādātos šokolādes cepumus,

**Skaidro vārdu locis!
Kā uz āķa uzlikta garnele
var aizpeldēt?**

**Skaidro vārdu ēsma!
Ko Nebijs noķēris?
Kā sauc zivs kaulus?**

**Kāpēc bute grib būt līdzīga
supermodeļi?
Kāpēc Nebijs uztraucās, kad
bute nekustējās?**

**Kāpēc bute domā, ka ir resna?
Kāpēc Kate pārprot
Nebija vārdus?
Ko nozīmē teiciens
„ar trakiem pa labam”?**

butes apsmādētās garneles, brokastīm noglabātās divas olas un vēl četrus vāritus burkānus. Un izdzēra divas lielas krūzes ar siltu pienu, kurā iepriekš izkausēja veselu paciņu sviesta.

„Nost ar badošanos! Nost ar supermodelēm! Es negribu būt modelis, ja tāpēc jābūt kaulainam un asam!” sprieda Nebijs, apmierināts un pieēdies līdz pat kakla bedrītei.

**Ko tu dari, kad uztraucies?
Ko darīt, lai sev patiktu?
Skaidro vārdu *sēklis*!
Kāpēc Nebijs negrib badoties?**

5. Novērtē nodarbošanās!

Makšķerēšana	
Pozitīvais	Negatīvais

Būt modelei	
Pozitīvais	Negatīvais

TURPINĀJUMS

6. Kuru nodarbošanos tu izvēlētos pētīt? Kāpēc?

7. Kādu nodarbi tu ieteiktu Nebijam pētīt nākamo reizi? Īsi raksturo to, lai ieinteresētu Nebiju!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

18. Samauska, Ieva. *Pilsēta no A līdz Z*. Rīga: Annele, 2009.

1. Izlasiet Ievas Samauskas dzejoļu grāmatu „Pilsēta no A līdz Z”, pievērsiet uzmanību grāmatā minētajām ielām!

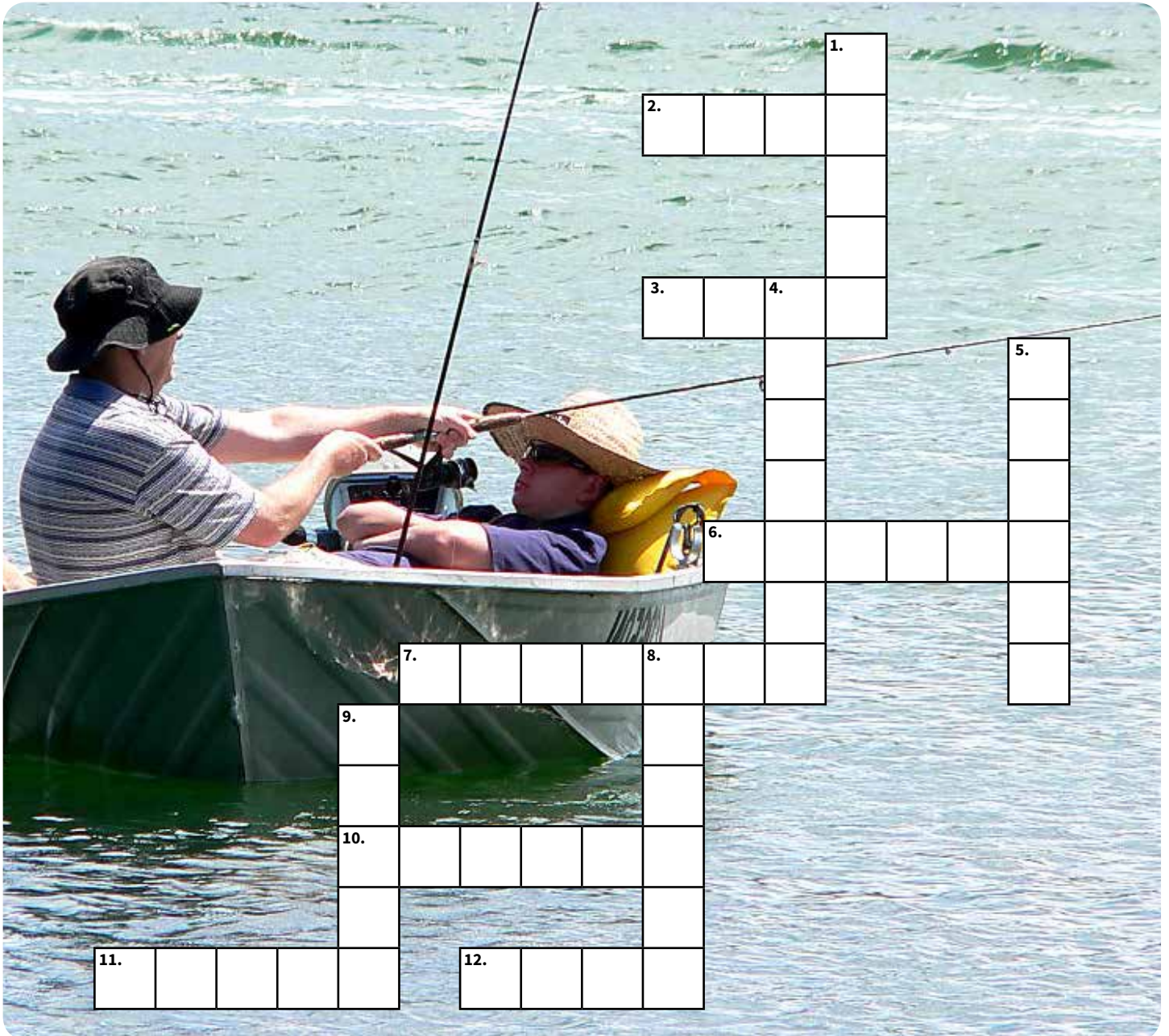

2. Atminiet krustvārdu mīklas! Jautājumos ietverta informācija no Ievas Samauskas grāmatas.

3. Sarīkojiet klasē krustvārdu mīklu minētāju konkursu! Noskaidrojiet, kurš ir vērīgākais lasītājs!

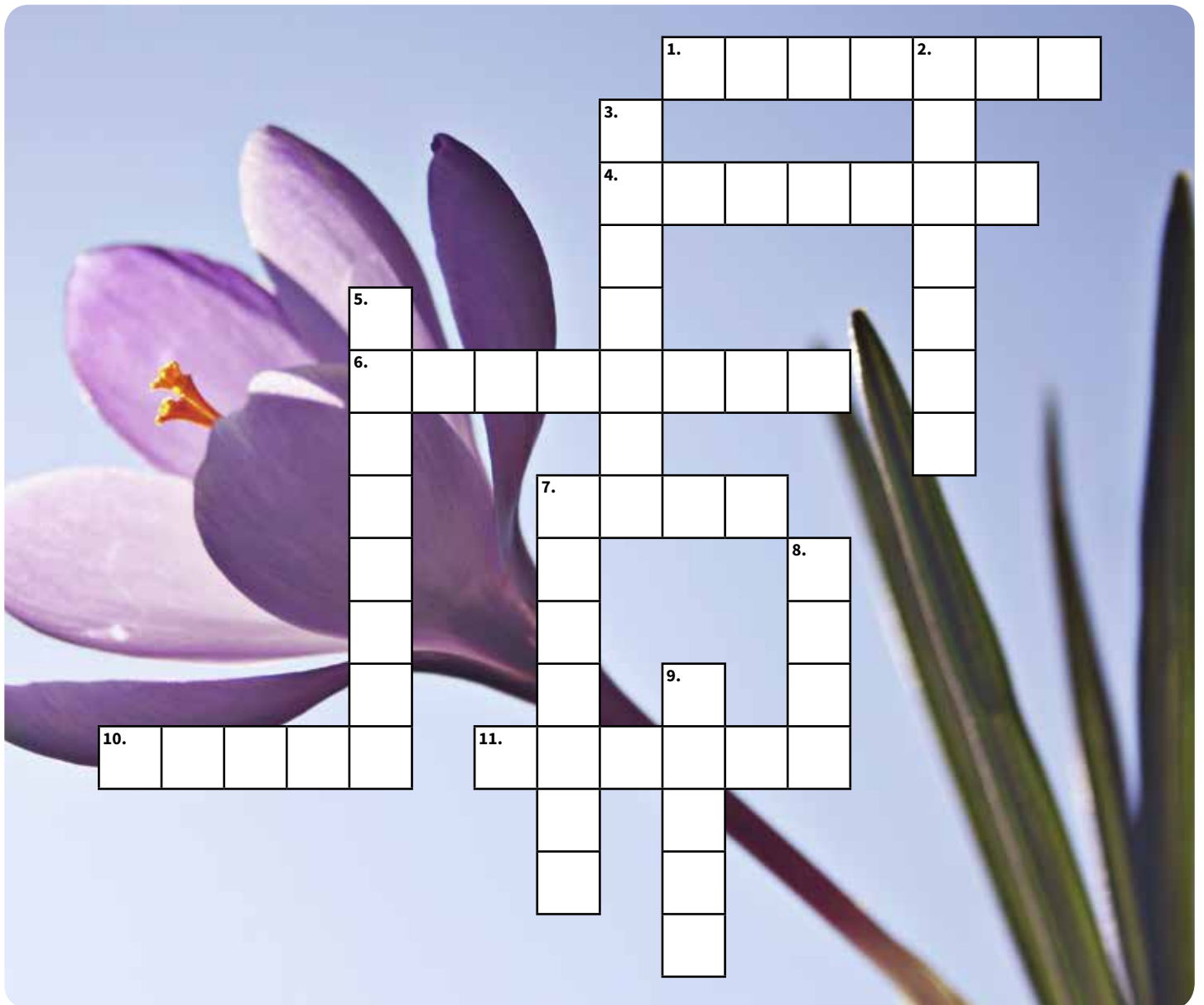

A. Mīkla makšķerniekiem

Horizontāli: 2. Iela, kurā skaļi spēlē klarneti. 3. Iela, kurai kaimiņos ir Karūsu un Foreļu iela. 6. Iela, kurā dzīvo daiļās zivju jaunkundzītes, kas satiek tuklos samu kungus. 7. Viena no garšīgo zivju vārdā nosauktajām ielām. 10. Iela, kurai kaimiņos Samu un Foreļu iela. 11. Iela, kurā vāra zivju zupu. 12. Iela, kurā, tāpat kā Ciedru un Sniedzes ielā, aiz sajūsmas spiedz.

Vertikāli: 1. Iela, kurā daudzi iekšā iekrīt un žēli spirinās. 4. Iela, kas smīkņā tāpat kā Zvejnieku iela. 5. Iela, kurā raud žēli un gauži par to, ka nav naudas un nevar pacienāt raudas. 8. Iela, kas noenkurojusies starp Kaiju un Tiklu ieliņām. 9. Iela, kas līdzās Kaiju ielai.

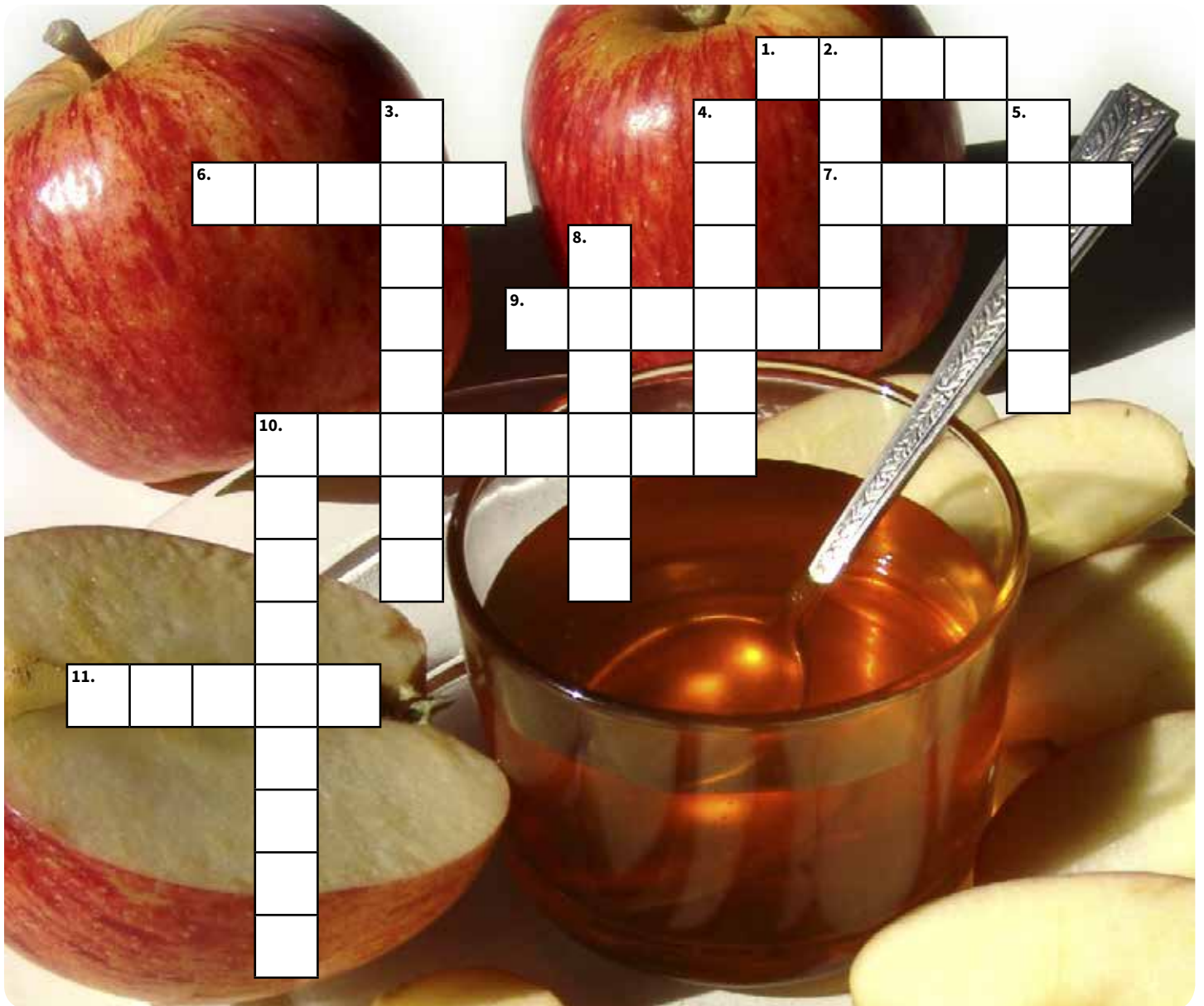
B. Mīkla ziedu pazinējiem

Horizontāli: 1. Ap šīs ielas mājām nav likta neviena sēta. 4. Iela, kurā notiek karnevāls. 6. Pieneņu un Ābeļu ielas draudzenīte. 7. Šī iela atrodas starp Medus un Bišu ielu Āgenskalnā. 10. Ievziedu un Pieneņu ielas draudzenīte. 11. Iela, kura pieder dzejniekiem un klaidoņiem, rakstniekiem un māksliniekiem.

Vertikāli: 2. Tur visas mājas izskatās kā spuldzes – baltas un tīras. 3. Iela, kurā spiegi čum un mudž. 5. Šajā ielā dzīvo Dienvidvējš. 7. Šai ielai patīk draudzēties ar Tauriņu ielu. 8. Šajā ielā rīko balli izredzētājiem. 9. Iela, kurā auž paklājus ar sudraba spoguļšiem iekšā.

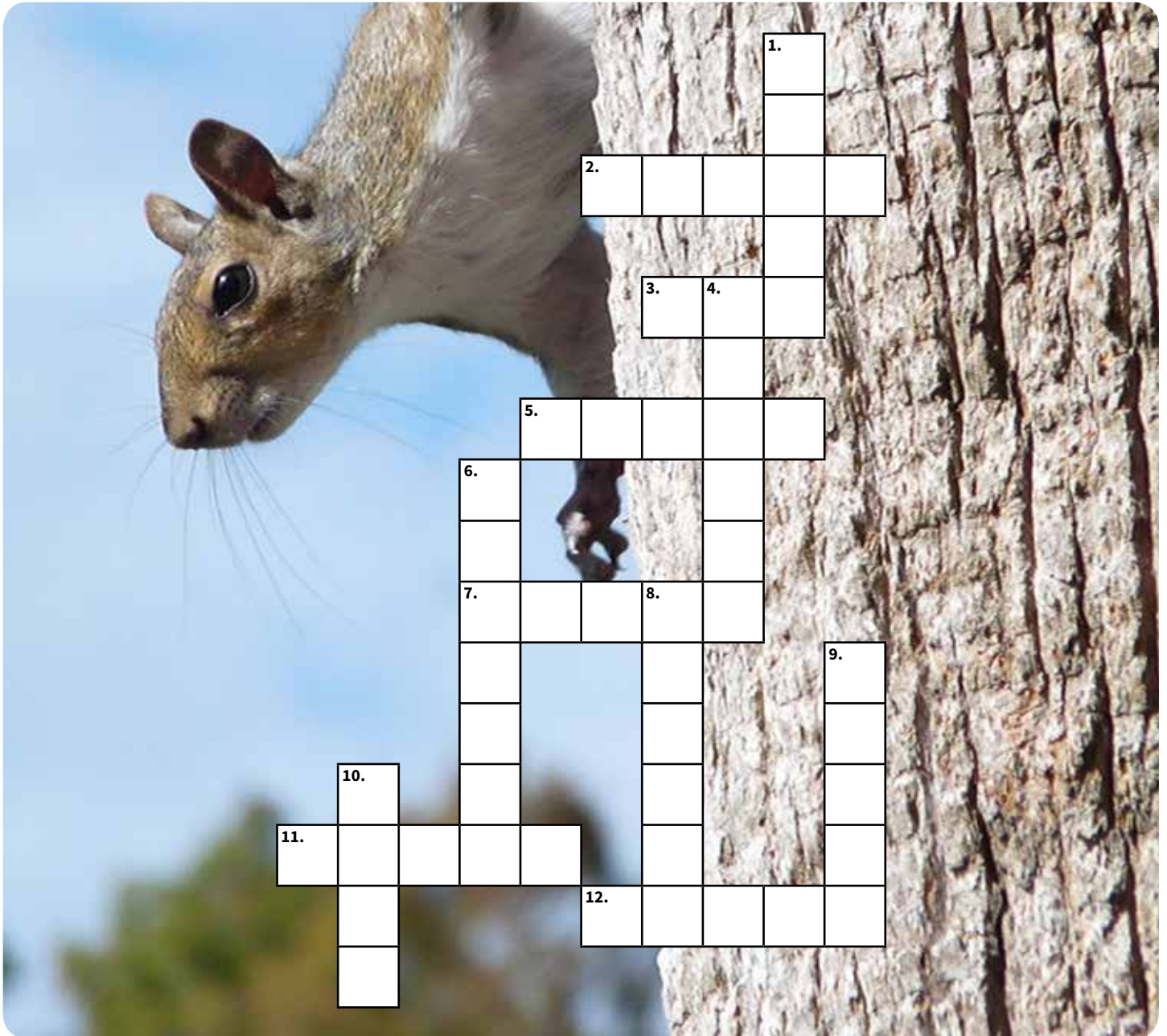

C. Mīkla, kurā visi vārdi ir apēdami

Horizontāli: 1. Iela, kurai līdzās atrodas Sīpolu un Kartupeļu iela. 6. Šajā ielā ir skaisti dzīvot, par to varētu uzrakstīt dzeju. 7. Šajā ielā olīvas ir lielā cieņā. 9. Iela, kurā ogas mēdz skroderiem uzdot par šujamām pogām. 10. Iela, kurā ir tukšumi divi. 11. Iela, uz kuru jāsūta lācis.

Vertikāli: 2. Iela, kurā aug zelta, sudraba un parastas ābeles. 3. Iela, kurā var atrast skaistu sēni. 4. Turpat līdzās šai ielai atrodas Kartupeļu un Kāļu iela. 5. Iela, kurā dzīvo Bārbijas. 8. Šajā ielā ceptos plāceņus ēd ar lācenēm. 10. Līdzās šai ielai ir Sīpolu un Kāļu iela.

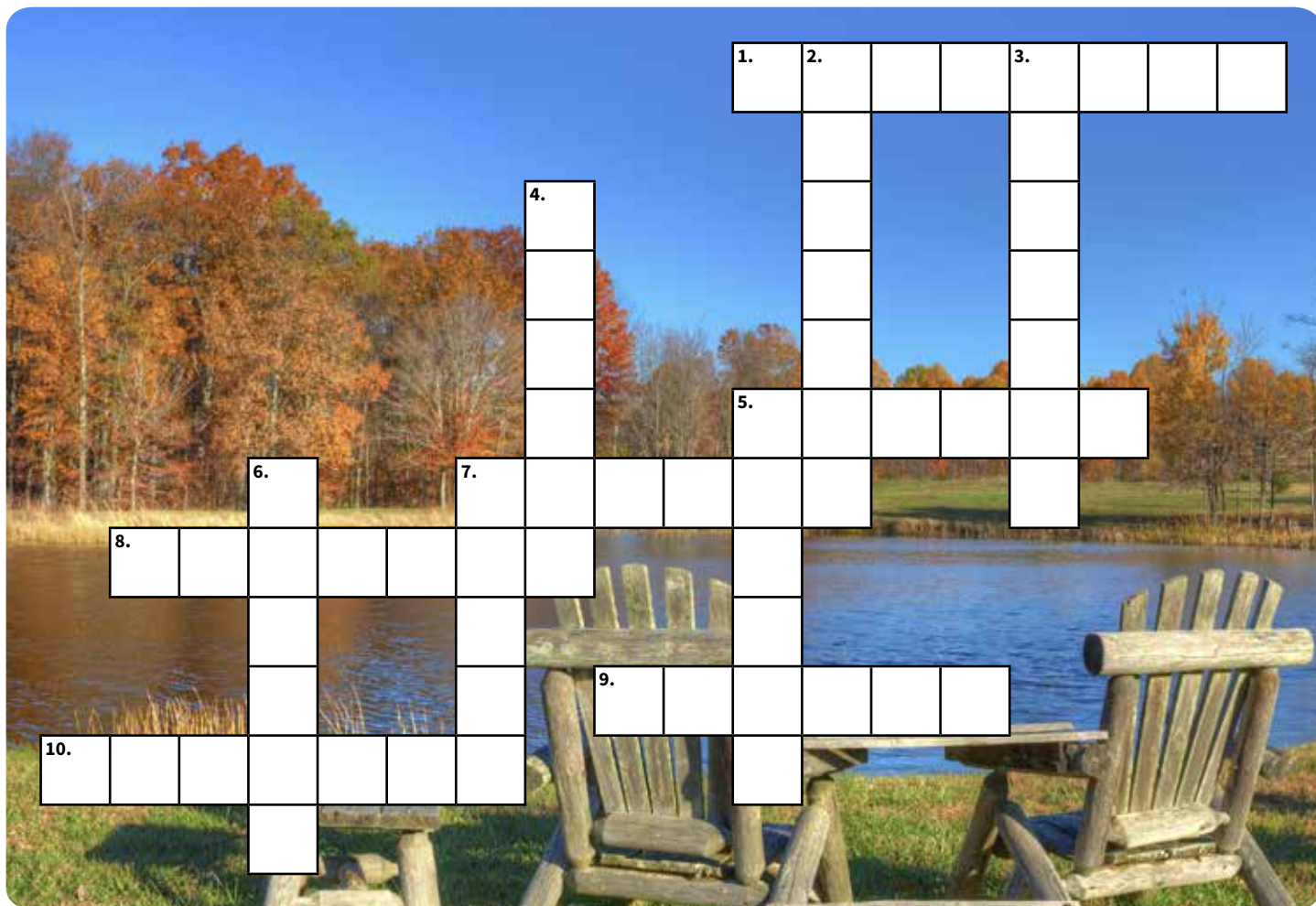
D. Mīkla dzīvnieku un putnu pazinējiem

Horizontāli: 2. Iela, kur jāuzmanās no krītošiem kokiem. 3. Iela, kurā visapkārt skaļi pukšķina un dzidros ābolus vēderā šķin. 5. Iela, kurā visi zirgojas. 7. Iela, no kuras izvairās Zaļu ielas iedzīvotāji. 11. Iela, kurai ir smails purniņš un košas, ierūsšanas ūsas. 12. Iela, kurā dzīvo kāds, kas ir tik smags kā ceļa rullis.

Vertikāli: 1. Iela, kurai no Grīziņkalna var draudzīgi uzmirkšķināt. 4. Iela, kurā liela paipalu paibērniņus. 6. Šajā ielā dzīvo tikai viņa viena, sarkanruda un ātra kā šautra. 8. Iela, kurā bieži ciemojas Ežu ielas iemītnieki. 9. Iela, no kuras bīstas Fazānu ielas partizāni. 10. Iela, kuras iemītniekiem bail no Vilku ielas.

E. Mīkla dabas parādību zinātājiem

Horizontāli: 1. Iela, kurā bez kādiem nopelniem ordeņus dod. 5. Iela, kurā aizliegts skaļi kliegt. 7. Iela, kurā šņukstot klīst skumjas. 8. Šīs ielas mājām ir dūmakaini jumti, ēnaini logi, sienas – palsas un lielas. 9. Uz šo ielu var aiziet slēpties. 10. Iela, kurā cauru gadu snieg.

Vertikāli: 2. Iela, uz kuru var aiziet pa Puķu, Medus un Zvanu ielu. 3. Iela, kuru citas ielas sauc par Paradīzes ielu. 4. Iela, kurā atrodas kāds neparasts automāts. 5. Iela, kurā redzēts Sniega cilvēks. 6. Iela, kurā var dzert zvaigžņu tēju. 7. Iela, kurā zied rasaskrēsliņi.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

19. Sampē, Žans, Žaks. *Mazais Nikolā. Katram francūzim pazīstamais nebēdnis. Humors lieliem un maziem.* Rīga: Vaga, 1995.

1. Uzraksti 20 – 30 vārdos par visjautrāko atgadījumu šā mācību semestra laikā skolā vai klasē!

2. Lasi Žana Žaka Sampē stāsta „Skolā ierodas inspektors” fragmentu un novērtē, kāpēc skolēni nesmējās pat ļoti uzjautrinošā situācijā!

.. Mani bērni, es vēlos būt jūsu draugs. Nevajag no manis baidīties, es zinu, ka jums patīk jokoties, un arī man ļoti patīk smieties. Starp citu, vai zināt stāstu par diviem kurlajiem – viens kurlais saka otram: „Tu ej zvejoj?”, bet otrs atbild: „Nē, es eju zvejojot.” Tad pirmais saka: „Ak tā, es domāju, ka tu ej zvejojot.”

Žēl, ka skolotāja bija aizliegusi smieties bez viņas atļaujas, tāpēc bija ļoti grūti novaldīties. Šovakar es izstāstīšu tētim šo anekdoti, tā viņu sasmēdinās, es esmu pārliecināts, ka viņš to nezina.

Inspektors, kuram nebija vajadzīga atļauja, ilgi smējās, bet, tā kā redzēja, ka neviens klasē neko nesaka, viņš nolaida uzacis vietā, noklepojās un teica: – Labi, pietiek smieties, pie darba.

– Mēs mācījāmies fabulas, – skolotāja teica, – „Vārna un lapsa”.

– Lieliski, lieliski, – teica inspektors, – tad turpiniet.

Skolotāja izlikās, ka uz labu laimi meklē klasē, un tad norādīja ar pirkstu uz Aņanu:

– Noskaidriet fabulu.

Bet inspektors pacēla roku. – Vai atļausiet? – viņš vaicāja skolotājai un tad norādīja uz Klotēru. – Jūs tur, beigās, deklamējiet šo fabulu. – Klotērs atvēra muti un sāka raudāt. – Kas viņam kaiš? – jautāja inspektors.

Skolotāja atbildēja, ka vajadzētu atvainot Klotēru, viņš esot ļoti kautrīgs, tad jautāja Rifisam. Rifiss ir biedrs, kura tēvs ir policists. Rifiss teica, ka nezinot fabulu no galvas, bet daudz maz zinot, par ko ir runa, un sāka skaidrot, ka tas esot stāsts par vārnu, kas turot knābī Rokforas sieru.

– Rokforas? – vaicāja inspektors, kurš izskatījās arvien vairāk izbrīnījies.

– Nē jel, – iejaucās Alsests, – tas bija kamambērs.

– Nepavisam, – Rifiss atcirta, – vārna nevarētu noturēt knābī kamambēru, tas kūst un turklāt ne pārāk labi smaržo.

– Tas nesmaržo labi, bet ir garšīgs, – atbildēja Alsests. – Tas neko neizsaka, ziepes arī labi smaržo, bet ir ļoti negaršīgas, es vienreiz pamēģināju.

– Bā! – Rīfiss teica, – tu esi muļķis, es pateikšu tētīm, lai viņš saraksta kaudzēm protokolu tavam tētīm! – Un viņi kāvās.

Visi piecēlās un kļiedza, atskaitot Klotēru, kurš aizvien savā stūrī raudāja, un Aņanu, kurš bija aizgājis pie tāfeles un skaitīja „Vārnu un lapsu”. Skolotāja, inspektors un direktors kļiedza:

– Pietiek! – Visi krietni izsmējāties.

Kad tas viss bija beidzies, visi apsēdušies, inspektors izvilka savu kabatlakatu un slaucīja seju, visu nosmērējot ar tinti, žēl, ka nedrīkstēja smieties, bija jāgaida līdz starpbrīdim, bet tas nebūs viegli.

Inspektors piegāja pie skolotājas un spieda viņai roku. – Es jums no sirds jūtu līdzī, jaunkundz. Vēl nekad tik ļoti kā šodien es nebija aptvēris, līdz kādai pakāpei mūsu amats ir upurēšanās. Turpiniet! Drosmi! Bravo! – un viņš kopā ar direktoru ļoti ātri aizgāja.

Mēs ļoti mīlam skolotāju, bet viņa bija ļoti netaisna. Pateicoties mums, viņa saņēma uzslavas, bet atstāja mūs visus pēc stundām.

3. Izvēlies un pasvītro pareizo atbildi vai pieraksti klāt pats savu variantu!

Skolēni nesmējās, jo

- viņi baidījās no direktora un inspektora,
- viņi bija izsmējušies jau starpbrīdī,
- viņi klausīja savu skolotāju,
- _____.

4. Uzraksti, kāpēc skolotāja atstāja bērnus pēc stundām!

5. Atbalsti Nikolā klasesbiedru Aņanu un iemācies izteiksmīgi norunāt no galvas Lafontēna fabulu „Krauklis un lapsa”!

Lūk, dižkungs krauklis kokā radis mieru,
Vēl siera gabals knābī tam.
To kundze lapsa redz... Klāt. Saož sieru,
Teic šādus vārdus apmēram:
– Ē, kraukļa kungs, bonžūr, mesjē!
Cik jūs gan esat jauks, cik jūs gan glīts, ehē!
Ja jūsu daiļām spalvām, zināt,
Vēl jūsu balsi pielīdzināt,
Starp meža dzīvniekiem tad fēnikss esat mums. –
Te krauklis sasamulst... Šie vārdi viņam glaimi,
Milst smadzenēs tam gods ar laimi.
Viņš dziedās. Knābi ver, siers krīt. Prom laupījums.
To pakampdama, lapsa sauc: – Mans cienīgais,
Jums jāzin: ikviens glaimotājs,
Ja tam ir klausītājs, gūst, dzīve tādām ērta.
Šī mācība, bez šaubām, siera vērtā. –
Nu krauklis zvēr, no kauna atžilbis
(Par vēl gan mazliet), ka šo vairs neķers vis.

6. Kuru franču siera šķirni, tavuprāt, putns turēja knābī? Uzraksti īsu pamatojumu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

20.

Sen to Rīgu daudzinaja. Teikas par Rīgu. Rīga: Zinātne, 1973.

1. Lasi teikas un iejuties pētnieka lomā – atzīmē Latvijas kartē vietas, kuras saistītas ar Rīgas rašanos! Nepieciešamības gadījumā izmanto informāciju, kas minēta iekavās aiz teksta!

Kur celta Rīga

Senāk Kangaros ilgu laiku dzīvojis un darbojies Lielais cilvēks. Dzīvojis pie paša ezera, kas tad izpleties visgarām Kangariem. Lielajam cilvēkam te bijusi pastāvīga dzīves vieta, bet bieži tas gājis arī uz to novadu, kur tagad Rīga uzbūvēta. Gribējis aiziet pa sausumu, tāpēc pāri ezeram nobēris smilšu jomu. Sākumā uzbērums bijis taisnāks, līdzenāks, bet ezera ūdens ar laiku izrobojis tā malas. Radušās gravas, izliekumi, iedobumi – radušies Kangaru kalni, tādi, kādi tie tagad, kad plašais ezers jau sen aizaudzis.

Vienmuļa, purvainā, vietām pastaigājama bijusi tā vieta, kur tagad uzbūvēta Rīga. Un arī te Lielais cilvēks nesis smiltis, taisījis uzbērumus. Tikko pāraugušiem ezeriem uzkaisījis smilšu kārtu, citur uzmetis veselus kalnus. Kādā vietā tikko neapbēris zemnieka māju. Mazu upīti lielais smilšu bērumš novirzījis pie pašas šo māju rijas. Zemnieks savu jauno rijas upīti sācis dēvēt par Rīdzīti. Kad pie Rīdzītes celta pilsēta, nosaukums Rīdzīte labi nepiederējies, jo pilsētai bijis jābūt lielai. Nosaukuši to par Rīgu.

(1838, 6904, Bērzaune)

Ķentu kalnos nogrimusi Rīga

Vecos laikos, kad Rīga vēl bija tur, kur tagad Ķentu kalni (Ikšķilē), nomira viena sieva. Bet pēc kāda laika tā atkal uzcēlās no miroņiem, nogāja uz Rīgu un daudzinaja: „Rīga degs, Rīga grims, Ķentu kalni lai ceļas!” Un brīnumi! – pēc simtu gadiem Rīga nogrima (tur bija abās pusēs tīrelis) un Ķentu kalni uzcēlās.

Nesen tur vēl bijis redzams dārgs, svēts akmens, uz kura bijis rakstīts, ka tur vecos laikos bijusi Rīga. Bet akmenim nepaticis, ka ļaudis to par tik dārgu un svētu turējuši, tamdēļ nogrimis labā zemē, un vairs tā nevarot atrast.

(LPT XV, 461, 10, Lielvārde)

Ķences kalna Rīga

Kur tagad Ķences kalns (pie Ogres), tur agrāk bijusi liela pilsēta – lībju Rīga. Tur valdījis ķēniņš Ķencis ar ķēniņieni. Bet šī pilsēta nogrimusi kalnā. Paši ķēniņi ierakti turpat kalnagalā – divās virsotnītēs. Pilsētai apkārt bijis liels purvs – ezers, kur vēl nesen atrastas kuģa atliekas.

(1041, 750, Ogre)

Teika par Pilskalnu

Viļānu pagasta Pilskalna sādžā atrodas kalns, saukts Pilskalns. Par Pilskalnu viņš nosaukts tādēļ, ka atgādina lielu pili ar vairākiem torņiem.

Par šo Pilskalnu apkārtējās sādžās uzglabājies šāds nostāsts. Kādreiz Pilskalna vietā stāvējusi liela pils. Ap pili bijis neliels ciems. Pilī valdījis kāds slavens virsaitis. Kādā dienā pilī kā ciemiņi ieradušies svešinieki, kas teikušies atbraukuši pāri jūrai. Svešinieki aizbraukdami ielūguši virsaiti pie sevis ciemos.

Virsaitis tūliņ nebraucis, bet pēc kāda laika. Pie kādas upītes atradis svešinieku nometni. Uz upītes krasta bijusi uzcelta kāda pils. Virsaitis, to tuvāk aplūkodams, redzējis, ka šī pils ir tieši tāda pati kā viņa pils. Svešinieki to saukuši par Rīgas pili. Viņi virsaiti gribējuši nogalināt, bet tas uzlēcis savā straujajā zirgā un bēdzis mājā. Svešinieki dzinušies pakaļ. Atbēdzis, pastāstījis notikušo. Visi nometušies ceļos un lūguši dievu, lai tas nogremdē zemē svešinieku pili vai arī viņu pašu pili. Tiklīdz svešinieki piejājuši pie virsaiša pils, tā ar visu ciemu iegrimumusi zemē.

Apkārtējās sādžās vēl pastāv nostāsts, ka ik pēc zināmiem gadiem Pilskalnā atveroties vārti. Pa tiem iznākot virsaiša meita un pirmajam, ko satiekot, jautājot: „Kas cilvēkam priekš būves visvajadzīgākais?” Daudzi teikuši, ka zāģis, citi, ka mērs utt. Virsaiša meita sākot raudāt, apgriežoties un pazūdot atvērtajos vārtos, kas tūliņ ar lielu troksni aizcērtoties.

Agrāk cilvēki ļoti centušies pateikt pareizo vārdu (kaut gan tas nekad nav izdevies), jo tad Pilskalns celtos augšā, bet Rīgas pils grimtu.

Pēdējā laikā vārti nemaz vairs neatveroties. Pilskalns tomēr aizvien stāvot kails, lai gan apkārt augot skaisti koki un kupli krūmi.

(929, 51160, Viļāni)

2. Noskaidro izziņas avotos, cik liels attālums ir no galvaspilsētas Rīgas līdz latviešu tautas teikās minētajām Rīgas izcelsmes vietām! Izmantojot kartes mērogu, izskaitļo šo attālumu!

3. Pārskati vēlreiz teikas un papildini tekstu ar iederīgiem vārdiem!

Rīgas vārds radies no _____ upes nosaukuma.

Pēdējais objekts, kas liecināja, ka Rīga bijusi Ķentu kalnos, ir bijis kāds noslēpumains

_____, kas pazudis cilvēku atteiksmes dēļ.

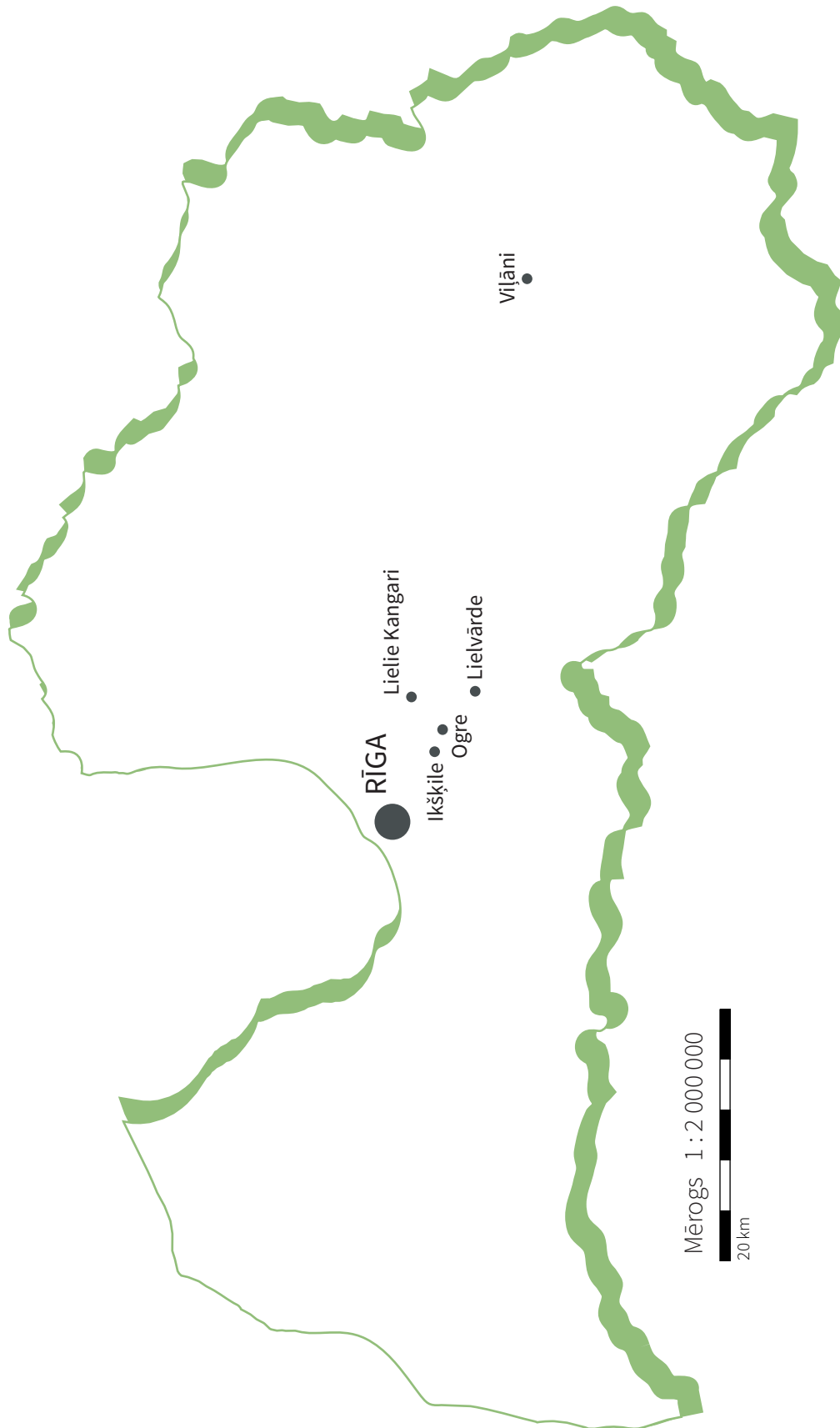
Ķencis bija _____ tautas virsaitis, kas pārvaldījis Rīgas pili.

Lai Rīga joprojām būtu savā vietā, satiekot nogrimušās pils virsaiša meitu, vajag _____

_____.

TURPINĀJUMS

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

21. Sils, Pēteris. *Pārdaugavas gailis*//*Latviešu fabulas*. Rīga: Liesma, 1981.

1. Aplūko fotoattēlu ar pilsētas skatu un uzraksti, kurš tornis Rīgā var lepoties ar gaili!

2. Lasi Pētera Sila darbu „Pārdaugavas gailis” un novērtē, vai otrs gailis fotogrāfijā stāv fabulas nosaukumam atbilstošā vietā!

– Kikerīgā!

Es dziesmā pārākais par visiem Rīgā, –
Kāds Pārdaugavas gailis skaļi lielījās.

– Man balss kā ērģeles.

Kad rītos knābi vaļā veru es,

Vai jauns vai vecs,

No gultas tūliņ ārā lec.

Man draud, ja es tā dziedāšot,

Drīz zupas katlā nonākšot.

Ko es par tādu biedu?

Jo sparīgāk vēl dziedu.

Kikerīgā!

Urā!

Es dziesmā pārākais par visiem Rīgā. –

Tai vietai garām gadījās iet Ezim.

– Jā, kas tad nezina?

Tu dziedī skaļi, tiesa gan,

Bet, kaut gan lakstīgalas dziesma klusāk skan,

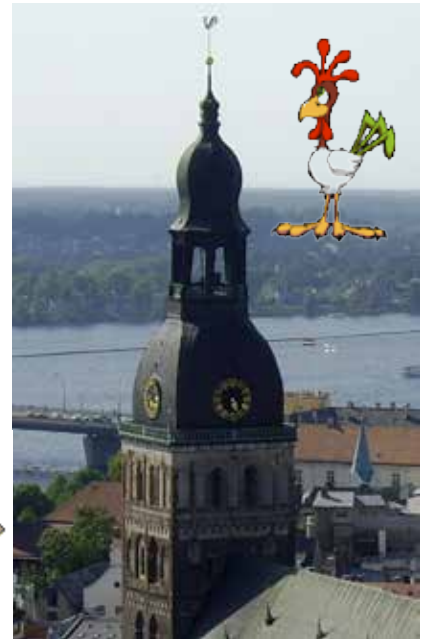
Tā vairāk patīk man.

Ne katreiz skaļumā ir pārākums. –

Šis padoms derīgs visiem mums.

It īpaši lai dzejnieki to vērā liek:

Ar skaļiem vārdiem vien vēl nepietiek.

3. Pasvītro tekstā fabulā ietverto gudrību!

TURPINĀJUMS

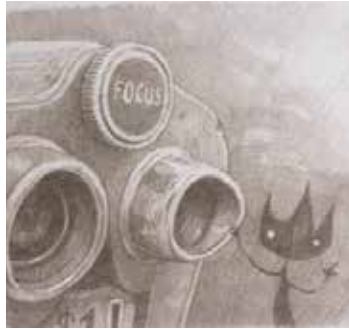
4. Izskaidro saviem vārdiem fabulas morāli, izstāstot konkrētu piemēru no savas pieredzes!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

22. Tans, Šons. *Aizpilsētas stāsti*. Rīga: Liels un mazs, 2010.

1. Aplūko austrāliešu rakstnieka un mākslinieka Šona Tana stāsta „Ēriks” ilustrācijas!

2. Sakārto ilustrācijas, pierakstot tām klāt kārtas numuru, tādā secībā, lai atbilstīgi ilustrācijās attēlotajam varētu izdomāt stāstu!

3. Izdomā savu stāstu un izstāsti to klasesbiedriem!

4. Pierakstiet uz tāfeles galvenās jūsu stāstu sižeta līnijas!

5. Izlasi Šona Tana stāstu „Ēriks”!

Pirms pāris gadiem mēs uzņēmām pie sevis kādu viesskolēnu no ārzemēm. Mums nekādi neveicās pareizi izrunāt viņa vārdu, bet viņš par to nelikās zinis. Viņš teica, lai vienkārši saucam viņu par Ēriku.

Mēs bijām pārkrāsojuši savu brīvo istabu, nopirkuši jaunus paklājus un mēbeles, un vispār parūpējušies, lai viņš pie mums justos kā mājās. Tādēļ man ir grūti pateikt, kāda iemesla dēļ Ēriks izvēlējās gulēt un visbiežāk arī mācīties virtuves pieliekamajā. „Tā vienkārši ir cita kultūra,” teica mamma. „Galvenais, ka viņam tur patīk.” Mēs sākām likt pārtiku un traukus virtuves skapjos, lai viņu netraucētu.

Bet dažreiz es pie sevis domāju, vai Ērikam patiešām pie mums patīk; viņš bija tik pieklājīgs, ka diez vai mums teiktu, ja arī kas nebūtu īsti lāgā. Pāris reizes es pa durvju spraugu redzēju viņu pieliekamajā mācāmies klusā nopietnībā un mēģināju iztēloties, kā viņš te, svešā zemē, varētu justies. Klusībā es biju ilgojies pēc ārzemju ciemiņa atbraukšanas – man bija tik daudz ko viņam parādīt. Beidzot es varēju uzņemties vietējā ziniša lomu, būt kādam interesantu faktu un viedokļu avots. Par laimi, Ēriks bija ļoti ziņkārīgs un allaž gatavs ko pajautāt.

Taču tie nebija tādi jautājumi, kādus es biju gaidījis. Vairumā gadījumu spēju vien atteikt: „Es īsti nezinu” vai „Tā tas vienkārši ir”. Es jutos ne īpaši noderīgs. Biju ieplānojis katru nedēļu kopā ar viņu doties kādā ekskursijā, jo gribēju izrādīt mūsu ciemiņam labākās vietas pilsētā un tās apkārtnē. Man liekas, Ērikam šie izbraucieni patika, taču atkal jāteic, ka pilnīgi drošs par to neesmu.

Ēriku lielākoties šķita interesējam dažādi nieki, ko viņš atrada mētājamies zemē. Šāda uzvedība man būtu varējusi likties nedaudz kaitinoša, bet es allaž paturēju prātā mammas vārdus par citu kultūru. Tad tā mani vairs tik ļoti neuztrauca. Tomēr tas, kā Ēriks atstāja mūsu māju, samulsināja mūs visus: kādu dienu agri no rīta viņš pēkšņi no mums atvadījās tik vien kā ar rokas mājienu un laipnu „uz redzēšanos”.

Pagāja krietns laiciņš, līdz mēs apjēdzām, ka viņš vairs neatgriezīsies. Tajā pašā dienā pie vakariņu galda tika izteikti dažādi minējumi. Vai Ēriks neizskatījās apbēdināts? Vai viņam pie mums patika? Vai viņš mums kādreiz atrakstīs? Mājās valdīja nomācoša gaisotne, it kā kaut kas būtu palicis nenobeigts, neatrisināts. Šī sajūta neatstāja mūs stundām ilgi – līdz brīdim, kad viens no mums ielūkojās pieliekamajā.

Ejiet un palūkojiet paši. Pēc tik daudziem gadiem tas tur arvien vēl tumsā zeļ. Tas ir pirmais, ko mēs rādām viesiem, kas ierodas mūsu mājā. „Paskatieties, ko mūsu ārzemju viesskolēns mums atstāja,” mēs viņiem sakām. „Tā vienkārši ir cita kultūra,” bilst mamma.

*Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai*23. *Teikas par Latvijas vietām. Latviešu teikas. – Tiešsaiste. www.pasakas.net [skatīts 08.09.2014.]***1. Izlasi teikas par Saldus pilskalnu un Ventspils pili! Lasot iekrāso tekstā tos teikumus, kuri tev šķiet īpaši neparasti, interesanti!****Cīņas ap Saldus pili**

Saldus pilskalns atrodas Saldus pagastā netālu no Saldus ezera. Senāk tur bij latviešu pils. Vācieši ienākot uzbruka Saldus pilij, bet visi latviešu karavīri cīnījās ļoti varonīgi. Vīri kā ozoli stāvēja un atturēja uzbrukumu. Vācieši uzbruka neatlaidīgi, bet latvieši nelaida viņus uz priekšu, un viņi pili nevarēja ieņemt. Beidzot visi vīrieši pilī bija izkauti, un vācieši nu domāja, ka viņi varēs uzvarēt. Bet viņus saņēma vārīts ūdens, akmeņi un koki. Vīriešu vietā bija stājušās sievas. Viņas vārīja ūdeni un lasīja akmeņus, lai varētu atturēt ienaidnieka uzbrukumu. Vācieši visādi mēģināja ieņemt pili, bet nevarēja. Latviešu sievas ļoti nikni turējās pretī, ka vācieši nevarēja tikt ne pa soli uz priekšu. Kad sievietēm pilī pietrūka ūdens un akmeņu, tad viņām bij jāpadodas. Vāciešu karaspēks iebruka pilī, postīja un dedzināja, ko varēdami. Sievas viņi sagūstīja un ieslēdza pilī. Pilij viņi pielaida uguni, un pils nodega ar visām sievietēm, kas bij tur ieslēgtas. Pili viņi nosauca par Frauenburgu jeb Sievu pili, jo latviešu sievas bija pilī varonīgi cīnījušās un aizstāvējušās savu brīvību.

Teika par Ventspils pili

vieta ir tikai tumšs, drūms cietums, bet tā tas nav bijis senos laikos. Tur bijusi lepna pils ar vecu, bargu pilskungu. Pilī bijuši ļoti daudzi gari apakšzemes gaņģi, kuri domāti patvērumam briesmu brīžos. Viens tāds gaņģis pa zemes apakšu krustīm Ventas upei izbeidzies Ventas labā krasta mežā. Vēl tagad tur redzams milzīgs akmens virs cauruma, kur izbeidzas apakšzemes gaņģis. Par šo gaņģi un daiļo pilskunga meitu pastāv teika. Pilskunga meita esot bijusi ļoti daiļa, kādēļ nav trūkuši pielūdžēji, tikai viņa nav ne pie viena gājusi, jo viņai paticis kāds vienkāršs zvejnieka puisis. Vecais pilskungs nav gribējis ne dzirdēt no tam un vairākas reizes saucis: „Tad labāk Velnam tevi atdošu nekā zvejniekam!” Reiz viņiem strīdus esot iznācis pašā pusnaktī, un, tiklīdz pilskungs tā izsaucies, Velns klāt, sakampa meitu un pa apakšzemes gaņģi prom. Nonācis pie lielā akmens, kurš bija ierīkots ar mehānismu, laimīgi pacēlis akmeni un pats jau bijis ārā, kad piepeši mehānisms samaitājies, akmens aizcirties, iecirdams pilskunga meitai rokas. Aiz vidukļa Velns viņu vilcis, izmocījies gar akmeni, bet velti. Iedziedājies gailis, un viņam bija jāpazūd. Un, tā kā veco pilskungu no lielām izbailēm ķēra sirdstrieķa, viņš nomira, tad neviens nezināja viņa meitas meklēt, kura badā un bailēs pie lielā akmens nomira. Vēl šodien pusnaktīs pie lielā akmens varot dzirdēt vaidus, reizēm varot arī saprast, kā pilskunga meita sauc sava mīļākā – zvejnieka dēla – vārdu, tikai to neviens no rīta vairs nevar atcerēties.

2. Salīdzinot no teikām izrakstītos interesantos teikumus, atrodi domubiedrus, ar kuriem vienā no literatūras stundām darbosies radošas tūrisma firmas dibināšanas projektā!

TURPINĀJUMS

3. Ar jaunizveidoto firmu piedalieties konkursā, piedāvājot divu dienu ekskursiju uz vienu vai vairākiem Latvijas novadiem – Vidzemi, Zemgali, Latgali, Kurzemi! Konkursa prezentācijas darbi: radošās firmas nosaukums (tā skaidrojums), ekskursijas maršruts (jāaplūko pieci teikās minēti objekti), ekskursijas izmaksas (brauciens ar autobusu, naktsmājas u.tml.), sava projekta mutvārdu prezentācija (vai priekšnesums).

4. Vienojieties ar savu literatūras skolotāju par konkursa vērtēšanas noteikumiem un noslēguma dienu!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

24. Vācietis, Ojārs. *Astoņi kustoņi*. Rīga: Liesma, 1984.

1. Mēģini atdarināt ilustrāciju – tikai uzzīmē to otrādi („kājām gaisā”)!

2. Kāda izskatās ainava, ja to pagriež otrādi? Uzraksti savus vērojumus!

TURPINĀJUMS

6. Izskaidro Ojāra Vācieša dzejoļa rindu „zemi nevar piemānīt”!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

25. Vācietis, Ojārs. *Kur ko likt//Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

1. Izteiksmīgi lasi Ojāra Vācieša dzejoli „Kur ko likt?”!

Apkārt – mežus, apkārt – kalnus,
apkārt – ceļus, apkārt – upes,
lejā – zemi, augšā – sauli,
pašu Rīgu – vidiņā.
Apkārt – draugus, apkārt – smaidus,
apkārt – jokus, apkārt – prieku,
lejā – zemi, augšā – zvaigznes,
ugunskuru – vidiņā.
Apkārt – lepno, apkārt – savas
mīļās, mīļās dzimtās zemes
māmuliņas mīļo skatu,
svētku dziesmu – vidiņā.

2. Grupās strādājot, izveidojiet kolāžu, kas atspoguļo dzejoļa saturu!**3. Noskaties šos materiālus tīmekļa vietnēs!**

http://www.pasakas.net/pasaku_kino/kabata/kabata/ [skatīts 06.09.2014.]

<http://youtu.be/rFjhZtb2ycg> [skatīts 06.09.2014.]

4. Pārrunājiet grupās, ko uzzinājāt par dzejnieku Ojāru Vācieti! Strādājot grupās, izveidojiet afišu – aicinājumu iepazīties ar dzejnieka darbiem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

26. Vācietis, Ojārs. *Murrājamā//Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

1. Aplūko attēlus!

1.

3.

2.

4.

2. Par ko, tavuprāt, sapņo kaķēni? Ieraksti to kaķēnam atbilstīgā lodziņā!

3. Pastāsti par saviem novērojumiem, kādas skaņas rada kaķēni, kad guļ!

4. Cik dažādi tu vari pateikt vārdiņu *murr*?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

27. Vācietis, Ojārs. *Reiz bija*//*Sveču grāmata*. Rīga: Liesma, 1988.

1. Strādāji grupās! Izdomāji un izpēlēji nelielu skeču, kura nosaukums ir „Reiz bija..”!

2. Izlasi dzejnieka Ojāra Vācieša dzejoli „Reiz bija”! Katrai rindai blakus uzraksti, kas būs nākotnē!

Reiz bija... Reiz būs _____.

Reiz bija... Reiz būs _____.

Reiz bija citāds viss. Reiz būs _____.

Reiz bija Reiz būs _____.

zila zāle _____

un zaļas debesis. _____

Ap baltām _____

mākoņmājām _____

reiz zaķi slidoja. _____

Reiz bija... Reiz būs _____.

Reiz bija... Reiz būs _____.

Reiz bija citāds viss. Reiz būs _____.

Bet kas tad
ar to Bija
ir šodien noticis?
Ar Bija
ar Bija
nekas nav noticis.
Tas Bija,
Tas Bija
ir teikā palicis.
Mēs savos
sapņos redzam –
nekas nav noticis:
ir atkal
zila zāle
un zaļas debesis.

TURPINĀJUMS

3. Kāpēc cilvēki saka – agrāk viss bija labāk? Uzraksti savas domas, pēc tam ieklausies klasesbiedru viedoklī un uzraksti secinājumu par dzirdēto!

Secinājums: _____

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

28. Viks. Aiz stūra. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

1. Strādājiet pāros!

2. Uzraksti sešus vārdus, kas tev asociējas ar vārdu *skola*!

3. Apmainieties ar lapām!

4. Pierakstot katram solabiedra uzrakstītajam vārdam saturiski atbilstīgu vārdu, veido vārdu savienojumus!

5. Uzraksti definīciju vārdam *skola*, izmantojot savus uzrakstītos vārdu savienojumus! Tu drīksti vārdiem mainīt galotnes un nepieciešamības gadījumā izmantot citus vārdus.

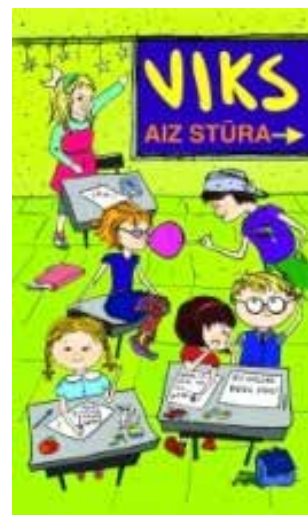
Skola ir _____

6. Izlasi dzejnieka Vika dzejoļus!

Faraonu dārgumi

Putni laiž uz dienvidiem,
bērni jož uz klasi.
Klase – tas ir kontinents
starp dārziņu un pasi.

Putniem prātā Āfrika,
bērniem – skolas soma,
rakstāmlietas, tāfele,
daža gudra doma.

Skolotājs ir faraons,
skola – piramīda;
faraonu dārgumi –
tas ir tas, kas dīda.

Faraonu dārgumi,
citā vārdā – prātiņš,
jo bez tā tu paliksi
bumbiņa un kātiņš.

Bumbiņu var paspārdīt,
pārlaužams ir kātiņš,
bet pamēģini izdarīt
kaut ko tam, kam prātiņš.

Mēģināji? Dabūji?
Tikai vilka pasi.
Tāpēc labāk skolā nāc,
labāk nāc uz klasi.

Uz skolu!

– Uz skolu skrien, uz skolu skrien.
Kas tā par skolu, ka tā skrien?
– Ar ekskursiju novirzienu.

– Uz skolu skrien, uz skolu skrien.
Kas tā par skolu, ka tā skrien?
– Ar diskotēku novirzienu.

– Uz skolu skrien, uz skolu skrien.
Kas tā par skolu, ka tā skrien?
– Ar simpātiju novirzienu.

– Ei, ekskursanti simpātiskie!
Vai, citiem vārdiem, HOMO DISKO!
Ei, vai tad nav starp jums neviena
ar mācīšanās novirzienu?

7. Izraksti 3 – 5 vārdus, ar kuriem dzejnieks raksturo skolu!

8. Izraksti divus citātus no dzejoļiem – vienu citātu, kurā izteiktajai domai tu piekrīti, otru citātu, kurā izteiktajai domai tu nepiekrīti! Pamato savu viedokli!

	Piekrītu	Nepiekrītu
Citāts		
Pamatojums		

9. Izlasi dzejoli „Raksts”!

Sacerot
vienīgo būtisko
sacerējumu,
t. i., savu dzīvi,
atceries:

tas, ko tu veido
ar lodīšu pildspalvu,
ir tavs rokraksts;

tas, ko tu veido,
liekot soli aiz soļa,
ir tavs soļu raksts;

tas, ko tu veido
vērojot, secinot,
ir tavs domraksts;

tas, ko tu veido
ar prieku un mīlestību,
ir tavs sirdsraksts;

TURPINĀJUMS

tas, ko tu paliec
zem tā, ko tu izveidoji,
ir tavs paraksts.

Kuru rakstu tu izvēlēšies,
lai tavs sacerējums
nav sarecējums?

10. Kas vieno šo dzejoli ar iepriekš lasītajiem dzejoļiem?

11. Uzraksti saviem vārdiem dzejoļa galveno domu!

12. Atbildi uz jautājumu dzejoļa beigās!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

29.

*Vilks un svētelis//Lafontēna fabulas. Rīga: Liesma, 1985.***1. Uzmaniģi un izteiksmīgi izlasiet franču autora Žana de Lafontēna fabulu „Vilks un svētelis*”!****Svētelis – stārķis.*

Kāds vilks ko garšīgu reiz rija.
Jo vilki – rīļas, jāsteidzas!
Tik steidzīgi to izdarīja,
It kā pie bada būtu tas.
Ar kaulu beidzot aizrijās.
Par laimi, turpat gadījās
Kāds svētelis, kas garām gāja,
Vilks nespēja pat saukt, šis viņam tāpēc māja.
Tas pienāk arī, apskatās.
Kauls kaklā gan, kā tad! Nu palīdzība sākās.
Šim kaulu izvilka un labi vēl turklāt.
Te jautā svētelis, vai šis var samaksāt.
– Ko! Jokojat? – ņirdz vilks. – Jums, krusttēv, maksa nākas?
Kam jautājums šis smieklīgais?
Sev galvu paglābi no rīkles man... prom fiksi!
Žip! Laidies, nepateicīgais!
Tu turpmāk piesargies, ja manās ķetnās tiks!

2. Strādājot pāri ar solabiedru, novērtējiet vilka rīcību! Uzraksti savā darba lapā, kādu padomu tu dotu vilkam!

3. Izvērtē svēteļa lūgumu pēc maksas! Savas domas uzraksti!

4. Grupā pārrunājiet, kā jūs rīkotos situācijā, kad kādam būtu nepieciešama palīdzība! Kāpēc jūs prasītu vai neprasītu atlīdzību?

4. Izlasi Imanta Ziedoņa „Dzelteno pasaku”!

Saule kā olas dzeltenums mirdzēja pāri pasaulei. Viņā bija dzīvība. Pa viņas stariem uz zemi nāca mazi cālēni, un visi bija gaiši dzelteni. Vēlāk tie staigās citās krāsās, bet sākumā visi atnāk dzelteni. Bite arī bija dzeltena; strops viņai dzeltens, un viņa aicināja cāli stropā, bet cālis netika. „Tas nekas,” viņš nodomāja. „Visapkārt lido dzelteni tauriņi, tādi paši kā es, palidošu ar viņiem.” Cālis palēcās, bet tad atcerējās, ka viņam spārnu vēl nemaz nav, ir tikai tādi mazi dzelteni ķeksīši sānos. „Tas arī nekas,” nolēma cālis. „Izaugšu par vistu, tad lidošu augstu, augstu.” Viņš ielīda mātei vistai spalvās pie dzeltenā vēdera un aizmiga.

Bet saule mirdzēja pie debesīm kā dzeltena pankūka ar tādām garšīgām, kraukšķošām maliņām.

Bites skrēja kā mazas dzeltenas plastilīna bumbiņas no vienas dzeltenās cūkpienes pie otras un tad ielīda atpakaļ dzeltenajā stropā. Bet strops izskatījās kā milzīga dzeltena bibliotēka. Medus rāmīši – kā lieli plaukti līdz griestiem, un visi pilni šūniņām. Bet šūniņas izskatījās kā mazi dzelteni sešstūrainsi televizori, tikai ekrānu vietā spīdēja dzeltens medus.

Līdz tālumam ziedēja dzelteni lauki un pļavas – dzeltenie vizbuļi, pīmulas un visvairāk cūkpieņu, visi kalni dzelteni mirdzoši. Un tagad, ja paskatījās saulē, tad tā izskatījās pati, kā nupat te kalna galā gulējusi un cūkpienēs dzeltena novārtījusies. Pļava tā mirdzēja, ka es nenocietos un ievēlos kalnmalā puķu dzeltenumā. Un noputēju un aplīpu, un apbiru putekšņiem dzeltens.

Pienāca dzeltena gov, domāja, ka es esmu dzeltenā cūkpiene, un mani apēda. Tālāk nu es vairs nevaru uzrakstīt.

4. Izvēlies no teksta kādu būtni un kopā ar draugu / draudzeni izdomāji un inscenēji divu būtnu dialogu! Katrs izvēlas savu būtni. (Laiks dialoga runāšanai – viena minūte.)

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

31. Ziedonis, Imants. *Pasaka, kurā spēlējās//Pasakas*. Rīga: Jumava, 2008.

1. Pārdomā un izstāsti, kad esi sastapis īpašu vēju!

2. Atbildi pieraksti, izmantojot tikai vienu vārdu!

Kā vējš izskatījās? _____

Kāda bija tā balss? _____

Kā tu to sajuti? _____

3. Kurās rotaļās vējš varētu būt ļoti noderīgs? Atbildi uzraksti divos vārdos!

_____	_____
_____	_____
_____	_____

4. Kuri sportisti ļoti priecājas par vēju? Atbildi raksti vienkāršā paplašinātā teikumā!

5. Kuros dzīves gadījumos cilvēki cits citam novēl „labu ceļa vēju”? Atbildi uzraksti saliktā teikumā!

6. Lasi Imanta Ziedoņa pasakas „Pasaka, kurā spēlējās, spēlējās, kamēr sāk spēlēt” fragmentu un noskaidro, kurš no frazeoloģismiem par vēju (tos atradīsi aiz teksta) vislabāk piestāvētu pasakas noskaņai!

Stērbeles jau sūdzējās un šalle, un cepuru bumbuli. Ka Vējš viņus ķerot. Kaimiņos dzīvoja Frizūra. Tā bija visvairāk uztraukusies. Vējam neesot kauna; viņam vienalga, kas modē; vējš esot neizglītots nejēga. Frizūra aizgāja tūliņ uz veikalu un nopirka veikalā desu.

Desu viņa uzdāvināja Sunim Funim: lai noķer Vēju. Suns Funs par desu bija gatavs pašu orkānu noķert un atdot Frizūrai, lai piekarina pie spoguļa vai citur kur. Turklāt Sunim Funim bija veci rēķini ar Vēju: kad Suns Funs bija maziņš, Vējš to bija kaitinājis no četriem galiem – no purngala, no astesgala un gar abiem ausu galiem. Sunim Funim bija ļoti kutējis, viņš bija ļoti smējies, pārsmējies, un nu bija palikušas tikai dusmas.

Tagad, redzi, arī kaitināja: kamēr Suns ēda desu, Vējš rāva desas smaržu prom. Pašu desu Suns pieturēja ar ķepu, bet smaržu saturēt nevarēja; un kas tad desa ir bez smaržas!

„Hū, hūūū! Vīī!” dūca tukšā pudele. Tas bija Vējš, un Suns Funs ievēla pudeli ūdenī.

„Burļur, ļurļur!” nopūtās pudele un nogrima, bet desmit mazi burbuļvēji nobaidīja ūdensblusas, uzskrēja gaisā un nosēdās uz veļas virves. Tie sāka lēkāt pa virvi cits citam pāri, līdz salēca visi kopā vienā lielā Virpuļvējā un sāka kopā ar izžautajiem palagiem tīties ap virvi.

Suns Funs nu norāva virvi ar visu Vēju un ievilka istabā. Kad istabā sāka plēst vaļā sapītos palagus, Vējš iemetās plīts durtiņās – un cauri ugunij! – aste vien nošvīkstēja.

Laukā sāka kliegt Vīsta krūmos:

– Vējš skurstenī dūmos!

Suns Funs izskrēja sētā. Vējš uz jumta ķēmojās ar dūmiem: taisīja dūmu riņķus un meta tos debesīs. Skurstenis izskatījās tīri priecīgs, abi dziedāja kaut ko saķērušies. Ieraudzījuši Suni, tie izpūta no dūmiem tādu kā ziloni un dziedāja:

Sunim Funim apēd tanti

Melnie dūmu elefanti, –

un laida Melno Milzīgo pa jumtu lejā Sunim Funim virsū. Suns palēca sānis, Melnais Milzīgais noripoja pieneņēs un izšķīda. Bet no pieneņēm pacēlās liels mākonis pūku. Vējš no skursteņa nu vēla lejā atkal apaļus kamolus, tādus kā melnus maisus, tādus kā meža cūkas – un laida taisni Sunim Funim virsū. Suns atkal palēca sānis, melnie iegāzās pieneņēs un sacēla pūku mākonī. Un Vējš ar skursteni saķērušies uz jumta lēkāja un dziedāja:

Re, kā mūsu melnās cūkas

Paceļas kā baltas pūkas!

– Tas nu gan! – teica Suns Funs un apostīja pieneņu pūkaino galviņu. Tajā pašā brīdī galviņa izjuka un pacēlās gaisā.

– Tas nu gan! – nošņaukājās Suns, un otra pūkgalviņa izputēja tieši pie purngala. Suns Funs pārbijās.

– Vējš iekšā! – kļiedza Suns. – Vējš iekšā! – Un saķēra ar abām priekšķepām purngalu. Sirds krūtīs daudzījās – bet nu skaidri jūta gar ķepām, ka Vējš skrien pa paša degunu: iekšā – ārā, iekšā – ārā.

– Mīļo sunīt! – kļiedza Suns Funs un drāza uz savu suņubūdu, bet, jo ātrāk skrēja, jo jūta, ka Vējš degunā svilpo: fi-fā, fi-fā!

Pie būdas Suns ieģrūda degunu dzēriena traukā, un tas noburbulēja kā pirmiņ pudele: ļurļur! Burļur! Bet nebija vēl purnu izņēmis, kad jau ar vienu aci ieraudzīja: tepat blakām Vējš mētā un purina Zirgam asti. Nu gan bija jāpadomā; suns glaudīja ar ķepu ausi un domāja: „Vajag, vajag padomāt.”

Padomāja, bet to vien izdomāja, ka vajag padomāt.

– Klausies! – teica Suns Funs Zirgam. – Ko tu ļauj Vējam pūst astē?

TURPINĀJUMS

7. Izraksti no frazeoloģijas vārdnīcas frazeoloģismu skaidrojumu!

Izkūpēt vējā – _____.

Dabūt vēju – _____.

Ar vēja spārniem – _____.

Kāds vējš atpūtis – _____.

Ķert vēju – _____.

Locīties visiem vējiem līdzi – _____.

No kurienes vējš pūš – _____.

Vēja pilns – _____.

Vējš ir galvā – _____.

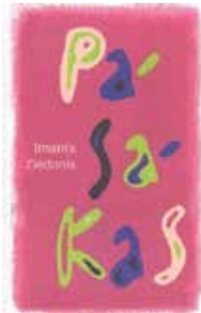
8. Iesaisti pasakas lasīšanā savu skolotāju un lūdz, lai sameklē animācijas filmu par Suni Funi un Vēju!

9. Noskaties animācijas filmu (vai izlasi visu pasaku!) par Suni Funi un Vēju un uzraksti savus iespaidus par iepazīto pasaku, iesaistot tekstā vismaz piecus frazeoloģismus!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

32.

Ziedonis, Imants. *Pasakas//Pasaka par pogu*. Rīga: Jumava, 2008.**1. Lasiet lomās Imanta Ziedoņa pasaku „Pasaka par pogu”, izdomājiet, kāda balss intonācija piestāvētu teicējam, kāda – Pogai, kāda – pārējiem pasakas tēliem! Iesaistiet pasakas lasījumā visus klasesbiedrus!**

Poga bija pavisam vēl jauniņa un sēdēja ar Matsprādzīti kafejnīcā. Matsprādzīte bija vecāka un dzīvē daudz ko jau redzējusi, arī vilšanos: vienmēr tā bija iznācis, ka viņa nemācēja atšķirt īstos matus no neīstajiem.

Matsprādzīte teica Pogai:

– Tev nu tagad, galvenais, jāsarģājas, ka nepiešuj!

Poga klausījās, muti iepletusi.

– Visādi diegi tagad vazājas, – teica Matsprādzīte. – Skaties, ka tevi nepiešuj!

Un nobaidīja Pogu. Poga sāka vairīties. Kur kaut kas līdzīgs adatai – gāja ar līkumu apkārt.

Īlens tikai noprasa:

– Kā tev iet, Poga?

Un Poga no bailēm ielec ķīselī.

No dakšiņām Pogai bija trīsreiz lielākas bailes. Bet, Ezi ieraudzījusi, Poga sasala stīva, tikai Cimds to izglāba, iebāza sev īkšķī un atsildīja.

Spicais Pipars Pogai likās aizdomīgs, un, kad viņa tam gāja garām, viņa, lai iztaptu, šķaudīja. Pipars smējās, un Poga nodrebinājās: laimīgi, ka garām – nepiešūta!

Nez kāpēc viņai likās, ka tieši pieši ir tie, kas piešuj. Un viņa negāja tur, kur ar zirgiem jā. Un negāja tur, kur gaiļi kaujas. Un negāja pavasarī pļavā, kur puķes zied. Ej nu zini: un ja nu aiz purenēm ir gaiļpieši! Un ja nu izlec un piešuj! Kaut kur augstā grāvmalā! Un Poga nodrebinājās.

Arī burtnīcās bija tādas aizdomīgas līnijas kā gari diegi un uz ģeogrāfijas kartēm sazīmēti visādi ličļoču diegi, un Poga nolēma, ka skolā neies, un tā palika ar katru dienu jo muļķīgāka.

Vienreiz Poga bija nokavējusies un paskrēja līdz tramvajam. Kāds iesaucās:

– Re, kā tā diedz! – un Pogai visas četras acis iepletās.

Kur?!

Un ieraudzīja aiz sevis ielas galā kā adatu gaisā Televīzijas Tornis un sāka skriet no visa spēka. Bet, cik paskatās atpakaļ, tik redz: Tornis aiz muguras. Un visi kliedz:

– Re, kā diedz!

Un Poga metās pa galvu pa kaklu. Un visi kliedz:

– Re, kā diedz, pa kaklu pa galvu!

Un nezin kā tas būtu beidzies, ja Poga neieķeptu Asfaltā. Asfalts Pogu nomierināja. Ka Televīzijas Tornis pašlaik esot remontā un nemaz nevarot nekur paskriet. Poga nosauca Asfaltu par savu glābēju un turpmāk draudzējās tikai ar mīkstām lietām: ar Līmi, ar Biezputru. Tā bija ķēpīga dzīve: kad bija pielipusi, grūti bija atlipt, kad bija ieķepusi, grūti izķept; un Poga ļoti nomocījās. Kļuva ar katru dienu bēdīgāka. Un Pogai uznāca dzīves apnikums.

Kādu dienu pie gāzētā ūdens automāta Pogu ieraudzīja Rāvējslēdzēju.

– Ej tu, ripiņa! – viņš teica. – Ielec automātā, man gribas dzert.

– Kāda es esmu ripiņa! – Pogai sanāca dusmas. – Es esmu Poga! – viņa teica.

– Par Pogu tu nederi, – teica Rāvējslēdzējs. – Tev nav neviena caurumiņa.

Poga paskatījās spogulī: jā gan, pretī viņai raudzījās apķepusi ripiņa, bez kāda raksta, bez kādas krāsas, bez neviena caurumiņa.

– Ko sagribējusi! Poga gan tu neesi! – smējās Rāvējslēdzējs, bleķa zobus spīdinādams. – Varbūt tu būsi vēl gredzens? Varbūt ola? – un Rāvējslēdzējs nelikās mierā: – Varbūt tu esi lidmašīna un pārvadā pasažierus?

– Nē, – jau bailīgāk teica Poga. – Es esmu Poga.

– Varbūt tu esi krūze, ko? Un dod pienu? Ej derēt! – sāka kliegt Rāvējslēdzējs.

– Kur? – prasīja Poga.

Bet Rāvējslēdzējs tikai kļiedza:

– Derēt, derēt! Derēt!

Un nu jau bija saradies tāds pulciņš ļaužu apkārt, un Pogai kļuva pavisam neērti. Nez kur uzradās Adata un aizrāva Pogu no pūļa.

– Nāc šurp! Ko tu ļauj sevi apsmiet!

Poga bija tā apjukusi, ka viņai bija vienalga, kas notiek. Adata aizveda Pogu pie Diega.

– Kur tad tu tik ilgi biji pazudusi? – draudzīgi prasīja Diegs. – Kur tad tu derēji?

– Kā – derēji? – nesaprata Poga.

– Nu, varbūt piederēji?

– No vienas puses, – teica Diegs, – tu biji brīva, – un izslaucīja Pogai vienu acīti. – bet, no otras puses, tu nekur nederēji, – un iztīrīja Pogai otru acīti. – No vienas puses, visi jau grib būt brīvi un svabadi, – teica Diegs un atbrīvoja Pogai trešo aci.

– Bet, no otras puses, nekādi laimīgie viņi nav, jo nekur un nevienam nepieder, – un Diegs izbrīvēja Pogai ceturto caurumiņu. Diegs teica: no vienas puses – tā (švīks – un cauri!) Poga sāka domāt, un no otras puses – tā (švīks – un cauri!), no vienas puses – tā (švīks!) un no otras (šņiks!), un, kamēr Poga domāja, kā tur no katras puses ir, viņa jūta, ka ir... piešūta.

Tikai dīvaini – nebija nekādu aizdomu un nekādu baiļu vairs. Vienu vien Pogai gribējās zināt: kas jādara?

– Viens tikai jādara, – teica Diegs. – Jāder. Es varu derēt, ka tu tagad derēsi.

Poga paskatījās apkārt un ieraudzīja vēl citas pogas – arī piešūtas. Un visas pogas pogojās un pogājās. Un cilvēki satikās un teica:

– Kādas tev skaistas pogas!

Ja kāda iztrūka, tūdaļ to ievēroja, teica:

– Poga iztrūkusi! Cēla augšā, šuva klāt un pogāja ciet. Un visi bija skaisti aizpogāti, un, kad labi ieskatījās, arī debess bija aizpogāta: dienā ar Saulespogu un naktī ar Mēnespogu. Un runāja, ka tur tās debesis mirdzošās arī esot pogas un tās saturot visus milzīgos tulumus, lai neizklīst.

„Lai neizklīst...” domāja Poga. „Jātur, lai neizklīst.”

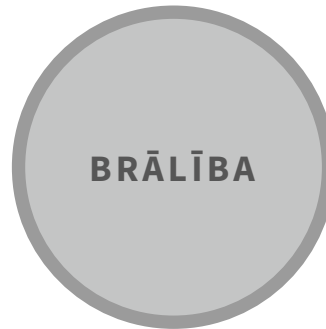
2. Kādu dzīves gudrību ieguva Poga?

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

33. Zvirgzdiņš, Juris. *Konteineru meitenīte Rudīte*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.

1. Pieraksti asociācijas vārdiem *biedrība* un *brālība*!

2. Kāda, tavuprāt, ir atšķirība starp šiem vārdiem?

3. Izlasi informāciju un salīdzini ar uzrakstīto!

biedrība -as, s.

Ar īpašiem statūtiem¹ noformēta brīvprātīga apvienība kāda sabiedriska mērķa sasniegšanai.

brālība -as, s.

vēst. Amatiņnieku organizācija; transportā nodarbināto apvienība (feodālajā Rīgā); amats, cunfte².//
Apvienība, kurā ietilpst vienas konfesijas³ ticīgie.

<http://www.tezaurs.lv/> [skatīts 06.09.2014.]

4. Vai esi kādreiz dibinājis kādu brālību vai biedrību vai darbojies kādā no tām? Pastāsti par to!

1 dokuments, kurā ietverti galvenie kādas organizācijas darbības likumi, noteikumi

2 amatiņnieku biedrība viduslaikos

3 piederība pie kādas zināmas reliģijas

5. Izlasi Jura Zvirgzdiņa darba „Konteineru meitenīte Rudīte” fragmentu!**11. nodaļa „Mēs dibinām brālību”**

- Mēs esam, – te viņa pārlaida mums skatu, – leva, Maija, es, Ralfs... – skaitīja Ilze uz pirkstiem. Tā ir vieglāk, es arī tā daru.
- Un Rudīte! – iesaucās Maija. – Tu aizmirsi Rudīti!
- Labi! Četri un viens ir pieci? Pareizi? Mēs palocījām galvas.
- Es ierosinu dibināt biedrību! – Ilze paziņoja, teiksim tā, ĻOTI SVINĪGĀ BALSĪ, kā no televizora.
- Biedrību? – mēs nesapratām. – Kādu biedrību?
- Tādu! Skolā visi čupojas un pastāv visādas slepenas biedrības un organizācijas, ir pat tādas, kurās ir veseli trīs biedri, es zinu! Bet mums būs vislielākā, veseli pieci biedri!

Ka viņu klasē tā notiek, Maija un Ilze bija man stāstījušas. Pašas viņas nevienā biedrībā nedarbojās, jo tām visām jau bija savi stulbi Statūti un prezidenti – GALĪGI STULBI! (Maijas un Ilzes vērtējums) – un visa šo biedrību darbība bija GALĪGI GARĀM, viena tenku vākšana, klačošanās un izrādīšanās!

- Visi par vienu un viens par visiem! – iejaucās Ralfs. – Un saukties mēs varētu TRĪS MUSKETIERI!
- Garām! – vīzdegunīgi novilkta Ilze. – Pirmkārt, mēs esam četri, nē, veseli pieci!
- Un otrkārt? – Ralfs sapīka, jo viņa priekšlikums neguva gaidīto atsaucību.
- Otrkārt, mēs esam meitenes, tas ir, gandrīz visi mēs! Un kas tad mēs būsim? Mus-ke-tie-re-nes? Nē, tas neder!

– Nu, tad... – Ralfs brīdi domāja. – Nu, Baltā vilka brālība! Un totēms mums būs balts vilks! Kā indiāņiem! Kas ir totēms, es zināju, tādēļ iejaucos: – Bet mums nav vilka, ne balta, ne melna!

Te mums pār galvu pārlaidās kovārnis.

– Kovārņa! Baltā! Nē, Melnā! – mēs saucām visas kopā.

Rudīte strīdīnā nepiedalījās, bet glaudīja nez no kurienes pienākušu kaķi.

DISKUSIJAI punktu pieliku es. Tas gadās reti, jo es esmu – tā saka Ilze un Maija –PĀRĀK kautrīga un reti nāku klajā ar INICIATĪVĀM.

– Sauksim mūsu biedrību, nē, brālību, par PELĒKĀ KAĶA BRĀLĪBU!

– Tas ir mūsu Muris! – Ralfs uzskatīja par savu pienākumu to paziņot.

Negaidīti mans priekšlikums tika pieņemts, par totēmu kļuva MURIS, par kaujas saucienu – gari stiepts MIAU! – vēlams, trīs reizes pēc kārtas un, ja neviens cits nedzird, ĻOTI SKAĻŠ!

Tad mēs trīs reizes – ĻOTI SKAĻŠ! – noņaudējāmies – MIAU! – un izklīdām pa mājām.

6. Kādi nosacījumi tiek ievēroti, lai brālība būtu īsta?

7. Kāpēc brālībai jābūt slepenai?

8. Ar ko *Pelēkā kaķa* brālības biedri varētu nodarboties?

9. Uzzīmē *Pelēkā kaķa* brālības ģerboni!**10. Izdomā *Pelēkā kaķa* brālības šifru un uzraksti šifrētu slepenu teikumu!****Šifrs**

A=	Ā=	B=	C=	Č=	D=	E=	Ē=	F=	G=	Ģ=
H=	I=	Ī=	J=	K=	Ķ=	L=	Ļ=	M=	N=	Ņ=
O=	P=	R=	S=	Š=	T=	U=	Ū=	V=	Z=	Ž=

TURPINĀJUMS

Teikums

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

34. Zvirgzdiņš, Juris. *Reiz senos laikos Kurzemē*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 1999.

1. Uzraksti, kādas asociācijas tev veidojas, izlasot vārdus *reiz senos laikos*!

2. Iekrāso kartē Kurzemi!

3. Uzraksti, kas varētu būt noticis senos laikos Kurzemē!

Senos laikos Kurzemē

4. Izlasi Jura Zvirgzdiņa grāmatas „Reiz senos laikos Kurzemē” 5. nodaļu!**1. fragments**

- Tā, galā esam! – Un žurkas aizelsušās nosvieda Jāņtārpiņu zemē.
- Jāstiepj vēl tāds! Lielskungs atradies!
- Es jūs nelūdzu mani stiept! – Jāņtārpiņš sacīja. – Jūs pašas...
- Mēs? Tu domā, mēs tevi stiepām sava prieka pēc? Mums tā lika Švambaha kungs! – žurkas taisnojās. Tā viņi sēdēja un kaut ko gaidīja.

5. Kā tev šķiet, kas notiks tālāk? Aizpildi prognožu tabulu!

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

2. fragments

– Mēness vēl arvien spīd! – Žurkas kļuva nepacietīgas. – Spīd un spīd! Skudras taču solīja viņu novākt... Švambaha kungs arī mums to apsolīja... Ko kanclera kungs ar tām skudrām pinas? Mazi, muļķīgi radījumi, lielīgi un melīgi! Re, Mēness spīd kā spīdējis! Meles tādas!

– Viņas nav tikušas tam klāt! – iesaucās Jāņtārpiņš.

– Un tu par to priecājies? – žurkas saniknojās. – Tā vēl izjuks mūsu lieliskais plāns! Tas kuģis var neuzskriet uz klintīm, ja būs tik gaišs!

– Neuzskriet? Vai tad jūs gribat... – Jāņtārpiņš uztraucās. – Jūs...

– Protams, gribam! Tā paredzēts plānā! Pirmais punkts – novākt bākas sargu un nodzēst uguni bākā! Sargu mēs sasējām un ieslodzījām! Bākas uguni izdzēsām! Bet kāda tam visam jēga, ja tas Mēness spīd kā traks, visapkārt gaišs kā dienā! – Žurkas no niknuma vai šņāca.

– Vajadzēja pagaidīt rudens vētras, tad naktis ir tumšas... un vispār! – spiedza kāda žurka.

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

3. fragments

– Tā iet, kad sapinas ar visādām skudrām! Es domāju tā – zobenus zobos, un peldus uz kuģi! Abordāžā*! Kā vecajos labajos laikos! – rupjā balsī ķērcā kāda vienacaina žurka. – Bez visādiem smalkumiem!

– Jūs... es ceru, ka jūs jokojat? – Jāņtārpiņš nobālēja.

– Jokojam? Tev tikai joki prātā! Tā ir nopietna lieta! – žurkas spiedza. – Vai tu maz zini, kas uz tādiem kuģiem mēdz būt? Visādas aizjūras mantas – vīģes, dateles, kokosrieksti! Un, gadās, pat zelts! Visu uz pusēm – puse kanclera kungam, puse mums! Tā ir cieši norunāts! Tu saproti?

– Saprotu, tagad es visu saprotu! – sacīja Jāņtārpiņš. – Zelts...

– Un daudz! – žurkas nerimās. – Tikai tas Mēness... Kaut drīzāk viņš nozustu! Tad mēs tevi uznesīsim – tu taču esi sasiets! – uz visaugstākā akmens krastmalā! Kuģis domās, ka tur spīd bākas ugunis, un uzskries uz klintīm! Un tur to sagaidīsim mēs – to, kas būs palicis pāri!

Kāds drausmīgs plāns! Jāņtārpiņam kļuva pavisam baisi.

*Abordāža – jūras kauja.

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

4. fragments

– Skatieties, skatieties! – spiedza žurkas. – Tas lielais mākonis tūlīt apēdīs Mēnesi! Kļūst arvien tumšāks! Urā! Tūlīt!

Meln, draudīgs mākonis peldēja Mēnesim virsū. Kļuva tumšāks.

– Mēnesi, bēdz! Bēdz projām! Es tevi lūdzu! Lūdzu, lūdzu! – čukstēja Jāņtārpiņš. – Viņš mani nedzird... Skaļāk es nedrīkstu, žurkas izdzirdēs! Kļūst arvien tumšāks! Ko lai es daru? Man jāatbrīvojas no tiem striķiem! Vienos mezglos... – Jāņtārpiņš visiem spēkiem centās atraisīt daudzus mezglus, bet tas bija tik grūti... – Tā, vēl viens, vēl... Tagad es esmu brīvs! Bet ko darīt tālāk?

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

5. fragments

Ja bākā atkal spīdēs uguns... Es zinu, man jātiek tornī! – Un Jāņtārpiņš steidzās uz bākas pusi.

– Bāka! Cik augsta! Pakāpieni tik augsti, un to ir tik daudz! – Jāņtārpiņš rāpās arvien augstāk. – Tā, viens, vēl viens... cik augstu vēl jākāpj... trīssimt pirmais, trīssimt otrais, nē, trešais, man visa skaitīšana nojuka, bet tas nav svarīgi, galvenais – tikt augšā! Vēl viens un viens... Tā, man liekas, es jau esmu augšā! Jā, tas ir bākas logs! Neko nevar redzēt, gandrīz neko! Cik baigi gaudo vēji, kā jūra krāc! Kuģis! Aizpeldēja garām! Laimīgu ceļu!

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

6. fragments

Bākas pakājē klaigāja žurkas. – Kuģis! Pie apvāršņa kuģis! Bet... bet kur ir Jāņtārpiņš? Es prasu – kur? Ko mēs tagad darīsim, ko mēs teiksim kanclera kungam? Ko? Viņš liks mūs cepināt uz lēnas uguns! Padzīs mūs no pils pagrabjiem! Aizsūtīs katorgā* uz sāls raktuvēm! Kur palicis tas nelietīgais Jāņtārpiņš? Mums viņš ir jāzagūsta! Lai par visu atbild viņš, tas spīdeklis!

Tā viņas kļiedza un klaigāja, līdz pamanīja, ka bākā spīd uguns.

– Skatieties! Bākā deg uguns! Tas noteikti ir viņš! Skriešus! Skrienam augšā! Mums viņš ir jāzagūsta!

Lecot pa vairākiem pakāpieniem, spiedzot un klaigājot, žurkas uzdrāžas tornī.

– Rokā ir! Nu tu esi mūsu ķetnās! Tu mums par visu atbildēsi, par visu! Tu samaksāsi ar savu ādu! – tās bļāva.

**Katorga – smagākais ieslodzījuma sods, kas saistīts ar izsūtījumu, smagu piespiedu darbu.*

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

7. fragments

Jāņtārpiņš nepretojās, ļāva, lai žurkas viņu sasien.

– Dariet ar mani, ko vien gribat! Kuģis ir pabraucis garām, Mēness atkal spīd. Lūdzu, tagad es esmu jūsu rīcībā!

No tādas bezkaunības žurkas apstulba. Kā tas var būt, ka tas spīdošais radījums pat nav nobijies? Klusēdamas viņas grūda Jāņtārpiņu lejup pa kāpnēm, ar kāju spērieniem pamudinādamas. Lejā viņus sagaidīja Švambahs.

– Nu?! – viņš, zils no dusmām, uzkliedza žurkām. Žurkas, galvu nodūrušas, klusēja.

– Nu?! – Švambahs atkārtoja. Valdīja klusums.

– Tā, man viss ir skaidrs! Sazvērestība! Nodevība! Jūs... – Švambahs niknumā grieza zobus.

– Mēs... mēs ne! – žurkas, no bailēm trīcēdamas, spiedza.

– Ak jūs ne? – auroja Švambahs. – Un jūs gribat, lai es jums ticu?

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

8. fragments

– Mēs ne! Lai mūs saspers zibens, ja melojam! – žurkas apgalvoja.

– Un saspers arī! – Švambahs piecirta kāju pie zemes. Nošķindēja pieši.

Žurkas apklusā.

Nu tad... tad... Lai pie mūsu ķepām nepielīp ne mazākais zelta puteklītis! – beidzot izdvesa veca, sirma žurka.

Švambahs noelšas. – Labi! Lai būtu. Pēc tāda zvēresta es jums ticu! Bet kurš tad? Kurš?

– Jāņtārpiņš! – Un žurkas pastūma Jāņtārpiņu uz priekšu. – Viņš!

– Jāņtārpiņš? – Švambahs notrīcēja no dusmām, pieši nošķindēja, ūsas kā pīķi saslējās gaisā. – Viņš? Atkal?

– Viņš mūs piemānīja! Apmuļķoja! – žurkas kļiedza.

– Viņš jūs apmuļķoja? – Švambahs iesmējās. – Veikls zellis! Bet ar jums, – viņš pagriezās pret žurkām, – ar jums es izdarīšu... ko es ar jums izdarīšu, padarīšu, nodarīšu... jā, ko? Par to citreiz! Bet ko darīt ar Jāņtārpiņu?

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

9. fragments

– Tiesāt! Pakārt! Citiem par biedinājumu! Pārdot algotņu vervētājiem! Pārdot par galeru vergu! – auroja žurkas.

Švambahs sarauca pieri un brīdi domāja. – Tiesāt! Varētu jau tiesāt, bet tiesas jau tā ir nodarbinātas un cietumi pilni... Pārdot! Jā, es domāju, tā ir laba doma! Nolemts – pārdot! Rīt no rīta – uz tirgu prom! Pārdot verdzībā! Es domāju – tas taču būs taisnīgi? –Viņš vērsās pie žurkām.

– Taisnīgi! Taisnīgi! – auroja žurkas.

Mana prognoze	Kas par to liecina tekstā?	Kas notika patiesībā? (aizpilda pēc nākamā fragmenta izlasīšanas)

TURPINĀJUMS

6. Izraksti no teksta vārdus, kas raksturo senos laikus! Izskaidro tos! Ja nepieciešams, atrodi to skaidrojumu vārdnīcā!

7. Uzraksti par tekstu piecus jautājumus, kurus pārrunāt klasē!

8. Strādājiet grupās! Atbildiet uz klasesbiedru jautājumiem!

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

35. Žigure, Anna. *Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm*. Rīga: Vaga, 1994.

1. Izveido interesantu papīra cepuri! Padomā par kādu neparastu cepures rotājumu!

Uzliec cepuri galvā un izteiksmīgi lasi fragmentu „Pelēkā gaisma” no A. Žigures romāna „Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm”!

*1. nodaļa,
kurā ir pārāk slapjas zeķes, daudz putekļu un kaste,
kuru nevajadzēja atvērt.*

2. Kāpēc kasti nevajadzēja atvērt?

3. Lasi tālāk!

Kārlis vēl nebija atvēris acis, bet jau zināja, ka šī būs ļoti nejauka un garlaicīga diena. Varēja dzirdēt, kā aiz loga klusi čabinās sīkas lietus lāsītes.

– Bēdīgi! – Kārlis pārvilka segu pāri galvai. – Ko gan varētu šodien tādu īpašu izdomāt? Ārā mamma mūs nelaidīs, tas nu ir skaidrs, manas zeķes ir vēl šausmīgi slapjas, ar tām varētu vienīgi ķert vardes... Kā būtu, ja varētu šodien nemaz necelties, bet visu laiku gulēt līdz pat svētdienai? Rīt droši vien nelīs, cieši ieritinājies, Kārlis pagriezās uz sienas pusi.

Arī Mārcis jau bija pamodies. Pamanījis, ka Kārlis grozās pa savu gultu, Mārcis nosvieda segu un piecēlās sēdus. Bums! Mārča mestā čība iekrita Martas gultā.

– Celieties taču visi augšā! – Bums! Otrā čība trāpīja Kārļa dibengalu.

– Augšā!

– Beidz, Mārci, tāpat šodien nav ko darīt. Paskaties, līst. – Kārlis neapmierināti izrausās no gultas un sameklēja savas sandales.

– Ejam zoboties, domāsim pēc tam!

4. Paskaidro, ko, tavuprāt, nozīmē zoboties!

5. Turpiniet lasīt!

Kad visi trīs, glīti nomazgāti un saķemmēti, sēdēja pie brokastu galda, Kārlim radās IDEJA. – Mamm, kā tev liekas, vai nevajadzētu sakārtot bēniņus? Vecos žurnālus un avīzes, piemēram?

Mamma nocēla sildītāju no olām un ielēja tēju. Kāpēc gan ne, mamma prātoja – bēniņos nav pilnīgi nekā BĪSTAMA, un, ja bērni izies ārā (un to viņi noteikti izdarīs), viņi būs galīgi slapji un netīri, bet bēniņos viņi kļūs tikai NETĪRI. Labi. – Kārli, ja tu vari apsolīt, ka jūs uzvedīsieties rātni un nekādas muļķības nesastrādāsiet, jūs varat rāpties.

Olas un sviestmaizes pazuda divreiz ātrāk nekā parasti. Hop! Viss bija apēsts un izdzerts.[..]

Bēniņos bija tikai viens lodziņš, un pa to ielūda nedaudz pelēka un ĻOTI NOSLĒPUMAINA GAISMA.

6. Kādas asociācijas rada izceltie vārdi? Veido domu tīklu vienam no tiem! Padarīto pārrunā ar solabiedru!

7. Turpiniet lasīt!

– Tā, kārtībā! – Kārlis ierausās iekšā. – Mazie, rāpieties šurp! – Visi trīs, sadevušies rokās, bijīgi lūkojās apkārt. Bēniņi, protams, jau nav nekas NEVESELĪGS un BĪSTAMS, un bailes nejuta pat Marta. Tomēr PIEDZĪVOJUMS bēniņi ir, jo ne jau katru dienu te drīkst būt. Marta, piemēram, atcerējās tikai VIENU reizi, kad viņa te bija bijusi, un to pašu KOPĀ AR MAMMU, un tas jau īstenībā nemaz neskaitās.

– Ko mēs tagad darīsim? – Mārcis gribēja zināt.

8. Izdomājiet, strādājot grupās, ko gan var darīt bēniņos, kad aiz loga līst lietus! Savas idejas uzrakstiet uz A3 formāta lapas un grupas darbu prezentējiet!

9. Uzraksti, kas tev patika vislabāk, strādājot ar Annas Žīgures teksta fragmentu!

Ieteikumi

Cepures skolēni var izgatavot mājās, lai stundā varētu strādāt ar tekstu.

Uzdevumi skolēna radošuma veicināšanai

36. Žigure, Anna. *Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm*. Rīga: Vaga, 1994.

1. Turpini iepazīties ar Annas Žigures romāna „Ir laiks jeb neparasts notikums ar cepurēm” fragmentu!

Marta, Mārcis un Kārlis, bēniņos darbotamies, bija izveidojuši divas kaudzes ar mantām.

Vajadzīgo un ĻOTI interesanto LIETU kaudzē bija gan vecs, salauzts televizors, gan atslēgu saišķis, virpota krēsla kāja, galda lampa bez vada, vērpijamā ratiņa ritenis, dažas dīvainas formas pudeles, vairāki saiņi ar vecām avīzēm, divi čemodāni ar drēbēm un vēl, un vēl, un vēl...

Nevajadzīgo un neinteresanto lietu KAUDZĒ, lai gan par KAUDZI to īsti nevarēja saukt, vienuļi stāvēja liela, aizslēgta kaste. Mārcis, Marta un Kārlis domīgi sēdēja uz dīvāna un ilgu pilnām acīm raudzījās uz NEDERĪGO PRIEKŠMETU.

2. Uzraksti, kāpēc kaste bērniem šķiet nederīgs priekšmets!**3. Lasi tālāk lomās!**

– Tur iekšā noteikti ir kaut kas interesants!

– Protams, tāpēc jau kaste ir aizslēgta! – Kārlis notrausa putekļus no deguna un paņēma skrūvgriezni: – Pamēģināsim attaisīt, jo mamma neteica, ka to nedrīkst darīt, un, ja neteica, tad DRĪKST.[..]

Vāks bija vaļā. Kaste bija pilna ar kaut ko. Visiem trim tas bija skaidrs uzreiz. Pašā virspusē varēja saskatīt tikai pamatīgi nodzeltējušas papīra lapas. Marta paskatījās uz Kārli. Kārlis paskatījās uz Mārci. Mārcis, kā jau drosmīgākais, uzmanīgi nocēla pirmās lapas. Nekas nenotika. Zem tām bija vēl viena kārta papīra.

– Palaid mani! – Kārlis strauji sagrāba papīrus un norāva. Mazie noliecās uz priekšu.

4. Kas bija kastē? Uzzīmē to uz A4 formāta lapas! Izveidojiet klasē savu zīmējumu izstādī!**5. Turpiniet lasīt lomās!**

– Hā, tās ir cepures![..]

– Kārli, izskaiti, lūdzu, cepures, es te visas izkrāmēju. – Marta priecīgi un apmierināti raudzījās uz papīra lapām, uz kurām pa visu grīdu bija izliktas visas dīvainas cepures. Dažas bija ar mākslīgajām puķēm, dažas ar spalvām un krāsainām lentītēm, bet dažas bija tādas, ka vispār nevarēja saprast, no kā tās gatavotas.

– Te ir sešpadsmit cepures. Vispār, nav slikti, dažas ir pat visai interesantas. Kura cepure tev, Mārci, vislabāk patīk?

Mārcis domīgi apskatīja izstādī. Viņam visas cepures patika vienlīdz labi. Varbūt tā ar zilajām spalvām? Spalvas bija ļoti ZILAS. Nē, šajā cepurē es noteikti izskatīšos pēc vecas sēnes, Mārcis nodomāja. Kuru lai izvēlas?

